

Влада Републике Србије

**ПОТРЕБЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗА МЕЂУНАРОДНОМ ПОМОЋИ
У ПЕРИОДУ
2008-2010. ГОДИНЕ**

Београд, април 2008.

САДРЖАЈ

УВОД	1
Контекст.....	1
Циљеви и сврха документа	3
Садржина документа	5
1. СТАЊЕ И ОЧЕКИВАНЕ РЕФОРМЕ У ПЕРИОДУ ОД 2008-2010. ГОДИНЕ	7
1.1. Достигнути ниво реформи	7
1.2. Реализација међународне помоћи Републици Србији у периоду 2000- 2007. године	10
1.3. Основни развојни циљеви и приоритети	11
1.4. Потребe за међународном помоћи	16
2. МЕЂУСЕКТОРСКИ ПРИОРИТЕТИ ЗА МЕЂУНАРОДНУ ПОМОЋ	18
2.1. Подстицање запошљавања - привредни развој и образовање у функцији повећања запослености	18
2.2. Изградња и јачање институционалних капацитета	29
2.3. Изградња, реконструкција и модернизација инфраструктуре	39
2.4. Заштита животне средине	49
2.5 Регионални развој.....	62
2.6. Рурални развој.....	66
3. ПРЕГЛЕД СИТУАЦИЈЕ, СЕКТОРСКИ ПРИОРИТЕТИ И ПОТРЕБЕ У ПЕРИОДУ 2008 – 2010. ГОДИНЕ – ПО СЕКТОРИМА	72
3.1. Финансије	72
3.2. Државна управа и локална самоуправа.....	84
3.3. Економија и регионални развој	91
3.4. Рад и социјална политика.....	135
3.5. Пољопривреда, шумарство и водопривреда	151
3.6. Рударство и енергетика	173
3.7. Трговина и услуге.....	195
3.8. Просвета.....	202
3.9. Култура	212
3.10. Здравље	217
3.11. Наука.....	232
3.12. Заштита животне средине	237
3.13. Унутрашњи послови.....	251
3.14. Транспорт	272
3.15. Телекомуникације и информатичко друштво	293
3.16. Правда	302
3.17. Одбрана.....	315
3.18. Омладина и спорт	318
АНЕКС I - ПЛАН РАДА НА ПОВЕЋАВАЊУ ЕФЕКТИВНОСТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ У 2008. ГОДИНИ	328

УВОД

Контекст

Влада се након политичких промена у октобру 2000. године и почетка економских реформи и транзиције ка тржишно оријентисаној привреди, суочила са многобројним изазовима. Почевши од потребе успостављања макроекономске стабилности и фискалне дисциплине, питања регулисања спољњег и унутрашњег дуга, високе незапослености, слабе привредне активности, лошег стања инфраструктуре, социјалних проблема и кашњења у исплати социјалних и пензионих давања, до политичких питања која су уследила- редефинисање односа Србије и Црне Горе, питање Косова и Метохије, сарадња са Међународним трибуналом за ратне злочине у Хагу. Поред хитних интервенција које су биле неопходне (обезбедити санацију електроенергетског система и увоз електричне енергије, исплату заосталих пензија и социјалних давања, обезбеђивање лекова и медицинске опреме, итд), покретање реформи подразумевало је интензивни рад на системским законским и институционалним променама, као и успостављање механизма за спровођење тих закона. Тако је отпочета спољнотрговинска либерализација, либерализација цена и унутрашњег тржишта, реформа пензионог система, система социјалне заштите, реформа банкарског сектора, јавних финансија, здравственог система, реформа државне управе и децентрализација, реформе у областима пољопривреде, енергетике, просвете, развој приватног сектора и др. Истовремено, текао је процес поновног стицања чланства у међународним организацијама, отпочињање процеса интеграција у регионалне и међународне институције и иницијативе, приступање Светској трговинској организацији, а као основно опредељење Владе, процес интеграција у Европску унију.

У том контексту, Републици Србији је била неопходна финансијска помоћ међународне заједнице, која је у периоду од 2001. године, одиграла значајну улогу како за решавање хитних питања, тако и у каснијим годинама за подржавање реформских процеса, реконструкцију инфраструктуре и отпочињање процеса европских интеграција. Имајући у виду значај ефикасне координације и потребу праћења укупне међународне помоћи упућене Републици Србији, у Министарству за економске односе са иностранством је формиран Сектор за донације и развојну помоћ, надлежан за координацију, праћење и хармонизацију донаторске помоћи. Од маја 2007. године, послови усклађивање активности у области планирања, обезбеђивања и коришћења донација, европских фондова и других облика развојне помоћи из иностранства, су у

надлежности Министарства финансија, Сектора за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи.

Значај међународне помоћи се јасно види из података да је Републици Србији у периоду од 2000. године закључно са 2007. годином најављена укупна помоћ у износу од 6.498,7 милиона евра, док је од тог износа, у истом периоду, реализовано 4.527 милиона евра. Карактер иностране помоћи се током година мењао, тако да је од претежно хуманитарне и ургентне помоћи крајем 2000. године и у 2001. години, у наредним годинама повећано учешће развојне помоћи, док учешће бесповратне помоћи има тенденцију пада у односу на меке кредите.

Како би се унапредила ефикасност и ефективност међународне помоћи у Републици Србији, иницирана је израда стратешких међусекторских докумената који су били представљени међународној заједници на донаторским конференцијама за СРЈ/ Србију и Црну Гору. У јуну 2001. године, на Донаторској конференцији за СРЈ у Бриселу, представљен је документ „Програм реформи Републике Србије- потребе за међународном финансијском подршком” који се односио на период 2001 - 2003. година, а у којем су дефинисани основни правци и циљеви реформи за тај период, као и преглед потреба за међународном подршком по секторима. У новембру 2003. године, на Донаторском састанку за Србију и Црну Гору у Бриселу, представљен је документ „Србија у покрету- три године касније”, који је садржао преглед остварених активности у протеклом периоду, као и циљеве и планове за наредне три године на које се документ односи. Овим документом је дефинисано пет кључних области које су од приоритетног значаја за Републику Србију са становишта обезбеђивања даље подршке међународне заједнице. Те области су биле: грађанско друштво, медији и демократизација; реформа државне управе и локалне самоуправе; Европске интеграције; владавина права и уклањање препрека развоју предузећа и предузетништва. У периоду између донаторских конференција, ови документи су служили као основа за усмеравање нових донаторских средстава и програмирање фондова. Како се документ „Србија у покрету- три године касније” односио на период 2003-2005. године, а имајући у виду значајне резултате реформи који су остварени у различитим областима, као и нове стратешке оквире који су у међувремену постављени, јавила се потреба израде новог међусекторског документа, којим би се дао преглед досадашњих резултата, и у складу са постојећим стратешким опредељењима и финансијским пројекцијама, дефинисале потребе за међународном подршком у наредном периоду. Током 2006. године припремљен је документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007- 2009. године”, а који се ажурира на годишњој основи, тако да обухвати наредни трогодишњи период. Овај документ усвојила је Влада Републике Србије 11. јануара 2007. године. Имајући у виду

да се помоћ Европске уније од 2007. године пружа кроз нов финансијски инструмент (уместо КАРДС програма- Програм Заједнице за реконструкцију, развој и стабилизацију уведен је нов инструмент ИПА- програм за предприступну помоћ), плански оквир за програмирање овог инструмента- Вишегодишњи индикативни плански документ се ревидира на годишњем нивоу, а односи се на наредни трогодишњи период.

Циљеви и сврха документа

Међусекторски, програмски документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи” дефинише приоритетне програме активности у оквиру сектора, као и међусекторске приоритете, као основа за програмирање средстава међународне помоћи, а у циљу унапређења ефективности те помоћи. Документ се заснива на постојећем стратешком оквиру и дефинисаним средњерочним циљевима, и дефинише програм приоритетних активности и пројеката за реализацију тих циљева. Сврха документа је да допринесе спровођењу реформи и стратешких циљева Владе, стварањем трогодишњег програмског оквира и обезбеђивањем потребног нивоа и структуре међународне помоћи. Документ ће бити представљен донаторској заједници са циљем усклађивања донаторских активности и подршке са националним развојним приоритетима.

Документом се дефинишу приоритетни циљеви и планови/програми за остваривање тих циљева по секторима, идентификују међусекторски приоритети за међународну подршку у наредном трогодишњем периоду и процењује потребна међународна помоћ на годишњем нивоу, на основу макроекономских пројекција за посматрани трогодишњи период.

С тим у вези, документ ће бити коришћен као инструмент хармонизације и усклађивања донаторске помоћи, у складу са Париским декларацијом, усвојеном на Форуму о ефективности помоћи, у Паризу, у марту 2005. године, од стране донатора и земаља прималаца помоћи. Програми дефинисани овим документом представљаће основу у процесу програмирања међународне помоћи у 2008. години. Министарство финансија је током 2007. године покренуло низ иницијатива са циљем побољшања ефективности екстерних средстава. У децембру 2007. године, Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи¹ је

¹ Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи образована је Одлуком Владе Србије од децембра 2007. године, а са задацима да разматра нацрте докумената који ће бити представљени донаторима, предлаже приоритете за коришћење средстава међународне развојне помоћи, посебно за коришћење предприступних фондова Европске уније, разматра и даје предлоге Влади о осталим значајним питањима у вези са коришћењем и управљањем фондовима Европске уније и развојном помоћи.

усвојила План рада на побољшању ефективности међународне помоћи Србији за 2008. и 2009. годину, који је дат као анекс уз овај документ.

Без обзира на то што је Србија потписница Париске декларације о ефективности помоћи, усвојене у Паризу 2005. године, као и њени главни развојни партнери, јасно је да индикатори за праћење ефективности помоћи дефинисани у оквиру Париске декларације не могу у потпуности бити примењени на контекст Србије као земље примаоца помоћи. Специфичности Србије као земље примаоца помоћи се огледају у томе што је, као земља која је у процесу приступања Европској унији, међународна помоћ превасходно усмерена на подршку процесу европских интеграција, као и да је најзначајнији донатор управо Европска унија, са свим специфичностима везаним за управљање овим фондовима, у односу на традиционално посматрање које је основа Париске декларације. Три показатеља Париске декларације који су посебно значајни за побољшање ефективности помоћи у Србији су:

усклађивање донаторских активности са усвојеним националним развојним стратегијама и приоритетима, дефинисаним у стратешким међусекторским и секторским документима, предвидљивост спољних извора финансирања, како би се унапредила ефективност и ефикасност међународних фондова, као и ускладило коришћење спољних и сопствених извора финансирања, постепено усмеравање помоћи Европске уније и повећано коришћење националних система за финансијско управљање и јавне набавке (увођење Децентрализованог система за управљање фондовима Европске уније²).

Ради постизања ових циљева, праћења њиховог остваривања и предузимања одговарајућих корака, Министарство финансија је увело инструмент за праћење ефективности међународне помоћи, при чему ће 2007. година бити базна година за мерење индикатора. У анексу је дат План рада на праћењу ефективности помоћи, у коме су дефинисани индикатори и извори података на основу којих ће бити вршено њихово мерење.

Такође, Министарство финансија је иницирало израду студије о процени утицаја међународне помоћи у области подстицања запошљавања, која ће допринети сагледавању значаја међународне помоћи, као и допринети побољшању процеса програмирања. Студија ће указати како на значај и одрживост екстерне помоћи, тако и на допринос финансираних пројеката институционалном развоју, иницирању промена и побољшању коришћења националних људских и финансијских ресурса. Планирано је да студија буде завршена током марта 2008. године.

² Децентрализовани систем за управљање фондовима ЕУ- Decentralised Implementation System for EU funds- DIS

Садржина документа

Документ се заснива на постојећем стратешком оквиру:

- § Национална стратегија за приступање Србије Европској унији,
- § Стратегија за смањење сиромаштва,
- § Секторске стратегије,
- § Приоритети Европског партнерства,
- § Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину, са пројекцијама за 2009. и 2010. годину.

Као међусекторски, програмски оквир, документ даје преглед постојеће ситуације, средњорочних циљева и приоритетних програма активности за њихову реализацију, у периоду 2008-2010. године, по секторима. Утемељивање програма активности у стратешком оквиру има за циљ дефинисање приоритета које ће обезбедити најефективнију алокацију финансијских средстава и других облика помоћи. Такође, табеле приоритетних реформских и инвестиционих пројеката по секторима, садрже све приоритете без обзира на изворе финансирања (са назнаком да ли су за програме/ пројекте већ обезбеђена сопствена или спољна средства), и представљају јединствену програмску платформу која ће обезбедити донаторима увид у планиране активности и координацију у алокацији сопствених и екстерних извора финансирања. Приликом идентификовања приоритетних програма/ пројеката, узети су у обзир средњорочни циљеви у оквиру сектора дефинисани у горе поменутиим стратешким документима. Циљ је да се на основу средњерочних приоритетних циљева, дефинисаних стратешким документима, дефинише јединствена листа приоритета у оквиру сектора, као и програми/ пројекти за њихово остваривање. Министарства која су у процесу израде Годишњих оперативних планова активности (ГОП), као пилот министарства у оквиру ГОП пројекта³ „Ка ефикаснијем спровођењу реформи“, користила су ГОП-е за 2008–2010. годину као основу приликом израде свог прилога за овај документ.

³ ГОП пројекат „Ка ефикаснијем спровођењу реформи“, који финансира Норвешка влада, је инициран од стране Министарства за економске односе са иностранством, Министарства финансија, Министарства за државну управу и локалну самоуправу и Канцеларије за придруживање Европској унији, са циљем да се побољшају функције планирања, буџетирања, праћења и извештавања у ресорним министарствима. Један од основних циљева је побољшање капацитета министарстава за планирање путем развоја свеобухватних и реалистичних годишњих планова активности, и њихово повезивање са припремом буџета и програмирањем и коришћењем међународне помоћи.

У другој глави документа дефинисани су међусекторски приоритети за међународну помоћ, са намером да се утврде кључне области којима је у наредном периоду значајно обезбедити међународну помоћ, а које би служиле као основа међународним партнерима приликом израде стратешких докумената којима се утврђују циљеви и приоритети помоћи Републици Србији. Документ дефинише шест приоритетних области, као и основне правце развоја и приоритетне мере/ циљеве у тим областима у периоду 2008- 2010. године. Критеријуми за идентификовање приоритетних/ кључних области за међународну помоћ у периоду 2008-2010. године били су ниво приоритетности и значаја области према постојећим стратешким документима Владе, достигнути ниво реформи и оцена реализације стратешких, реформских циљева, значај обезбеђивања међународне техничке помоћи и експертизе за спровођење планираних активности у датој области и могућности обезбеђивања финансијских средстава из других извора (републичког буџета, буџета институција носиоца активности, задуживање на тржишту капитала, приватне инвестиције). На основу макроекономских пројекција, процењен је потребан ниво међународне финансијске подршке на годишњем нивоу, у периоду 2008- 2010. година, и то у виду концесионалних зајмова и донација, а који су потребни за остваривање пројектованих стопа раста друштвеног бруто производа.

У изради документа учествовала су сва ресорна министарства и друге релевантне институције. Међусекторски приоритети за међународну помоћ, који су детаљније обрађени у другој глави документа, разматрани су и одобрени од стране Комисије за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи.

Предвиђено је да документ буде ревидиран на годишњем нивоу⁴, тако да обухвати једну додатну годину, укључујући при томе остварени напредак у реформама, обезбеђена средства за финансирање дефинисаних приоритетних пројеката, као и нове приоритетне пројекте/ програме.

⁴ У пропису ЕУ којим се успоставља нови финансијски инструмент Европске уније- ИПА (IPA- Instrument of Preaccession Assistance- Инструмент за предприступну помоћ) изричито је наведено да се од корисника ових средстава очекује да ће увести годишње допуне трогодишњих индикативних развојних планова (roll-on принцип).

1. СТАЊЕ И ОЧЕКИВАНЕ РЕФОРМЕ У ПЕРИОДУ ОД 2008-2010. ГОДИНЕ

1.1. Достигнути ниво реформи

Макроекономска стабилизација, отпочињање реформи и процеса Европских интеграција у периоду 2000. до 2007. године у Србији одвијало се у условима политичке нестабилности, која се превасходно огледала у променама државног статуса - редефинисање односа Србије и Црне Горе, стварање Државне заједнице Србија и Црна Гора, усвајањем Уставне повеље у фебруару 2003. године, референдум о независности Републике Црне Горе у мају 2006. године, као и ванредна седница Скупштине Србије у јуну 2006. године на којој је констатовано да је Србија следбеник државне заједнице Србија и Црна Гора и да је наследила њен међународноправни субјективитет и међународне документе. У новембру 2006. године, Народна скупштина је прогласила Устав Републике Србије и усвојила Уставни закон за спровођење Устава Републике Србије. Током 2007. године одржани су парламентарни избори, након чега је уследио тромесечни период преговора о формирању нове Владе. Такође, током 2007. године вођени су преговори о коначном статусу јужне српске покрајине Косово и Метохија, који су завршени у децембру 2007. године, без коначног договора. Крајем године, расписани су председнички и локални избори.

Макроекономска кретања у периоду 2001- 2006. година⁵. Република Србија је у 2006. години остварила значајне позитивне резултате у погледу привредног раста, смањивања инфлације, раста извоза, побољшања ефикасности привреде, раста финансијског сектора, прилива страних директних инвестиција и раста девизних резерви, уз висок спољнотрговински дефицит, одржање незапослености на високом нивоу, високу ап्रेसијацију динара, раст јавне потрошње и раст зарада изнад раста продуктивности.

Макроекономска кретања у 2006. години обележена су реалним растом бруто домаћег производа (БДП) од 5,7% и редукцијом инфлације на 6,6%. Поред тога, постигнут је значајан раст извоза израженог у еврима од 41,4% и раст девизних резерви НБС, које су крајем 2006. године износиле 9 млрд евра. Тренд раста привредне активности настављен је у 2007. години. Процењује се да ће реални раст БДП у 2007. години износити око 7%, уз раст цена на мало од 8,5%.

⁵ Извор: Меморандум о буџету и фискалној и економској политици за 2008. годину, са пројекцијама за 2009. и 2010. годину

Узимајући у обзир макроекономску стабилност и процес структурног прилагођавања за период од 2008. до 2010. године пројектован је реални раст БДП по просечној стопи од 6,3%, са тенденцијом убрзавања која би требало да прати процес реструктурирања и транзиције привреде. Остваривању пројектоване стопе раста БДП највише ће допринети раст извоза робе и услуга од 24,1%, просечно годишње и раст инвестиција од 16,1%, просечно годишње. Раст домаћих и страних инвестиција неопходан је за модернизацију привреде, посебно инфраструктуре и за подизање нивоа извоза као кључне компоненте привредног раста. На основу раста БДП и инвестиција у наредне три године очекује се раст запослености и стандарда грађана.

У Републици Србији, у периоду од 2001. до 2006 године, извршена је свеобухватна реформа јавних финансија, доношењем новог законодавног оквира и изградњом нових и модернизацијом постојећих институција. Спроведене фискалне реформе кључно су допринеле успостављању макроекономске стабилности и стварању погодних услова за инвестирање и раст привреде Србије.

Међутим, у другој половини 2006. године, значајно је повећана јавна потрошња, чиме је направљено одступање од чврсте фискалне политике која је реализована од средине 2004. године. Осим тога, у другој половини 2006. године потписани су протоколи и уговори и донети су закони на основу којих је значајно повећан ниво јавне потрошње у 2007. години, иако приходи нису у истој мери повећани. Процењује се да ће, првенствено услед наведених мера, учешће консолидованих јавних расхода у БДП у 2007. години, у односу на претходну годину, бити повећано за 2,4 процентна поена, док ће се нето резултат (суфицит/дефицит) погоршати за око 2,1 процентних поена БДП. Резултат експанзивне фискалне политике, у комбинацији са прекомерним растом зарада и кредитном експанзијом, јесте убрзан раст домаће тражње, почев од последњег квартала 2006. године. Експанзија тражње је највећим делом пренета на повећање спољнотрговинског дефицита, чак много више него што је иницијално планирано, а у мањој мери је „повукла” домаћу привредну активност. С обзиром на то да је остварени ниво спољнотрговинског дефицита дугорочно неодржив, неопходно је предузети микс мера за његово смањење. У томе кључну улогу има фискална политика, али је важан и допринос политике зарада, монетарне политике и политике курса.

Смањење спољнотрговинског дефицита захтева смањење домаће тражње путем снажног фискалног прилагођавања у 2008. години, кроз смањење учешћа јавних расхода у БДП за 1,2 процентна поена. Планирано је да се и у 2009. години учешће јавних расхода у БДП смањи за додатних 0,8 процентних поена БДП.

Кључне мере за смањење јавне потрошње у односу на БДП јесу: реално непромењен ниво плата у државној администрацији и јавним службама, током целе

2008. године, на нивоу који ће бити достигнут крајем 2007. године, тј. након реализације раније потписаних протокола о повећању плата; смањење субвенција за 5% у односу на средства предвиђена буџетом за 2007. годину; смањење јавних инвестиција буџета Републике за више од 10% у односу на планирана средства у 2007. години.

Консолидовани јавни приходи ће у наредном периоду задржати приближно исто учешће у БДП (уколико се посматрају јавни приходи без прихода од лиценце), а у истом периоду доћи ће до смањења учешћа јавних расхода. Резултат оваквог кретања јавних прихода и јавних расхода је дефицит консолидованог биланса сектора државе у 2008. години, уз благи суфицит у последње две године средњорочног периода.

У наредном периоду наставиће се фискалне реформе, које ће обухватати побољшања пореског система, реструктурирање јавне потрошње, повећање транспарентности јавних финансија, јачање пореске и царинске администрације и др.

Структурне реформе. Планирани макроекономски циљеви, који се односе на високе стопе привредног раста, раст извоза и инвестиција у фиксни капитал, неће бити оствариви уколико се не убрза процес структурних реформи. Најбитнији задаци у домену структурних реформи биће завршетак процеса приватизације друштвених предузећа, банака и осигуравајућих друштава, наставак реструктурирања и почетак приватизације јавних предузећа, стварање повољног пословног амбијента за развој малих и средњих предузећа и привлачење страних директних инвестиција, као и наставак реформе управљања јавним финансијама и реформе државне управе. Приоритет Владе у наредном средњорочном периоду у јавном сектору биће спровођење преосталих неопходних мера у јавним предузећима, како би се ова предузећа оспособила за тржишно пословање, а потом и за делимичну или потпуну приватизацију. Наставком спровођења структурних реформи повећаће се притисци на тржишту рада, што ће условити да приоритет економске политике Владе буде подстицање развоја и раста малих и средњих предузећа, како би се извршило амортизовање негативних притисака које изазива процес структурних реформи у привреди. Највећи допринос промени негативног тренда на тржишту рада могло би дати привлачење страних директних гринфилд инвестиција, али да би се то остварило неопходно је извршити даље побољшање инвестиционог амбијента, првенствено правног система. Управљање јавним финансијама се перманентно унапређује. У наредном периоду акценат реформи у овом подручју биће на јачању контроле јавних финансија од стране Државне ревизорске институције, унапређењу система средњорочног планирања, смањивању расхода путем реформи пензијског и других система социјалног осигурања, повећању ефикасности наплате пореза и смањивању

простора за вршење пореске евазије. Адекватним државним улагањима у инфраструктуру повећаће се конкурентност Републике Србије, дати значајан импулс привредном расту и омогућити остваривање утврђених стратешких циљева. Један од основних принципа на коме ће се заснивати државна улагања биће исправљање регионалних диспаратета у погледу степена привредне развијености.

Реформа јавне управе за циљ ће имати стварање ефикасне администрације, при чему ће се реформа заснивати на принципима децентрализације, деполитизације, професионализације и рационализације. Адекватним координисањем политика, које се заснивају на усвојеним стратегијама, омогућиће се остваривање утврђених циљева и стварање услова за даљи напредак Србије. Једна од битних карактеристика структурних реформи у наредном периоду мора бити брзина њиховог спровођења, како би се што пре исправиле неравнотеже у привреди и друштву и створили неопходни услови за остваривање одрживог и релативно високог привредног раста и развоја у наредном средњорочном периоду. Извесно је да трошкови спровођења структурних реформи у многим секторима у кратком периоду могу бити високи, али користи које ће се остварити њиховим спровођењем треба да допринесу даљем расту и развоју привреде Србије и друштва у целини.

1.2. Реализација међународне помоћи Републици Србији у периоду 2000-2007. године

Укупна реализована међународна помоћ Републици Србији у периоду од 2000-2007. године износи око 4,5 млрд. евра. Међународна помоћ је, с обзиром на укупну економску и друштвену ситуацију након демократских промена 2000. године, била неопходна за решавање ургентних проблема, хуманитарних и социјалних питања, постизање макроекономске стабилизације, реконструкције и санације инфраструктурних система, као и отпочињање процеса реформи и европских интеграција земље. Због тога је ниво међународне помоћи био највиши управо у прве две године транзиторних промена, при чему су у целокупном посматраном периоду уочљиви следећи трендови- смањење учешћа хуманитарне у односу на развојну помоћ, смањење учешћа бесповратне помоћи у односу на концесионалне кредите, као и промена секторске расподеле одобрених средстава.

Табела 1. Преглед реализације међународне помоћи по годинама, мил ЕУР

Године	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Реализована међ. помоћ	868,55	726,35	686,22	450,58	713,21	551,35	372,20
Реализована међ. помоћ као % БДП	6,6	4,3	3,8	2,3	3,4	2,2	1,2

Извор: Извештај о међ. помоћи Републици Србији у 2007. години, Министарство финансија

Реализација међународне помоћи се у протеклом периоду значајним делом одвијала кроз различите облике техничке помоћи и инвестиција међународне заједнице. У укупном обиму реализоване помоћи у периоду од 2001- 2007. године по секторима најзаступљенији сектори су: буџетска подршка - финансирање једнократних трошкова реформи у свим секторима (19,3%), енергетика (16,9%) и саобраћај (12,2%). Поред ових сектора, значајан обим помоћи је реализован у области развоја приватног сектора, развоја локалне самоуправе, здравству, док је висок обим међународне помоћи у периоду до 2003. године био усмерен социјалном сектору.

Међународна помоћ у Републици Србији превасходно је усмерена на покриће једнократних трошкова реформи, који су изузетно високи (реформа пензионог система, здравства, радног законодавства, фискалног сектора, итд) и изградњу нових институција модерне тржишне привреде. Такође, оцењује се да се даљи развој демократије, борба против корупције и организованог криминала, могу интензивније спроводити само у условима економске стабилности, те је у периоду до 2010. године неопходна снажна и константна подршка донатора без обзира на ниво раста БДП-а.

1.3. Основни развојни циљеви и приоритети

Стратешке основе за дефинисање правца развоја Републике Србије представљају документи: Национална стратегија за приступање ЕУ, Национална стратегија привредног развоја Србије, Стратегија за смањење сиромаштва у Србији, Стратегија одрживог развоја Србије, Стратегија реформе државне управе, Стратегија регионалног развоја, као и низ секторских развојних стратегија (подстицање извоза, запошљавање, развој науке и технологије, развој образовања, развој пољопривреде, енергетике и других области, заштита животне средине и др.).

Остваривање стандарда Европске уније остаје и даље циљ Републике Србије, као и даљи рад на регулаторним реформама, борби против корупције, изградњи

институција, модернизацији државне управе, итд. Пут ка Европској унији се види као пут ка модернијем друштву стабилне демократије и развијене економије, а економски захтеви, које поставља ЕУ, као средство, а не као циљ развоја.

Европска унија од Републике Србије очекује испуњење свих услова садржаних у њеној политици придруживања и приступања, који представљају разрађенију верзију критеријума одређених у Копенхагену и важећих за земље источне и средње Европе. Република Србија у том смислу треба да тежи владавини права, стабилном демократском устројству, високим стандардима заштите људских и мањинских права, као и тржишној економији, законодавству прилагођеном оном у ЕУ и ефикасној јавној управи.

Због тога ће активности Владе и у наредном периоду бити усмерене на обезбеђивање убрзаног усклађивања системских закона са законодавством ЕУ, јачања институција, владавине права и ефикасног рада државне управе. Интензивираће се правне, институционалне и структурне реформе које обезбеђују модернизацију економског законодавства и успостављање тржишних институција које одговарају стандардима развијених тржишних привреда, као и административне реформе ради стварања ефикасне државне администрације и правосуђа. Тиме ће се успоставити стабилно макроекономско окружење подржано стабилним институционалним оквиром. Национална стратегија за приступање ЕУ је донета са циљем да се Република Србија до 2012. године припреми за чланство у ЕУ, односно испуни услове потребне за придруживање ЕУ, у складу са критеријумима постављеним Процесом стабилизације и придруживања (ПСП) и Копенхагенским критеријумима. Република Србија је окончала преговоре о закључивању споразума о стабилизацији и придруживању⁶ којим се стварају претпоставке за унапређење свеукупних политичких, економских и трговинских односа, подстиче усклађивање законодавства са правом ЕУ и сарадња између уговорних партнера у бројним областима. Овај Споразум ће одредити динамику и правац реформских процеса све до будућег приступања Републике Србије Европској унији.

Битно је напоменути да је у укупним средствима међународне помоћи, растући значајан удео фондова Европске уније, који су превасходно намењени подржавању процеса европских интеграција. Од 2007. године, помоћ Европске уније пружа се кроз нов финансијски инструмент- Предприступни инструмент- ИПА. Основа за планирање и програмирање фондова ИПА-е је документ Европске комисије Вишегодишњи

⁶ Почетком новембра 2007. године је парафиран Споразум о стабилизацији и придруживању (САА) са ЕУ

индикативни плански документ⁷, који се односи на наредни трогодишњи период. Док је МИПД документ Европске комисије којим се дефинишу приоритети, циљеви, активности и мере за програмирање фондова Европске уније, документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи” је национални документ којим се дефинишу приоритетни циљеви и програми/ пројекти, како везани за процес европских интеграција тако и за остале релевантне реформске циљеве и националне политике. Оквирни споразум између Европске уније и Републике Србије о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента предприступне помоћи (ИПА) ратификован је 26. децембра 2007. године, док су у току припреме за потписивање финансијског споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европске заједнице у вези националног програма за Србију у оквиру прве ИПА компоненте-помоћ транзицији и изградњи институција, за 2007. годину.

Стратегија за смањење сиромаштва промовише развој оријентисан ка смањењу сиромаштва кроз динамичан привредни раст, уз веће запошљавање и повећање личних прихода, спречавање стварања новог сиромаштва у процесу приватизације и реструктурирања привреде, и унапређење мреже социјалне сигурности за најугроженије социјалне групе. Стратегија за смањење сиромаштва је усмерена на поспешивање привредног раста и запослености као кључног правца у решавању основних проблема сиромаштва кроз брже запошљавање, ефикаснију социјалну заштиту, бољи приступ здравству, образовању и становању.

Национална стратегија привредног развоја Србије дефинише основне циљеве и правце развоја на путу ка модерном друштву, развијеној економији и већем квалитету живота свих грађана. То је истовремено пут придруживања и прикључивања Европској унији на коме ће Република Србија активирати све своје људске, материјалне, природне и геостратешке потенцијале, убрзати реформске процесе и афирмисати нову улогу државе. Такође, Република Србија свој развој мора да гради на принципима одрживог развоја - усаглашеног и усклађеног економског развоја са политиком животне средине, социјалном и другим политикама.

Кључни развојни циљ Републике Србије је динамичан привредни раст, као основна материјална претпоставка бржег повећања стандарда грађана, смањења незапослености и сиромаштва. Ефикасна тржишна привреда усмерена на пораст благостања свих грађана могућа је само у условима пуне демократизације друштва која се заснива на снажним државним и друштвеним институцијама и владавини права.

⁷ Multiannual Indicative Planning Document- MIPD

Суштина привредног развоја Републике Србије је подизање укупне конкурентске способности српске привреде. То тражи одлучно спровођење свих транзиционих и реформских процеса који могу да активирају развојне потенцијале земље – људске, материјалне и природне – и да учине Републику Србију привлачном за бржи развој домаћег приватног сектора и већи долазак иностраног капитала. Основни задатак државе је, дакле, да успостави здрав тржишни амбијент (до краја изгради тржишни начин привређивања и системске претпоставке за његово несметано функционисање) и да - с циљем одржања унутрашње и спољне макроекономске равнотеже (стабилност цена и платног биланса) - управља основним агрегатима друштвеног производа – инвестицијама и потрошњом. Само у таквим условима Република Србија у наредним годинама може да остварује потребне високе просечне годишње стопе раста БДП-а. Кључни фактори за остваривање тих стопа раста су значајно повећање и реструктурирање извоза и повећање директних инвестиција из иностранства.

Повећање извозних прихода је, са своје стране, први услов сервисирања спољног дуга и обезбеђивања средстава за финансирање увоза опреме и технологије, а то значи и услов економског развоја у наредним годинама. Привлачење иностраних директних инвестиција је једна од главних полуга осавремењивања опреме и продукционих процеса. Страним директним инвестицијама се, поред капитала, у земљу уносе и савремена технологија и менаџмент, обезбеђују извозна тржишта и активирају процеси који унапређују пословање домаћих предузећа. Привлачење већег обима страних директних инвестиција захтева отворену привреду и здрав тржишни амбијент, који ће погодовати страним улагањима и покретању домаће штедне те у крајњој линији стварању критичне масе малих и средњих предузећа која ће преузимати радну снагу из нерентабилних предузећа.

Високи квалитет институционалног окружења представља један од нужних услова успостављања конкурентности и одрживог развоја привреде. Побољшање ефикасности државе произилази из начела придржавања међународних конвенција, начела отворености и транспарентности, одговорности, успешности и ефикасности, етичности и поштења. Примаран циљ је успостављање одговорности свих институција, у свим областима, квалитет регулисања, који највише зависи од правосуђа и модернизације управе као чиниоца подстицања конкурентности.

За развој тржишне привреде и демократски развој кључно је да судство, правосуђе и јавна управа ефикасно функционишу. С тим у вези од кључног значаја је спровођење Стратегије реформе државне управе у Републици Србији, коју је Влада усвојила у новембру 2004. године, а са основним циљевима изградње демократске државе засноване на владавини права, одговорности, јавности, економичности и ефикасности; и изградње државне управе усмерене ка грађанима, која је способна да

грађанима и приватном сектору пружи висок квалитет услуга уз разумне трошкове. Основни принципи Стратегије су принцип децентрализације, деполитизације, професионализације, рационализације и модернизације. Такође, Влада је, на предлог Канцеларије за придруживање Европској Унији и Министарства за државну управу и локалну самоуправу, средином 2006. године усвојила Акциони план за јачање институционалне способности за преузимање обавеза у процесу европских интеграција. Акциони план има за циљ да пружи целокупан приказ приоритета и помогне координисано и планско јачање капацитета државне управе за преузимање обавеза које проистичу из процеса приступања ЕУ. Овај документ се ослања на усвојену Стратегију реформе државне управе у Републици Србији и Националну стратегију Србије за приступање ЕУ, и тежи конкретизацији приоритета дефинисаних у овим и другим релевантним документима и утврђивању институционалних мера за њихово спровођење.

Један од највиших приоритета у демократизацији друштва је реформа безбедносне политике, где је дошло до јасног опредељења да се она мора извршити у складу са унутрашњим демократским политичким променама и процесима транзиције, променама у међународном окружењу и смањеним претњама националној безбедности, као и променама карактера самих претњи. Посебно значајан сегмент демократије и владавине права је свакако реформа војске. Ова реформа се мора извршити у складу са претпоставкама које подразумевају евроатлантске интеграције.

Један од највећих проблема са којима се суочавају готово све земље, а посебно оне у процесу транзиције, је свакако корупција⁸. И поред чињенице да су у овој области учињени неки помаци, потребно је учинити још напора да би се заокружила законска покривеност овог проблема и обезбедило доследно и ефикасно спровођење донетих закона. Поред ових краткорочних приоритета, нужно је започети припреме за спровођење средњорочних приоритета из ове области, као и обезбеђивање потпуне усаглашености домаћег права са Конвенцијом УН за борбу против корупције и релевантним конвенцијама Савета Европе.

Сви наведени циљеви друштвеног развоја Републике Србије усмерени су ка остварењу постављених захтева у процесу придруживања ЕУ, а то је обезбеђивање стабилних институција, које гарантују демократију, владавину права, људска права и поштовање и заштиту права мањина. Такође, главни циљеви су и убрзање реформи у области образовања, као и стварање законских претпоставки за постизање регионалног развоја.

⁸ Влада је усвојила Стратегију и Акциони план за борбу против корупције.

Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину, са пројекцијама за 2009. и 2010. годину, дефинисане су основне претпоставке макроекономског оквира за раст и стабилност привреде Србије у наредне три године:

- § Вођење чврсте фискалне и монетарне политике, што треба да створи основу за макроекономску стабилност;
- § Убрзање структурних реформи, посебно завршетак приватизације преосталих друштвених предузећа и убрзано реструктурирање и приватизација државних предузећа;
- § Јачање приватног сектора који ће креирати нове инвестиције, извоз и нова радна места, те тако запослити раднике који у процесу транзиције остају без посла, а посебно младе који завршавају образовни процес;
- § Унапређење пословне климе и стварање конкурентског амбијента као предуслова за нове инвестиције и промену производне структуре.

Испуњење планираних активности резултираће у доминантном учешћу приватног сектора у привреди након приватизације постојећих и оснивања нових предузећа, потом у успостављању целовитог правног оквира за функционисање тржишне привреде и то највише кроз доношење и примену системских закона хармонизованих са регулативом ЕУ и са принципима Светске трговинске организације, а на основу свега тога испољиће се и у активној улози Владе у вођењу економске политике и побољшању пословног амбијента и кредибилитета земље.

1.4. Потребе за међународном помоћи

За постизање стратешких развојних циљева, европских интеграција и спровођења реформи у наредном периоду, потребан је наставак међународне развојне подршке Републици Србији. Овим документом се посебно издвајају приоритетне области за међународну помоћ, а то су: подстицање запошљавања, укључујући привредни развој и образовање у функцији повећања запослености; институционални развој; изградња, реконструкција и модернизација инфраструктуре; заштита животне средине; регионални развој и рурални развој.

У том смислу, помоћ међународне заједнице је потребна како за подршку мерама које треба да допринесу расту привредне активности и друштвеног производа, тако и мерама које се односе на јачање институција, доношење и спровођење реформских прописа, заштиту животне средине и друге мере које доприносе расту животног стандарда, и/или имају дугорочан ефекат на раст друштвеног производа.

Имајући у виду ограниченост расположивих фондова међународне заједнице, као и сопствених средстава, за финансирање свих неопходних реформских активности и мера, као и ограничене капацитете за спровођење тих активности, од великог значаја је ефикасност у планирању средстава и спровођењу пројеката. С тим у вези, пожељно је обезбедити комплементарност и усклађеност у програмирању ових средстава, као и размотрити могућности коришћења ефикаснијих модалитета помоћи. Посебно је значајно унапређење сарадње у фази програмирања средстава, затим обезбеђивање заједничког финансирања пројеката/ програма од стране више донатора, ко-финансирања са сопственим изворима финансирања, избор одговарајућих, најефикаснијих облика пружања техничке помоћи (твининг пројекти, експертска помоћ, обуке, итд), временско усклађивање почетака реализације пројеката како би се ограничени капацитети институција прималаца помоћи најефикасније искористиле. Такође, од великог значаја је да се интензивира коришћење националних капацитета за програмирање фондова, као и управљање пројектима (финансијско и спровођење набавки, извештавање) у случајевима где капацитети за то постоје и на довољном су нивоу развијености.

2. МЕЋУСЕКТОРСКИ ПРИОРИТЕТИ ЗА МЕЋУНАРОДНУ ПОМОЋ

2.1. Подстицање запошљавања - привредни развој и образовање у функцији повећања запослености

Република Србија је током 90-тих година доживела прави економски и социјални крах и потпуни застој у привредном развоју. Дошло је до драматичног пада БДП-а за око 50%, огромног пада плата, пензија и других примања као последица политике ауторитарног режима, међународне изолације земље и оштрих санкција, распада тржишта бивше СФРЈ, ратова у окружењу и бомбардовања Републике Србије 1999.године. Привреда је била у јако лошем стању, предузећа нису имала довољно средстава ни за одржавање капацитета, а нових инвестиција уопште није било. Због међународне изолације српска предузећа су изгубила своја извозна тржишта, која нису могла да поврате ни после укидања санкција због тога што су била неконкурентна у односу на предузећа из других транзиционих земаља. Директан резултат оваког стања је било велико повећање броја незапослених у укупном становништву. Ситуацију је додатно погоршао долазак близу 700.000 избеглица и интерно расељених лица из БиХ, Хрватске и са Аутономне Покрајине Косово и Метохија, што представља близу 10% становништва Републике Србије.

После демократских промена у Републици Србији у октобру 2000. године, грађани су се суочили са дуго прикиваном истином о тежини економске и социјалне кризе у новијој историји. У тако крајње неповољним околностима, демократска влада је морала да започне интензиван процес правних, економских, финансијских и социјалних реформи са јасним намерама да се надокнади дугогодишње кашњење у транзицији и успостављању тржишно оријентисане привреде и демократског политичког система. Многи од тих процеса, а пре свега реструктурирање привреде, затварање предузећа са великим и ненадокнадивим губицима, као и прилагођавање оштрим условима међународне конкуренције, су врло комплексни и отварају нове социјалне проблеме и потенцирају нове облике и подручја сиромаштва, јер неминовно воде повећању незапослености.

Незапосленост је, у овом тренутку, један од највећих економских и социјалних проблема у Републици Србији. Укупан број лица која траже посао у 2006. години

износио је 1.005.595, док је стопа незапослености, према Анкети о радној снази⁹, износила 20,9%, односно 21,6 (лица радног узраста 15-64). Овакво стање је директан резултат пада нивоа производње током 90-тих година, као и коришћења тржишта рада за решавање социјалних проблема запошљавањем радника у већем броју него што је било потребно. Међутим, реструктурирање и приватизација, у кратком периоду врше додатни притисак на повећање незапослености, док је истовремено неопходно да се побољша економска ефикасност и српска привреда трансформише ка конкурентној, тржишно оријентисаној и на знању заснованој привреди.

Проблем незапослености додатно је увећан и током периода транзиције, као што показује Табела бр 2. Посебно неповољан показатељ је што стопа незапослености у Републици Србији непрекидно расте од 2001. године. Стопа незапослености је релативно висока када се пореди са земљама ЕУ (просечна стопа незапослености 8,1%), као и са појединим земљама у окружењу, попут Хрватске и Бугарске (просечна стопа незапослености 12,1 и 9,0% респективно). Поред тога, током процеса реструктурирања привреде у значајној мери излази на видело „прикривена“ незапосленост, а процес власничке трансформације води до бржег отпуштања радника. Република Србија није у целини завршила приватизацију нити реструктурирање одређеног броја изабраних предузећа. Окончање процеса приватизације ставиће пред државу изузетно тежак додатни посао – јер да би се елиминисало друштвено власништво у целини, предузећа која не буду приватизована постаће власништво државе, која ће морати да изврши тежак избор – да затвори непрофитабилна предузећа и прода њихова средства (чија вредност ни у ком случају неће бити велика) и тиме додатно увећа број незапослених. Иако Република Србија бележи високе стопе привредног раста, још увек раст није довољан да би се успешно и брже решавали проблеми незапослености. Из тих разлога и у наредном периоду очекује се даљи раст незапослености и задржавање виске стопе сиромаштва, уз његову натпросечну концентрацију у појединим регионима. У овом тренутку, према истраживању Светске банке за 2005. годину, у Републици Србији испод линије сиромаштва живи 800.000 људи, односно око 10,5% популације. Ови показатељи могли би бити додатно погоршани, с обзиром да значајан део привреде Републике Србије још увек није приватизован: остало је да се приватизује око 5.000 разних привредних субјеката у којима ради 630.000 радника. То значи да ће нови велики изазов са којим ће се суочити Република Србија бити спречавање појаве новог сиромаштва, које ће се јавити као последица реструктурирања привреде. Велики социјални притисак

⁹ Постоје две стопе незапослености засноване на различитим изворима – међународно упоредивој Анкети о радној снази (АРС) Републичког завода за статистику и према евиденцији Националне службе за запошљавање (НСЗ). Имајући у виду да су подаци из Анкете о радној снази међународно упоредиви, у целом тексту коришћени су подаци из овог извора.

потенцијалних нових незапослених радника са постојећим институцијама и структуром привреде ће бити тешко апсорбовати. Заправо, у наредном периоду, укупно смањење незапослености у великој мери ће зависити од значајнијег повећања инвестиција у приватном сектору, како би се могућности за ново запошљавање шириле брже од стопе губитка послова због реструктурирања.

Табела 2. Стопа незапослености у периоду 2000-2006. године

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Стопа незапослености НЗС (%)	25,6	26,8	29,0	31,7	31,7	26,8	28,05
Стопа незапослености АРС (%)	12,1	12,2	13,3	14,6	18,5	21,8	21,6

Стопа незапослености обрачуната на основу података Националне службе за запошљавање (28,05%) је знатно већа од података добијених путем Анкете о радној снази (21,6%). Разлог томе су различите дефиниције запослености и незапослености, као и чињеница да евиденција НЗС обухвата и лица која активно не траже посао, већ се евидентирају само да би остварила друга права. Са друге стране, подацима АРС¹⁰ као запослени, обухваћена су и лица која раде у неформалном сектору¹¹.

Поред великог броја, и структура незапослених лица у Републици Србији је врло неповољна, с обзиром на следеће главне карактеристике:

§ високо учешће дугорочне незапослености од око 80,6% у укупној незапослености – посебан проблем представља опасност да ова лица постану неактивна у тражењу посла и додатни терет за социјалне фондове. Такође, дугорочна незапосленост доводи до застаревања знања и вештина. Услед дугорочне незапослености и лошег система доживотног образовања, око 30% квалификоване радне снаге није довољно компетентно да обавља посао, посебно она лица која немају, или имају мало радног искуства.

¹⁰ Сматра се да подаци НЗС преувеличавају стварну незапосленост, пошто постоје снажни подстицаји појединцима који раде у неформалном сектору, значи који нису незапослени, да се пријаве на евиденцију НЗС: обезбеђење здравствене заштите, право на разне социјалне бенефиције итд. Са друге стране, може се узети да подаци из анкете о радној снази потцењују незапосленост, пошто се запосленима сматрају и они који раде само један сат недељно. Вероватно би најтачније било сматрати ове две мере незапослености доњом и горњом границом стварне незапослености у Републици Србији.

¹¹ Подела на формални/ неформални сектор користи се у овом документу у складу са Националном стратегијом запошљавања.

- § високо учешће младих људи у категорији незапослених – стопа незапослености младих (15-24 године) у 2006. години износила је 47,8% што је чак три пута више од просечне незапослености ове старосне групе у ЕУ (око 18,5%), уз могућност потенцијалног одласка у иностранство, посебно младих високо образованих људи,
- § у укупној незапослености стручна незапослена лица (III-VIII степен стручне спреме) учествују са 62%, а нестручна (I и II степен стручне спреме) са 38%. (Извештај Националне службе за запошљавање за 2006. годину). У односу на исти период претходне године број стручних незапослених лица је остао на приближно истом нивоу, док се број нестручних повећао за 4,7%. Међу стручним незапосленим лицима најбројнија су лица са средњом стручном спремом (III и IV степен стручне спреме) који у укупној незапослености учествују са 53,8%.
- § релативно високо учешће незапослених жена - око 53,9% укупно незапослених лица чине жене, односно стопа незапослености жена је 27,4%, у односу на стопу запослености мушкараца која износи 17,6%. Такође, ова категорија је због нижих квалификација и краћег радног стажа суочена и са нижим примањима.

Стратегијом смањења сиромаштва као најугроженије категорије становништва су избеглице и интерно расељена лица (око 500 000 људи), Роми (процена око 108 000) и особе са инвалидитетом (процена око 350 000 људи). Ове три угрожене категорије представљају близу милион становника и њихова заједничка карактеристика је широко распрострањена незапосленост и недовољан ниво образовања. У периоду до октобра 2000. године овим угроженим категоријама је поклањана недовољна пажња, делом због материјалних проблема, али често и као последица немарног односа и занемаривања људских права ове категорије становништва, тако да су се проблеми временом мултипликовали. Стога, трећи правац деловања Стратегије смањења сиромаштва подразумева ефикасну примену постојећих и дефинисање нових програма, мера и активности које ће омогућити равноправан приступ запошљавању, образовању, здравству и комуналним услугама за ове категорије становништва.

Слабе шансе за запослење, као и опште економско и друштвено пропадање, довело је до великих миграција младих људи у иностранство током 90-тих година, али и након 2000-те године. У овом тренутку, у Републици Србији постоји огромна „демографска рупа” у старосној популацији између 25 и 35 година, која чини

највиталнији део становништва, а која је махом одлазила у иностранство. Посебан проблем представља одлазак најквалитетнијих људи – око 20% најбољих ученика у току или после образовања напушта Републику Србију, један део то чини после основне, а највећи број после средње и више школе и факултета. Од овог процента најквалитетнијих младих људи, врло мали број се враћа у Републику Србију.

Учешће samozапослених у укупном броју запослених је веома ниско – око 5% и знатно ниже него у напредним земљама транзиције (преко 10%) и развијеним земљама (ОЕЦД око 15%). Узрок томе је релативно низак ниво развоја малих и средњих предузећа и висок ниво „сиве” запослености у њима. Поред тога, у Републици Србији је веома ниско учешће флексибилних форми запошљавања (part time- привремена запосленост), са око 1% у укупној запослености, а флексибилне форме могле би бити важан канал запошљавања жена и младих, који су посебно угрожени незапосленошћу. На крају, треба рећи да је стопа запослених у животном добу од 30-49 година око 75%, што значи да сваки четврти становник Републике Србије, који се налази у својим најпродуктивнијим годинама живота, не ради.

Недостатак могућности запошљавања у формалном сектору привукао је велики број појединаца у неформални сектор, како би обезбедили себи егзистенцију. Процене учешћа сиве економије у БДП су врло различите и крећу се од 25% до 45%. Појединци запослени у неформалном сектору су суочени са неизвесношћу, одсуством пензионе и здравствене заштите, а држава остаје без значајног дела пореских прихода.

Главне проблеме, а уједно и изазове на тржишту рада треба сагледати са два аспекта. Прво, недовољан прилив директних инвестиција се одражава на број новоотворених радних места и слабију тражњу за радном снагом у односу на понуду. Друго структурна неусклађеност на тржишту рада и неусклађеност образовног система са потребама привреде.

Даље, поред високе незапослености, неке од кључних карактеристика тржишта рада у Републици Србији су и велика прикривена незапосленост, ниско учешће запослености у приватном сектору и веома ниска мобилност радне снаге. Од 2001. године, у Републици Србији су угашена многа радна места у предузећима која се приватизују и која су била преоптерећена вишком запослености. Поред тога, многи запослени имају само формално запослење, с обзиром да раде у предузећима која још увек опстају само захваљујући спором процесу реструктурирања и субвенцијама из државног буџета. Таквих предузећа је око 100 (укључујући зависна предузећа), са преко 120.000 запослених. Већина ових предузећа су тзв. „велики системи”, од изузетног значаја за град, или читав регион у коме су лоцирана. До сада је

реструктурирано и продато само 15 оваквих предузећа (укључујући и зависна предузећа у „систему“). Истовремено, није дошло до јачања новог приватног сектора који би могао да апсорбује вишак радне снаге. Спор раст нових фирми последица је недовољно повољне инвестиционе климе, тј. не само успорене транзиције, регулаторних и економско- политичких слабости, већ и нерешених крупних политичких питања попут граница државе, сарадње са Хашким трибуналом итд. На основу свега, може се закључити да ће у наредном периоду доћи до значајног пада запослености – онда када реструктурирање узме маха и када се предузећа почну радикално ослобађати вишка запослених.

У оквиру завршеног формалног образовања не стичу се потребна знања, како би се новозапослени одмах укључили у процес рада. То значи да се са једне стране троше огромна средства буџета, а са друге стране фирме издвајају и средства и време за тренинг програме, додатно образовање и укључивање новозапослени у процес рада, што радну снагу чини или мање конкурентном или скупљом због потребних доквалификација. Оваква ситуација доводи и до несклада у структури између понуде и тражње на тржишту рада. Разлоге за ово треба пре свега тражити у недовољној усклађености система образовања са потребама тржишта рада, посебно на нивоу средњег стручног образовања и застаревању знања услед дугорочне незапослености. Нужно је дефинисање и иновирање образовних профила како би били у складу са измењеним потребама привреде, односно како би се стекла практична знања. У противном, лица која завршавају формалан процес образовања¹², потенцијално се могу наћи у ситуацији да буду без шанси за запошљавање, због одсуства потребних знања и вештина. У процесу реформе образовања потребна је одговорност и заједнички рад социјалних партнера, а пре свега образовних институција, државе, послодаваца, удружења послодаваца, невладиног сектора и осталих заинтересованих. Ефикасан систем образовања и доживотног учења може дати највећи допринос. У најширем смислу, образовање треба окарактерисати премошћавањем и нестајањем традиционалних граница између академског и стручно-техничког знања, формалног и неформалног образовања, стручног образовања, обуке и др.

Такође, низак и неадекватан ниво образовања је идентификован као један од главних узрока сиромаштва у Републици Србији. Два основна правца деловања морају бити повећање шанси за запошљавање преко повећања образованости популације и повећање ефикасности образовног система, односно његово прилагођавање потребама тржишта рада.

¹² Неформално образовање (државно и приватно) обухвата обуке, тренинге, семинаре и курсеве

Поменуто, последично доводи до подизања конкурентности привреде, као основе новог запошљавања и већег стандарда становништва. Главни фактори конкурентности у глобалном привредном развоју су знање и на основу његове примене, иновативност производа, процеса и услуга. Поред реформе образовања и политике запошљавања, не сме се губити из вида потреба за континуираном подршком пројектима, којима се утиче на повезаност привреде са сектором за развој и истраживање и с тим у вези, јачање инфраструктуре која треба да омогући то повезивање (пословни инкубатори¹³, технолошки паркови, технички релеј центри), али и подстицајне мере за јачање иновативне базе у самом корпоративном сектору. По недавно спроведеном истраживању, издвајање за истраживање и развој у предузећима износи 0,13% од промета и односи се највећим делом на куповину нове опреме и обуку за њено коришћење. Развој нових производа, процеса и услуга је занемарив. Потребно је подржати пројекте који ће обезбедити подршку предузећима у трансферу технологија, активностима на развоју нових производа, процеса, услуга, организационих метода и структуре, као и развој инструмената за хоризонтално и вертикално повезивање предузећа у циљу јачања способности за повећање иновативности и продуктивности (кластери).

Сагласно циљевима дефинисаним у оквиру Националне стратегије запошљавања за период 2005.-2010, Националним акционим планом запошљавања за период 2006.-2008. и Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину са пројекцијама за 2009. и 2010. годину неопходно је повећати обим средстава и тиме постићи повећање обухвата незапослених лица мерама активне политике запошљавања.

Процењује се да ће у периоду од 2008-2010. године активним мерама запошљавања бити обухваћено 637.700 корисника, а потребна средства се процењују у износу 12,5 млрд. динара.¹⁴ и то:

- § планира се да мерама активно тражење посла, клубовима запошљавања, каријерним вођењем и саветовањем, буде обухваћено око 60.000 лица годишње;
- § на сајмовима запошљавања планира се 55.000 лица годишње;
- § програмима додатног образовања и обуком планира се да буде обухваћено око 20.000 лица годишње;

¹³ Облик подршке малим и средњим предузећима које подразумева стручну и финансијску подршку у оснивању и развоју све до тренутка када су предузећа спремна да самостално учествују на тржишту

¹⁴ Предвиђено најновијим Меморандумом о буџету, економској и фискалној политици.

- § програмима развоја предузетништва, samozapošljavanjem и стварањем нових послова планира се око 23.000 особа годишње ;
- § програмима побољшања могућности запошљавања ризичних категорија становништва биће обухваћено око 3.000 појединаца годишње;
- § јавни радови са циљем да се побољша и одржи запошљивост дугорочно незапослених и осталих који су ускраћени на тржишту рада кроз ангажовање на посебним пројектима, који ће обухватити циљну групу од око 4.000 лица годишње. При томе, пројекти ће се реализовати на локалном нивоу, чиме ће се допринети добробити заједнице у смислу очувања и унапређивања животне околине и побољшања социјалне и економске структуре;

У 2008. години за реализацију активних мера запошљавања планирана су средства од 3.014 мил. динара и око 155.000 лица биће обухваћено неком од мера. Уз основно функционално образовање одраслих и суфинансирање запослења лица која су дипломирала, укупан број незапослених лица, којима се може понудити учешће у програмима активације, попеће се на 100.000. За 2006. годину, Влада је обезбедила средства за мере активне политике тржишта рада у износу од 1,3 милијарде динара. Издвајања за активне мере запошљавања у Републици Србији чине 0,12% БДП-а (2006), што је десетоструко ниже у односу на развијене земље, те је у наредним годинама неопходно повећати учешће међународне помоћи, у циљу ефикасног спровођења активних мера запошљавања. Директне мере које ће бити у функцији раста запослености, односиће се на пореске олакшице послодавцима, повољније кредитирање развоја малих и средњих предузећа и предузетништва, смањење пореског оптерећења по основу социјалних давања на терет послодаваца. Народна скупштина донела је 2005. године нови Закон о раду, којим је задржана флексибилност претходног закона уз увођење одређених повластица на рачун запослених попут већих отпремнина приликом отказа и компликованијих процедура за отпуштање и обрачун зарада. У наредном периоду, потребно је у Закон о раду унети одредбе о облицима рада (рад са скраћеним радним временом, рад на одређено време, привремени послови, рад за више послодаваца, и сл.) што би имало позитивне ефекте на раст запослености.

Поред тога, донета је и Стратегија промена Националне службе за запошљавање (НСЗ) за период 2005-2008. године. Овим документом предвиђено је да до 2010. године буду остварена три најважнија циља: оријентација на потребе клијената, децентрализација НСЗ-е и развој праћења и вредновања спроведених мера и активности усмерених на веће запошљавање, развој адекватног информационог

система тржишта рада. Стратегијом смањења сиромаштва дефинисани су национални приоритети, који између осталог као приоритетне правце смањења сиромаштва виде брже запошљавање и бољи приступ у образовању. Стратегијом развоја малих и средњих предузећа предвиђено је повећање укупног броја МСП са око 270 000 (2003. године) на 400 000 до краја 2008. године.

Решавање проблема незапослености може се постићи само креирањем нових радних места, прилагођавањем понуде рада новим, савременим захтевима производње и побољшаним квалитетом рада. Посебно значајан утицај на раст запослености, имаће повећање страних директних инвестиција. У периоду од октобра 2000. године, укупна вредност страних директних инвестиција, премашила је 7,6 милијарди долара, а највећи прилив је остварен у 2006. години (око 50% од укупног прилива). У наредним годинама се, због унапређења инвестиционе климе, очекује већи прилив гринфилд инвестиција, које у највећој мери генеришу ново запошљавање. У циљу већег привлачења инвестиција дијаспоре, основано је Министарство за дијаспору, између осталог, и са задатком мотивисања наших људи који живе и раде у иностранству да улажу новац у пројекте у Републици Србији. Очекивано стварање регионалне зоне слободне трговине Југоисточне Европе, може такође утицати на раст запослености, јер ће подстаћи трговину и инвестиције. Биће потребно оспособити велики број људи за рад у новој приватизованој привреди и на новим производним и услужним радним местима. Већа средства требало би усмерити у обуку и едукацију ниско квалификоване радне снаге, као и у доквалификацију запослених у малим предузећима, пошто та предузећа немају средстава да сама обучавају своје запослене. Биће потребни велики економски и социјални захвати, нарочито у подручјима са застарелом и тржишно бесперспективном привредном структуром. Значајна финансијска средства ће бити потребан, али не и довољан услов.

Стога се у наредним годинама мора постићи довољно висока стопа раста БДП-а која ће омогућити повећану тражњу за радом. Важно је истаћи и да је за решење проблема незапослености потребна координација, пре свега образовне, али и социјалне, пореске, корпоративне, регионалне и других релевантних политика.

Приоритетни циљеви у овој области у наредном средњерочном периоду су следећи:

- § Јачање активних мера запошљавања;
- § Јачање институција тржишта рада – у координацији свих релевантних актера потребно је извршити реформу службе за запошљавање како би се обезбедио бољи квалитет услуга незапосленим лицима и послодавцима;

- § Смањење и превенција дугорочне незапослености;
- § Смањење учешћа младих у укупној незапослености;
- § Повећање запослености угрожених категорија становништва, односно етничких мањина (инвалиди, Роми и избегла и расељена лица) путем реализације посебних програма намењених овим групама;
- § Веће учешће различитих облика рада (рад са скраћеним радним временом, рад на одређено време, привремени послови, рад за више послодаваца, и сл.) у укупном запошљавању;
- § Превазилажење проблема неусклађености образовања и потреба тржишта рада;
- § Унапређење квалитета образовања;
- § Развијање спремности младих за стручно усавршавање и дошколовавање и усаглашавање степена диплома и квалификација са светским стандардима, као и диверсификацију институционалних облика и модела, програма и метода рада;
- § Реформа наставних планова и програма у обезбеђивању функционалне, компјутерске и технолошке писмености;
- § Укључивање угрожених категорија становништва и особа са посебним потребама у систем образовања;
- § Развој образовног система базираног на филозофији доживотног образовања.

У реализацији наведених циљева, неопходна је снажна међународна подршка. У складу са тим, идентификоване су приоритетне мере/активности које би требало да у наредном средњорочном периоду дају допринос реализацији поменутих циљева.

Табела 3. Приоритетне мере/активности за реализацију средњорочних циљева у области подстицања запошљавања и смањења стопе незапослености

Циљеви	Мере/активности
Спровођење активних мера запошљавања и подстицање развоја приватног сектора	<ul style="list-style-type: none"> - смањивање вишка запослених, уз давање отпремнина, обуку и подстицање самозапошљавања; - јачање локалних/регионалних структура за развој малих и средњих предузећа и предузетништва; - развој индустријских паркова; - оснивање и подршка раду пословних инкубатора; - израда, усвајање и спровођење националне стратегије привредног развоја; - обезбеђивање кредита за развој привреде (микрокредити, кредити усмерени преко Фонда за развој), а посебно оснивање фонда за

	<p><i>start-up</i> кредите;</p> <ul style="list-style-type: none"> - привлачење страних улагања (оснивање Фонда за подстицање страних улагања, отклањање препрека страним улагањима); - подстицајне мере за повећање конкурентности, продуктивности и извозних перформанси предузећа; - запошљавање на јавним радовима; - трансформација пасивних мера у активне (систем ваучера и сл.).
Јачање институција тржишта рада	<ul style="list-style-type: none"> - имплементација Стратегије промена НЗС за период 2006-2008. године; - изградња информационог система у области запошљавања; - развијање центара за каријерно вођење и саветовање незапослених лица; - оснивање и јачање локалних савета за запошљавање; - успостављање јединственог система евиденција у области рада и запошљавања.
Смањење и превенција дугорочне незапослености	<ul style="list-style-type: none"> - субвенције за запошљавање одређених категорија незапослених у висини доприноса за обавезно социјално осигурање које плаћа послодавац; - јачање сарадње између НЗС и послодаваца како би се утврдили број и структура слободних радних места и укључивање дугорочно незапослених у програме за активно тражење посла.
Повећање учешћа младих у укупној запослености	<ul style="list-style-type: none"> - имплементација Акционог плана запошљавања младих у периоду 2008-2010. године.
Повећање запослености угрожених категорија становништва	<ul style="list-style-type: none"> - имплементација Националног акционог плана запошљавања 2006-2008, са посебним нагласком на ризичне категорије (жене, старији од 45/50 година, инвалиди, избегла и расељена лица и мањине); - подизање конкурентности предузећа за радно оспособљавање и запошљавање особа са инвалидитетом на тржишту рада.
Подстицање различитих облика рада	<ul style="list-style-type: none"> - оснивање и рад организација (агенција) за привремено запошљавање;
Реформа средњег и вишег стручног образовања у циљу превазилажења проблема неусклађености образовања и потреба тржишта рада	<ul style="list-style-type: none"> - рационализација и регионализација мреже средњих стручних школа; - дефинисање система увођења нових профила; - дефинисање система реализације праксе у средњим стручним школама. - Акредитација и сертификација
Реформа високог образовања и спровођење Болоњске декларације	<ul style="list-style-type: none"> - оснивање Националне агенције за европске програме у области образовања; - спровођење конкретних програма Агенције; - развој и унапређивање сарадње са међународним просветним институцијама.
Унапређење квалитета образовања	<ul style="list-style-type: none"> - реформа и рационализација наставних планова и програма; - успостављање стандарда квалитета у научно – наставним подручјима; - успостављање службе за вредновање система на свим нивоима од основног до високог образовања; - техничка модернизација инфраструктуре у образовању
Развој образовног система заснован на концепту	<ul style="list-style-type: none"> - стимулирати послодавце да улажу средства у обогаћивање знања већ запослених радника;

дoживoтнoг oбpaзoвaњa и унaпрeђeњe систeмa oбpaзoвaњa oдрaслих	- рaзвoј прoгрaмa прeквaлификaцијa, рeeдукaцијa и oбукa, пoсeбнo вишкoвa зaпoслeних у пoступкy рeструктурирaњa прeдузeћa.
Укључивaњe угрoжeних кaтeгoријa стaнoвништвa, oднoснo eтничких мањинa и oсoбa сa пoсeбним пoтрeбaмa у систeм oбpaзoвaњa	- рeализaцијa прoјекaтa и прoгрaмa зa пoдршкy пpoцeсу интeгрaцијe Рoмa у лoкaлнy зaјeдницy; - рeализaцијa спeцифичних сeминaрa и трeнингa зa oбуку нaстaвникa зa рaд сa дeцoм сa пoсeбним пoтрeбaмa; - изрaдa пoтрeбних стрaтeшких дoкумeнтa и зaкoнских и пoдзакoнских aкaтa у склaду сa мeђунaрoдним стaндaрдимa.
Стaбилнo функциoнисaњe систeмa oбpaзoвaњa	- успoстaвљaњe и спрoвoђeњe нoвoг мoдeлa финaнсирaњa oбpaзoвних устaнoвa; - рaзвoј aутoнoмнoг привaтнoг сeктoрa у шкoлству.

Зa рeализaцију нaвeдeних мeрa/aктивнoсти, нeoпхoднa јe сaрaдњa и кooрдинирaни рaд Министaрствa eкoнoмијe и рeгиoнaлнoг рaзвoјa, Министaрствa рaдa и сoцијaлнe пoлитикe, Министaрствa финaнсијa, Министaрствa прoсвeтe, Нaциoнaлнe службe зaпoшљaвaњa и других рeлeвaнтних инститyцијa нa држaвнoм и лoкaлнoм нивoу. У oвoм трeнyткy, бyджeт Рeпyбликe Србијe рaспoлaжe oгрaничeним срeдствимa зa рeализaцију нaвeдeних aктивнoсти, тe ћe мeђунaрoднa финaнсијскa пoдршкa бити кљyчнa зa oствaривaњe oвoг приoритeтa.

2.2. Изгрaдњa и јaчaњe инститyциoнaлних кaпaцитeтa

У прoтeклeх пeт гoдинa, у тoкy спрoвoђeњa друштвeних и eкoнoмских рeфoрми у Рeпyблици Србији, кao yскo грлo пoјaвиo сe нeдoвoљни кaпaцитeт држaвнe aдминистрaцијe, кoјa нијe oјaчaлa у мeри у кoјoј би удoвoљилa рaстyћим зaхтeвимa у сфeри eкoнoмских и друштвeних рeфoрми, пoстaвљaјyћи сe вишe кao бaријeрa, нeгo кao пoдстицaј бржeм приврeднoм и друштвeнoм рaзвoјy, кao и пoцeсу придруживaњa ЕУ. Кao нaјчeшћи рaзлoзи нeeфикaснoсти и пoстoјaњa бирoкратских бaријeрa, нaвoдe сe: нeaдeквaтнa прaвнa структyрa, oдсyствo рeгyлaтoрних тeлa, нeдoвoљнo eдyкoвaнa, плaћeнa и мoтивисaнa држaвнa yпрaвa, нeдoстaтaк кoмyникaцијe и дијaлoгa измeђy oргaнa влaсти и привaтнoг сeктoрa у нaстaјaњy. Тaкoђe, нeoпхoднa јe јaкa и eфикaснa држaвнa yпрaвa, кaкo би oбeзбeдилa aдeквaтaн прaвни oквир и спрoвoђeњe кљyчних рaзвoјних циљeвa - дeмoкратизaцијy друштвa, рaзвoј грaђaнскoг друштвa и нeвлaдинoг сeктoрa, кao и гaрaнтoвaлa пoштoвaњe љyдских и мањинских прaвa. Рeфoрмa држaвнe yпрaвe јe и у oстaлим трaнзициoним зeмљaмa нaјдyжe трaјaлa, aли Рeпyбликa Србијa, с oбзирoм дa јe пoслeдњa крeнyлa у oвaј пoцeс, мoрa имaти зa импeрaтив брзo спрoвoђeњe прoмeнa.

Изградња и јачање институционалних капацитета у Републици Србији представља услов за остварење већине стратешких циљева, који се могу сумирати у општем привредном развоју, успостављању владавине права и порасту друштвеног благостања у наредном периоду, као и успешном спровођењу процеса европских интеграција. У том смислу, Влада је, на предлог Канцеларије за придруживање Европској унији и Министарства за државну управу и локалну самоуправу, средином 2006. године усвојила Акциони план за јачање институционалне способности за преузимање обавеза у процесу европских интеграција. Акциони план има за циљ да пружи целокупан приказ приоритета и помогне координисано и планско јачање капацитета државне управе за преузимање обавеза које проистичу из процеса приступања ЕУ. Овај документ се ослања на усвојену Стратегију реформе државне управе у Републици Србији и Националну стратегију Србије за приступање ЕУ, и тежи конкретизацији приоритета дефинисаних у овим и другим релевантним документима и утврђивању институционалних мера за њихово спровођење. Документ полази од постојећег правног и институционалног оквира и предузетих реформских мера. У том смислу, наводе се кључни закони и подзаконска акта у области система државне управе, донети до краја 2005. године, међу којима су најбитнији: Закон о Влади, Закон о државној управи, Закон о државним службеницима, Закон о јавним агенцијама, Закон о заштитнику грађана, Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција, Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја и други, који су праћени низом подзаконских аката, у циљу њихове конкретизације и имплементације. У вези са мерама и активностима предвиђеним Акционим планом за спровођење реформе државне управе, треба истаћи да је у 2006. години донет Закон о платама државних службеника и намештеника, са пратећим подзаконским актима у вези са његовом реализацијом.

Овим и другим законима успостављен је одговарајући правни оквир који омогућава постизање циљева изградње професионалне, деполитизоване и децентрализоване државне управе. Управљање реформом државне управе поверено је Савету за реформу државне управе, којим председава председник Владе, а његови чланови су: потпредседник Владе, министар за државну управу и локалну самоуправу, министар финансија, министар правде, министар унутрашњих послова и директор Републичког секретаријата за законодавство. Управљање реформом државне управе је поверено Министарству за државну управу и локалну самоуправу, док на оперативном нивоу, у процесу реформе државне управе, Служба за управљање кадровима има велике надлежности.

У погледу будућих активности, везаних за јачање институционалних капацитета, пре свега је неопходно заокруживање законодавне реформе, затим даље спровођење реформе државне администрације, као и јачање институционалних капацитета у свим министарствима, управама и посебним организацијама које чине систем државне управе.

Законодавна реформа подразумева пре свега усклађивање прописа са законодавством ЕУ. У том смислу, неопходно је заокруживање низа реформских закона у свим областима. Влада је у фебруару 2005. године усвојила трећи по реду годишњи Акциони план за усклађивање прописа Републике Србије са прописима Европске уније. Овим Акционим планом предвиђено је усклађивање 41 закона, било доношењем нових или изменама постојећих закона. Међутим, овај процес тече прилично споро. Тако је од 41 закона предвиђеног за усвајање Акционим планом за 2005. годину, на Влади усвојено 14, а у Скупштини 10 закона до краја 2005. године. Поред спорог усвајања закона, треба нагласити да се процес усклађивања не завршава усвајањем домаћих прописа, чија су решења у формалном смислу или нормативном значењу у довољној мери усаглашена са прописима ЕУ, већ је потребно обезбедити услове и институционалне капацитете за њихово спровођење, или принудно извршење пред судским или административним органима. Да би се убрзао процес хармонизације, потребно је наставити започети системски рад на превођењу правних тековина ЕУ, унапредити механизме за хармонизацију (поред Изјаве о усклађености увести и друге механизме), као и обезбедити континуирану подршку имплементацији закона (јачање појединих институција, тренинзи запослених и сл.). Акциони план за усклађивање прописа Републике Србије са прописима Европске уније за 2006. годину је усвојен 29. марта 2006. и садржи табеларни приказ 43 закона чије се усвајање препоручује Европским Партнерством, као и законе из Акционог плана за 2005. годину који нису усвојени и законе који су према оценама ресорних министарстава за ову годину приоритетни у процесу усклађивања са прописима ЕУ. План садржи образложење о неопходности израде законских нацрта, одређивање министарстава надлежних за њихово доношење, оквирни рок за који ће Влада утврдити предлоге закона, као и име особе која ће бити директно одговорна за израду текста нацрта конкретног закона. Влада је августа месеца 2007. године усвојила Акциони план за усклађивање закона Републике Србије са прописима Европске уније за 2007. годину и неопходним мерама за његово спровођење, који садржи табеларни преглед 44 закона, чије се усвајање предлаже на основу обавеза из Европског партнерства, на основу неостварења Акционог плана за 2006. годину и на основу приоритетних захтева из ресорних министарстава.

Унапређење система државне управе одвија се, у Републици Србији, у складу са донетим законима и подзаконским актима и Стратегијом реформе државне управе у Републици Србији. Закон о државној управи обезбеђује примену свих кључних принципа Стратегије реформе државне управе у Републици Србији, док је Законом о државним службеницима уређен статус државних службеника и дефинисане специфичне обавезе, права, одговорности и принципи за заснивање и престанак радног односа. Законом о државним службеницима основан је Високи службенички савет, као тело које треба да одређује знања и вештине неопходне за рад у државној администрацији, као и начин њихове провере и да именује конкурсне комисије за спровођење конкурса за положаје (највиша руководећа радна места - директор посебне организације, његови заменици и помоћници, помоћници министара, секретари министарстава, директори органа управе у саставу министарстава и њихови помоћници, директори службеи Владе и њихови заменици и помоћници). Ради спровођења Закона о државним службеницима Влада је именовала чланове Високог службеничког савета. Прва конститутивна седница Савета је одржана 22.05.2006. године. Влада је, такође, именовала и чланове Жалбене комисије Владе, која је надлежна да одлучује о жалбама државних службеника на решења којима се у управном поступку одлучује о њиховим правима и дужностима и о жалбама учесника интерног и јавног конкурса из органа државне управе, служби Владе и Републичког јавног правобранилаштва.

Влада је основала Службу за управљање кадровима, као Службу Владе, чији је директор одговоран председнику Владе, Служба је надлежна за послове у области управљања кадровима у државној управи и развој службеничког система у целини. Од 01. јула 2006. године, када је ступио на снагу Закон о државним службеницима, Служба за управљање кадровима је преузела надлежности које има према том закону. На предлог Службе, Влада је усвојила Кадровски план за министарства, посебне организације и службе Владе за 2007. годину, инструмент предвиђен Законом о државним службеницима који је превасходно у функцији планирања потреба за кадровима у тој години са аспекта обезбеђивања средстава за плате у буџету Републике. У складу са усвојеним Кадровским планом одвија се и спровођење конкурса за попуњавање радних места, при чему је сваки конкурс могућ једино ако се попуњавање уклапа у кадровски план.

У складу са Законом о државним службеницима и Уредбом о спровођењу интерног и јавног конкурса, премештаји државних службеника унутар система државне управе одвијају се према новим процедурама, путем интерног конкурса. Ако интерни конкурс не успе, оглашава се јавни конкурс. Све конкурсе, за попуњавање радних места у органима државне управе и служби Владе оглашава Служба, а један члан

конкурсне комисије, без обзира у ком органу државне управе је радно место које се попуњава, је увек државни службеник из Службе који се стара о правилном спровођењу поступка. Поступку запошљавања започела је примена нових метода одабира кадрова, који имају за циљ да обезбеде професионални одабир кадрова према захтевима радног места, што треба да омогући да најбољи кандидати буду примљени у државну управу.

У складу са принципом деполитизације, израженим у Закону о државним службеницима, започело је спровођење јавних конкурса за попуњавање највиших руководећих радних места – положаја. Те поступке спроводе комисије које именује Високи службенички савет, а Служба обавља стручно-техничке послове за комисије. Један број државних службеника је већ постављен на положаје по овим конкурсима.

Сагласно Закону и донетим уредбама, донети су и нови правилници о организацији и систематизацији радних места у органима државне управе. Служба се стара о томе да у поступку израде правилника послови радних места буду правилно описани, као и да мерила за разврставање радних места у звања државних службеника и врсте намештеника буду правилно примењена.

Од 01. јануара 2007. године започео је први годишњи циклус оцењивања државних службеника у складу са новим прописима. Служба је организовала обуке за оцењиваче како би се правилно поставили радни циљеви и пратило њихово испуњавање ради оцењивања на крају године.

Од ступања на снагу нових прописа о државним службеницима, у сарадњи са пројектом Европске агенције за реконструкцију, организоване су обуке државних службеника за примену нових прописа и издато је више приручника који треба да олакшају рад и омогуће примену Закона о државним службеницима и пратећих уредби.

На предлог Службе, Влада је усвојила и први Програм општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе за 2007. годину. Програм чини девет тематских области и у складу са њим је започето са обукама државних службеника. У континуитету, током године, се радило на реализацији Програма и током 2007. године биће организовано преко 100 обука. Из средстава Националног инвестиционог плана за 2007. годину одобрена су средства за опремање простора за обуке за потребе Службе и до краја 2007. године биће опремљено пет учионица за обуке са потребном опремом за симултано превођење када обуке држе страни предавачи.

Закон о државним службеницима налаже обавезу вођења Централне кадровске евиденције (ЦКЕ) као базе података која треба да олакшају управљање кадровима у државној управи. До сада је велики број органа прикључен на систем ЦКЕ, али још увек постоје технички проблеми за прикључивање свих органа на систем ЦКЕ.

Стратегија реформе државне управе у Републици Србији, коју је Влада усвојила у новембру 2004. године, има за крајњи циљ обезбеђење високог квалитета услуга грађанима и стварање управе која ће значајно олакшати остваривање права грађана и извршавање њихових законских обавеза, а истовремено допринети развоју привредних и економских потенцијала у Републици Србији. Део Стратегије реформе државне управе у Републици Србији чини Акциони план за спровођење реформе државне управе. У оквиру реализације Акционог плана, којим су предвиђени конкретни планови и рокови за спровођење реформе државне управе у периоду од 2004. до 2008. године, посебна пажња посвећена је стварању новог законодавног оквира. Процес реформе државне управе мора бити спроведен уз поштовање општих принципа европског административног оквира, а то су: професионализација, рационализација, модернизација, децентрализација и деполитизација.

У претходном периоду, уз учешће Министарства за државну управу и локалну самоуправу, реализовано је више реформских пројеката, уз донаторску финансијску подршку. У току је реализација и припрема неколико пројеката који се односе на област реформе државне управе, при чему се у оквиру Министарству за државну управу и локалну самоуправу реализује пројекат „Подршка спровођењу Стратегије реформе државне управе – фаза 2“, у оквиру кога је планирана је ревизија и ажурирање Акционог плана за спровођење реформе државне управе. Сви ови пројекти представљају корисне инструменте за реализацију активности дефинисаних Акционим планом за спровођење реформе државне управе.

Везано за принцип професионализације, према Закону о државним службеницима, Служба за управљање кадровима надлежна је за израду и реализацију програма обука. Ради изградње модерне, ефикасне и економичне државне управе, у претходном периоду, спроведена је реформа система плата са циљем да се успостави фискално одржив систем плата у оквиру кога би се посао награђивао према обиму, сложености, одговорности и степену доприноса укупној ефикасности и резултатима свих органа државне управе.

Рационализација подразумева оптимално организовање државне управе која пружа задовољавајући квалитет услуга уз најмањи број извршилаца и смањење укупних трошкова за рад. Наставиће се са изградњом правног оквира који ће бити основ за нове

Институционалне видове вршења јавних послова, као што су регулаторна тела и јавне агенције на које ће се постепено и контролисано преносити надлежности органа државне управе.

Принцип модернизације односи се на техничко-технолошко осавремењивање рада органа државне управе, уз примену савремених информационих и

комуникационих технологија. У том циљу обезбедиће се израда и коришћење јединствених база података и успостављање јединственог система комуникације између органа државне управе на читавој територији, уз увођење електронског пословања и електронског потписа у рад органа државне управе. Улагање у модернизацију захтева не мала финансијска средства али као резултат у великој мери доприноси смањењу трошкова рада органа државне управе. Увођење информационих технологија у рад државних органа на централном и локалном нивоу реализоваће се кроз формирање заједничког информационог система који је дефинисан нацртом Националне стратегије развоја информационог друштва.

Процес децентрализације одвијаће се постепено, како у складу са Стратегијом реформе државне управе у Републици Србији која дефинише основне принципе и моделе процеса децентрализације и фискалне децентрализације, тако и у складу са законским оквиром који регулише ову област. Фискална децентрализација подразумева да локални ниво власти воде политику јавних расхода и јавних прихода која најбоље одговара потребама грађана, уз преузимање одговорности да се обезбеди квалитет услуга и оптимални трошкови. Фискална децентрализација засниваће се на јасном дефинисању функција и одговорности различитих нивоа власти у земљи, транспарентном одређивању припадности јавних прихода, аутономији коју локална власт има на приходној и расходној страни и успостављању одговарајућих институција које су административно и технички оспособљене за ефикасно извршавање послова и задатака. Оба процеса децентрализације подразумевају кадровску и материјалну оспособљеност органа локалне самоуправе да самостално преузимају вршење нових надлежности.

Деполитизација пре свега подразумева јасно разграничење процеса политичког креирања одлука од процеса њиховог правног нормирања и извршавања у складу са важећим прописима.

У циљу даљег унапређивања управног поступања органа државне управе и контроле законитости и правилности њиховог рада, Министарство за државну управу и локалну самоуправу ће током 2008. године окончати рад на припреми новог Закона о општем управном поступку који, између осталог, регулише контролу рада државне управе и Закона о управним споровима, којима се обезбеђује судска контрола рада управе. Такође, применом Закона о Заштитнику грађана, обезбедиће се специфични вид екстерне контроле рада државне управе. На овај начин биће заокружен целовит механизам за контролу рада државне управе.

Највећи проблем у наредном периоду биће имплементација већ важећих нових прописа и стратегија. За саму имплементацију је потребно убрзати специјалне облике оспособљавања, интензивирати међуресорску и координацију међу различитим

нивоима, побољшати рад инспекцијских органа, као и осигурати политичку вољу за имплементацију.

У оквиру реформе државне управе посебну пажњу потребно је усмерити у развој капацитета локалних органа управе. У складу са тим, потребно је ојачати капацитете јединица локалне самоуправе задужене за стратешко и оперативно планирање, спровођење децентрализованих надлежности, управљање фондовима, итд. Имајући у виду да је придруживање ЕУ један од стратешких циљева Републике Србије у наредном периоду, изградња и јачање капацитета свих институција које су директно укључене у овај процес намеће се као приоритет. Од посебног значаја је успостављање и јачање јединица за европске интеграције у свим институцијама, које би поред послова координације приступања ЕУ обухватиле и послове програмирања и управљања фондовима ЕУ.

У документу Европско партнерство, јасно се наглашава да успех процеса ЕУ интеграције у потпуности зависи од реформе државне управе. Стога, овај документ идентификује реформу државне управе као један од шест кључних краткорочних приоритета. Средњорочни приоритети дефинисани овим документом, а који се односе на ресор државне управе, јесу: јачање јединица за европске интеграције у министарствима, пуна примена закона о државној управи и државним службеницима, спровођење мера за кадровско јачање државне управе, успостављање централизованог система за обраду платних спискова, као и усвајање и спровођење реформи у циљу децентрализације, како би се учврстио капацитет локалних власти. Такође, једна од основних препорука из Стратегије за смањивање сиромаштва односи се на обезбеђивање транспарентног правног и институционалног оквира, погодног за економски развој. Овај оквир подразумева изградња институционалних капацитета за ефикасну заштиту конкуренције, уклањање административних препрека за развој приватног сектора на републичком и локалном нивоу, као и интензивније укључивање локалних самоуправа у стварање окружења погодног за економски раст – на локалном и регионалном нивоу – узимајући у обзир конкурентне предности, као и друштвена и регионална ограничења и изазове. Ово укључује неговање сарадње између локалних самоуправа у развијању стратешких оквира (социо-економски планови/локалне стратегије за смањење сиромаштва/ локалне стратегије одрживог развоја и др.) и подршку структурама за повећање запослености и уравнотежен социо-економски раст.

Сумирањем претходно наведених проблема и неопходних праваца деловања, циљеви у области изградње и јачања институција и њихових капацитета би били:

- Наставак процеса хармонизације законодавства – наставак свих започетих активности, унапређење механизма хармонизације и израда Националног

- програма за интеграцију Републике Србије у Европску унију, којом би се дефинисали рокови за хармонизацију свих преосталих процеса и области;
- Реформа државне управе, спровођењем закона, подзаконских аката и свих стратешких докумената, усвојених у претходном периоду;
 - Јачање институционалних капацитета у свим министарствима, управама и посебним организацијама, који чине систем државне управе, као и органима локалних самоуправа и институцијама правосуђа.

У реализацији приоритета изградње и јачања институционалних капацитета, од посебне важности је међународна подршка. Међународна подршка се очекује у виду бесповратне помоћи, док модалитети пружања помоћи могу бити у виду техничке помоћи, „твининг“ пројеката, студијских путовања, радионица, семинара, итд. У складу са наведеним приоритетним областима, идентификовани су следећи програми и мере, приказани у оквиру наредне табеле¹⁵.

Табела 4. Приоритетне мере/активности за реализацију средњорочних циљева у области изградње и јачања институционалних капацитета

Циљеви	Програми (мере/активности)
Законодавна реформа	<ul style="list-style-type: none"> § доношење низа реформских закона и усклађивање постојећих закона са прописима ЕУ; § израда Националног плана за усвајање комунитарног права; § јачање капацитета за вршење анализе утицаја прописа (RIA-regulator impact assessment);
Јачање државне управе	<ul style="list-style-type: none"> § подршка спровођењу Стратегије реформе државне управе у Републици Србији; § унапређење организационе ефикасности рада државне управе и даље примена информационе технологије (у том смислу и подршка спровођењу Стратегије развоја информационог друштва); § Наставак имплементације прописаних метода и развој нових метода у поступку одабира кадрова; § Развијање методологије процене потреба за стручним усавршавањем, евалуације Програма као и ангажовања предавача. Повезивање свих органа у систем Централне кадровске евиденције као информатичке базе података о државним службеницима; § Унапређење описа послова радних места ради њиховог правилног разврставања; § Рад на промовисању правилне и доследне примене прописа о оцењивању рада, као и даља изградња предуслова објективног, ваљаног и упоредивог оцењивања рада запослених у државној управи кроз стандардизацију поступака и континуирану обуку свих заинтересованих страна. § изградња и јачање јединица за европске интеграције у свим институцијама, које ће обављати и послове програмирања и управљања фондовима ЕУ и јачање капацитета Канцеларије за придруживање ЕУ;

¹⁵ Приоритети у области институционалног јачања у оквиру појединачних сектора дати су у трећем делу документа, у оквиру прегледа приоритетних програма активности по секторима, док су на овом месту обухваћени општи (хоризонтални) циљеви/ мере, они чија реализација се односи на више ресора/ институција, као и изградња и јачање независних Владињих институција.

	<ul style="list-style-type: none"> § прихватање европских стандарда регионалне политике у циљу могућности коришћења структурних фондова ЕУ (укључујући увођење НУТС територијалне класификације) § јачање институција за борбу против корупције, спречавање прања новца; борбу против организованог криминала; § унапређење статистичког система Републике Србије; § унапређење институција за заштиту интелектуалне својине и подизање степена и квалитета заштите; § подизање квалитета услуга државне управе и унапређење механизма за контролу законитости рада (управна инспекција, затим инспекција у области пољопривреде, трговине, туризма, заштите животне средине, граничне инспекцијске службе и др); § подршка јачању институције Омбудсмана; § унапређење инфраструктуре квалитета (заокруживање законских и институционалних реформи везаних за стандардизацију, акредитацију и системе сертификације производа и услуга); § подршка раду Савету и Комисији за заштиту конкуренције; § оснивање државне ревизорске институције; § техничко и кадровско јачање институција у циљу примене Стратегије за интегрисано управљање границом;
Институционално јачање на локалном нивоу	<ul style="list-style-type: none"> § систематско решавање области обуке запослених на локалном нивоу кроз припрему одговарајућег стратешког документа, § јачање јединица локалне самоуправе за управљање средствима из европских фондова; § унапређење организационе ефикасности рада локалне самоуправе и техничких капацитета; § спровођење мера за кадровско јачање локалне самоуправе посебно за увођење функције планирања; § подизање квалитета услуга и унапређење механизма за контролу рада; § стварање услова за ефикасну децентрализацију (кадровска и материјална оспособљеност за самостално преузимање нових надлежности).
Институционално јачање у области правосуђа	<ul style="list-style-type: none"> § подршка спровођењу Стратегије реформе правосуђа; § подршка независном судству (подршка раду Високог савета судства); § подршка јачању транспарентности правосудног система (веће учешће јавности); § повећање ефикасности управљања судским предметима (увођење нових система организације, аутоматизација појединих система и подсистема, подршка раду Центра за медијацију); § стандардизација система обуке и стручног усавршавања (основање Националног института за обуку у правосуђу, јачање веза са Правним факултетом); § модернизација опреме правосудног и казненог система;

2.3. Изградња, реконструкција и модернизација инфраструктуре

У смислу идентификованог међусекторског приоритета за међународну помоћ (укључујући и зајмове под условима повољнијим од тржишних)- изградња, реконструкција и модернизација инфраструктуре обухвата развој локалне инфраструктуре, као и транспортну и енергетску инфраструктуру од значаја за регионално и међународно повезивање. Развој инфраструктуре представља важан фактор и импулс општем привредном развоју. Пружање квалитетних и ценовно конкурентних услуга може представљати генератор значајног раста БДП-а по овим секторима, уз додатне ефекте на општи привредни раст и друштвени развој. Ово поглавље је превасходно усмерено на разматрање ситуације и приоритета у области физичке инфраструктуре, док су институционална и законодавна реформа и приоритети анализирани у оквиру треће главе-секторске анализе и поглавља 2.2. Изградња и јачање институционалних капацитета, а приоритетни пројекти у области заштите животне средине., у сектору транспорта и енергетике, разматрани су у поглављима 3.6, 3.11. и 3.13.

Транспорт. Реструктурирање целокупне транспортне делатности у модеран, безбедан и функционалан систем представља један од најзначајнијих предуслова за покретање регионалног развоја и искоришћења компаративних предности локалних средина кроз повезивање туристичких и пољопривредних области са великим привредним центрима. Адекватна транспортна инфраструктура значајан је фактор ефикасности целокупног транспортног система, али и кључни предуслов за остваривање одрживог привредног и друштвеног развоја Републике Србије.

Република Србија са својим природно-географским положајем, на раскршћу транспортних коридора VII и X, пружа најкраће и најрационалније транзитне везе земаља средње и западне Европе са земљама јужне Европе и Блиског и Далеког Истока. У усвојеном завршном извештају Групе на високом нивоу¹⁶, оформљене под окриљем Европске комисије, идентификовано је пет главних мултимодалних оса као продужетка транс-Европске транспортне мреже (ТЕН-Т) према суседним земљама и регионима. У оквиру Југоисточне мултимодалне осе инкорпорирани су пројектни предлози на Коридору X (пут и железница), Коридору VII и мултимодална платформа метрополитена Београда. Такође, на основама РЕБИС студије (Regional Balkans Infrastructure Study – 2003. год.), земље Западног Балкана су 11. јуна 2004. године у Луксембургу потписале Меморандум о разумевању о развоју Основне регионалне транспортне мреже Југоисточне Европе, који има за циљ развој инфраструктуре и

¹⁶ Report from the High Level Group chaired by Loyola de Palacio, *Networks for peace and development – Extension of the major trans-European transport axes to the neighboring countries and regions*, Новембар 2005

унапређење политике у области транспорта и предвиђа блиску сарадњу учесника у процесу хармонизације процедура и техничких стандарда, регулаторних и административних одредби које се тичу саобраћаја, у складу са стандардима и смерницама Европске уније. У циљу имплементације Меморандума о разумевању, оформљена је Транспортна опсерваторија за Југоисточну Европу (СЕЕТО), са сталним Секретаријатом у Београду. У априлу 2006. године усвојен је први вишегодишњи План развоја Основне регионалне транспортне мреже југоисточне Европе који предвиђа дугорочне инвестиционе потребе за земље Западног Балкана за период 2006-2010. године.

Транспортна инфраструктура у Републици Србији је генерално на незадовољавајућем нивоу, на што је одраз превасходно недовољног улагања у основно одржавање и набавку нових средстава током 90-тих година, лоше организације, недостатка средстава, социјалне и кадровске политике. У посебно лошем стању налази се железничка инфраструктура, која заостаје за стандардима европских земаља у погледу електрифицираности мреже, дужине двоколосечних пруга и у погледу максимално дозвољених брзина и осовинског оптерећења, због чега јој је потребна модернизација¹⁷. Поред тога, возна средства карактерише велика технолошка застарелост (просечна старост железничких возних средстава прелази 30 година), незадовољавајуће стање, недовољан број и висок степен имобилизације. У домену речног транспорта, на потешкоће у одвијању пресудно је утицало неадекватно одржавање унутрашњих пловних путева током 90-тих година, као и НАТО бомбардовање. У области друмског транспорта, највећи проблеми односе се на лоше одржавање и потребу реконструкције постојеће и изградњу нове друмске инфраструктуре и низак ниво безбедности саобраћаја на путној мрежи. Развој мултимодалног транспорта у Републици Србији налази се на самом почетку, с обзиром да не постоји ниједан потпуно развијен терминал интермодалног транспорта, а манипулација контејнерима се одвија само у терминалу ЖИТ Београд («ћерка фирма» ЈП „Железнице Србије”) и у Луци Београд”.

Полазећи од Европске транспортне политике до 2010. године¹⁸, као и Стратегије развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008-2015. године (усвојена 27. децембра 2007. године), Влада планира да, уз финансијску подршку ЕУ, настави изградњу путне и железничке инфраструктуре кроз Републику Србију, као и да успостави неопходне услове за неометану пловидбу на унутрашњим пловним путевима а посебно на Дунаву и Сави. У

¹⁷ Електрифицирано је свега 32,7% мреже, а као последица лошег техничког стања пруга уведена је брзина вожње од 20-40 км/ч на дужини од 162 км пруга, што је преко 4% укупне дужине пруга.

¹⁸ White Paper - "European transport policy for 2010 : **time to decide**" (COM 370/2001)

вези са тим, израдиће се студијска, пројектна и тендерска документација за више пројеката на модернизацији транспортне мреже у Републици Србији, као што су чишћење и отклањање уских грла на паневропском Коридору VII, као најважнијем пловном путу, реконструкција и повећање капацитета железничког Коридора X и повећање капацитета друмског Коридора X.

Мрежа унутрашњих пловних путева у Републици Србији представља један од наших највећих социо-економских потенцијала, који до сада нису били адекватно искоришћени. Оживљавање речног транспорта подстиче продубљивање сарадње у осталим привредним гранама (област трговине, туризма, заштите животне средине итд.) и представља кључни елемент социо-економског развоја не само Републике Србије већ и свих земаља у Југоисточној Европи. Повезивањем реке Саве са магистралним пловним путем Дунава, и преко њега са мрежом европских пловних путева и успостављање несметане и безбедне пловидбе на овим рекама у нашој земљи, створили би се бољи услови за будућу регионалну сарадњу и већи привредни развој. Формирањем савременог речног информационог сервиса интензивираће се размена географских података и успоставиће се ближа сарадња међу државама у управљању пловним путем Дунава.

Увиђајући значај железничког Коридора X, Република Србија је, у сарадњи са међународним финансијским институцијама, у последњих неколико година инвестирала преко 200 милиона евра у рехабилитацију железничке инфраструктуре на Коридору X, што је резултирало повећањем обима превоза робе од преко 60% у односу на период од пре реализованих инвестиција. Реализоване инвестиције представљају само мали део стварних потреба, за рехабилитацију и одржавање железничке мреже у наредних десет година према проценама биће потребно око 3,9 милијарди евра. Садашње стање железничке инфраструктуре карактерише потреба да се у пројектовано стање врати и модернизује још око 1.000 км магистралних пруга, за шта је нашој земљи потребна подршка ЕК и међународних финансијских институција.

Изградња ауто пута Београд - јужни Јадран и реконструкција пруге Београд-Бар су пројекти од изузетног регионалног значаја. Реорганизацијом железничког саобраћаја, на основу новог Закона о железници, инфраструктура остаје у државном власништву, док ће организација и управљање саобраћајем бити оспособљени за дочек конкуренције. Такође, у плану је израда студије оправданости изградње аутопута од Панчева до Темишвара.

Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године (Усвојена 27. децембра 2008. године) заснива се на концепту одрживог развоја (у погледу екологије, технологије, финансирања и оперативности) и мултимодалног приступа, што подразумева

интегрисано планирање развоја транспортног система и ефикасније коришћење предности сваког вида саобраћаја. Влада планира да у наредном периоду интензивира процес реструктурирања јавних предузећа – ЈАТ Airways, Аеродром Београд, ПТТ Србија, Железнице Србије у којима је завршена предприватизациона фаза. Имајући у виду високе социјалне и друге трошкове реструктурирања, међународна помоћ ће имати значајан ефекат и у овом сегменту.

Поред великих инвестиција у изградњу транспортне инфраструктуре, неопходно је значајно побољшати управљање саобраћајем на постојећој мрежи увођењем и развијањем Интелигентних Транспортних Система (ИТС). Увођење и примена информационо-комуникационе технологије у транспорту у великој мери би допринела већој ефикасности, смањењу загађења животне средине и повећању нивоа безбедности саобраћаја.

Енергетика. Народна скупштина је донела Закон о енергетици 2004. године, а 2005. године је донела и Стратегију развоја енергетике Србије до 2015. године, док је Влада Републике Србије у јануару 2007. године усвојила Уредбу о утврђивању Програма остваривања стратегија развоја енергетике Србије до 2015. године за период од 2007-2012. Стратегијом развоја енергетике су глобално дефинисани циљеви и приоритети развоја енергетског сектора Србије у складу са енергетском политиком док су Програмом остваривања стратегије утврђени услови, начин и динамика остваривања Стратегије развоја енергетике за све секторе у енергетици.

Сагласно Програму остваривања Стратегије развоја енергетике неопходно је институционално јачање у спровођењу енергетске политике као и активније учешће локалне самоуправе

Законом о енергетици креиран је и институционални оквир за област енергетике и основано је независно тело у области енергетике: Агенција за енергетику (регулаторно тело надлежно за унапређење и усмеравање развоја тржишта енергије, праћење примене прописа и правила за рад енергетских система, итд) Агенција за енергетику креира регулаторни оквир за функционисање енергетских система, донела је тарифне системе којим се за регулисани део тржишта у цену производа и услуга уграђују оправдани трошкови енергетских субјеката, обезбеђује надзор над транспарентном и недискриминаторном приступу треће стране систему, итд.

Што се тиче реструктурирања јавних предузећа, најзначајнија активност у реструктурирању јавног предузећа Електропривреда Србије (ЈП ЕПС) је доношење одлука Владе о оснивању два правно независна енергетска субјекта, која су од 1. јула 2005. године отпочела са радом: јавно предузеће Електро mreжа Србије (ЈП ЕМС), у чијој су надлежности енергетске делатности пренос електричне енергије и управљање преносним системом (Оператор преносног система и тржишта Републике Србије) и

јавно предузеће Електропривреда Србије (ЈП ЕПС), у чијој су надлежности производња и дистрибуција електричне енергије, управљање дистрибутивним системом и трговина електричном енергијом. У оквиру активности рационализације и реструктурирања Електропривреде Србије, у 2003. години је издвојена подземна експлоатација угља, а до краја 2005. године издвојене су све неелектропривредне, споредне делатности и ЈП ЕПС данас послује само у домену електропривредних делатности

Као Владино тело, постоји и Агенција за енергетску ефикасност (обавља стручне послове на унапређењу услова и мера за рационалну употребу и штедњу енергије и енергената, као и повећање ефикасности коришћења енергије у свим секторима потрошње).

У процесу стабилизације и придруживања ЕУ, Влада врши интензивне регулативне, организационе и техничке припреме за укључивање у регионалне и европске енергетске мреже. Република Србија је потписница Уговора о оснивању Енергетске заједнице, који има за циљ стварање регионалног тржишта електричне енергије и гаса, при чему имплементација овог Уговора захтева уску сарадњу великог броја институција, посебно у области енергетике, обновљивих извора енергије, заштите животне средине, конкуренције и развоја тржишта, као и значајне активности и финансијска средства како би се испуниле преузете обавезе. То је први формални Уговор који је Република Србија на мултилатералној међународно –правно обавезујућој основи потписала са Европском заједницом и другим земљама и територијама региона (Албанија, Бугарска, Хрватска, Македонија, Босна и Херцеговина, Румунија, Црна Гора и Привремена мисија Уједињених нација на Косову и Метохији сагласно Резолуцији Савета безбедности УН 1244). Уговор је ступио на снагу 1. јула 2006. године, док је Народна скупштина донела 14. јула Закон о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице, чиме је тај правни акт постао наша међународна обавеза.

Стварање интегрисаног регионалног тржишта електричне енергије и гаса, предвиђено овим уговором, заснива се, између осталог, на следећим циљевима: стварање стабилног регулаторног и тржишног оквира способног да привуче инвестиције у гасоводе, капацитете за производњу електричне енергије, системе за пренос и дистрибуцију електричне енергије, тако да све земље потписнице имају приступ стабилном и непрекидном снабдевању енергијом, које је од суштинске важности за економски развој и друштвену стабилност; унапређење еколошке ситуације у погледу електричне енергије и гаса, енергетске ефикасности и подстицање коришћења обновљивих извора енергије. Уговор предвиђа имплементацију *acquis communautaire* у областима енергетике, заштите животне средине, обновљивих извора енергије и конкуренције, са дефинисаним роковима за њихову имплементацију. С тим у

вези, потребно је обезбедити значајна финансијска средства за неопходна инвестициона улагања, како у унапређење постојећих капацитета и прилагођавање прописима у области животне средине, тако и у побољшање и изградњу нових интерконективних капацитета, који су најзначајнији технички предуслов за успостављање интегрисаног енергетског тржишта.

Активности на унапређењу регулаторног и тржишног оквира за привлачење инвестиција у енергетском сектору, са посебним циљем стимулисања коришћења обновљивих извора енергије и поштовањем европских еколошких норми, као и активности на повећању енергетске ефикасности, обрађене су у оквиру треће главе - сектор рударства и енергетике. Овде посебно указујемо на приоритетне инфраструктурне пројекте у наредном периоду, који имају регионални/ међународни значај:

- § Изградња пан-европског нафтовода и система цевоводног транспорта деривата нафте
- § Изградња гасовода високог притиска на различитим правцима
- § Унапређење система за пренос електричне енергије - изградња, проширење или реконструкција трафостаница, као и изградња нових далеководова.

Донет је Национални акциони план за гасификацију Републике Србије којим су дати основни технички и економски подаци о планираном развоју гасне мреже у Републици Србији, као и план активности на доношењу прописа у области гаса. Овим документом дају се процене инвестиционих потреба за транспортну и дистрибутивну гасну мрежу по општинама.

Поред ревитализације и модернизације постојећих преносних капацитета, развој електропреносне мреже мора да прати растуће потребе за електричном енергијом у Републици Србији. У периоду до 2015. године очекује се просечна годишња стопа раста потрошње укупне електричне енергије од око 1,8%, а вршне снаге од 1%, иако најновији подаци о потрошњи премашују ове прогнозе. Ова прогноза је веома условљена привредним растом у Републици Србији и формирана је на основу очекиваног релативно стабилног раста у индустрији од око 5% годишње и у услужном сектору од 6,5%, док се, услед корекције цена у области енергетике, као и рационализације услед примене мера енергетске ефикасности очекује мањи пораст потрошње у домаћинствима, али који не може битније да утиче на смањење раста конзума.

Анализе указују на евидентну недовољност расположивих производних капацитета да покрију потрошњу електричне енергије у Републици Србији, тако да одсуство изградње нових производних капацитета условљава увоз електричне

енергије, а тиме и развој електропреносне мреже у смеру што бољег повезивања са земљама региона. Синхрони рад са UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity) даје несумњиве погодности везане за повећане могућности размене електричне енергије и умањење ризика у погледу набавке дела недостајућих количина електричне енергије у региону и Европи. Побољшање интерконекција са суседним операторима система представља предуслов ка оснивању, развоју и учешћу на Регионалном тржишту електричне енергије југоисточне Европе које се оснива Уговором о оснивању Енергетске Заједнице, као и будућем Паневропском тржишту електричне енергије. Електроенергетски систем Републике Србије заузима централно место у региону и постоји интерес да неке регионалне функције буду лоциране у Београду (функција координатора за сигурност интерконективног електроенергетског система, као и одређене функције обрачуна и регулације на регионалном тржишту). Учешће у регионалном тржишту условљава да се оператор преносне мреже организује као предузеће у складу са европским директивама, смерницама и нормама, што је и учињено у 2005. години, у складу са Законом о енергетици.

То такође подразумева и увођење и оспособљавање свих функција техничког система управљања електроенергетским системом и објектима. До сада су реализоване функције SCADA/AGC¹⁹, при чему је у домену диспечарског²⁰ управљања потребно пре свега комплетирати развој свих функција управљања у реалном времену (SCADA, AGC, проценитељ стања, економског диспечарског управљања, мрежне анализе) и повезати их у јединствену и конзистентну целину, односно реализовати управљачки систем са комплетном функционалношћу, укључујући и завршетак припреме свих системских електроенергетских објеката за укључивање у ТСУ (технички систем управљања). Осим тога, потребно је развијене функције дугорочног и краткорочног планирања рада интегрисати у јединствен систем. Повезивањем планско-аналитичких функција са функцијама управљања у реалном времену потребно је створити јединствен и конзистентан систем диспечарског управљања, будући да то налаже начин организације тржишта у зависности од временског хоризонта обављања енергетских трансакција.

Телекомуникациони систем је једно од најатрактивнијих поља за заједничка улагања јер постоји већ добар део потребне инфраструктуре, Изградња савременог телекомуникационог система омогућава не само задовољавање техничких потреба, него и пружање услуга другим корисницима, а тиме и остваривање додатног прихода. У домену телекомуникација основни правци развоја су формирање телекомуникационе преносне мреже, телефонске мреже и мреже мобилних радио веза, при чему је основа

¹⁹ SCADA/AGC- Supervisory Control and Data Acquisition/ Automated Generation Control

²⁰ Оперативно управљање електроенергетским системом

телекомуникационог система телекомуникациона преносна мрежа реализована оптичким системом преноса и делом усмереним радио-релејним везама.

Анализе изграђености електропреносне мреже урађене су у складу са датим захтевима који се односе на повећање конзума у електроенергетском систему Републике Србије, као и услове повезивања и обезбеђивања очекиваних транзита на регионалном тржишту енергије. Такође је узето у обзир да ће регион у целини у наредним годинама вероватно смањивати производне могућности (затварање старијих блокова у НЕ Козлодуј у Бугарској и некономичних електрана у Румунији, уз неизвесну изградњу нових капацитета). У Републици Србији се очекују се инвестиције у производне капацитете на домаћи лигнит, уважавајући еколошке захтеве и захтеве у погледу ефикасности, као и на друге изворе енергије Нови капацитети се очекују у Аутономној Покрајини Косово и Метохија, али њихова експлоатација је и даље везана за веома високи ризик политичког карактера (све урађене анализе указују да електропреносни систем Републике Србије нема довољну изграђеност капацитета за евакуацију очекиваних 2100 MW из нових електрана на подручју Аутономне Покрајине Косово и Метохија и неопходна проширења преносних капацитета могу бити одређена само детаљном студијом уклапања ових електрана). Сходно томе, претпостављено је да се дефицит електричне енергије у региону највећим делом покрива производњом у Украјини.

Према Програму остваривање Стратегије развоја енергетике Републике Србије, за електропренос, највећи део инвестиција током наредних 10 година биће посвећен реконструкцији постојећих објеката, подизању напонских нивоа постојећих објеката и изградњи нових капацитета укључујући и нове интерконеције, али ће значајне инвестиције бити извршене и у области информационих технологија и осталим областима:

Табела 5. Инвестициони и развојни план по областима и приоритетима (2005 – 2015)²¹

Сумарна табела: Инвестициони и развојни план електропреносног система					
(у милионима €)					
Области капиталних инвестиција:	Приор. 0	Приор. I	Приор. I/II	Приор. II	Укупно
I. Преносна мрежа	197,00	8,43	82,60	67,77	355,70
II. ИТ и Телекомуникација	11,32	25,57	0,00	0,00	36,89
III. Остало	11,04	0,00	0,00	0,00	11,04
Укупно	219,36	33,91	82,60	67,77	403,64

Комунална и локална инфраструктура. Економско пропадање, почев од деведесетих година прошлог века, одразило се и на стање у сектору комуналне и локалне инфраструктуре. Недовољна улагања у изградњу нових и у одржавање

²¹ 0-II представљају ознаке нивоа приоритетности инвестиционих улагања

постојећих објеката и система учинила су да су бројни објекти изгубили пројектоване перформансе, тако да је квалитет услуга који се њима обезбеђује умањен. Економско-финансијска анализа овог сектора посебно акцентира следећа три проблема:

- § тарифни проблем, односно проблем цена комуналних услуга, јер су домаћинства и даље субвенционирана;
- § власничка структура, а посебно организација комуналних система је изузетно економски нерационална – постоји велики број малих комуналних предузећа који не могу ефикасно пословати, што узрокује веома слаб квалитет услуга;
- § финансијска ситуација комуналних система је јако неповољна – велики број послује са губитком, а инвестициони капацитет је минималан.

За унапређење комуналне и локалне инфраструктуре, као и квалитета пружања услуга, од кључног значаја је обезбедити да јавна комунална предузећа буду тржишно оријентисана, самостална и ефикасна.

У наредном периоду, неопходно је спровести активности на стварању законодавног и институционалног оквира потребног за спровођење реформи у сектору вода и почетак инвестиционог циклуса. Доношење Закона о водама и одговарајућих подзаконских аката којима се обезбеђује његова имплементација је приоритетни задатак за Владу. Овим законом се обезбеђује усклађеност са европским директивама и ствара услов за успостављање регулаторне функције, учешће јавности и увођење економских инструмената.

У Републици Србији постоји укупно 55 јавних комуналних предузећа чија је основна делатност производња и испорука топлотне енергије. Укупна инсталисана топлотна снага у котловским јединицама је 6600 MW, што топлане чини значајним сегментом у енергетском систему земље. О стању система највише говоре подаци о старости: просечна старост котлова је 29 година, разводне мреже 21,6 година и подстанца 21,5 година. Услед старости, ревитализација система даљинског грејања је неопходна, али уз примену модерних техничких решења, који ће омогућити поуздан рад и позитивне ефекте како са становишта уштеде енергије, тако и са еколошке стране. Предуслов за то су квалитетни и добро разрађени пројекти и промена тарифне политике (увођење мерења) како би се привукли инвеститори и створили услови за повољне кредите.

Генерално гледано, реформе у домену развоја инфраструктуре у Републици Србији још увек се налазе у раној фази, имајући у виду да су основни закони усвојени, процес либерализације започет, али да се позитивни ефекти и потпуна примена прописа тек очекују. Регулаторна тела још увек немају институционални капацитет који би омогућио спровођење реформи и прописа у овим областима у правцу даље либерализације пружања услуга. Јака регулаторна функција у овим областима требало

би да доведе до: реформе тарифне политике у правцу укључивања свих трошкова и екстерних ефеката, веће комерцијализације, јачања конкуренције, приватизације, као и даљег законодавног развоја.

У складу са тим, идентификовани су следеће приоритетни програми у области развоја инфраструктуре, у којима је од великог значаја будућа подршка међународне заједнице:

Табела 6. Приоритетне мере/активности за реализацију средњорочних циљева у области развоја инфраструктуре

Циљеви	Програми (мере/активности)
Модернизација транспортне инфраструктуре	<ul style="list-style-type: none"> § завршетак изградње обилазнице око Београда; § реконструкција и завршетак градње путне и железничке инфраструктуре на Коридору X, са припадајућим крацима; § изградња ауто пута Београд – јужни Јадран; § хидротехнички радови у циљу унапређења безбедности пловидбе на Дунаву (Коридор VII) и развој речних информационах сервиса; § изградња и развој мреже савремених интермодалних терминала; § израда Стратешких студија и развој ИТС-а (Интелигентних Транспортних Система).
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	<ul style="list-style-type: none"> § изградња цевоводног транспорта деривата нафте; § изградња пан-европског нафтовода; § изградња гасовода високог притиска на различитим правцима; § унапређење система за пренос електричне енергије- изградња, проширење или реконструкција трафостаница, као и изградња нових далеководна; § модернизација техничког система управљања електроенергетским системом и објектима, и почетак рада система за управљање трансакцијама на тржишту електричне енергије.
Изградња и развој локалне инфраструктуре	<ul style="list-style-type: none"> § изградња и развој објеката са циљем унапређења водоснабдевања; § реализација Стратегије развоја енергетике у делу који се односи на системе даљинског грејања (градске топлане) уз увођење система наплате према потрошњи; § реализација пројеката енергетске ефикасности у секторима производње и секторима потрошње енергије § модернизација и изградња локалних и регионалних путева; § заштита изворишних зона у систему водоснабдевања; § изградња постројења за прераду отпадних вода; § гасификација градова и општина; § оснивање и изградња регионалних депонија; § изградња и реконструкција објеката јавне расвете; § одржавање градске чистоће; § изградња и реконструкција других јавних објеката од интереса за јединице локалне самоуправе.

Обзиром на значај локалне инфраструктуре за привредни развој и животни стандард, а ограничене могућности финансирања локалних органа управе и јавних комуналних предузећа, наставак подршке међународне заједнице финансирању ових пројеката је од изузетног значаја. Истовремено, за веће инвестиционе пројекте у области саобраћаја и енергетике, значајне за интегрисање у регионалне и међународне системе, очекује се финансирање/ кофинансирање из зајмова међународних финансијских институција.

2.4. Заштита животне средине

Током 90-тих година дошло је до значајне деградације животне средине у Републици Србији. У овом периоду, без нових инвестиција и са минималним улагањем у секторе водоснабдевања, третмана отпадних вода и чврстог отпада, дошло је до значајног пропадања инфраструктуре и погоршања пружања основних услуга, као и до погоршања стања животне средине и општег стања квалитета вода. Поред тога, прекомерно индустријско загађење јавља се у већем броју идентификованих црних тачака загађења, што представља озбиљан ризик за здравље становништва као и за околне екосистеме тих регија. У Републици Србији, најугроженије црне тачке су градови Бор, Крагујевац, Панчево, Нови Сад и Шабац. Најтоксичније супстанце које се јављају у тим срединама су дихлоретан, жива и други тешки метали, уља која садрже полихлороване бифениле и рафинеријски отпад, и феноли. Емисије ових загађивача често су изнад дозвољених граничних вредности како по националним стандардима тако и стандардима Европске уније. Ситуација је додатно погоршана загађењем животне средине услед НАТО бомбардовања 1999. године. Посебан проблем представља праћење стања животне средине 4 локације (Плачковица, Боровац, Рељан и Братоселце) на територији Републике Србије, без Косова и Метохије, које су биле контаминирани муницијом од осиромашеног урана и које су саниране у периоду од 2002 – 2007.

Анализе указују да економска вредност деградације животне средине у Србији износи од 4,7% до 14% БДП-а (у осталим земљама ова вредност се креће између 4-8% БДП-а).

Највећи проблеми у заштити животне средине у Републици Србији проузроковани су загађењем ваздуха, загађењем воде и губитком водних ресурса, загађењем земљишта и неодговарајућим управљањем отпадом као и неадекватним управљањем хемикалијама.

Загађење ваздуха у Републици Србији условљено је емисијама гасова које потичу из термоенергетских објеката (употреба лигнита лошег квалитета и лоше отпашивање) и индустријских постројења. Термоелектране које као извор топлоте користе лигнит стварају преко 5,5 милиона тона летећег пепела годишње, који се неадекватно складишти (покрива подручје од око 1.800 ха), што доводи до неконтролисаних секундарних емисија (еолска ерозија). Посебан проблем је што се депоније пепела врло често налазе у непосредној близини речних токова. У овим зонама идентификоване су тзв. „црне тачке загађења ваздуха“, попут колубарско -

обреновачког коридора²², у којима постоји натпросечна учесталост респираторних обољења а садржај SO₂ и честица у ваздуху далеко превазилази националне, а посебно европске, стандарде квалитета ваздуха. Из термоенергетских објеката са јединицама снаге веће од 300 MW емисије NO_x су значајно изнад граничних вредности емисије дефинисаних у европском законодавству.

Термоенергетски објекти су значајан загађивач и површинских и подземних вода, затим земљишта, и доприносе термалном загађењу површинских вода које се користе у расхладне сврхе. Квалитет ваздуха се посебно погоршава током временских прилика без ветра и у сезони грејања, у градским агломерацијама (градске котларнице које нису извршиле супституцију горива), нарочито због коришћења горива лошег квалитета. Загађење ваздуха сумпором и оловом је посебно проблематично због лошег квалитета горива (бензин са додатком олова и високо-сумпорни дизел). У претходном периоду израђен је Нацрт закона о заштити ваздуха, а потписан је и Уговор о оснивању енергетске заједнице у југоисточној Европи, који предвиђа постепену примену прописа Европске уније у области заштите животне средине од загађења проузрокованих енергетским сектором. Ове обавезе су дефинисане Анексом II Уговора о оснивању енергетске заједнице, а посебно се односе на примену директива ЕУ о великим ложиштима и редукцији сумпора у горивима која се користе за погон термоелектрана.

Ипак, и даље недостаје Национални катастар емисије гасова са ефектом стаклене баште (GHG), попис супстанци које изазивају оштећење озонског омотача, као и подстицајне мере за смањење емисије гасова у ваздух. Постојећа законска регулатива за емисију и имисију није у складу са регулативом ЕУ, а лош мониторинг не дозвољава стварање реалне слике о степену загађења ваздуха у Републици Србији.

Република Србија (Србија и Црна Гора) је 12 марта 2001. године ратификовала Оквирну конвенцију УН о промени климе, један од најважнијих међународних споразума у области животне средине, као не-Анекс 1 држава. Стицањем овог статуса и ратификацијом Кјото протокола (у октобру 2007 године). Република Србија добија могућност да учествује у механизму који проистиче из овог Протокола, тзв. Механизам чистог развоја – CDM. То значи да ће Република Србија бити у могућности да искористи међународне механизме финансирања за увођење чистије технологије у термоелектране, унапређење енергетске ефикасности, стимулисање коришћења обновљивих извора енергије и когенеративних постројења, замену горива, сађењу нових шума и да допринесе решавању проблема комуналног отпада и на тај начин

²² Годишње на сваки хектар, у кругу полупречника од 100км око ТЕ Никола Тесла, падне преко 300kg сумпорне киселине. То је петнаест пута више од лимита који се сматра границом изнад које даље закишељавање води у потпуну девастацију животног простора са катастрофалним последицама.

избегне ослањање на лимитиране домаће финансијске ресурсе. У том циљу Република Србија ће у наредном периоду спровести активности у погледу изградње националних институција које су неопходне за примену CDM пројеката, и израдити стратегију коришћења CDM механизма. Израда ове стратегије, посебно у делу који се односи на енергетику, је предуслов за реализацију CDM пројеката.

Вода за пиће у Републици Србији је генерално незадовољавајућег квалитета. Основне проблеме представљају стара дистрибутивна мрежа са великим губицима и нерационална потрошња воде. Највећи градови у земљи немају постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода, а близу 90% отпадних вода из индустрија се испушта без претходног третмана. Немогућност приступа инфраструктури водоснабдевања и канализације је, пре свега, здравствени проблем за један део становништва. Значајна загађења вода настају у рударским басенима ерозијом незаштићених одлагалишта јаловине. У више наврата дошло је до значајног загађења водотокова и подземних вода услед хаваријских пробоја флотацијских брана и изливања преко 100 милиона тона флотацијске јаловине. Поред тога, загађење локалитета рафинерије Нови Сад услед НАТО бомбардовања представља опасност високог ризика за водоснабдевање града Новог Сада због непосредне близине водозавода. У претходном периоду израђен је Нацрт закона о финансирању управљања водама. Како се вода појављује као надлежност у више министарстава, потребно је такође:

Дефинисати међуресорни план за имплементацију Оквирне директиве о води Европске Уније:

- § Стратегија имплементације Оквирне директиве о води
- § На основу стратегије донети Закон о заштити вода
- § Донети подзаконска акта према поддирективама садржаним у Оквирној директиви о води
- § Одредити међуресорно тело или министарство за спровођење предходно наведеног плана за спровођење:
- § Измена у организацији управљања сливовима
- § Израде акционих планова са финансијским елементима
- § Након тога дефинисати планове рада по министарствима у складу са планом имплементације
- § Пратити извршење планова и вршити њихову ревизију

Неопходно је напоменути да у овом тренутку у Републици Србији кад су воде у питању, постоји двојна законска регулатива:

Закон о водама са застарелим решењима и Оквирна директива о водама ЕУ (као законодавство које се примењује у оквиру Ратификоване Конвенције о одрживом коришћењу и заштити вода реке Дунав као и у оквиру Савске комисије).

Двојство изазива не мало проблема а и успорава процес хармонизације са ЕУ у овој области. Неопходно је напоменути да је Влада 2002. године усвојила Водопривредну основу која је по својим решењима по много чему концепцијски и методолошки превазиђена, па је поред усклађивања законске регулативе потребно приступити ревизији овог документа.

Хитна интервенција потребна је и у домену редукције загађења из пољопривреде и то како са великих фарми и прерадних капацитета, тако и са малих фарми од којих је загађење стајњаком и осеком редовно и кумулативно изузетно битно, као и у биљној производњи због интензивне и редовно неадекватне и нерационалне употребе хемијских средстава за заштиту и ђубрење.

Земљиште у Републици Србији озбиљно је угрожено неконтролисаним и неадекватном применом вештачких ђубрива и пестицида, као и услед лошег квалитета воде за наводњавање. Лоше управљање отпадом и хемикалијама изазива озбиљна и дуготрајна загађења земљишта. Поред тога, проблеми загађења земљишта и еутрофикације у Републици Србији повезани су углавном са неконтролисаним испуштањем нетретираних отпадних вода са сточних фарми. Информисање о пракси доброг управљања животном средином на великим сточарским газдинствима је веома слабо. Покушаји да се у пољопривреди представе добре праксе спроводе се кроз пројекте Светске банке и УНДП-а везане за редукцију загађења Дунавског басена.

У Републици Србији се сакупља око 60-70 % комуналног отпада. Локације за одлагање отпада не задовољавају техничке услове санитарних депонија. Такође, не постоје постројења за третман и одлагање опасног отпада, који се привремено складишти у неодговарајућим складиштима, од којих нека постоје и више деценија. Поред тога, непропорционално је висок степен стварања индустријског отпада по јединици производа, нерационално је коришћење сировина и ниска је енергетска ефикасност. У претходном периоду, израђен је Нацрт закона о управљању отпадом и припрема се Закон о амбалажи и амбалажном отпаду. Одређеном динамиком спроводи се Национална стратегија управљања отпадом, усвојена 2003. године.

Хемијска индустрија заузима веома значајну улогу у укупној индустријској производњи и спољнотрговинској размени Србије (18%). Хемијска индустрија данас подмирује потребе земље за широким спектром производа почев од основних базних хемикалија као што су производи од нафте и гаса, индустријских хемикалија (неорганских и органских), преко интермедијерних производа до финалних хемијских производа чији се број стално повећава (ђубрива, полимери, влакна, пестициди,

лекови, детерџенти, козметика, боје, адхезиви, експлозивни итд). Правилно управљање хемикалијама подразумева да се оне производе и користе на начин који води ка минимизацији штетног ефекта на људско здравље и животну средину. Недостатак одговарајућих законских прописа којима се регулишу одређени сегменти у управљању хемикалијама, недовољна међусекторска повезаност државних органа надлежних за различите фазе у животном циклусу управљања хемикалијама, неадекватно спровођење превентивних мера за контролу ризика од хемикалија, лоше обележавање хемикалија које се стављају на тржиште, неадекватне забране за одређене начине употребе хемикалија, узрокују недовољну заштиту здравља људи као и загађења свих медијума животне средине.

У Министарству заштите животне средине у завршној фази је израда Закона о управљању хемикалијама и Закона о биоцидима који ће бити хармонизовани са прописима ЕУ и којима ће се унапредити постојеће стање управљања хемикалијама.

Управљање хемикалијама – опасним материјама кроз разне облике активности, изазива одређене нивое ризика од појаве хемијских удеса, који својим ефектима директно угрожава здравље, животе људи и животну средину. Ово захтева од носиоца опасних активности, надлежних органа и институција да у складу са својим надлежностима и обавезама предузимају мере и радње изградње и развоја система реаговања у случају хемијског удеса. Изменом важеће законске регулативе која ће бити потпуно усклађена са прописима ЕУ створиће се још боља основа за квалитетније обављање послова из ове области, као и брже укључивање у међународни систем управљања ризиком и одговором на удесе.

У процесу хармонизације и приближавања Републике Србије ЕУ 30% свих активности односе се на активности у области заштите животне средине као трећем приоритету ЕУ.

Упркос учињеним напорима од почетка реформи, највећи број закона из области животне средине још увек није усклађен са Директивама ЕУ. Нови законски оквир за заштиту животне средине постављен је 2004. године доношењем Закона о заштити животне средине (којим је предвиђено доношење Стратегије за одрживо коришћење природних ресурса и добара, као и Националног програма за заштиту животне средине), Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, Закона о процени утицаја на животну средину и Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине. Национални програм за заштиту животне средине (НПЗЖС) је у процедури усвајања, након чега ће бити урађени акциони планови. Убрзано доношење закона из ове области настављено је и током 2005. године, уз израду већег броја нацрта закона из ове области. Стратешки циљ Владе је укључивање у активности међународне заједнице и процесе решавања постојећих и

спречавање могућих проблема у заштити животне средине. У складу са тим, до сада је ратификовано 64 међународна уговора у области заштите животне средине (ратификације преузете као обавезе Земље сукцесора), а ратификација осталих међународних споразума је још у току.

И поред наведених активности у претходном периоду, и даље постоје системске мањкавости у домену заштите животне средине попут: слабе интеграције политике заштите животне средине са осталим секторским политикама, недовољних институционалних капацитета, неефикасан систем финансирања заштите животне средине и недостатак економских подстицајних мера за свесно понашање у области заштите животне средине.

Неопходно је нагласити да је успешна реализација реформи у енергетици кључна за успех реформи у области заштите животне средине у целој земљи. Имајући у виду да је енергетика највећи загађивач, те да је одрживи енергетски развој један од најзначајнијих аспеката свеукупног одрживог развоја, Министарство рударства и енергетике је у оквиру процеса оснивања регионалног тржишта енергије у југоисточној Европи и његовог интегрисања у унутрашње тржиште енергије ЕУ, иницирало и Конвенцију о одрживом енергетском развоју региона ЈИЕ, за чију имплементацију је неопходна значајна подршка донаторске заједнице. Осим тога, питање повећања енергетске ефикасности и ширег коришћења обновљивих извора енергије као веома важни аспекти одрживог развоја ће такође подразумевати значајне активности на овим пољима уз додатне захтеве за помоћ од стране међународне заједнице. Средства предвиђена за успешно достизање циљева потпуне имплементације ЕУ стандарда у области заштите животне средине само у термо-сектору Електропривреде Србије су нивоа 1,2 милијарде евра што је око 28% укупних средстава предвиђених за спровођење Националног програма за заштиту животне средине.

У складу са најважнијим мерама за промоцију развоја и очување животне средине, приоритет Владе је успостављање регулаторних и економских механизма за реализацију концепта одрживог економског развоја. Ово треба индиректно да следи националне приоритете у политици заштите животне средине, у складу са циљевима и инструментима из Националног програма за заштиту животне средине. Период 2008-2010. године треба да обухвати практичне, финансијски прихватљиве реформе које се одмах могу спровести. То се првенствено односи на регулаторне реформе, које имају за циљ усклађивање са *acquis-em* ЕУ за животну средину. Циљеви мера су концентрисани на унапређење законског оквира, развој секторских стратегија, инвестиционих планова и унапређење система мониторинга и подизање јавне свести. Институционалне надлежности треба да буду јасно дефинисане у новом законодавству како би се решила постојећа преклапања и недоследности.

Кључни институционални приоритети су јачање капацитета Министарства заштите животне средине, Агенције за заштиту животне средине и Фонда за заштиту животне средине, формирање Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност по стандардима и препорукама Међународне Агенције за Атомску Енергију, формирање Агенције за хемикалије која би обављала послове у вези са безбедним стављањем хемикалија на тржиште (хемикалија, биоцида, средстава за заштиту биља) као што је то пракса у новим (Пољска, Словенија, Словачка) односно старим (Шведска) земљама чланицама ЕУ и централне Агенције за хемикалије ЕУ у Хелсинкију, као и јачање Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (као највећег и директног носиоца бригае о коришћењу земљишних, водних и шумских ресурса Републике Србије) и других надлежних институција.

Поред наведених регулаторних реформи, неопходно је радити на смањењу загађења земљишта, површинских и подземних вода и ваздуха, посебно из сектора енергетике, индустрије, транспорта. У складу са тим, средства и инвестиције потребно је усмерити на угрожене локације и приоритетне области, као што је загађење ваздуха из великих индустријских комплекса и термоелектрана, третман отпадних вода из великих индустрија, пречишћавање градских отпадних вода у великим градовима и др. У процесу приватизације предузећа потребно је развити механизме за решавање проблема наслеђеног загађења, односно штете нанете животној средини. Решавање мора да буде засновано на принципу „загађивач плаћа”. Такође је потребно подстицати конкуренцију и укључивање приватног сектора у области обезбеђивања услуга, посебно у секторима управљања отпадом и водама.

У циљу превазилажења наведених слабости у систему заштите животне средине, у наредном периоду потребно је реализовати следеће приоритете:

- § Проширење и јачање институционалних капацитета у области животне средине, укључујући израду и усвајање Националне стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара, Националног програма заштите животне средине, интегрисање политике заштите животне средине у остале секторске политике и усклађивање националних прописа из области заштите животне средине са законодавством ЕУ до 2010. године (око 27 000 страна законског текста)
- § Развити ефикасан систем финансирања заштите животне средине и економских подстицаја за еколошки свесно понашање, као и увести посебне програме agro-environment типа у систем подршке коју пољопривреди и селу обезбеђује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
- § Унапређење система контроле квалитета животне средине

- § Подстицати одрживо коришћење природних ресурса, рационалну употребу енергије (пре свега кроз повећање енергетске ефикасности) и сировина и стимулирати рециклажу отпада, и коришћења обновљивих извора енергије
- § Смањити загађење ваздуха из сектора енергетике, индустрије, транспорта узроковано емисијом (CO, CO₂, NO_x, честице, специфичне загађујуће материје, и остали GHG гасови)
- § Смањити загађење земљишта, површинских и подземних вода опасним материјама и отпадом

Процењује се да ће укупна улагања у заштиту животне средине у оквиру Националног програма заштите животне средине порасти са почетних 48 милиона ЕУР годишње до 725 милиона ЕУР у 2016. години (Табела 7.).

Табела 7. Укупна годишња улагања за имплементацију Програма (укључујући индиректне трошкове) према подсекторима од 2007-2016. (у милионима ЕУР)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	ЗБИР
Отпад	10	36	52	70	138	128	133	139	144	150	1000
Енергетика	4	2	54	47	51	141	192	243	227	244	1205
Рударство	2	2	0,3	10	12	3	2	2	2	2	37,3
Индустрија	2	18	30	20	15	18	21	25	28	31	208
Хемикалије	0,5	4	6	6	8	5	5	5	5	5	49,5
Транспорт	0,1	1	15	12	12	68	79	94	107	127	515,1
Пољопривреда	1	12	14	15	15	11	12	13	15	16	124
Земљиште	0,1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	23,1
Ваздух	0,6	5	7	3	3	3	3	3	3	3	33,6
Вода	25	40	50	60	80	108	115	121	127	134	860
Природа	2	2	3	1	4	3	3	3	4	4	29
Бука	0,3	0,5	1,0	0,9	0,9	1	2	3	4	5	18,6
Зрачење	0,4	1	1	1	3	18	18	18	1	1	62,4
УКУПНО	48	125,5	235,3	249,9	343,9	510	588	672	670	725	4165,6

Извор: Национални програм заштите животне средине Републике Србије

У периоду 2007-2009. повећање улагања је постепено, а разлог за то је оријентација на изградњу делотворног правног и финансијског система, као и система мониторинга и извештавања о систему заштите животне средине где активности нису капитално- интензивне. Процена је да ће највећи удео у укупним трошковима за НПЗЖС имати сектор енергетике и рударства (26%), водопривреде (15%) и транспорта - трошкови директно повезани са унапређењем животне средине (9%). Износ предвиђених средстава представља само минимална потребна средства неопходна за приоритетна смањења загађења ваздуха и воде из сектора енергетике, док укупне

инвестиције за довођење енергетског сектора на ниво у складу са БАТ-овима, унапређење енергетске ефикасности, коришћење обновљивих извора енергије, итд., захтева знатно већи ниво средстава. Транспортни трошкови који су индиректно повезани са системом заштите животне средине (обилазнице, побољшање јавног превоза и др.) чине 22% укупних трошкова за НПЗЖС. Процењује се да ће главни инвестициони радови у сектору управљања отпадом бити изградња санитарних депонија (просечно 14,5 мил. евра годишње). За санацију постојећих сметлишта, према проценама, потребно је више од 2 мил. евра годишње, а за управљање опасним отпадом више од 2 мил. евра и медицинским отпадом више од 1 мил. евра годишње. Искуства нових држава чланица ЕУ из централне Европе показују да су њихови трошкови у области животне средине били око 1,5%- 2,5% БДП у периоду пре приступања ЕУ. Имајући то у виду, очекује се да ће удео трошкова за животну средину у БДП Републике Србије, узимајући просечну стопу економског раста, достићи у средњорочном периоду ниво од 1,4% БДП. Са друге стране, анализе указују да економска вредност деградације животне средине у Републици Србији износи од 4,7% до 14% БДП-а. Закључак који се намеће је да је Република Србија суочена са великим раскорак између степена деградације животне средине и могућности финансирања система заштите животне средине, посматрано у кратком и средњем року.

Влада је свесна да заштита животне средине игра битну улогу у постизању развојних циљева и обезбеђује буџетска средства за решавање оних питања заштите животне средине која имају највећи приоритет. Истовремено, буџетска средства су недовољна за финансирање свих активности и инвестиционих пројеката у области животне средине које је неопходно реализовати/ отпочети реализацију у наредним годинама. Отуд, неопходно је укључити све доступне механизме и могућности за остварење будућих пројеката. У процесу приватизације предузећа потребно је развити механизме за решавање проблема наслеђеног загађења, односно штете нанете животној средини. Решавање мора да буде засновано на принципу "загађивач плаћа". Такође је потребно подстицати конкуренцију и укључивање приватног сектора у области обезбеђивања услуга, посебно у секторима управљања отпадом и водама. Од критичног значаја је међународна помоћ, укључујући зајмове под најповољнијим условима, усмерена у кључне сегменте заштите животне средине. У складу са тим, идентификоване су следеће приоритетне мере и активности у којима би међународна помоћ могла да допринесе остварењу наведених циљева у домену заштите животне средине:

Табела 8. Приоритетне мере/активности за реализацију средњорочних циљева у области заштите животне средине

Циљеви	Програми (мере/активности)
Јачање законодавних и институционалних капацитета у области заштите животне средине	<ul style="list-style-type: none"> § усвајање Националног програма заштите животне средине § израда и усвајање Акционих планова за реализацију Националног програма за заштиту животне средине (2007-2015) § израда и усвајање Националне стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара (интерсекторски документ за чију координацију израде је задужено Министарство заштите животне средине) § израда и усвајање планова, програма и основа за сваки појединачни природни ресурс или добро које доноси Влада РС, а којима се реализује Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара § интегрисање политике и одредаба о заштити животне средине у остале секторске политике и законе у складу са <i>acquis-ем</i> ЕУ, § оснивање и јачање капацитета јединица за планирање и управљање пројектима у области животне средине, § јачање административних капацитета за спровођење прописа о процени утицаја на животну средину, § јачање административних капацитета у области индустријског загађења, § јачање капацитета Агенције за заштиту животне средине и Фонда за заштиту животне средине.
Развијање ефикасног система финансирања заштите животне средине	<ul style="list-style-type: none"> § изградња ефикасног система финансирања животне средине који се базира на наменским фондовима и широкој примени економских инструмената, § имплементација Уредбе о накнадама за емисије у ваздух и генерисање отпада. § увођење <i>agri-environment</i> шеме у шему подстицаја Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде
Смањење индустријског загађења	<ul style="list-style-type: none"> § смањење емисије у ваздух CO₂, NO_x, VOC, PAH, суспендованих честица и других загађујућих материја за постојећа индустријска постројења која не задовољавају ЕУ стандарде, § пречишћавање индустријских отпадних вода ревитализацијом постојећих уређаја и изградњом нових постројења за пречишћавање отпадних вода из индустрија које испуштају опасне материје, § имплементација интегрисаног система дозвола за индустријска постројења у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине, § ремедијација контаминираног земљишта у индустријским комплексима § увођење чистије производње и систем управљања заштитом животне средине (ЕМС) у индустријска постројења, § повећање енергетске и сировинске ефикасности у индустрији и смањивање настајања отпада.
Смањење загађења из сектора рударства	<ul style="list-style-type: none"> § обезбедити пречишћавање отпадних вода које настају у процесу експлоатације и прераде минералних сировина ревитализацијом постојећих постројења за пречишћавање и изградњом нових постројења на локацијама где се испуштају опасне материје, § провера могућности коришћења и експлоатација техногених минералних сировина, § ремедијација и рекултивација деградираних површина извођењем рударских радова, § смањити ризик од загађења вода који настаје као последица рударских активности, § решавање проблема одлагања јаловине и исплаке из нафтних бушотина, § ревизија прописа из области рударства и геолошких истраживања.

<p>Смањење загађење из сектора енергетике</p>	<ul style="list-style-type: none"> § смањење емисије CO₂, NO_x и суспендованих честица из великих постројења за сагоревање у складу са Директивом ЕУ о великим ложиштима (2001/80/ЕС), § смањење негативног утицаја рафинерија нафте на животну средину, § пречишћавање отпадних вода из енергетског сектора ревитализацијом постојећих постројења за пречишћавање и изградњом нових постројења на локацијама где се испуштају опасне материје, § смањење утицаја на животну средину приликом одлагања летећег пепела променом технологије депоновања, § повећање енергетске ефикасности енергетског сектора (и у секторима производње и у секторима потрошње енергије) и смањење стварање отпада, § рекултивација постојећих депонија пепела до 2011. године, § увођење чистије производње и систем управљања заштитом животне средине (ЕМС) у индустријска постројења, § повећање обима коришћења обновљивих извора енергије и гаса, уз примену директива ЕУ и јачање капацитета § прикључивање индивидуалних домаћинстава у градовима са више од 20 000 становника на систем даљинског грејања или грејања на гасну мрежу, § повећање енергетске ефикасност и смањење губитка топлоте у топланама и дистрибутивној мрежи § искоришћавање 20% летећег пепела из термоелектрана до 2011. године
<p>Унапређење животне средине у сектору пољопривреде, шумарства и лова</p>	<ul style="list-style-type: none"> § развијање свести пољопривредних произвођача у области животне средине развојем и промоцијом кодекса добре пољопривредне праксе, § стално унапређење законодавства из области пољопривреде, шумарства и руралног развоја у смислу прилагођавања најбољим примерима законодавне праксе у ЕУ, § доношење стратешких планских докумената из области шумарства и ловства, § смањење испуштања нутријената и других опасних материја из тачкастих и дифузионих извора и идентификовање области које су осетљиве на загађење вода нитратима до 2010. године у складу са Директивом 91/676/ЕЕС, § увођење система контролисане производње и употребе ђубрива и пестицида на пољопривредном земљишту ради смањења утицаја на животну средину, § унапређење управљања заштитом животне средине на сточним фармама и погонима за прераду, увођење добрих пољопривредних пракси и рационалног управљања и искоришћавања органског отпада у сточарству и пољопривреди у целини § развој органске пољопривреде, § унапређење система одрживог газдовања, посебно у приватним шумама, § развој савременог мониторинга у шумарству и ловству, § побољшање управљања у области ловства и рибарства и смањење њиховог негативног утицаја на биодиверзитет и заштићена природна добра. § Унапређење интегралне заштите шумских екосистема најбоље доступним техникама са акцентом на биолошкој заштити
<p>Смањење загађења из сектора саобраћаја</p>	<ul style="list-style-type: none"> § постепено изbacивање оловног бензина до 2010. године, § побољшање квалитета горива према Директиви 2003/17/ЕС до 2010. године, § обезбедити да сва возила произведена у Републици Србији и увезена возила од 2010. године буду усклађена са граничним вредностима емисије за моторна возила према Директиви 98/69/ЕС и 2001/100/ЕС, § побољшање услова и конкурентности јавног превоза у већим градовима ради смањења емисије из мобилних извора у градским центрима, § примена биодизела у складу са директивом 2003/30/ ЕС о промоцији коришћења биогорива, § изградња обилазнице у градовима где је велики утицај саобраћаја на животну средину, § смањење загађења са бродова у пловним водотоковима.

Унапређење квалитета вода и водних ресурса	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа са законодавством ЕУ, § побољшање међуинституционалне координације у области вода § успостављање зона заштите свих налазишта подземних вода, итд. § побољшање квалитета воде у водотоковима смањењем испуштања непречишћених комуналних и индустријских отпадних вода, § иновирати стандарде и унапредити лабораторије за контролу квалитета вода, § успостављање одрживог коришћења налазишта подземних вода § обезбедити ревитализацију и функционисање постојећих уређаја за пречишћавање отпадних вода насеља, § обезбедити пречишћавање комуналних отпадних вода у насељима у којима постоји организовано снабдевање водом и које значајно утичу на непосредни реципијент и на квалитет вода у осетљивим зонама, § обезбедити да квалитет воде за пиће у насељима задовољи стандарде квалитета Директиве о води за пиће 98/83/ЕС и проширити централизоване водоводне систем на изабрана сеоска подручја са незадовољавајућим квалитетом воде, § рационализовати потрошњу воде код индивидуалних потрошача. § Повећање степена обухваћености јавним канализационим системима на 65% становника до 2015. године
Унапређење управљања отпадом	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа са законодавством ЕУ, § развијање регионалних планова управљања отпадом, § изградња регионалних санитарних депонија, § увођење одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинства и индустрије, § развијање програма управљања отпадом анималног порекла, § успостављање капацитета за третман опасног отпада, § изградња капацитета за спаљивање органског индустријског и медицинског отпада, § завршетак изградње фабрике за прераду и безбедно одлагање опасног отпада, § програми коришћења отпада као алтернативног горива у цементарама и железарама, § санација постојећих сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину, § повећати стопе поновног искоришћења и рециклаже амбалажног отпада на 25% од његове количине, § интензивно увођење добрих пољопривредних пракси у управљању хранивим материјама на фарми § повећање броја становника обухваћених системом сакупљања отпада на 80%
Унапређење управљања хемикалијама и заштита од удеса	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа из области управљања хемикалијама и заштитом од удеса са законодавством ЕУ, § ревизија националних прописа о удесима у индустрији и транспорту, § потврђивање важних међународних конвенција из ове области, § развој информационог система за управљање хемикалијама и заштиту од удеса, § јачање административних капацитета за управљање хемикалијама и заштитом од удеса § успостављање и развој система за управљање ризиком и одговором на хемијски удес у индустрији и транспорту На свим нивоим (индустријска, локална самоуправа, Република)
Унапређење квалитета ваздуха и климатске промене	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа из области заштите ваздуха са законодавством ЕУ, § израда катастра загађивача и биланса емисија, § модернизација мреже мониторинга и лабораторија и постављање аутоматских станица за континуално праћење квалитета амбијенталног ваздуха, § изградња капацитета за примену Кјото протокола, § израда Националног програма који се односи на климатске промене до 2008 године, § израда стратегије за примену механизма чистог развоја, § побољшање квалитета ваздуха у складу са стандардима, смањењем емисије из сектора енергетике, индустрије, транспорта и др. § успостављање аутоматског мониторинга на значајним емитерима.

Заштита природе, биодиверзитет и шуме	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа из области заштите природе, биодиверзитета и шума са законодавством ЕУ и међународним конвенцијама, § израда националне стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара, § израда националне стратегије за очување биодиверзитета и геодиверзитета, као и националне стратегије очувања агродиверзитета § успостављање контроле компоненти биодиверзитета, § заустављање губитка биодиверзитета у складу са Кијевском декларацијом до 2010. године, § јачање административних капацитета у области заштите природе, § спровођење ефективних мера за контролу уношења ГМО, § израда пописа биодиверзитета, посебно пописа угрожених екосистема и станишта ретких и ендемичним врста до 2008 године. § повећање површина под шумама и унапређење структуре шума, § унапређење система управљања заштићеним природним
Заштита земљишта	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа из области заштите земљишта са законодавством ЕУ, § смањење угроженог земљишта ерозијом извођењем антиерозионих радова и увођењем ефективних мера за контролу ерозије.
Заштита од буке	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа из области заштите од буке са законодавством ЕУ, § одређивање зона и система контроле буке у насељима са највећом емисијом буке, § успостављање циљане контроле буке на најфреквентнијим саобраћајницама, § смањивање емисије буке у најугроженијим локацијама.
Заштита од јонизујућег и нејонизујућег зрачења	<ul style="list-style-type: none"> § усклађивање националних прописа из области заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења са законодавством ЕУ, усвајањем Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности и Закона о заштити од нејонизујућих зрачења § Формирање Агенције за заштиту од зрачења и нуклеарну сигурност § Израда базе података о изворима јонизујућих и нејонизујућих зрачења § Јачање друштвене свести о значају заштите од јонизујућих и нејонизујућих зрачења § унапређење институционалних капацитета за спровођење прописа у области заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења, § развој програма управљања радиоактивним отпадом, § спровођење комплетне деконтаминације земљишта контаминираним осиромашеним ураном, § модернизација и проширење мреже мониторинга радиоактивности до 2012. године, § обезбеђивање капацитета за трајно одлагање радиоактивног отпада.

2.5 Регионални развој

Током више деценија регионални развој се није посматрао као интегрални део укупног друштвено-економског развоја. Проблематика регионалног развоја је маргинализована, анализирана је као једна одвојена и не много значајна димензија укупног развоја. Стално се избегавала чињеница да развој има своју регионалну и просторну димензију, те да дефинисање институционалних развојних механизма никако није регионално неутрално. Посматране су регионалне разлике са аспекта нивоа развијености, тако да су занемариване њихове економско-развојне, социјалне, друштвене, па и политичке реперкусије.

Комплексност наслеђених регионалних проблема Републике Србије уз појаву новог регионалног „транзиционог сиромаштва” достигли су такве размере, да је било неопходно приступити дефинисању новог концепта регионалног развоја, те је основана област регионалног развоја при Министарству економије и регионалног развоја Републике Србије. Новоформирани Сектори за политику регионалног развоја и реализацију развојних пројеката у консултативном процесу са партнерима тренутно раде на припреми првог Нацрта Закона о регионалном развоју који би требао да буде усвојен током 2008. године. Такође, неопходно је припремити и читав низ подзаконских аката како би Закон о регионалном развоју могао да се спроводи на адекватан и функционалан начин.

Стратешка опредељења регионалне политике у Србији произилазе из детаљне компаративне анализе националних стратешких докумената. У Стратегији привредног развоја Републике Србије подстицање регионалног развоја је један од основних циљева економске политике за период од 2008. до 2010. године. Стратегија за придруживање Србије Европској унији препознаје „децентрализовано подстицање економског и социјалног развоја појединих региона у складу са њиховим специфичним регионалним проблемима“ као основни стратешки правац регионалне стратегије и политике Србије, усклађене са принципима ЕУ. Приоритет идентификован у Европском партнерству јасно указује на потребу даљег развоја локалних и регионалних структура за помоћ предузећима, кластерима, инкубаторима, индустријским зонама и технолошким парковима. Средњерочни приоритет Стратегије за смањење сиромаштва, али и један од основних стубова на којима се темељи Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године, је управо дефинисање стратегије развоја институционалне регионалне инфраструктуре.

Посебно важне стратешке одреднице дефинисане у Другом извештају о имплементацији Стратегије за смањење сиромаштва подразумевају подизање капацитета централних и локалних власти за планирање, оперативно управљање и

мониторинг коришћења ЕУ и домаћих фондова, као и развој децентрализованог система подршке економском и руралном развоју уз коришћење партиципативног приступа у планирању и одлучивању, јачање локалне заједнице и свих друштвених партнера.

Поред тога, политика регионалног развоја ће мере и подстицаје као инструменте политике усмерити на континуални развој економије базиране на знању, иновативности и савременим научно-технолошким достигнућима и начинима управљања, кроз давање активне подршке „моторима развоја” региона и развоју урбаних средина. На тај начин је подстицање развоја региона и општина са позитивном пословном климом, брзим и ефикасним административним процедурама, јасним и транспарентним начинима пословања такође идентификовано као приоритет регионалног развоја Републике Србије.

Мисија регионалне политике, као међусекторског приоритета Владе Републике Србије, подразумева стварање економски јаким развојних региона у складу са европским стандардима, оспособљених да применом активне политике регионалног развоја задовоље друштвено-економске потребе привреде и грађана.

Међусекторски приоритети:

- § Подстицање свеукупног друштвеног и економског одрживог развоја,
- § Смањење регионалних и унутар-регионалних диспаритета,
- § Подршка отварању нових радних места,
- § Повећање конкурентности српске привреде,
- § Развој економије базиране на знању,
- § Повећање квалитета живота и стандарда грађана,
- § Смањење негативних демографских кретања развојних региона,
- § Подстицање унапређења људских ресурса у развојним регионима.

Наведени међусекторски приоритети се постижу искључиво синергетским напорима интерресорних радних тела који координираним и планираним процесом припремају пакете политика, мера и активности регионалног развоја на годишњем нивоу. У циљу остварења постављених приоритета, неопходно је мобилисати активне мере и подстицаје бројних политика државе.

У наставку следи предлог политика, мера и активности развојне политике у функцији подстицања регионалног развоја који је детаљније представљен у Стратегији регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године.

Табела 9. Мере и активности развојне политике у функцији подстицања регионалног развоја

Циљеви	Програми (мере/активности)
Развој законодавног и институционалног оквира на националном и регионалном нивоу	<ul style="list-style-type: none"> § доношење Закона о регионалном развоју Републике Србије, § успостављање институционалног оквира регионалне политике у Србији, § усклађивање домаће регулативе са релевантним прописима и стандардима ЕУ, § јачање капацитета институција које се баве регионалним развојем.
Убрзање процеса децентрализације	<ul style="list-style-type: none"> § спровођење фискалне децентрализације у циљу давања посебних пореских подстицаја за инвестиције у неразвијена подручја, § давање права локалним самоуправама да управљају јавним власништвом.
Развој фискалне политике за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § модификација и побољшање постојећих инструмената фискалне политике, § увођење нових инструмената фискалне политике са наглашеном регионалном компонентом, § развој капацитета локалних заједница за преузимање нових овлашћења и захтева које фискална децентрализација намеће, § децентрализација пореске администрације, итд.
Развој кредитне политике за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § финансирање и кредитирање инфраструктурних пројеката, § одобравање подстицајних старт-уп кредита за оснивање нових предузећа, § одобравање подстицајних кредита за проширење капацитета постојећих привредних субјеката, § кредитирање новозапослених лица и лица која су остала без посла, § подстицање извоза кредитирањем, § веће усмеравање буџетских средстава и средстава из приватизације за кредитирање равномерног регионалног развоја.
Развој политике заштите животне средине за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § усвајање и имплементација стратешких докумената у области заштите животне средине, § проширење и јачање капацитета у општинским службама и јавним предузећима у овој области, § обезбеђење воде за пиће одговарајућег квалитета у свим регионима итд.
Развој политике подстицања предузетништва за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § уједначавање нивоа развијености привредне и комуналне инфраструктуре, § јачање националних и регионалних институција за подстицање регионалног развоја и њихово умрежавање, § увођење диференцијалних подстицаја на основу пореске политике, § подстицај запошљавању према степену развијености региона, § спровођење других мера за повећање утицаја сектора МСП уједначенијем регионалном развоју итд.
Развој привредне инфраструктуре за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § спровођење мера у циљу модернизације, реконструкције и изградње инфраструктуре, § унапређење управљања и планирања радова одржавања путева уз претходно ажурирање података.
Развој индустријске политике за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § завршетак процеса приватизације и реструктурирања привреде, § повећање инвестиција у модернизацију индустријских капацитета и повећање запослености, § развој МСП у области индустрије, § спровођење мера у циљу смањења разлика у нивоу економске развијености између региона и стварања регионалних носилаца развоја, § улагања у развој индустријске инфраструктуре неразвијених региона, § ефикасније коришћење сировине, те коришћење отпада као енергента итд.

Развој аграрне политике за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § регулисање функционисања тржишта земљиштем и могућност закупа, § стварање услова да комерцијално кредитни сектор одговори потребама пољопривредника, § обезбеђење подршке одрживом развоју села, § формирање адекватног институционалног оквира на пољу аграрне политике итд.
Развој политике државне помоћи за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § усмеравање средстава државне помоћи у подстицање запошљавања, развој привредне и социјалне инфраструктуре, привредни развој, заштиту животне средине и развој туризма, § јачање институционалних капацитета министарстава, регионалних развојних агенција и других посебних организација за коришћење ИПА и других фондова, § реализација пројеката техничке помоћи, § усмеравање донаторских средстава за одобравање микрокредита предузећима у неразвијеним подручјима итд.
Развој политике запошљавања за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § спровођење мера повећања привредне активности и запошљавања (увођење подстицаја запошљавању према степену развијености региона, увођење субвенција за нова запошљавања, одобравање повољних кредитних линија за отварање нових радних места итд.), § утврђивање законске регулативе на пољу политике запошљавања, § спровођење мера активне политике запошљавања, § спровођење мера за обезбеђење социјалне сигурности незапослених који су остали без посла у процесу реструктурирања и приватизације, § спровођење мера за повећање стопе запослености младих и и других теже запошљивих категорија, итд.
Развој социјалне политике за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § спровођење мера социјалне заштите најсиромашнијих грађана, § развијање мрежа различитих услуга за грађане итд.
Развој просторног планирања за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § успостављање планских региона (регулаторни, институционални и економско-финансијски инструменти), § стварање система модерног просторног планирања (регулаторни, институционални и економско-финансијски инструменти) итд.
Развој политике економских односа са иностранством за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § сарадња са релевантним партнерима кроз консултативни процес дефинисања приоритета за прекограничну и регионалну сарадњу, § финансирање програма прекограничне сарадње из ИПА фондова итд.
Развој инвестиционе политике за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § спровођење мера за стварање подстицајног амбијента за привлачење инвестиција посебно у неразвијеним подручјима, § спровођење мера за подстицање оснивања и развоја слободних зона, тј. мера за регионални развој привреде итд.
Развој политике страних улагања за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § редифинисање постојећих и доношење нових мера у циљу отклањања административних препрека за страна улагања у функцији равномерног регионалног развоја итд.
Развој политике конкурентности за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § израда стратешког документа о повећању продуктивности конкурентности у Републици Србији, § регулисање принципа и процедура у домену несметаног спровођења политике заштите конкуренције са циљем јачања ефикасности привреде, § институционално јачање капацитета Комисије за заштиту конкуренције, § стварање статистичко-аналитичке основе за процену, праћење и предвиђање елемената регионалне конкурентности у складу са ЕУ итд.
Развој туризма за подршку регионалном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § туристичко структурирање Републике Србије, § израда програма развоја туризма у Националним парковима и заштићеним подручјима, § формирање потребних институција и инструмената утицаја на развој, раст и изградњу конкурентности појединих региона, § израда програма побољшања смештајних капацитета, § израду програма развоја туристичког система квалитета, § израду програма заштите потрошача, развоја туристичког информативног система и побољшања заштите животне средине, § усклађивање законске регулативе са ЕУ итд.

2.6. Рурални развој

Рурални развој је добио карактер приоритета привредног и друштвеног развоја, јер у руралним областима Републике Србије живи готово половина укупног становништва (42% становништва) и оне захватају готово три четвртине територије земље (према критеријума ОЕЦД-а, руралне области су оне са густином становништва мањом од 150 становника по км²).

Рурално подручје се већ деценијама налази у условима економске и културне девастације, што драстично повећава сиромаштво. У руралним подручјима Републике Србије стопа сиромаштва је 14,2%, што значи да је сваки седми становник сиромашан. Сиромаштво у руралним подручјима готово је двоструко веће у односу на сиромаштво у градовима (7,8%). Стопа руралног сиромаштва највиша је у југоисточној Србији и износи 22,7%. Рурално становништво је, у односу на урбано, такође суочено са већом дубином и оштрином сиромаштва²³. Основни узроци вишег нивоа сиромаштва у руралним подручјима јесу старење становништва и из тога проистекла смањена радна способност и могућност зарађивања, затим неповољнија образовна структура становништва, као и неповољна поседовна структура из чега произлазе дугорочно неповољан положај пољопривредне производње и тешкоће у њеној ревитализацији за релативно кратко време.

Додатни развојни проблем земље представљају вишедеценијске наслеђене регионалне неравномерности. Републику Србију одликују изразито велике регионалне диспропорције, са односом најразвијеније и нејнеразвијеније општине од 1:15. Разлике у развијености међу регионима додатно су увећане и током периода транзиције, имајући у виду да су од 2000. године диспропорције међу регионима порасле, уз тенденцију да наведено кретање буде настављено. Посебно угрожена подручја су традиционално неразвијене општине и окрузи, у којима је дошло до колапса великих привредних система, попут Југа и Југоистока Србије²⁴ и подручја Старе Рашке²⁵. Поред тога, веома тешка економска и социјална ситуација је и у општинама Источне Србије, пре свега Бору и Мајданпеку, који су били регионални центри рударства, а данас имају статус девастираних подручја.

²³ Дубина (јаз) сиромаштва говори о износу средстава (као проценат линије сиромаштва) потребних да се укупно становништво нађе изнад утврђене линије сиромаштва (под идеалним условима перфектне таргетираности новчаних трансфера). Степен сиромаштва је показатељ колико су поједине категорије сиромашних испод линије сиромаштва.

²⁴ Подручје Југа Србије чине општине Јабланичког (Бојник, Власотинце, Лебане, Лесковац, Медвеђа и Црна Трава) и Пчињског округа (Босилеград, Бујановац, Владичин Хан, Врање, Прешево, Сурдулица и Трговиште).

²⁵ Подручје Старе Рашке чине општине: Прибој, Пријепоље, Тутин, Сјеница, Нова Варош и Нови Пазар.

У претходном периоду, регионални развој Републике Србије базирао се на наглашеном секторском, а не на интегралном концепту, који је резултирао у преклапању, лошој координацији и фокусирању само на поједине сегменте развоја, чиме је онемогућено постизање синергетских ефеката. Озбиљно ограничење представљало је и непостојање закона који би суштински регулисао проблематику регионалног развоја Републике Србије, као и недефинисан институционални оквир, што је довело до недовољне повезаности општина и округа при дефинисању развојних иницијатива, протока информација и усклађивања националних, регионалних и локалних развојних циљева и приоритета²⁶. Додатни недостатак представља и низак ниво и спорост процеса децентрализације у Републици Србији.

Такав приступ регионалном развоју у претходном периоду, довео је до тога да су неразвијена подручја у Републици Србији данас углавном рурална и да имају следеће доминантне карактеристике:

- § лошу демографску структуру,
- § привредну структуру неадекватну расположивим ресурсима и захтевима тржиштаса доминантним учешћем пољопривреде,
- § недовољно конкурентну, економски неефикасну пољопривреду и уситњен пољопривредни посед, као и поремећено тржиште уз лошу повезаност примарне производње, прераде и маркетинга
- § недостатак квалификоване радне снаге – већина ових подручја суочена је са проблемом депопулације и недостатком квалитетних кадрова са потребним специфичним знањем,
- § два супротна процеса - појачано оптерећење појединих природних ресурса и напуштање и деградацију других, посебно у планинским областима
- § неразвијене инфраструктурне капацитете – слаба социјална и економска инфраструктура, углавном неефикасна, скупа и недовољно опремљена представља додатно ограничење привредном расту и друштвеном развоју ових подручја,
- § слабо развијено предузетништво и
- § изражене проблеме у заштити животне средине.

Да би се ово стање изменило и да би се остварио равномернији регионални развој, држава ће морати у наредним годинама конкретним програмима државне помоћи и системским мерама да подстиче развој неразвијених и девастираних подручја. Због тога се као област са значајним инвестиционим потребама намеће рурални развој, односно унапређење услова живота и рада на селу и промовисање

²⁶ Активности на успостављању законског и институционалног оквира за регулисање области регионалног развоја, детаљније су описане у поглављу 2.5. Регионални развој.

руралних области као здравих и атрактивних средина за живот. Реализација овог циља примарно је одређена:

- § заустављањем процеса депопулације;
- § спровођењем процеса децентрализације државне управе и посебно фискалне децентрализације;
- § економском регионализацијом подручја;
- § усклађивањем економске, социјалне и просторне димензије развоја;
- § координираним усмеравањем (територијалном дисперзијом) средстава и других видова помоћи у области које су дефинисане као подручја са посебним развојним проблемима;
- § превенцијом настајања нових подручја са великим развојним проблемима;
- § заштитом бар минималних функционалних насеља на целом подручју како би се помогло у заштити културног подручја;
- § релативним побољшањем позиција региона мерених односом БДП по куповној моћи становништва, у поређењу са граничним регионима суседних земаља.

На смањење руралног сиромаштва биће усмерене иницијативе које ће, поред пољопривреде, обухватити и бројне друге секторе. Циљ је стимулисање запошљавања и економског раста и побољшање стандарда у руралним подручјима, посебно у испражњеним, пограничним и брдско-планинским подручјима. Посебна пажња биће посвећена младима, женама, као и старијој популацији пољопривредних произвођача и другим осетљивим категоријама становништва.

Све наведено указује на потребу усмерене акције која би довела до развоја неразвијених подручја и пораста друштвеног благостања, са акцентом на коришћењу компаративних предности појединачних територија. Уједначен регионалан развој један је од приоритета који ће се спроводити у наредном периоду, а укључиваће улагања у урбани и рурални део земље. У складу са тим, потребно је реализовати следеће активности:

- § развој законодавног и институционалног оквира на националном, регионалном и локалном нивоу, као и финансијских механизма за рурални развој
- § устројавање програмског и платног система за рурални развој у министарству пољопривреде у складу са правилима ИПАРД-а
- § оснивање Националног савета за рурални развој
- § убрзање процеса децентрализације
- § прихватање европских стандарда регионалне политике у циљу могућности коришћења структурних фондова ЕУ

- § стварање статистичко-аналитичке основе за процену регионалне конкурентности, као и за праћење и оцењивање ефеката регионалне политике у складу са статистичким стандардима Европске уније (НУТС)
- § усмеравање дела донаторских средстава за повећање развојних капацитета сиромашних подручја, пружањем разних облика техничке помоћи и давањем микрокредита
- § јачање међурегионалне и међуопштинске сарадње, посебно на активирању локалних развојних планова и отварању нових радних места
- § изградња комуналне инфраструктуре, и опште инфраструктуре значајне за развој малих и средњих предузећа
- § повећање доступности образовних, здравствених, социјалних услуга и културних институција грађанима

Рурални и регионални развој захтева политичку посвећеност и координисан приступ који треба да обухвати све нивое власти. У земљама ЕУ, интересовање и одговорности за политике руралног развоја простиру се преко бројних министарстава, агенција и невладиних организација. То је разумљиво јер је рурални развој, заправо сложен социо-економски развој посебног типа региона који укључује читав низ питања као што је запосленост, индустрија, пољопривреда, здравље, транспорт, животна средина, социјалне службе, образовање, комуникације, финансије, културно наслеђе и слично и као такав јесте интердисциплинарног карактера, и самим тим, јесте предмет рада више министарстава и других надлежних државних органа. Регионални развој у Републици Србији треба да се заснива на најбољој пракси ЕУ, и да представља припрему за будуће коришћење структурних и регионалних финансијских средстава ЕУ. Веома је важно ојачати институционалне капацитете министарстава и других надлежних институција за будуће адекватно коришћење средстава међународне помоћи, посебно средстава предприступне помоћи ЕУ намењених пољопривреди и руралном развоју. Велика је и одговорност локалних заједница у мобилизацији локалних ресурса и стварању амбијента за превазилажење неразвијености и сиромаштва.

За финансирање пројеката унапређења руралног развоја у наредне три године потребно је обезбедити значајну бесповратну помоћ међународне заједнице најмање развијеним подручјима, имајући у виду вредност потребних инвестиција, с једне, и ограничене могућности да наведене активности буду остварене задуживањем локалних самоуправа и из сопствених средстава општина и Републике Србије, с друге стране. У том циљу, идентификоване су следеће приоритетне области за међународну помоћ:

- § унапређење привредних активности и конкурентности (развој сеоског туризма, услужних делатности, предузетништва, културолошке манифестације, итд.);
- § унапређење пољопривредне производње (изградња система за наводњавање и одводњавање пољопривредног земљишта, органска производња, агробизнис центри/ инкубатори, итд);
- § унапређење стандарда и квалитета живота у руралним подручјима (приступ здравственим и образовним институцијама, сеоске депоније, итд).
- § унапређење животне средине и управљања природним ресурсима
- § развој социалног капитала за рурални развој.

У области руралног развоја у протеклом периоду из буџетских средстава за подршку развоју села финансиране су бројне активности, и то посебно на унапређењу пољопривредне производње и пласмана, сеоске инфраструктуре, органске производње и промоције села. У наредном периоду потребна је подршка међународне заједнице напорима Владе на унапређењу и развоју руралних подручја. Процењује се да би у наредном трогодишњем периоду од укупне међународне помоћи најмање 10% требало уложити у унапређење руралног развоја.

У наредној табели приказани су циљеви и програми/мере за њихово остварење у наредном трогодишњем периоду, у области руралног развоја²⁷:

Табела 10. Приоритетне мере/активности за реализацију средњорочних циљева у области руралног развоја

Циљеви	Програми (мере/активности)
Развој законодавног и институционалног оквира на националном и локалном нивоу	<ul style="list-style-type: none"> § додатно ојачати административне капацитете за формулисање и спровођење политике, § фаза II изградње капацитета Агенције за пољопривредна и рурална плаћања, § донети и усвојити основне принципе политике руралног развоја, Стратегију пољопривреде и руралног развоја, Закон о пољопривреди и руралном развоју и Петогодишњи програм развоја пољопривреде и села § донети регионалне и локалне акционе планове за рурални развој, § обезбедити одговарајућу базу података и карте, као и критеријуме, како би се направила категоризација територије Србије по ЕУ моделу о мање повољним подручјима (Less favourable area) за производњу, § у оквиру програма руралног развоја посебно обрадити програм развоја еколошких пољопривредних система, посебно за маргиналне и области заштићене природе, као и програм увођења добрих пољопривредних пракси § започети са формирањем локалних акционих група са рурални развој
Убрзање процеса децентрализације	<ul style="list-style-type: none"> § спровести фискалну децентрализацију у циљу давања посебних пореских подстицаја за инвестиције у неразвијена подручја § дозволити локалној самоуправи да поседује и управља јавним власништвом на својој територији § спровести децентрализацију услуга и обезбедити подршку пилот пројектима за ову област § развити капацитете локалне самоуправе за преузимање нових овлашћења и захтева које ће донети децентрализација

²⁷ Изградња, реконструкција и модернизација локалне инфраструктуре, као приоритетни циљ у области руралног развоја, обрађена је у оквиру међусекторског приоритета «Изградња и модернизација инфраструктуре».

Развој финансијских механизма за подршку руралном развоју	<ul style="list-style-type: none"> § припремити програме руралног развоја за имплементацију средстава Аграрног буџета и средстава из донација § усмеравање дела донаторских средстава за повећање развојних капацитета сиромашних подручја, пружањем разних облика техничке помоћи и давањем микрокредита преко банака и некомерцијалних институција § креирати услове за задовољење потреба пољопривредних произвођача у неразвијеним подручјима за краткорочним, средњорочним и дугорочним кредитима
Унапређење привредних активности и конкурентности	<ul style="list-style-type: none"> § формирати мрежу центара за подршку руралном развоју кроз партнерство између МПШВ програмског и платног система за рурални развој, локалне самоуправе и невладиних организација (организација цивилног друштва) § ширење мреже регионалних агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва § диверзификација руралне економије са посебним нагласком на развој сеоског туризма и услужних делатности § отварање инкубатор центара (5) и транзиционих центара (13) § израда програма за подстицање женског предузетништва § јачање међурегионалне и међуопштинске сарадње
Унапређење пољопривредне производње	<ul style="list-style-type: none"> § подршка модернизацији објеката и машина на пољопривредном газдинству § едукација и обука у области нових пољопривредних техника § помоћ у изградњи нових објеката за прераду хране и привођењу модерним стандардима постојећих § изградња система за наводњавање и одводњавање пољопривредног земљишта § помоћ младим пољопривредницима да подигну своја газдинства § развој органске производње
Унапређење стандарда и квалитета живота у руралним подручјима	<ul style="list-style-type: none"> § реновирање села и руралних објеката § ефикасна примена постојећих и дефинисање нових програма, мера и активности директно усмерених на најсиромашније и социјално угрожене категорије становништва § пројекти из области модернизације здравственог система § развој образовних, социјалних, културних и спортских институција и објеката § израда програма заштите животне средине и сеоских предела § изградња сеоских депонија
Уношење промена у руралну економију ²⁸	<ul style="list-style-type: none"> § радно ангажовање пољопривредног становништва у непољопривредним делатностима § подстицање еколошких услуга § обезбеђење помоћи областима које нису погодне за бављење пољопривредом промовисањем квалитета хране, виших стандарда и добробити животиња

²⁸ У складу са Стратегијом развоја пољопривреде Србије

3. ПРЕГЛЕД СИТУАЦИЈЕ, СЕКТОРСКИ ПРИОРИТЕТИ И ПОТРЕБЕ У ПЕРИОДУ 2008 – 2010. ГОДИНЕ – ПО СЕКТОРИМА

3.1. Финансије

Министарство финансија је у периоду 2000- 2005. године спровело значајне реформе у фискалном и монетарном систему. *Монетарна политика* је превасходно била усмерена на обуздавање инфлације, настале након либерализације цена. Са либерализацијом цена, девизни курс је постављен на тржишни ниво, уведен је режим флукутирајућег девизног курса, потом конвертибилност динара са текућим трансакцијама, а новим Законом о девизном пословању, делимично су либерализоване и капиталне трансакције. У домену *фискалног система*, реформисан је систем планирања и извршења буџета, формиран је Трезор, на републичком и локалним нивоима, реформисан је порески систем (учињен је транспарентнијим и ефикаснијим), унапређен је поступак наплате и контроле јавних прихода, и започета је реформа пензионог и здравственог осигурања. Упркос започетим реформама, јавна потрошња је и даље висока, док су интервенције државе у привреди и социјалним фондовима још увек обимне. Услед тога, фискална одрживост и даље представља велики изазов. Министарство финансија је модернизовало *царинско пословање*, увођењем електронске базе података, која је омогућила да трговци, електронским путем, добијају декларације и скратила време потребно за увоз и извоз.

У наредној листи је дат списак најзначајнијих реформских пројеката, реализованих уз донаторску финансијску подршку, при чему је највећи број пројеката био усмерен на јачање техничких и кадровских капацитета појединих управа и институција у оквиру Министарства финансија.

Најзначајнији пројекти у финансијском сектору у периоду 2001- 2007. године:

1. Макроекономска реформа, јачање Централне банке, приватизација банака и надзор банака	490.000 УСД	САД	2001
2. Пројекат пружања услуга у области управљања дугом	1.900.000 УСД	Швајцарска	2001
3. Развој финансијског сектора	6.000.000 УСД	Светска банка	2001
4. Управа за јавне набавке	30.000 ГБП	Уједињено Краљевство	2002
5. Микрофинансијска дијагностичка студија	19.000 ГБП	Уједињено Краљевство	2002

6.	Подршка Јединици за борбу против корупције, у оквиру Министарства финансија	126.000 ГБП	Уједињено Краљевство	2002
7.	Подршка изградњи институција (Управа царина) и студија изводљивости за граничне прелазе	700.000 ЕУР	Европска Комисија	2002
8.	Реформа пореске политике и административна реформа	8.660.000 УСД	Сједињене Државе	2002-2005
9.	(АТТФ) - програм обуке за финансијски сектор	77.400 ЕУР	Луксембург	2003
10.	Управљање јавним финансијама	16.000.000 ЕУР	Европска Комисија (КАРДС)	2003
11.	Београдска берза - пројекат даљинског трговања	425.000 ЕУР	Луксембург	2003
12.	384 ИНФОРМЕСТ Тренинзи за експерте	59.000 ЕУР	Италија	2003
13.	Подршка Министарству финансија, Сектору за макроекономске и фискалне анализе	730.000 ГБП	Уједињено Краљевство	2003
14.	Подршка јединици за управљање фондовима у Народној банци Србије	250.000 ЕУР	Шпанија	2004
15.	Подршка царинској и пореској администрацији	6.000.000 ЕУР	Европска Комисија (КАРДС)	2004
16.	Методологија за процењивање вредности земљишта града Београда	338.500 ЕУР	Француска	2005
17.	Техничка помоћ Агенцији за осигурање депозита, санацију, стечај и ликвидацију банака	14.105.000 SEK	Шведска	2005
18.	Подршка царинској и пореској администрацији	3.000.000 ЕУР	Европска Комисија (КАРДС)	2005
19.	Реформа јавних финансија	2.000.000 ЕУР	Европска Комисија (КАРДС)	2005
20.	Увођење програмског буџета Републике Србије	250.000 ЕУР	Норвешка	2005
21.	Финансијска обука у Управи за трезор и Управи јавних прихода	187.145 ЕУР	Норвешка	2005
22.	Београдска берза - редизајнирање информационог система	405.000 ЕУР	Луксембург	2005
23.	Централизовани систем плаћања у јавном сектору			2005
24.	Тренинг у оквиру Управе за трезор и јавна плаћања	187.000 ЕУР	Краљевина Норвешке	2005
25.	Подршка програмирању и имплементацији норвешке помоћи	132.000€,	Норвешка	2005
26.	Техничка помоћ за спровођење Програма прекограничне и суседске сарадње	1,5 + 1 mil. €	ЕАР	октобар 2004 – октобар 2006 + продужење од 300 радних дана
27.	Јачање капацитета јединице за управљање програмима прекограничне и суседске сарадње Сектора за донације и развојну помоћ	54.600€/927.904€/6 4.200€	UNDP/EAR/MIER	јун 2005 – јул 2007
28.	Заједнички програм подршке Сектору за донације и развојну помоћ/ МЕОИ	1.778.000€,	SIDA / DFID	2006
29.	PLAC – Центар за правна и саветодавна питања (Канцеларија за ЕУ интеграције и Министарство финансија)	део Кардс програма у укупном износу од 1,5 милиона евра намењен подршци у процесу приступања ЕУ		

У наредном трогодишњем периоду 2008-2010. наставиће се спровођење чврсте економске политике и реформи које гарантују макроекономску стабилност, одрживост јавних финансија, сигурност пословања, јачање конкурентности привреде и подржавају дугорочно одржив привредни раст. Посебан акценат ће бити на координацији монетарне политике, фискалне политике и политике зарада. Основу дугорочне стратегије привредног развоја Србије чиниће одрживи привредни раст, подизање конкурентности привреде, изградња друштва заснованог на знању, уравнотежен регионални развој и прикључење ЕУ.

Пореска политика, у наредном периоду, има као континуирани задатак преиспитивање, односно смањење укупних пореских оптерећења. При смањењу укупних пореских оптерећења размотриће се могућност смањења захватања по основу директних пореза, уз истовремено повећање захватања и повећања индиректних пореза, имајући у виду неопходност растерећења привреде и подизање њене конкурентне способности, а већег оптерећења потрошње. У том смислу, потребна је израда *студије* о могућностима смањења пореског оптерећења привредних делатности, са детаљним приказом свих трошкова које привредни субјекти имају по основу пореза, такси, накнада и других дажбина. У наредном средњорочном периоду оствариће се мање смањење јавних расхода у односу на 2005. годину, али са акцентом на измени њихове структуре, која је у функцији бржег раста привредних активности. Коренита промена у структури јавних расхода одвијаће се током реформског процеса кроз смањење појединих врста трошкова и издатака. Политика јавних расхода у знатној мери биће подржана у моменту увођења *програмског концепта* у припреми буџета свих нивоа власти, првенствено буџета централне власти, односно Републике. На успостављање *фискалне одрживости* од утицаја је да се обезбеди повећање домаће штедње и већег прилива директних страних инвестиција, као полуга за постизање високог и одрживог раста.

Политика јавног дуга у наредном средњорочном периоду водиће се у правцу даљег смањења учешћа јавног дуга у БДП и обезбеђивања услова за несметано сервисирање обавеза државе према домаћим и иностраним повериоцима уз контролисано ново задуживање, у складу са Законом о јавном дугу. Такође, очекује се и даљи наставак преговора са повериоцима Париског клуба као и са повериоцима са којима није уговорен репрограм дуга. Очекује се и регулисање статуса дугова дужника са територије Аутономне Покрајине Косова и Метохије. Основна улога стратегије за управљање јавним дугом је промена структуре дуга и редовно сервисирање доспелих обавеза, уз пажљив одабир зајмова за које ће се издати гаранција, превремену отплату

зајмова који су најскупљи, стално праћење кретања девизног курса динара и каматних стопа на међународном тржишту, како би се избегли курсни и валутни ризици.

Дугорочно повећање извоза ће директно утицати на одрживост сервисирања спољног дуга. Основни правци *политике контроле државне помоћи* у наредном периоду биће утврђивани у складу са регулативом ЕУ у овој области, односно обавезама садржаним у Споразуму о стабилизацији и придруживању (ССП) и роковима за њихово спровођење. У складу са критеријумима ЕУ, Република Србија испуњава услов за статус региона „А“ (БДП је испод 75% БДП на нивоу ЕУ) и на основу до сада вођених преговора о ССП, Република Србија би имала овај статус у периоду од 5 година од дана ступања на снагу ССП. То је посебна повољност која подразумева примену максимално дозвољених лимита у додели државне помоћи, пре свега регионалне помоћи, а у складу са Смерницама за регионалну помоћ Европске комисије и Мултисекторског оквира регионалне помоћи за велике инвестиционе пројекте. Такав статус има значајне импликације на слободу акција државе и у погледу додељивања других видова државне помоћи. Спровођење политике контроле државне помоћи као крајњи ефекат имаће позитиван утицај на креирање економске политике, подстицање страних улагања, опоравак и реструктурирање предузећа, процес приватизације, политику развоја малих и средњих предузећа, регионални развој, заштиту конкуренције, рационално управљање и планирање државног буџета, ефикаснију сарадњу са међународним организацијама. Управа за трезор, као орган управе у саставу Министарства финансија, у складу са Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему, носилац је послова евидентирања и праћења државне помоћи. У обављању ове функције, Управа за трезор припрема годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији (први такав извештај са подацима за 2003. и 2004. годину је Влада усвојила 4. маја 2006. године). Поред тога, Управа за трезор активно учествује у припреми Нацрта закона о контроли државне помоћи и пратећих подзаконских аката, по чијем доношењу ће, по први пут у Републици Србији, бити успостављен систем контроле државне помоћи, усклађен са прописима ЕУ у овој области.

У спровођењу фискалне политике циљ је да се одступања од пројектоване политике минимизирају, односно да се *фискални ризици* разматрају и њихови утицаји предупредe. Да би се остварио предвиђени обим прихода и расхода фискалног сектора неопходно је свести фискалне ризике на најмању могућу меру. Ови ризици постоје како на приходној тако и на расходној страни, а зависе од макроекономских, политичких и социјалних кретања у земљи и ван ње. Идентификовање потенцијалних ризика, односно њихово праћење и анализа фискалних кретања, а нарочито процена

могућих одступања и негативних ефеката су услов успешног управљања јавним расходима, односно укупним системом јавних финансија.

Крајем 2005. године, у оквиру *реформе пензијског система*, донет је Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, усаглашен са Директивама ЕУ. Надзор над радом друштава за управљање и пензијских фондова, као и доношење подзаконске регулативе, овим Законом дато је у ингеренцију НБС. Овај сегмент финансијског сектора треба да допринесе продубљивању плитког финансијског тржишта у Србији, тиме што би ови фондови располагали дугорочним средствима за финансирање, која ће моћи да улажу и у хартије од вредности издате од предузећа са добрим бонитетом, чиме би се могло утицати да већи број предузећа почне да продаје своје акције и хартије на тржишту и тиме обезбеди дугорочна и јефтинија средства за пословање. Такође, развој овог сектора би требало да доведе и до повећања конкуренције на финансијском тржишту.

Реализација *Стратегије за смањивање сиромаштва*, такође, зависи од макроекономске стабилности и фискалне одрживости. Основне претпоставке Стратегије од којих зависи смањење сиромаштва су: одржање средњорочне макроекономске стабилности као подршке одрживом привредном расту (од минимум 4-5% годишње), наставак фискалних реформи и обезбеђење фискалне одрживости јавних расхода. Приоритети у наредном периоду са аспекта ССС јесу: одржив и висок раст БДП, смањење инфлације, повећање извоза, повећање учешћа приватних инвестиција у БДП, подстицање дугорочне штедне становништва повећањем кредибилитета банкарског сектора, смањење учешћа јавне потрошње у БДП.

Може се сумирати да ће Министарство финансија, у будућем средњорочном периоду, бити суочено са следећим циљевима:

- § одржање макроекономске стабилности (потпуни прелаз НБС на концепт циљане инфлације у оквиру монетарне политике, који треба да допринесе одржању макроекономске стабилности);
- § чврста политика зарада у јавном сектору;
- § реформа пензионог система (у сарадњи са Министарством за рад и социјалну политику);
- § наставак легализације сиве економије и проширење пореске основице, уз истовремено растеређење, кроз снижавање пореских стопа, посебно пореза на зараде;
- § унапређење процеса припреме и спровођења буџета;

- § убрзати реструктурирање и приватизацију великих државних и друштвених предузећа и обезбедити довољно средстава из буџета за вишак незапослених;
- § довршити реформу банкарског система.

Да би се испунили ови циљеви, неопходан је наставак изградње и модернизације техничких и институционалних капацитета појединих организационих делова Министарства (пре свега Пореске управе и Управе царина), све у циљу ефикаснијег рада, борбе против корупције, прекограничног криминала и избегавања пореза. Такође, неопходно је и континуирано улагање у људске ресурсе и превасходно јачање потенцијала запослених који се баве анализом, планирањем, праћењем и евалуацијом расподеле буџетских средстава, као и унапређење степена образовања рачуновођа, финансијских службеника и царинске оперативе.

У оквиру области програмирања и управљања фондовима ЕУ и развојном помоћи, поред општег стратешког оквира дефинисаног Стратегијом за приступање Европској унији и Стратегијом за реформу државне управе, политика и приоритетни циљеви у области сарадње са донаторима усаглашени су Акционим планом за спровођење приоритета Европског партнерства.

Обављање активности на унапређењу сарадње са донаторима подразумева висок ниво међусекторске сарадње и координације, као и активну улогу Министарства финансија/Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи на реализацији међусекторских и секторских стратешких докумената, обезбеђивањем међународне подршке за спровођење националних развојних приоритета.

Институционални оквир за деловање у овој области чине Министарство финансија, Канцеларија за ЕУ интеграције, Кабинет потпредседника Владе као и Комисија за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи које су образоване са циљем међусекторске координације и одлучивања о посебним питањима.

У Министарству финансија, између осталог, обављају се послови везани за координацију са надлежним органима и организацијама државне управе ради утврђивања ресорних и међуресорних стратегија, приоритетних потреба и избора одговарајућих пројеката и програма које треба финансирати из средстава донација и развојне помоћи, укључујући средства међународних фондова за обнову, развој и стабилизацију, кохезионих и структурних фондова, фондова за регионалну, међународну и прекограничну сарадњу и других билатералних и мултилатералних извора наменских средстава; обавештавање донатора о приоритетним пројектима и програмима; сарадњу са донаторима на усклађивању приоритета донатора са

приоритетима Републике Србије, припреми донаторских стратегија, планирању и реализацији програма и пројеката који се финансирају средствима из донација и развојне помоћи; праћење реализације пројекта и програма кроз извештаје корисника средстава донација и развојне помоћи и донатора; прикупљање података, аналитичку обраду података и припрему извештаја о донацијама и развојној помоћи, као и други послови из ове области. С тим у вези, створена је, и унапређује се, институционална основа за програмирање и координацију међународне помоћи, унапређују се капацитети ресорних министарстава за програмирање те помоћи, као и управљање фондовима Европске уније (одсек за управљање програмима прекограничне сарадње и четири регионалне канцеларије), а развијен је ИСДАКОН информациони систем за програмирање, праћење и извештавање о међународној помоћи Републици Србији.

У досадашњем периоду одређене активности подржане су различитим облицима техничке помоћи, финансираним од стране међународне заједнице. Облици техничке помоћи су различити и огледају се у ангажовању експерата у циљу израде стратегијских докумената, акционих планова, анализе стања, спровођења закона, унапређења рада институција, различите врсте семинара и обуке. Неопходно је да израда наведених докумената, као и обука и усавршавање запослених представља трајан процес у циљу континуираног подизања нивоа капацитета државне управе и обезбеђивања спровођења реформи. С тим у вези процес реформи у Републици Србији наглашава важност квалификованости особља које пружа техничку помоћ, као и одговарајуће људске ресурсе на страни корисника.

У циљу остваривања пуног доприноса државних институција процесу интеграције Републике Србије у Европску унију неопходна је даља подршка јачању укупних капацитета државних институција. Важност јачања посебних административних капацитета, који се баве ЕУ интеграцијама, је јасно изражена у дефинисаним краткорочним и средњерочним приоритетима Европског партнерства, као и приоритетима стратегија ресорних министарстава. С тим у вези, у наредном периоду неопходно је омогућити континуални развој свих структура које се баве европским интеграцијама (са посебним нагласком на структуре у оквиру министарстава) као и успостављање механизма за њихову међусобну сарадњу. Унапређење капацитета за спровођење процеса европских интеграција и коришћење фондова Европске уније, подразумева и побољшање целокупне координације програмских циљева и активности на нивоу Владе, као и институционалних капацитета за оперативно планирање у ресорним министарствима, са циљем побољшања процеса креирања политике и повезивања приоритета Владе са расположивим средствима из буџета и међународне помоћи. У том смислу потребно је унапредити

капацитете у ресорним министарствима у циљу унапређења планирања приоритета кроз развијање свеобухватних и реалистичних ресорних планова активности који би омогућили успешно усклађивање програмирања буџета и међународних фондова у складу са приоритетима Европског партнерства и приоритетима утврђеним у националним стратегијским документима.

У области управљања међународном развојном помоћи, у предстојећем периоду циљ је повећање ефективности и ефикасности међународне помоћи и то: усклађивањем донаторских активности са националним развојним приоритетима; унапређењем координације и хармонизације међународне помоћи; повезивањем процеса планирања и коришћења средстава међународне помоћи са буџетским средствима; изградњу и јачање капацитета у релевантним институцијама на републичком и локланом нивоу за управљање фондовима Европске уније (финансијски инструмент за период 2007- 2013. година- предприступни инструмент-ИПА), а посебно за увођење децентрализованог система управљања тим фондовима²⁹.

Приоритетне активности у наредном трогодишњем периоду у области програмирања, координације и праћења спровођења међународне развојне помоћи обухватају:

- § Програмирање фондова ЕУ, израдом упутства за утврђивање приоритета и дефинисање предлога пројеката као и пружање помоћи ресорним министарствима у њиховој изради.
- § Спровођење обуке за успешно програмирање и спровођење фондова ЕУ
- § Подршка министарствима у процесу планирања међународне помоћи
- § Иницирање и учествовање у идентификацији и увођењу нових институција, подизање њихових капацитета, као и подизање капацитета постојећих институција, које захтева спровођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ- предприступни инструмент ИПА.
- § Наставак реализације постојећих програма прекограничне сарадње (Суседски програм Мађарска-Румунија-СЦГ, Суседски програм Румунија-СЦГ, Суседски програм Бугарска-СЦГ, CADSES и Нови програм јадранског суседства – КАРДС фондови за 2005 и 2006 годину) у смислу расписивања позива за прикупљање пројектних предлога, обука потенцијалних крајњих корисника на националном и локалном нивоу, усаглашавања програмских докумената са новим

²⁹ Циљ преласка са централизованог на децентрализованог систем управљања фондовима ЕУ, представља постепену припрему Републике Србије за преузимање надлежности у управљању фондовима ЕУ од Европске комисије приликом уласка у ЕУ.

финансијским инструментом ЕУ. Осим тога ради се и на изради нових програмских докумената за период 2007-2013. године за све наведене програме.

- § Рад на развоју програмских докумената и програма Суседске сарадње са БиХ, Републиком Хрватском и Републиком Црном Гором.
- § Усклађивање међународне помоћи са националним приоритетима.
- § Унапређење и развој ИСДАКОН информационог система који региструје међународну помоћ пружену Републици Србији.

У наредној табели су дати приоритетни предлози пројеката, за период од наредне три године, чија би реализација допринела испуњавању средњерочних циљева у овој области.

Табела 11. Приоритетни пројекти у финансијском сектору у периоду 2008-2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност Пројекта (евро)	Извори финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствени	Спољни	
1. Повезивање информационог система Пореске администрације и Управе царина у области међународне трговине и релевантних процедура	МФИН	*	**		2007-
2. Управа царине - Модернизација граничних прелаза - Опремање граничних прелаза	МФИН	25.000.000	**		2007-2009
3. ИТ подршка интегрисаном царинском систему Србије, као и даљи развој е-царине.	МФИН	3.000.000*	**		2007
4. Координација и повезивање компетентних агенција и регулаторних тела, домаћих и међународних, у борби против корупције у оквиру Управе царина	МФИН		**		2007-
5. Пројекат унапређења јединице за обраду информација у оквиру Администрације за борбу против прања	МФИН	200.000	**		2007-

новца					
6. Креирање систематичног и поузданог система извештавања у оквиру Управе царине; Унапређење система анализе ризика.	МФИН	1.000.000*	**		2007-
7. Унапређење процеса планирања буџета	МФИН	2.000.000	**		2007
8. Набавка опреме за конференцијску салу Министарства финансија	МФИН	80.000	**		2007
9. Пројекат за техничку помоћ и обуку кадрова	МФИН	2.000.000			
10. Набавка компјутерске опреме	МФИН	80.000,00			
11. Управа за трезор Пројекат локалних трезора Пројекат подршке нотарном систему Пројекат сертификавања сопственог С.А. Пројекат припреме закона и установљавања тела за контролу државне помоћи Регистри концесионих уговора, државне помоћи, јавних предузећа Модернизација рачунарско-комуникационе мреже и ИП телефонија Систем за управљање документима Тренинг за директне (око 100) и индиректне (око 3.500) кориснике буџетских средстава у циљу оспособљавања за рад у складу са Сталним системом трезора Систем за контролу државне помоћи	МФИН	* 150.000 500.000 1.000.000 200.000 850.000 1.500.000	**		2007
12. Израда студије о	МФИН	*	**		2007

могућностима смањења пореских оптерећења привреде					
13. Информатичка подршка интегрисаној тарифи Србије ТАРИС- у	МФИН – дирекција за ИТ	*	**		
14. Набавка компјутерске опреме за сектор буџета	МФИН –	*	**		
15. Систем финансирања плата запослених у државној управи, јавним службама, правосудним органима, локалној власти и њихових корисника буџета и организацији обавезног осигурања	Сектор за припрему буџета				2008
16. Едукација запослених у сектору фискалног система	МФИН –	*	**		
17. Развој тржишта капитала Србије	МФИН – Сектор за финансијски систем				
18. Обука, стручна помоћ и софтвер за сектор макроекономске и фискалне анализе	МФИН – Сектор за макроекономске и фискалне анализе	600.000*	**		
19. Борба против корупције и јачање интегритета Управе царина	МФИН –	*	**		
20. Развој стратегије и подизање капацитета за процес усклађивања домаћих прописа из надлежности Министарства финансија са прописима Европске уније	МФИН	252.000		252.000	2008
21. Модернизација и јачање институционалних капацитета Пореске управе	МФИН-Пореска управа	3.450.000		3.450.000	2008

22. Унапређење капацитета Пореске полиције за откривање пореских кривичних дела	МФИН-Пореска управа	1.400.000		1.400.000	2008
23. Distance learning system (dls) - sistem za učenje na daljinu (Пореска Управа)	МФИН-Пореска управа	250.000		250.000	2008-2009
24. Систем за управљање документацијом у Пореској управи	МФИН-Пореска управа	2.400.000	240.000	2.160.000	2009-2011
25. Управљачки информациони систем Пореске управе (Enterprise DataWarehouse)	МФИН-Пореска управа	800.000		800.000	2009-2012
26. Пројекат Call центар Пореске управе	МФИН-Пореска управа	1.700.000		1.700.000	2008-
27. Обуке надлежних институција за успешно програмирање и спровођење фондова ЕУ	МФИН	10 милиона евра			2007 - 2009
28. Подршка припреми за увођење децентрализованог система управљања фондовима Европске уније у Републици Србији- техничка помоћ	МФИН	229.339,00 евра		229.339,00 евра- Донатор Влада Краљевине Норвешке	2008
29. Јачање капацитета МФИН за спровођење Програма суседске сарадње	МФИН, РМ , локалне канцеларије за спровођење суседских програма	1 милион евра	Плате запослених у МФИН и РМ који раде на овим пословима	900.000 евра – донатор ЕАР	2007-2009
30. Суседски програми (ИПА)	МФИН	Око 23 милиона евра	Сопствено финансирање најмање 15%	Око 20 милиона евра ИПА	2007 -2009
31. Израда Закона о управљању међународном помоћи и у складу са тим измене закона о државној управи и пратећих уредаба	МФИН	30.000 еур		-	2007

Извор: Министарство финансија

* Потребно је проценити вредност пројекта, као и структуру извора финансирања у сарадњи са ресорним министарством и надлежним институцијама

** Део средстава биће обезбеђен из сопствених извора, а у овом тренутку није могуће проценити износ тих средстава. У оквиру НИП-а, предвиђено је да се за јачање информатичких капацитета јавних институција (е-Србија), у периоду до 2008. године, издвоји око 43 мил. евра. Део тих средстава биће искоришћен и за реализацију неких од предложених пројеката.

3.2. Државна управа и локална самоуправа

Државна управа представља општи оквир рада регулаторних, извршних и надзорних институција државе. Министарство за државну управу и локалну самоуправу активно ради на спровођењу активности зацртаних Стратегијом реформе државне управе у Републици Србији, усвојене у новембру 2004. године. Стратегија је заснована на општим принципима Европског административног оквира (European Administrative Space) и тзв. „добре владавине” (good governance) као и концепту тзв. „отворене Владе” (open government). Стратешко управљање реформом државне управе је поверено Савету за реформу државне управе, док је оперативно управљање поверено Министарству за државну управу и локалну самоуправу.

Акциони план за спровођење реформе државне управе за период 2004-2008. обухвата следеће активности: децентрализацију, стварање правног оквира за изградњу професионалне државне управе, стварање услова за спровођење новог оквира државне управе, управљање људским ресурсима, модернизацију – увођење информacionих технологија, као и развој контролних механизма. У току 2008. године неопходно је предузети активности у вези са ревидирањем Акционог плана за спровођење Стратегије реформе државне управе, како би се ускладио са стварним чињеничним стањем и конкретним захтевима и како би се предвиделе активности за будући период.

Народна скупштина је у периоду од 2004. до 2007. године донела сет кључних закона (Закон о државној управи, Закон о државним службеницима, Закон о Заштитнику грађана, Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција, Закон о доступности информација од јавног значаја, Закон о електронском потпису, Закон о јавним агенцијама и Закон о платама државних службеника и намештеника)³⁰ и, што је од изузетног значаја, усвојена је и Национална стратегија за борбу против корупције. Закон о државној управи обезбеђује примену свих кључних принципа Стратегије реформе државне управе у Републици Србији, док је Законом о државним службеницима уређен статус државних службеника и дефинисане специфичне обавезе, права, одговорности и процедуре у вези са попуњавањем радних места и оцењивањем државних службеника. Овим и другим законима успостављен је одговарајући правни оквир који омогућава изградњу професионалне, деполитизоване и децентрализоване државне управе. Остваривање ових услова достизања модерне и рационалне управе треба да буде синхронизовано са процесом привођења

³⁰ Предлог закона о удружењима се налази у скупштинској процедури.

финализацији приступања Републике Србије Европској унији и има велики значај, обзиром да ће стање државне управе бити важан параметар и за преговоре о пријему у чланство Европске уније. Реформа државне управе је предуслов за успех реформи осталих сегмената друштва и са њима је нераскидиво повезана.

У области државне управе и локалне самоуправе је, у претходном периоду уз донаторску финансијску подршку, реализовано више реформских пројеката, који су побројани у наредној табели.

Најзначајнији пројекти у сектору државне управе и локалне самоуправе који су покренути у периоду 2000 – 2007. године:

Рб.	Назив програма/пројекта	Вредност	Извор финансирања	Период реализације
1.	Помоћ Влади у остваривању програма демократских реформи	1.000.000 евра	Краљевина Норвешка	2001-2006.
2.	Развој модерног управљања људским ресурсима у државној управи	3.700.000 евра	SIDA	2002-2006.
3.	Јачање капацитета за управљање реформом државне управе	400.000 фунти	DfID	2002-2005.
4.	Подршка јачању Министарства за државну управу и локалну самоуправу	1.500.000 евра	ЕУ	2003-2006.
5.	Подршка јачању административних капацитета	609.000 евра	Влада Републике Француске	2003-2006.
6.	Подршка Стратегији реформе државне управе у Републици Србији (друга фаза)	1.850.000 евра	SIDA, DfID	2006-2008. (продужетак до 2009.)
7.	Спровођење реформе система плата и рангирања у државној управи Републике Србије	2.000.000 евра	ЕУ	2005-2007.
8.	Програм подршке општинама у Источној Србији	17.000.000 евра	ЕУ, сопствена средства органа локалних самоуправа	2003-2006.
9.	Програм развоја општина у југозападној Србији (ПРО – 1. и 2. фаза)	10.000.000 евра	ЕАР, SDC	2006-2009.
10.	Програм развоја и опоравка општина у Јужној Србији (МИР – 2. фаза)	10.000.000 евра	ЕУ, SIDA, Краљевина Норвешка, ADA, Влада РС	2005-2008.
11.	Програм подршке општинама, фаза 1	3.800.000 евра	SDC	2001-2004.
12.	Програм подршке општинама, фаза 2	5.000.000 евра	SDC	2004-2007.
13.	Програм подршке општинама северо-источне Србије	20.200.000 евра	ЕУ	2007-2010.
14.	Програм подршке општинама у Србији (Exchange 1)	3.900.000 евра	ЕУ	2004-2007.
15.	Подршка припреми децентрализованог система управљања фондовима ЕУ у Србији (DIS)	213.135 евра	Краљевина Норвешка	2006-2008.
16.	Подршка локалном развоју	100.000 евра	Краљевина Норвешка	2006-2008.
17.	Програм подршке инфраструктури локалне самоуправе у републици Србији (MISP)	3.000.000 евра	ЕУ, КАРДС 2006	2008.

Законом о државним службеницима успостављен је одговарајући правни оквир који омогућава изградњу професионалне и деполитизоване државне управе. Кроз деполитизацију ће се извршити разграничавање процеса политичког креирања одлука од процеса њиховог извршавања.

Стварање добро обучене, одговорне и ефикасне управе обезбедиће се кроз примену принципа професионализације. Обука и усавршавање запослених постављени су као приоритет у првој фази реформе државне управе а ради обезбеђивања континуитета реформи треба успоставити механизме за трајно и континуирано подизање нивоа знања државних службеника. Најекономичнији начин за остваривање тог циља је оснивање јединственог центра за обуку државних службеника, који ће пружати могућност за најквалитетнији ниво обуке. Важан допринос успостављању модерне, ефикасне и економичне државне управе представља и реформа система плата, која је конкретизована кроз Закон о платама државних службеника и намештеника. Циљ реформе система плата јесте да се успостави фискално одржив систем плата у оквиру кога би се посао награђивао према сложености, одговорности, обиму и степену доприноса укупној ефикасности и резултатима свих органа државне управе.

Рационализација подразумева оптимално организовање државне управе која пружа задовољавајући квалитет услуга уз најмањи број извршилаца и смањење укупних трошкова за рад. Основа за спровођење рационализације јесте реална процена потребног броја извршилаца за сваки од послова, што се може постићи спровођењем функционалних анализа (ФА) органа ДУ. Један од циљева функционалних анализа треба да буде јасно разграничавање надлежности и послова унутар органа ДУ, како би се избегло преклапање и сагласно томе утврдио потребан број извршилаца. Нова организациона уређења, такође, треба да полазе од хоризонталне организационе анализе функција, структура, процедура и процеса на нивоу целе државе и вертикалне организационе анализе на нивоу појединачних институција. Планирано је да се у току 2008. године, у оквиру пројекта који реализује Министарство за државну управу и локалну самоуправу, развије стандардизована методологија за спровођење функционалних анализа у органима ДУ, као и да се пружи подршка за спровођење ФА у три министарства, а у 2009. у још три органа ДУ. Овај Процес биће подржан професионализацијом и модернизацијом државне управе.

У циљу даљег унапређивања законског оквира за поступање органа државне управе у управним стварима и обезбеђивања контроле законитости и правилности њиховог рада, Министарство за државну управу и локалну самоуправу ће током 2008. године окончати рад на припреми новог Закона о општем управном поступку, као и

Закона о управним споровима, којим се обезбеђује судска контрола рада управе. Такође, према Закону о Заштитнику грађана, успостављањем Канцеларије заштитника грађана, обезбедиће се специфични вид екстерне контроле рада државне управе. На овај начин биће заокружен целовит механизам за контролу рада државне управе.

Принцип модернизације односи се на техничко-технолошко осавремењивање рада органа државне управе, уз примену савремених информационих и комуникационих технологија. У том циљу обезбедиће се израда и коришћење јединствених база података и успостављање јединственог система комуникације између органа државне управе на читавој територији, уз увођење електронског пословања и електронског потписа у рад органа државне управе. Улагање у модернизацију захтева не мала финансијска средства али као резултат у великој мери доприноси смањењу трошкова рада органа државне управе. Увођење информационих технологија у рад државних органа на централном и локалном нивоу реализоваће се кроз формирање заједничког информационог система који је дефинисан нацртом Националне стратегије развоја информационог друштва. Циљ је да се грађанима олакша приступ информацијама и омогући обављање појединих конкретних послова, повећа ефикасност рада уз редукацију трошкова. Подела власти између централног и локалних нивоа власти један је од битних предуслова опште демократизације друштва.

Процес децентрализације одвијаће се постепено, како у складу са Стратегијом реформе државне управе у Републици Србији која дефинише основне принципе и моделе процеса децентрализације и фискалне децентрализације, тако и у складу са законским оквиром који регулише ову област. Акционим планом за спровођење реформе државне управе предвиђена је анализа функционисања органа локалне самоуправе, која ће се наставити и у будућем периоду, у циљу адекватне процене капацитета на локалном нивоу као и спровођења стратегије оспособљавања. У складу са новим Уставом, а на основу извршене претходне анализе,, Министарство је припремило нацрте сета закона из области локалне самоуправе.

Процес децентрализације одвијаће се синхронизовано са процесом фискалне децентрализације јер је при преношењу надлежности локалној самоуправи неопходно дефинисати изворе средстава из којих ће локална самоуправа финансирати обављање пренетих послова. Процес фискалне децентрализације ће неминовно унети промене у систему јавних прихода, као и у дефинисању мера усмерених ка ограничењу ризика од презадужености локалне самоуправе. Фискална децентрализација подразумева да локални ниво власти воде политику јавних расхода и јавних прихода која најбоље одговара потребама грађана, уз преузимање одговорности да се обезбеди квалитет услуга и оптимални трошкови. Фискална децентрализација

засниваће се на јасном дефинисању функција и одговорности различитих нивоа власти у земљи, транспарентном одређивању припадности јавних прихода, аутономији коју локална власт има на приходној и расходној страни и успостављању одговарајућих институција које су административно и технички оспособљене за ефикасно извршавање послова и задатака. Циљеви стабилизационе економске политике и већа могућност за администрирање сложенијим пореским облицима, као што су порез на додату вредност и синтетички порез на доходак грађана, захтевају одређен степен централизације фискалних система. Да би централна власт могла ефикасно да управља макроекономским токовима у земљи, потребни су јој одговарајући инструменти, укључујући и фискалне. Уколико би централна власт превише децентрализовала порески систем, то би могло значајно да умањи њену способност да користи мере фискалне политике за остваривање макроекономских циљева.

Оба процеса децентрализације подразумевају кадровску и материјалну оспособљеност органа локалне самоуправе да самостално преузимају вршење нових надлежности. Материјална оспособљеност обезбедиће се првенствено кроз процес фискалне децентрализације који ће бити усклађен са децентрализацијом послова, као и стварањем уставноправних и законских основа за постојање сопствене својине локалне самоуправе. У оквиру кадровске оспособљености органа локалне самоуправе, Министарство ће пружати сву неопходну помоћ у анализи капацитета локалних власти и креирању планова за њихово оспособљавање. Део овог процеса подразумева и доношење посебног Закона о службеницима у органима локалне власти.

Највећи изазов у наредном периоду биће имплементација већ важећих нових прописа и стратегија. За саму имплементацију је потребно убрзати специјалне облике оспособљавања, интензивирати међуресорску и координацију међу различитим нивоима, побољшати рад инспекцијских органа, као и осигурати политичку вољу за имплементацију. У раду јавне управе морају се поштовати европска начела, а то су: исправност и предвидљивост (правна заштита), која се темељи на законитости и непристрасности; отвореност и транспарентност (дозвољени изузеци су национална безбедност и безбедност личних података); ефикасност (одговорна употреба јавних средстава) и; успешност (достизање циљева усвојених у законодавству). Потенцијални конфликт између ефикасности и владавине права, с једне, и законитости, с друге стране, мора се решити раздвајањем улоге доносиоца и улоге извршиоца, као функција управе; тако управа доноси јавне политике и врши надзор, а само извршење преноси на уговорне извршиоце.

У документу Европско партнерство, јасно се наглашава да успех процеса ЕУ интеграције у потпуности зависи од реформе државне управе. Стога, овај документ

идентификује реформу државне управе као један од шест кључних краткорочних приоритета. Средњерочни приоритети дефинисани овим документом, а који се односе на ресор државне управе, јесу: јачање јединица за европске интеграције у министарствима, пуна примена Закона о државној управи и Закона о државним службеницима, спровођење мера за кадровско јачање државне управе, успостављање централизованог система за обраду платних спискова, као и усвајање и спровођење реформи у циљу децентрализације, како би се учврстио капацитет локалних власти.

Може се сумирати да ће Министарство за државну управу и локалну самоуправу, у наредном средњорочном периоду, бити суочено са следећим кључним изазовима:

- § Стварање услова за ефикасну децентрализацију;
- § Пуна примена Закона о државним службеницима и Закона о државној управи;
- § Подизање квалитета услуга државне управе и унапређење механизма за контролу законитости рада;
- § Унапређење организационе ефикасности државне управе и даља примена информационалних технологија;
- § Јачање локалне самоуправе.

У циљу обезбеђења успешног одговора на побројане изазове, у наредном средњерочном периоду предвиђена је реализација неколико програма и пројеката, који су представљени у табели која следи, при чему су за поједине обезбеђења средстава, док је за неке тек потребно обезбедити одговарајућа средства.

Табела 12. Приоритетни пројекти у сектору државне управе и локалне самоуправе, за које се очекује да започну у периоду 2008-2010. године

Назив програма/пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Подршка јачању капацитета локалне самоуправе кроз увођење информационалних система заснованих на концепту ГИС	МДУЛС	1.500.000	-	-	2008.
2. Подршка МДУЛС у спровођењу Стратегије	МДУЛС	546.000	-	-	2008.

реформе државне управе у РС					
3. Подршка спровођењу Стратегије за обуку запослених у јединицама локалне самоуправе	МДУЛС	*	-	-	2009.
4. Подршка спровођењу Стратегије развоја информационог друштва	МДУЛС са осталим надлежним органима и службама	*	-	-	**
5. Увођење управљачког информационог система у функционисање МДУЛС	МДУЛС	300.000	-	-	**
6. Учешће у активностима Регионалне школе за државну управу (РЕСПА)	МДУЛС са осталим надлежним органима и службама	*	-	-	**
7. Јачање локалне самоуправе у Републици Србији	МДУЛС	*	-	-	**
8. Подршка јачању капацитета Канцеларије заштитника грађана	Канцеларија заштитника грађана	1.000.000	-	1.000.000 (ЕАР)	2008.
9. Подршка јачању капацитета ЛС у контексту процеса европских интеграција	МДУЛС	200.000	-	200.000 (ЕАР)	2008.
10. Јачање капацитета запослених у јединицама ЛС за преузимање одговорности које произилазе из процеса европских интеграција	МДУЛС	200.000	-	200.000 (ЕАР)	2008.
11. Подршка локалним заједницама за остваривање социјалне инклузије	Надлежни органи ДУ	706.556	-	-	**
12. Унапређење стања хумане безбедности у локалним заједницама Србије	Надлежни органи ДУ	250.000	-	-	**
13. Подршка процесу успостављања и функционисања децентрализованог система	МФ	270.000	-	270.000 (Краљевина Норвешка)	Март 2008.

управљања фондовима ЕУ у Републици Србији					
14. Подршка увођењу информационих система заснованих на концепту ГИС у четири општине	МДУЛС	175.000	175.000 (НИП)	-	2008.
15. Програм подршке инфраструктури локалне самоуправе у републици Србији (MISP)	МДУЛС и НИПАК	53.750.000	8.750.000	45.000.000 (ЕУ – ИПА 2008)	2009.

Извор: Министарство за државну управу и локалну самоуправу.

* Потребно је проценити вредност пројекта, као и структуру извора финансирања у сарадњи са ресорним министарством и надлежним институцијама.

** Тренутно није могуће прецизно проценити планирано време почетка реализације пројекта.

3.3. Економија и регионални развој

Привреда

У протеклом периоду, Министарство економије и регионалног развоја и Агенција за приватизацију су успешно реализовали значајне реформске задатке. Наиме, у периоду 2002 - 2008. године приватизовано је 1969 предузећа, од чега 99 методом јавног тендера и 1.870 методом јавне аукције, док је Акцијски фонд продао пакете акција у 1.272 предузећа. Остварен је финансијски ефекат од близу 2,9 милијарди евра прихода, обезбеђено је 1,34 милијарди евра за инвестиције и 279 милиона евра за социјални програм. Од укупног броја предузећа продатих методом јавног тендера раскинуто је 10 уговора, док је код предузећа продатих методом јавне аукције раскинуто 308 уговора.

Такође, приводи се крају процес реструктурирања великих друштвених предузећа са израженим пословним и финансијским проблемима. Ова предузећа била су дугогодишњи губиташи, са огромним обавезама, често са негативним капиталом, и са огромним вишком запослених. Она су преживљавала током транзиције захваљујући «меком» буџетском ограничењу, односно субвенцијама државе и топљењу капитала тих предузећа, што је био разлог да се она реструктурирају пре приватизације. Током седам година транзиције није успостављено «чврсто» буџетско ограничење за сва предузећа из групе за реструктурирање.

Усвајањем Закона о стечајном поступку од 2005. године створени су предуслови за промену политике према друштвеним предузећима са непремостивим финансијским

проблемима, и као резултат тога Агенција за приватизацију је у 463 државна и друштвена предузећа именована као стечајни управник. У досадашњем периоду, у 162 случаја имовина стечајних дужника је у потпуности утржена, док је у 133 стечајна дужника продат само део имовине.

Изменама Закона о приватизацији из децембра 2007. године, рок за окончање приватизације друштвених предузећа предвиђен је за 31. децембар 2008. године, уведена су строжија правила у погледу могућности учествовања физичких лица у поступку приватизације, поједностављена је процедура за припрему документације за аукцијску приватизацију, и уведен је институт принудне ликвидације за друштвена предузећа која ни после три покушаја и у року не буду приватизована.

Тренутно се у портфељу Агенције за приватизацију налази неколико стотина предузећа од чега:

- 77 предузећа у тендерској процедури,
- 700 предузећа у портфељу аукцијске приватизације од чега око 440 друштвених предузећа, 197 предузећа у државном власништву (ветеринарске станице, локални медији и новине, као и предузећа настала издвајањем "non-core" делатности из великих система), као и 60 предузећа у којима је процес приватизације тренутно суспендован а у циљу утврђивања дела државне имовине.
- 710 предузећа у портфељу тржишта капитала од чега су 320 предузећа са већинским пакетима, 150 предузећа са већинским пакетима у приватизованим компанијама након раскида уговора, као и 240 предузећа са мањинским уделима (0,01-3%) преосталим након аукцијске приватизације.

Приватизација предузећа у друштвеном власништву биће настављена убрзаном динамиком са циљем да значајније допринесе развоју и повећању ефикасности домаће привреде, порасту улагања у нове производне технологије, и побољшању извозних резултата.

Припрема државних предузећа за приватизацију је такође интензивирана њиховим реструктурирањем (реорганизацијом, финансијском консолидацијом, решавањем вишка запослених) и изменама законодавног оквира како би се омогућила приватизација ових предузећа.

Од великих система треба напоменути да је процес усвајања стратегије за приватизацију JAT Airways у завршној фази, као и да је планирано објављивање

јавног позива за учешће на тендеру у мају 2008. године. Окончање поступка приватизације ове авио компаније се очекује у другој половини 2008. године.

Такође, усвојена је Стратегија приватизације Нафтне индустрије Србије али се тренутно воде директни преговори са заинтересованим инвеститорима без учешћа Агенције за приватизацију.

За преостала велика јавна предузећа Републике Србије (ЕПС, ПТТ, Аеродром "Никола Тесла" ...) у већини случајева издвојене су споредне ("*non-core*") делатности и извршен пренос капитала на Републику Србију, чиме су се стекли услови за покретање и спровођење поступка приватизације. Од укупног броја ових предузећа, Агенција за приватизацију је до марта 2008. године, методом јавне аукције приватизовала 12, док је методом јавног тендера продала 3 предузећа. У току је поступак приватизације за још 35 предузећа, од чега су 29 предузећа у портфељу за аукцијску приватизацију, а 6 предузећа ће бити приватизована методом јавног тендера.

Увођењем метода иницијалне јавне понуде акција у приватизацији великих државних система као што су Телеком, ЕПС, Галеника и Аеродром "Никола Тесла" омогућиће развој предузећа уз стратешког инвеститора са квалитетним инвестиционим и социјалним програмом.

Усвајањем Закона о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације створили су се услови за укључивање целокупне јавности у развој тржишта капитала у Републици Србији, и то тако што ће сваки грађанин добити подједнаки број акција у сваком од 6 великих државних система.

Такође, у првом кварталу 2008. године, Министарство економије и регионалног развоја је покренуло приватизацију 13 специјалних болница, које су 100% у власништву Републике Србије. Агенција за приватизацију је у марту 2008. године покренула поступак јавне набавке консултантских услуга за приватизацију ових специјалних установа.

Имајући у виду да је Влада Републике Србије Закључком од 2. августа 2007. године задужила Министарство економије и регионалног развоја да формира радну групу, која ће најкасније до 30. септембра 2008. године, извршити анализу стања локалних комуналних предузећа и предложи модел њиховог реструктурирања, на основу чега ће бити израђена Стратегија приватизације јавних комуналних предузећа. На овај начин биће комплетирано одговарајуће институционално окружење а упоредо са приватизационим активностима на реорганизацији, одвајању споредних делатности, смањењу броја запослених, развијаће се разни облици сарадње са приватним

сектором на бази уговарања посла, давања концесија и јачања конкуренције у овом сектору привреде.

Већина пројеката реализованих под окриљем Министарства економије и регионалног развоја у протеклом периоду, била је усмерена на развој МСПП, повећање конкурентности предузећа, подршку процесу приватизације, реструктурирање друштвених предузећа, изградњу капацитета институција укључених у поменуте процесе, кредитну подршку преко Фонда за развој и програме оживљавања производње у појединим регионима.

Најзначајнији пројекти у сектору привреде у периоду 2000- 2007. године:

1.	Пројекат „Нефинансијска подршка развоју МСПП у Србији“	3.600.000 евра	ЕУ	2001-2004
2.	Пројекат о распореду и коришћењу средстава за кредитну подршку привреди преко Фонда за развој РС	30.000.000 евра годишње	Буџет	2002-
3.	Програм о распореду и коришћењу средстава за кредитирање давања у лизинг домаћих машина и опреме	10.000.000 евра годишње	Буџет	2003-
4.	Програм коришћења средстава за подстицање регионалног развоја, односно за кредитирање подстицања запошљавања и оживљавања производње у граду Крагујевцу, општинама Бор и Врање и 13 најнеразвијенијих општина	10.000.000 евра годишње	Буџет	2005-2006
5.	Програм о распореду и коришћењу средстава намењених за микрокредите за програме запошљавања	10.000.000 евра годишње	Буџет	2005-
6.	Израда националне стратегије привредног развоја РС 2006-2012.године	80.000 евра	Буџет	2006
7.	АПЕКС глобални зајам за мала и средња предузећа	65.000.000	ЕИБ	2002-
8.	Пилот пројекат о конкурентности и економској ефикасности		УСАИД	
9.	„СЕДП“ пројекат	*	УСАИД	2003-2007
10.	Промоција приватног сектора и запошљавања у Републици Србији	**	ГТЗ	2003-2010
11.	„ЕНТРАНСЕ“- пројекат подршке развоју пословних инкубатора у Републици Србији		Влада Краљевине Норвешке	
12.	Подршка Агенцији за приватизацију		ЕУ	2003-
13.	Развојни пакет-кредитна линија за МСП	34.000.000 евра	Италија	2004-
14.	Пилот пројекат за подстицај развоја кластера	100.000 евра	Буџет	2005

**домаћи партнер СИЕПА (Агенција за страна улагања и промоцију извоза). Планирано време реализације пројекта јул 2003. г - април 2007.г*

***домаћи партнер ПКС (Привредна комора Србије). Планирано време реализације пројекта: септембар 2003.г-децембар 2010.г*

Сектор малих и средњих предузећа и предузетништва

Формирањем Агенције за развој малих и средњих предузећа на нивоу Републике Србије у јуну 2001. године и ширењем мреже ових агенција на територији целе земље (до сада је формирано 14 регионалних агенција/центра), доношењем Стратегије развоја малих и средњих предузећа и предузетништва јануара 2003. године и Закона о гаранцијском фонду у мају 2003. године, створене су правне, институционалне и стратешке основе за бржи развој сектора малих и средњих предузећа и предузетништва (МСПП). Од 2001. године значајно је измењен амбијент за пословање и развој МСПП на националном, регионалном и локалном нивоу. Реформисан је правни и институционални оквир пословања малих и средњих предузећа (МСП), подигнут ниво знања и способности за рад у МСП, изграђене институције за финансијску подршку (Фонд за развој РС, Агенција за осигурање и финансирање извоза, Агенција за страна улагања и промоцију извоза, Фонд за осигурање и финансирање спољнотрговинских послова) и унапређено статистичко праћење перформанси МСП. Анализа нивоа развијености малих и средњих предузећа и предузетништва показује да овај сектор представља највиталнији и економски најефикаснији део привреде и да има све значајнију улогу у спровођењу структурних реформи, посебно у функцији отварања нових радних места и оживљавање раста укупне привреде. Са доминантним учешћем у броју активних предузећа (99%), овај сектор са око 60% учествује у броју запослених у привреди, формира 67,5% укупног промета и ствара 60% бруто додате вредности. Поред тога МСП сектор остварује 46,6% укупног извоза и 59,2% укупног увоза. Сектор МСП је остварио изнадпросечне квалитативне показатеље развоја у 2004., 2005. и 2006. години, док су најрентабилније пословала мала приватна предузећа.

Сектор МСПП остварио је значајан раст, као што је наведено на почетку, али се и даље суочава са значајним проблемима. Сектор МСПП суочен је са скупим и дуготрајним процедурама добијања различитих дозвола и лиценци, са баријерама за улазак у бизнис и за конкуренцију на тржишту, релативно високим пореским оптерећењима која обесхрабрују регистрацију и развој пословања МСПП, неефикасним и дуготрајним решавањем пословних спорова, нерегулисаним условима за коришћење покретне и непокретне имовине. Уз то, недовољна је флексибилност и мобилност тржишта рада, недовољне су погодности за сектор МСПП на тржишту капитала, круте су процедуре јавних набавки и заштите животне средине за МСПП и др. Сектор МСПП суочен је са недовољном подршком образовних институција на свим нивоима образовања у погледу развијања знања и способности за предузетништво. Формално и неформално образовање није значајније развило понуду образовних

садржаја из предузетништва кроз наставне програме, обуку, тренинге и семинаре, док са друге стране власници и менаџери МСПП недовољно користе тржиште консалтинг услуга. Влада је крајем 2005. године усвојила *План за подстицање развоја* малих и средњих предузећа и предузетништва у периоду 2005 – 2007. година, а чија ће примена олакшати овом сектору приступ изворима финансирања, јачање веза са образовним и научноистраживачким системом, примену информационих и комуникационих технологија у пословању и др.

Урађен је Нацрт Стратегије за конкурентна и иновативна мала и средња предузећа 2008-2012 која ће бити усвојена током 2008. године. Овим стратешким документом обезбеђује се наставак јачања МСП сектора и максимално коришћење његових развојних потенцијала у циљу максимирања ефеката значајних за целу привреду Србије. Оријентација садржана у Стратегији треба да допринесе повећању укупне конкурентности и извоза, даљем јачању иновационих капацитета предузећа, динамичнијим расту запослености и равномернијем развоју. Главни циљ Стратегије је развој предузетничке економије засноване на знању и иновативности, која треба да креира снажан, конкурентан и извозно оријетнисан МСП сектор и допринесе значајном повећању животног стандарда.

Стратегија се заснива на пет основних стубова као што су: Промоција и подршка предузетништву и оснивању нових предузећа; људски ресурси за конкурентан МСП сектор; финансирање МСП и порези; конкурентске предности МСП на извозним тржиштима и правно окружење и институције на услузи МСП.

Посебна пажња посветиће се *start-up* пројектима, а незапосленима биће на располагању кредити са повољном годишњом каматом како би покренули сопствени бизнис. Наставиће се изградња институционалне инфраструктуре у финансијској подршци, развој функција гаранцијског фонда и мреже локалних и регионалних кредитних и гарантних шема МСПП. Изградиће се интегрисани информациони систем који ће обезбедити статистичке и пословне информације битне за развој МСП и тржишне економије, уз смањење ризика улагања и смањење премија ризика које наплаћују даваоци кредита. Успоставиће се функција праћења кретања у сектору МСПП у складу са стандардима ЕУ (*Опсерваторија за МСПП*).

Припремиће се измене Закона о привредним друштвима тако да се овим законом регулише и пословање предузетника. Ове активности ће додатно убрзати развој сектора МСПП. Држава ће уклањати баријере за отварање нових малих и средњих предузећа у приватној својини, као и баријере за јачање конкуренције и ствараће једнаке услове за све привредне субјекте. Ради подстицања развоја МСПП, образован је Савет као међуресорно тело, који ће имати значајну улогу у спровођењу

политике развоја МСПП. Посебна пажња посветиће се стварању институција финансијског тржишта прилагођеног потребама привредних субјеката мале и средње величине. Кључни правци подршке развоју МСПП су: унапређење стимулативног пословног окружења за оснивање и развој МСПП, подизање нивоа знања и способности менаџмента и запослених у малим и средњим предузећима (МСП) кроз образовање за предузетништво, изградња институција за нефинансијску подршку МСПП и развој нефинансијских услуга, подршка финансијских институција развоју МСПП и њихов равноправан приступ тржишту капитала, развој и примена иновација и савршених технологија, донаторска и развојна помоћ у реализацији конкретних програма и пројеката развоја МСПП. Ради бржег развоја МСПП убрзаће се успостављање мреже регионалних центара за њихов развој на целој територији Републике Србије и система ваучера у пружању нефинансијских услуга МСПП, уз сталну медијску промоцију предузетништва и мера подршке јачању тог сектора, као генератора раста дохотка и запослености. У сектору малих и средњих предузећа, циљ је повећање њиховог броја на 390.000 до краја 2008. године и запошљавање 100.000 људи у њима у том периоду.

Развој МСПП, као један од стубова одрживог привредног развоја Републике Србије, подразумева *подизање нивоа знања и способности неопходних за рад у сектору МСПП*. У том циљу, предузетништво ће се интегрисати у систем формалног образовања, тако да образовање за предузетништво буде заступљено на свим нивоима формалног образовања, као и у неформално образовање и у систем доживотног образовања и учења. У основно образовање увешће се посебни наставни садржаји усмерени на упознавање ђака са предузетнишвом. У оквиру средњошколског образовања у школама одговарајућег усмерења стицаће се предузетничка знања и способности од значаја за вођење пословања кроз одговарајуће наставне програме, као и кроз ваннаставне програме, обавезне и пилот програме који ће прерастати у редовне програме оспособљавања за поједина занимања и профиле за рад у сектору МСПП. Република Србија преко Европске агенције за реконструкцију од августа 2003. године реализује програм реформе стручног образовања, са циљем да се 2007. године у систем средњег стручног образовања уведе нови начин рада школа, нови образовни профили и нови наставни програми. Унапредиће се и високошколско образовање у области предузетништва и ојачати везе између високошколских и научноистраживачких институција и са привредом, са циљем да предузетничко образовање омогући успешно запошљавање и вођење пословања, трансфер технологије, примену иновација и развој нових производа и технолошких процеса. Убрзаће се развој тржишта консалтинг услуга за

потребе МСПП започет 2002. године пројектом ЕУ „Нефинансијска подршка развоју сектора МСПП у Србији“.

Унапредиће се *финансијска подршка развоју сектора МСПП* кроз инструменте државе, међународне и билатералне кредитне аранжмане и првенствено кроз развој финансијског тржишта (банке и друге финансијске институције, приватне инвестиционе фондове, мреже ризика капитала, цене кредитних гаранција). Посебна пажња посветиће се финансијској подршци примени технолошких иновација које утичу на пораст конкурентности и развој сектора МСПП на бази увођења нове опреме, технолошких процеса и производа и савременог управљања производњом и квалитетом. У том циљу повећаће се капацитет сектора МСПП за развој и примену савремених технолошких иновација кроз њихово повезивање са образовним и истраживачким системом и са конкурентним стратешким партнерима и кроз олакшано финансирање иновативних активности МСПП. Посебно ће се подстицати увођење савремених информационих технологија и електронског пословања у сектор МСПП. Посебна подршка пружаће се високоиновативним МСПП у брзо развијајућим областима, као што су информационе и комуникационе технологије. Истовремено са унапређењем финансијских инструмената за подршку МСПП обезбедиће се наставак донаторске и развојне подршке и ефикасна координација различитих донаторских пројеката, са циљем да се ефикасније остварује политика развоја сектора МСПП.

Министарство економије и регионалног развоја ће у наредном средњорочном периоду бити суочено са следећим кључним захтевима:

- Израда програма приватизације и приватизација остатка друштвених предузећа.
- Јачање пословног окружења са циљем промовисања развоја приватног сектора, повећања конкурентности, стварања једнаких услова за тржишну утакмицу и развоја финансијског сектора, у циљу омогућавања приступа средствима финансирања.
- Израдити и донети Закон о оптичким дисковима како би био постигнут већи степен заштите права интелектуалне својине и како би се тржиште ових производа уредило на свеобухватан начин.
- Израдити и донети Закон о неоткривеним информацијама, чиме би се увеле мере заштите пословних тајни, које имају све већу вредност на тржишту, те су као такве предмет честих злоупотреба.
- Успостављање адекватног административног и регулаторног окружења за успостављање и функционисање нових предузећа.

- Хоризонтални програми подстицања предузетништва (пословни инкубатори, индустријски паркови и сл.).
- Повећање продуктивности предузећа, уз њихово оспособљавање за излазак и опстанак на високо конкурентним инотржиштима.
- Развој и повећање запослености у сектору малих и средњих предузећа и предузетништва.
- Имплементација Стратегије привредног развоја Републике Србије.

У циљу реализације приоритета Министарства економије и регионалног развоја из домена привреде, у наредном средњорочном периоду, предлаже се реализација следећих конкретних програма и пројеката.

Табела 13. Приоритетни инвестициони пројекти у области привреде у периоду 2008-2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Израда програма приватизације остатка друштвених предузећа	МЕРП				2008
2. Окончање поступка власничке трансформације, продајом преосталог дела друштвеног капитала пренетог Акцијском фонду РС	МЕРП				2009
3. Продаја акција из портфеља Акцијског фонда до краја 2009. године за 150 предузећа	МЕРП				2008 2009
4. Дистрибуција акција грађанима без накнаде евидентираних у	МЕРП				2008 2009 2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
Приватизационом регистру					
5. Израда програма делимичне приватизације НИС-а	МЕРП				2008
6. Израда програма делимичне приватизације ЈАТ-а до краја 2008	МЕРП				2008
7. Израда програма приватизације за 500 предузећа јавно-комуналног сектора у сарадњи са другим надлежним министарствима до 2011.	МЕРП				2008 2009 2010
8. Пројекти израде и реализације програма реструктурирања	МЕРП				2008
9. Преглед коначног списка друштвених предузећа која нису у поступку приватизације	МЕРП				2008
10. Подстицај повезивања предузећа и развој кластера	МЕРП	900.000 900.000 900.000	630.000* 630.000* 900.000	270.000 270.000	2008 2009 2010
11. Израда Закона о оптичким дисковима	МЕРП	10.000			2008
12. Израда Закона о неоткривеним информацијама	МЕРП	10.000			2008
13. Креирање правног и институционалног оквира за ефикасно обављање	МЕРП	514.300 457.100	514.300 457.100		2008 2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
послова акредитације					
14. Унапређење стандардизације	МЕРП	800.000 742.900	800.000 742.900		2008 2009
15. Унапређење метрологије	МЕРП	34.300 36.600	34.300 36.600		2008 2009
16. Информациони систем за мерила	ЗМДМ	43.500	43.500 *		2008 2009
17. Акредитација лабораторија Завода за мере и драгоцене метале (ЗМДМ)	ЗМДМ	142.900	142.900 *		2008 2009
18. Пројекат техничке помоћи за унапређење капацитета, набавку опреме и преношење искустава неке од земаља чланица у стварању функционалних база података у области техничког законодавства	МЕРП	600.000		600.000	2009 2010
19. Техничка помоћ инфраструктури квалитета (Technical Assistance to Quality Infrastructure / CARDS 2006)	МЕРП	2.900.000		2.900.000	2008 2009 2010
20. Пројекат унапређења капацитета и опремања метролошких лабораторија националне организације за метрологију и тела за оцењивање	МЕРП	2.800.000		2.800.000	2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
усаглашености (ТОУ) ИПА 2008					
21. Пројекти о распореду и коришћењу средстава за кредитну подршку привреди преко Фонда за развој	MEPP	34.286.000 32.000.000 32.000.000	34.286.000 32.000.000 32.000.000		2008 2009 2010
22. Програм за подстицање запошљавања одобравањем кредита правним лицима и предузетницима	MEPP	22.857.000 22.857.000 22.857.000	22.857.000 22.857.000 22.857.000		2008 2009 2010
23. Програм коришћења средстава за подстицање регионалног развоја за градове Крагујевац, Бор и Врање и 13 најнеразвијенијих општина	MEPP	39.000.000 33.000.000 33.000.000	22.000.000 22.000.000 22.000.000	17.000.000 11.000.000 11.000.000	2008 2009 2010
24. Програм о распореду и коришћењу средстава за кредитирање давања у лизинг домаћих машина и опреме (Средства предвиђена из других извора нису исказана, с обзиром да се иста сагласно Програму не евидентирају на консолидованом рачуну Трезора)	MEPP	14.286.000 17.143.000 17.143.000	14.286.000 17.143.000 17.143.000		2008 2009 2010
25. Програм кредитирања	MEPP	7.285.000 7.285.000	7.285.000 7.285.000		2008 2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
незапослених физичких лица, лица проглашених технолошким вишком, као и иноватора кроз одобравање микрокредите за samozапосљавање (за 2007. НИП, за 2008. и 2009. из буџета РС)		7.285.000	7.285.000		2010
26. Програм кредитирања у циљу подстицања инвестиција и повећања запослености у неразвијеним подручјима (за 2007. НИП, за 2008. и 2009. из буџета РС)	МЕРР	12.628.500 НИП 12.628.500 12.628.500	12.628.500 НИП 12.628.500 12.628.500		2007 2008 2009
27. Програм формирања индустријских зона и паркова (за 2007. НИП, за 2008. и 2009. из буџета Републике Србије)	МЕРР	39.256.000 НИП 34.286.000 22.857.000	39.256.000 НИП 34.286.000 22.857.000		2007 2008 2009
28. Пројекат подршке бизнис инкубаторима ЕНТРАНС	МЕРР	400.000		400.000	2008
Промоција и подршка предузетништву и оснивању нових предузећа					
29. Повећање потенцијала РС за оснивање нових предузећа и развој предузетништва	МЕРР, РАМСПП	865.000	106.600	759.000	2008-2009
30. Унапређење подршке развоју нових предузећа и предузетништва	МЕРР, РАМСПП	10.920.000	6.620.000	4.300.000	2008-2010
31. Унапређење пословног	МЕРР	570.000	360.000	220.000	2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
окружења за нова предузећа и предузетништво					
Људски ресурси за конкурентан МСП сектор					
32. Предузетничко образовање - израда, доношење и примена стратегије образовања за предузетништво	МЕРР	50.000	20.000	30.000	2008
33. Интегрисање и константно унапређивање предузетничког образовања на свим образовним нивоима	МЕРР	969.000	369.000	600.000	2008-2010
34. Унапређење система пословних услуга	МЕРР, РАМСПП	2.675.600	415.090	2.260.510	2008-2010
35. Унапређење капацитета различитих институција за пружање пословних услуга	МЕРР, РАМСПП	870.000	150.000	720.000	2008-2010
36. Побољшање и унапређење менаџерских способности и вештина у оквиру МСП	РАМСПП	1.852.000	325.000	1.527.000	2008-2010
37. Јачање свести о неопходности унапређења менаџерских способности	МЕРР, РАМСПП, СИЕПА	655.000	225.000	430.000	2008-2010
38. Унапређење вештина менаџмента кроз обуку у иностраним компанијама	МЕРР, СИЕПА, РАМСПП	2.820.000	450.000	2.370.000	2008-2010
39. Унапређење пословних резултата запослених у МСП	МЕРР, РАМСПП	1.020.00	540.000	480.000	2008-2010
Финансирање МСП и порези					
40. Повећање степена стручности у области финансијског управљања у МСП	МЕРР, РАМСПП	265.000	70.000	195.000	2008-2010
41. Унапређена комуникација између банкарског сектора и МСП	МЕРР, РАМСПП	65.000	27.500	37.500	2008-2010
42. Повећање доступности средњорочних и дугорочних кредита за МСП по повољним каматним стопама	МЕРР, РАМСПП	15.000	2.000	13.000	2008-2010
43. Побољшање оквира економског система за финансирање МСП	МЕРР, РАМСПП	270.000	157.000	113.000	2008-2010
44. Побољшање доступности за младе	МЕРР, РАМСПП	132.500	37.500	95.000	2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
предузетнике					
45. Ефикаснија пореска управа	МФ, МЕРР	372.500	92.500	280.000	2008-2010
46. Подстицаји за улагање у МСП	МФ, МЕРР	62.000	12.000	50.000	2008-2009
Конкурентске предности МСП на извозним тржиштима					
47. Унапређење техничких и не-техничких иновација у МСП	МЕРР, РАМСПП	810.000	367.500	442.500	2008-2010
48. Подршка улагањима у информационо-комуникационе технологије као покретаче иновација	МЕРР, РАМСПП	177.500	28.500	149.000	2008-2010
49. Подршка учешћу предузећа у иновационим програмима ЕУ	МЕРР, РАМСПП	210.000	45.000	165.000	2008-2010
50. Стварање инфраструктуре за ефикасно усвајање стандарда квалитета и промовисање њихове примене	МЕРР, РАМСПП	2.850.000	65.000	2.785.000	2008-2010
51. Подстицање МСП да користе међународно признате стандарде квалитета	МЕРР, РАМСПП	25.000	12.500	12.500	2008-2010
52. Субвенције за сертификацију производа МСП	МЕРР, РАМСПП	450.000	115.000	315.000	2008-2010
53. Програм пословних инкубатора и развоја кластера	МЕРР, РАМСПП	100.000	20.000	80.000	2008-2009
54. Подршка развоју МСП базирана на широј примени искустава и резултата класер програма	МЕРР, РАМСПП	300.000	75.000	225.000	2008-2010
55. Олакшавање приступа МСП великим системима и даваоцима франшизе	МЕРР, РАМСПП	175.000	110.000	65.000	2008-2010
56. Побољшање приступа МСП извозним шансама	МЕРР, РАМСПП	1.532.500	1.042.500	490.000	2008-2010
57. Развој извозних вештина и вештина приступа тржиштима међу МСП	МЕРР, РАМСПП	933.000	299.500	633.500	2008-2010
58. Смањење финансијских и административних баријера за извоз МСП	МЕРР	795.000	195.000	600.000	2008-2010
Законски и институционални оквир који подстиче предузетништво					
59. Комплетирање правног оквира неопходног за тржишну привреду	МЕРР	1.135.000	200.000	935.000	2008-2010
60. Стварање јединствене методологије и	МЕРР	115.000	62.500	52.500	2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
усклађивање истраживања на пољу развоја сектора МСПса ЕУ					
61. Установљавање е-управе прилагођене потребама сектора МСП	МЕРР, РАМСПП	550.000	87.500	462.500	2008-2010
62. Рад судова и стечајни поступак	МП, МЕРР	875.000	115.000	760.000	2008-2010
63. Правна сигурност, пружање правне помоћи и ефикаснији правни поступци	МП, МЕРР	200.000	35.000	165.000	2008-2010
64. МСП и предузетништво на регионалном и локалном нивоу	РАМСПП	100.000	10.000	90.000	2008-2009
65. Регионалне агенције за развој МСП	РАМСПП	50.000		50.000	2008-2009
66. Локална самоуправа	РАМСПП	265.000	35.000	130.000	2008-2009
67. Форум МСП	МЕРР, РАМСПП	238.000	63.000	175.000	2008-2010
68. Приступ информацијама о јавним набавкама	МЕРР, РАМСПП	306.000	114.000	192.000	2008-2010

Унапређење економских односа са иностранством

У оквиру области унапређења економских односа са иностранством у овом делу разматраће се привлачење страних инвестиција, концесије, билатерални економски односи, као и мултилатерална и регионална економска и трговинска сарадња, са посебним освртом на приступање Светској трговинској организацији (СТО), затим спољнотрговинска политика и режим, међународна развојна помоћ, као и реформа привредних прописа - нарочито оних који непосредно утичу на економске односе са иностранством.

Поред општег стратешког оквира дефинисаног Стратегијом за приступање Европској унији, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом за реформу државне управе, као и Акционим планом за спровођење приоритета Европског партнерства, политика и приоритетни циљеви у области економских односа са иностранством дефинисани су и Стратегијом подстицања и развоја страних улагања и Акционим планом за отклањање административних препрека за страна улагања, који је саставни део ове стратегије.

Обављање активности на унапређењу економских односа са иностранством подразумева висок ниво међусекторске сарадње и координације, као и активну улогу Министарства економије и регионалног развоја на реализацији међусекторских и секторских стратешких докумената, обезбеђивањем међународне подршке за спровођење националних развојних приоритета.

Институционални оквир за деловање у овој области чине Министарство економије и регионалног развоја, Агенција за страна улагања и промоцију извоза, као и бројне Владине комисије које су образоване са циљем међусекторске координације и одлучивања о посебним питањима: Комисија за подстицање улагања у привреду Републике Србије, Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи, Комисија за координацију процеса преговора за приступање Светској трговинској организацији.

Вођење преговора и поступка закључивања билатералних споразума о економској, трговинској и научно техничкој сарадњи, затим споразума о узајамном подстицању и заштити страних улагања, као и активности везане за праћење спровођења свих ових споразума врше се кроз рад мешовитих комитета и комисија и *ad hoc* радних група, образованих за конкретне области сарадње.

Системски закони у овој области су Закон о страним улагањима, Закон о концесијама и Закон о спољнотрговинском пословању.

Законом о концесијама („Службени гласник РС”, број 55/03) у значајној мери је проширено подручје инвестиционих могућности у Републици Србији. Концесије суштински представљају улагања у домаћу привреду према законској процедури која пружа једнаке услове за све потенцијалне улагаче (домаће и стране) кроз партнерство са јавним сектором. Концесија, у смислу овог закона, јесте и концесија по *Б.О.Т.* систему (*build-operate-transfer* - изгради-користи-предај), укључујући и све облике овог система, а који се заснива на изградњи или реконструкцији и финансирању комплетног објекта, уређаја или постројења, његовом коришћењу и предаји у својину Републике Србије у уговореном року.

Овим законом предвиђена је могућност за улагања путем давања концесија у различитим областима и то на максимални рок од тридесет година, што уз Закон о страним улагањима чини оквир за прилив нових улагања у домаћу привреду. У домаћој привреди подвргнутој реформи у циљу успостављања тржишних механизма пословања, паралелно се одвијају крупне промене кроз одмакли процес приватизације и реструктурирања предузећа. Потенцијал концесионих улагања сем класичних предности у решавању питања инфраструктуре, запослености и буџетских прихода, у

великој мери доприноси побољшању квалитета и цене услуга кроз јачање конкурентности субјеката који учествују у тржишној утакмици.

Република Србија до сада је потписала више од 40 билатералних споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са различитим земљама. Ова врста споразума на снази је са готово свим земљама чланицама ЕУ, са Руском Федерацијом и НР Кином, затим са свим суседним земљама и бившим југословенским републикама, као и са одређеним бројем земаља у развоју са афричког и азијског континента. Билатералним споразумима о узајамном подстицању и заштити улагања гарантује се страним улагачима правичан, равноправан и недискриминаторни третман, као и, посебно, национални и третман најповлашћеније нације. Поред тога, обезбеђена им је заштита у случају евентуалне експропријације или извршених других сличних мера државе.

Процес приступања СТО је после застоја изазваних редефинисањем односа између Србије и Црне Горе, током 2006. и 2007. године процес је интензивирао - преговори за чланство у овој организацији, као и обухватне активности на усаглашавању са правилима и прописима СТО су у току, док се чланство очекује у првој половини 2009. године. Чланство Републике Србије у Светској трговинској организацији позитивно ће утицати на привредни раст, смањење цена одређених производа, даљу спољнотрговинску либерализацију и обезбеђење повлашћеног положаја Републике Србије у међународној трговини.

Потписивањем билатералних споразума о слободној трговини под окриљем Пакта стабилности југоисточне Европе, извршена је либерализација спољне трговине робом између седам земаља региона. У 2007. години процес либерализације је отишао корак даље, јер је седам држава овог региона, укључујући и Србију, потписало и ратификовало јединствени Споразум о слободној трговини централне Европе (ЦЕФТА). До 2010. године у региону је предвиђено стварање зоне слободне трговине, што подразумева и либерализацију тржишта услуга.

У досадашњем периоду одређене активности подржане су различитим облицима техничке помоћи, финансираним од стране међународне заједнице. Облици техничке помоћи су различити и огледају се у ангажовању експерата у циљу израде стратегијских докумената, акционих планова, анализе стања, спровођења закона, унапређења рада институција, различите врсте семинара и обуке. Неопходно је да израда наведених докумената и њихова имплементација, као и обука и усавршавање запослених представља трајан процес у циљу континуираног подизања нивоа капацитета државне управе и обезбеђивања спровођења реформи. С тим у вези

процес реформи у Републици Србији наглашава важност квалификованости особља које пружа техничку помоћ, као и одговарајуће људске ресурсе на страни корисника.

Најзначајнији пројекти који су реализовани или у току реализације у области унапређења економских односа са иностранством (2001- 2007. године):

1. Подршка програмирању и имплементацији норвешке помоћи (Норвешка билатерална помоћ, 132.000€, 2005)
2. Техничка помоћ у процесу приступања СТО (САД, 4.250.000\$, 2001)
3. Трговинска политика и стратегија за приступање Републике Србије Светској трговинској организацији (Швајцарска, 491.000€, 2004)
4. Програм развоја извоза (Export Development Programme) који је имао фокус на развој капацитета СИЕПА за промоцију извоза, уз две грант шеме за бесповратну финансијску помоћ за извознике за 1) појединачне извозно – промотивне активности и 2) групно престављање на сајмовима путем националног штанда (EAP, €2,5 милиона CARDS 2003)
5. Програм промоције инвестиција у Србију (Serbia Investment Promotion Programme/ SIPP) који се бави унапређење капацитета СИЕПА и подршком бројних инвестиционо- промотивних активности (EAP, €4,5 милиона – CARDS 2004)
6. PLAC – Центар за правна и саветодавна питања (део CARDS програма у укупном износу од 1,5 милиона евра намењен подршци у процесу приступања ЕУ и СТО). Корисници ових средстава су били Канцеларија за придруживање и МЕРР.

У циљу остваривања пуног доприноса државних институција процесу интеграције Републике Србије у Европску унију неопходна је даља подршка јачању укупних капацитета државних институција. Важност јачања посебних административних капацитета, који се баве ЕУ интеграцијама, је јасно изражена у дефинисаним краткорочним и средњорочним приоритетима Европског партнерства, као и приоритетима стратегија надлежних министарстава. С тим у вези, у наредном периоду неопходно је омогућити континуални развој свих структура које се баве европским интеграцијама (са посебним нагласком на структуре у оквиру министарстава) као и успостављање механизма за њихову међусобну сарадњу. У оквиру CARDS програма, започет је Twinning програм за приступање СТО, у вредности од 1,5 милиона евра за 2007. и 2008. годину. Део наведених средстава биће коришћен за реализацију овог приоритета. Унапређење капацитета за спровођење процеса европских интеграција и коришћење фондова Европске уније, подразумева и побољшање целокупне координације програмских циљева и активности на нивоу

Владе, као и институционалних капацитета за оперативно планирање у ресорним министарствима, са циљем побољшања процеса креирања политике и повезивања приоритета Владе са расположивим средствима из буџета и међународне помоћи. У том смислу потребно је унапредити капацитете у надлежним министарствима у циљу унапређења планирања приоритета кроз развијање свеобухватних и реалистичних ресорних планова активности који би омогућили успешно усклађивање програмирања буџета и међународних фондова у складу са приоритетима Европског партнерства и приоритетима утврђеним у националним стратегијским документима.

Два процеса која се симултано одвијају – процес приступања Светској трговинској организацији и процес придруживања ЕУ представљају оквир за развој и одржавање извозно оријентисаног концепта развоја Републике Србије. С тим у вези, неопходно је наставити реформе у циљу усклађивања са правилима и обавезама према СТО како би се убрзао процес приступања овој организацији.

Чињеница да је ЕУ данас најзначајнији спољнотрговински партнер Републике Србије и да ће тај однос у наредним годинама јачати како се буде развијао процес придруживања ЕУ, захтева од Републике Србије постојање конкурентне привреде као једног од најважнијих предуслова за суочавање са притиском конкуренције и тржишних сила унутар ЕУ. Ово је нарочито важно с обзиром на проширење ЕУ на 27 чланица и перспективама њеног даљег ширења. Такав развој у непосредном окружењу поставља неопходност проналажења ниша на тржишту ЕУ, што са своје стране захтева јачање конкурентности домаће производње у функцији развоја квалитета роба и услуга који може бити глобално верификован, а чиме се реализује повећање извоза. Спољнотрговинска политика ће примарно морати да буде дефинисана оним захтевима које ће пред њу поставити успостављање зоне слободне трговине са ЕУ у контексту Споразума о стабилизацији и придруживању. С тим у вези, потребно је наставити са неопходним прилагођавањем спољнотрговинског режима и учинити га компатибилним са аутономним трговинским мерама, правилима СТО и будућим Споразумом о стабилизацији и придруживању.

Такође, један од приоритетних циљева у наредном средњорочном периоду је развој и унапређење економске сарадње у региону, са земљама потписницама ЦЕФТА, као и формирање Секретеријата ЦЕФТА. Такође ће се преговарати и закључивати нови и иновирати ранији споразуми о узајамном подстицању и заштити улагања.

Страна улагања у земљама у транзицији и неразвијеним земљама су главни извор привредног развоја, раста прихода, модернизације привреде, отварања нових

радних места и последичног смањења сиромаштва. Усвајање Стратегије подстицања и развоја страних улагања је само први корак на овом путу. Циљеви Стратегије су стварање повољних услова за страна и домаћа улагања, тј. обезбеђивање атрактивног оквира за привлачење, задржавање и ширење међународно конкурентних, као и извозу усмерених улагања, која ће унапредити и стабилизovati пословно окружење, унапредити технолошки заосталу привреду, обезбедити конкурентност и извозну способност и повећати запосленост у Републици Србији. За њено спровођење неопходно је извршити одговарајућу реформу прописа, ојачати институционалне капацитете, створити услове за јачање конкурентности и улагати у унутрашњу и спољну маркетиншку кампању, извршити земљишну реформу (реституцију и приватизацију градског грађевинског земљишта), унапредити поступак издавања грађевинских дозвола, као и просторно и урбанистичко планирање, реформисати образовање у складу са потребама тржишта рада, привредног развоја и захтевима страних и домаћих улагача како би се обезбедила пословна клима атрактивна за нове инвестиције.

Влада континуирано ради на усвајању и спровођењу мера за *побољшање инвестиционе климе* у земљи. Неке од тих мера, у наредном периоду, укључиваће:

- § доношење закона о имовини локалне самоуправе, што ће омогућити општинама да постану власници и да располажу непокретном имовином на својој територији, као и доношење новог закона о финансирању локалне самоуправе што гарантује фискалну децентрализацију која ће подстаћи пореску конкуренцију међу општинама;)
- § комплетирање катастарске евиденције у Републици Србији на бази пројекта који је започет 2003. године, и уз донаторску подршку, планиран да буде завршен за 5 година; уз то, потребно је стварање статистичке базе података о земљишту доступном за градњу и развој производних и услужних делатности .
- § примену Закона о арбитражи којим ће се на једноставан и свеобухватан начин обезбедити признање и извршење одлука међународне арбитраже и којим се уређује арбитражни поступак за арбитражне судове са седиштем у Републици Србији, у случају да странке не одлуче о примени другачијих правила и поступака;
- § доношење уредбе о индустријским и технолошким парковима. Циљ је да се индустријских и технолошким парковима изграде објекти (хале) са потпуном инфраструктуром, који би били давани у закуп или били продавани домаћим и страним инвеститорима;

- § промоцију концесија, као облика сарадње приватног и јавног сектора у широком распону области и оснивање одговарајућег тела на међуминистарском нивоу, ради утврђивања приоритета, развијања активности и планирања за целокупну област концесија; будући да се очекује велики број концесионих уговора, потребно је успоставити одговарајућу управу за концесије, задужену за израду елабората, анализу и студије који ће служити као стручна основа за унапређивање и спровођење политике у области концесија;
- § доношење закона о подстицању равномерног регионалног развоја Републике Србије.

Како су привлачење нових страних улагања и повећавање извоза домаћих предузећа назначени као приоритети Републике Србије од почетка реформског процеса, Влада РС је 2001. године основала Агенцију за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА). СИЕПА, као специјална служба Владе, функционише већ седам година са мандатом да се бави промоцијом Србије као инвестиционе локације, те привлачењем страних директних инвестиција у РС и помагањем страних инвеститора приликом реализације њихових инвестиционих пројеката, али и да се бави јачањем капацитета домаћих предузећа како би повећали конкуретност на иностраним тржиштима, као и промоцијом српских производа и услуга на страним тржиштима, у циљу повећања извоза.

У оквиру својих активности, а у циљу привлачења страних директних инвестиција СИЕПА годишње учествује на више десетина инвестиционих конференција у иностранству, промовише Србију путем представљања инвестиционих могућности на националном штанду на најзначајнијим сајмовима некретнина и инвестиција у Европи, одговара на више од 1000 упита потенцијалних страних инвеститора, организује преко 50 посета потенцијалних инвеститора, и објави око 20 различитих публикација намељених инвеститорима на више различитих страних језика (енглески, француски, шпански, руски, италијански, јапански, грчки, и др.).

МЕРР и СИЕПА заједно спроводе Програм привлачења директних инвестиција, који се реализује од 2006. године на основу Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција („Сл. гласник РС”, бр. 56/2006 и 50/2007) а кроз средства НИП. До сада је додељено (али не и исплаћено) 25.614.500 EUR за 52 предузећа, која ће уложити 348.433.493 евра и отворити 11974 радних места.

У циљу јачања конкуретности српских предузећа и промоције српских производа и услуга на страним тржиштима СИЕПА годишње организује наступ српских предузећа на националним штандовима на 15 међународних специјалистичких сајмова у

иностранству, пружа стрчну помоћ кроз едукацију и директне консултације потенцијалним и постојећим извозницима, проналази пословне партнере српским предузећима у иностранству, и објави око 30 различитих публикација намењених извозницима и промоцији српске привреде.

На основу Уребе о условима и начину интернационализације привредних друштава („Службени гласник РС“, бр. 22/08) СИЕПА из буџета РС, од 2006. године додељује МСП бесповратна финансијска средства у висини од 50% одобрених трошкова, за истраживање новог тржишта, самостално излагање на међународним сајмовима у иностранству, нов дизајн производа, дизајн новог паковања, увођење и сертификација нових стандарда, нове промотивне материјале и трошкове међународно-правне заштите патента и робног знака. До сада је у три позива додељено више од 180 милиона динара за 270 предузећа, од којих су 250 успешно завршили предложене пројекте и рефундирани више од 85% свих додељених средстава.

У наредном периоду је потребно предузећима отворити и приближити нова тржишта (блиски исток, земље северне Африке, Индија, Јапан, Сингапур, Аусталија, Канада, САД), пружити додатне могућности да повећају конкурентност свог предузећа, да унапреде своје производе и промотивне материјале, али и кроз програм финансијских подршке омогућити увођење иновативних начина производње и иновативних производа у извозна предузећа, с циљем да се повећа извоз производа с вишом додатом вредношћу.

Посебно је потребно унапредити приступ финансијама потенцијалним извозницима како би ценовно и платежно бити конкурентнији (АОФИ, Фонд за развој и сл).

Како би се унапредио рад СИЕПА, потребно је донети Закон о Агенцији за страна улагања и промоцију извоза. Овакав закон ће у многоме побољшати рад СИЕПА, омогућити већи степен професионалности рада с страним инвеститорима и домаћим предузећима, већу флексибилности у раду и могућност за даље развијање СИЕПА. На овај начин, омогућиће се у наредном периоду и оснивање представништава СИЕПА у иностранству, што се у досадашњем раду СИЕПА показало као велики недостатак.

Приоритетне активности у наредном трогодишњем периоду обухватају:

Реформа закона у области економских односа са иностранством:

- § Доношење и имплементација Уредбе о индустријским парковима, стварање регистра индустријских паркова и промоција и презентација,
- § Побољшање перцепције инвестиционог ризика (Country risk) Републике Србије у водећим светским институцијама и организацијама које покривају ову област и убрзано снижавање инвестиционог ризика Републике Србије.
- § Доношење Закона о Агенцији за страна улагања и промоцију извоза

Мултилатерална и регионална трговинска сарадња:

- § Ефикасна имплементација Споразума о слободној трговини у зони ЈИЕ (ЦЕФТА), и унапређење и повећање размене са земљама потписницама овог споразума,
- § Приступање Светској трговинској организацији почетком 2009. године,
- § Закључење Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ 2008.
- § Наставак и интензивирање преговора о споразуму о слободној трговини са ЕФТА земљама у 2008.
- § Постепена хармонизација и либерализација целокупног економског и спољнотрговинског система са правилима СТО и регулативом ЕУ као и постепено преузимање правила Царинског кодекса ЕУ.
- § Интензивирање сарадње са ОЕЦД, УНКТАД и УНЕЦЕ

Политика и режим спољне трговине:

- § Унапређење спољнотрговинског система и политике у смислу олакшавања услова спољне трговине, анализе њиховог спровођења, као и доношења стратегије и мера за унапређење извоза.
- § Прилагођавање механизма спољнотрговинског режима и система одредбама међународних економских и финансијских институција (СТО, ЕУ, ЕФТА и др).

Привлачење страних улагања:

- § Реформа прописа значајних за област страних улагања (измене и допуне закона које ће отклонити преостале административне препреке за страна

улагања, усвајање закона који ће унапредити конкурентност Републике Србије као регионалног одредишта за улагања, њихово усклађивање са прописима ЕУ).

- § Јачање институционалних капацитета (обука кадрова на локалном и републичком нивоу за подршку страним инвеститорима, успостављање информатичког центра при Влади, оснивање стручне радне групе за информационо-комуникациону технологију (ИКТ) састављену од представника Владе, јавног и приватног сектора (индустрије ИКТ) и универзитета како би се пажња посветила проблемима образовања кадрова и инфраструктуре ИКТ, успостављање пилот информационо-технолошких (ИТ) одбора на локалном нивоу, уз учешће приватног сектора, едукација запослених у МЕОИ и СИЕПА у области промоције улагања, брендирања, унапређења пословне климе, добрих примера законских решења која погодују страним улагањима).
- § Активности на унапређивању конкурентности (финансијска подршка за развој индустријских и технолошких паркова, финансијска подршка оснивању кластера, анализа оправданости концесионог коришћења природних ресурса којима Република Србија располаже, израда програма предложених концесионих улагања и промотивног приручника са концесионим пројектима, оснивање Управе за концесије/Агенције за концесије, оснивање фонда за подстицање страних инвестиција).
- § Унутрашња и спољна маркетиншка кампања (међународна промоција инвестиционе климе у Републици Србији, промоција значаја страних улагања (као и нових инвестиција уопште) на локалном нивоу, промоција инвестиционих првака и најуспешнијих општина у привлачењу страног капитала, изградња бренда Републике Србије као повољне инвестиционе дестинације, лобистичке активности на унапређењу угледа земље).

Билатерална економска сарадња:

- § Праћење примене и даља либерализација трговинског промета по Споразуму о слободној трговини са Руском Федерацијом,
- § Закључивање билатералних споразума о слободној трговини са Турском, Украјином и Белорусијом и другим земљама које покрећу овакве или сличне иницијативе на билатералном нивоу.
- § Праћење рада основаних и иницирање оснивања нових пословних савета, организовање пословних конференција, привредних и економских форума са

циљем промовисања предности за инвестирање у домаћу привреду и могућности балансирања извозно-увозних токова у билатералној робној размени.

- § Унапређење билатералних економских односа (посебно аспект повећања српског извоза и страних улагања) са земљама ЕУ и другим развијеним земљама Европе, као и прекоморским земљама (САД, Канада, Јапан);
- § Развој билатералне економске сарадње и добросуседских односа са суседним земљама и земљама југоисточне Европе;
- § Интензивирање билатералних економских односа са Руском Федерацијом и Кином и најзначајнијим земљама у развоју (Индија, Египат, Иран, Мароко).
- § Доношење Плана заседања међудржавних мешовитих комитета и комисија (на годишњем нивоу по кварталима и земљама партнерима);
- § Доношење Предлога за именовање председника српског дела међудржавних комитета и комисија по земљама;
- § Доношење националних стратегија развоја билатералних економских односа и сарадње са земљама стратешким економским партнерима.

Концесије:

- § С обзиром да област концесија спада у надлежност више министарстава и других јавних агенција и институција, оснивање одговарајућег тела на међуминистарском нивоу, које би радило по сличним принципима као и раније основана Комисија за подстицање улагања у привреду Републике Србије, ради утврђивања приоритета, развијања активности и планирања за целокупну област концесија
- § Успостављање одговарајуће управе за концесије која би била задужена за израду елабората, анализа и студија који служе као стручна основа за унапређивање и спровођење политике у области концесија; затим управни и стручни надзор над извршењем концесионих уговора; као и сталну комуникацију са постојећим и потенцијалним концесионарима.
- § Припрема и публикавање приручника за концесије, који би указао на релације између различитих закона, чија је примена неопходна у току припреме предлога за давање концесије, као и током реализације концесионог пројекта.

Табела 14. Програм приоритетних реформских пројеката у области унапређења економских односа са иностранством у периоду 2008- 2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процена вредности пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Регионална сарадња- спровођење споразума са суседним земљама, посебно оних који се односе на слободну трговину и прекограничну сарадњу и јединственог споразума о слободној трговини у региону (ЦЕФТА)	MEPP		9.193.380,94 динара за 2006. годину	Трошкове службених путовања Радних група за преговоре сноси CLDP (фонд владе САД)	2008. година
2. Спровођење Уредбе о ближим условима за примену антидампиншких мера, Уредбе о ближим условима за примену компензаторних мера и Уредбе о ближим условима за примену мера заштите од прекомерног увоза, на основу одредаба Закона о спољнотрговинско м пословању;	MEPP		2.062.514,28 динара одобрено за буџетску 2006. годину Предлог средстава за 2007. годину: 5.500.000 динара	Део средстава твининг програма предвиђеног за 2007. и 2008. г. у висини од 1,5 мил. ЕУР ³¹	Пројекат у току
3. Усвајање и имплементација Уредбе о индустријским парковима, оснивање Регистра инд. паркова и промоције индустријских	MEPP	70.000 еур	500.000 дин (само за регистар)	-	2008

³¹ За спровођење поступка по основу ових уредби неопходно је обезбедити додатна значајна средства која падају на терет буџета, а чија се висина у овој фази не може предвидети.

паркова у Србији					
4. Успостављање директних контаката са институцијама које процењују инвестициони ризик земаља, - анализа методолошких приступа тих организација у процесу процене инвестиционог ризика држава (Country risk);	МЕРР МФИН МУП МП	120.000 еур		-	2008
5. Доношење Закона о Агенцији за страна улагања и промоцију извоза	МЕРР СИЕПА				2008
6. Финансијски подстицаји за нове директне инвестиције	МЕРР СИЕПА		1.600.000.000, 00 из НИП		2008 - 2010
7. Привлачење страних улагања- обука кадрова на локалном и републичком нивоу – студијска путовања за запослене у Сектору за страна улагања (Агенције за промоцију улагања у Чешкој, Мађарској, Ирској и Естонији)		35.000 евра			2008
8. Организација седам мањих тематских и два семинара за представнике свих општина о значају страних улагања и комуникацији са инвеститорима		28.000 евра			2009
9. Међународна промоција инвестиционе	МЕРР СИЕПА	52.000 евра			2008-2010

климе у Републици Србији – учешће на међународним сајмовима, инвестиционим форумима;					
10. Израда статистичке базе страних улагања – по инвеститорима, гранама индустрије, општинама у Републици Србији	МЕОИ, СИЕПА, НБС, РЗС	95.000 евра			2008
11. Промоција инвестиционих првака – објављивање листе, промоција у медијима, организација промотивних скупова најуспешнијих општина (квартално)	МЕРР СИЕПА	100.000 евра			2008
12. Израда промотивног материјала о условима за улагање и преводи	МЕРР СИЕПА	100.000 евра			2008-2010
13. Лобистичке активности на унапређењу угледа земље – Таргетирање инвеститора	МЕРР СИЕПА	300.000 евра			2008 - 2010
14. Припрема и публиковање приручника за концесије	МЕРР				
15. Организовање представништва СИЕПА у иностранству	МЕРР СИЕПА	2.000.000 Евра	1.000.000 Евра	1.000.000 Евра	2009 - 2010
16. Support to Enterprise Competitiveness and Export Promotion - Програм развоја	СИЕПА	3. 500.000 евра		3. 500.000 евра ИПА 2007	2008 – 2010

локалних добављача - Мапирање и подршка кластерима - Промоција трговине у ЦЕФТА зони - Програм подршке предузећима која први пут извозе					
17. Програм интернационализације привредних друштава	СИЕПА	300.000.000 динара	300.000.000 динара		2008 – 2010
18. Промоција српских предузећа на међународним сајмовима	СИЕПА	1. 500.000 евра	1. 500.000 евра		2008 – 2010
19. Промоција Србије као инвестиционе локације на међународним инвестиционим сајмовима	СИЕПА	1. 000.000 евра	1. 000.000 евра		2008 – 2010
20. Промоција Србије путем националне презентације (штанда) на Светској изложби у Шангају НР Кина, 2010 године*	МЕРР СИЕПА		3.000.000 евра		2008- 2010

* Једна од најзначајнијих промотивних активности која ће се организовати у наредном периоду је и Светска изложба у Шангају ЕХРО 2010 одржаће се у периоду 01.05. – 31.10.2010. године. Ова светска изложба биће највећа до сада са око 200 пријављених држава учесника и очекивани очекиваним бројем посетилаца од 70-100 милиона. Према неким проценама наш павиљон би у току трајања изложбе требало да посети око 5 милиона посетилаца. За активности у 2008. години планирано је да се из буџета издвоје средства у висини 200.000 евра, док је планирано да се у 2009. издвоје значајнија финансијска средства за уређење закупљеног павиљона од 1000м². Поред тога, део трошкова организације и наступа Републике Србије на Светској изложби биће покривен уз помоћ спонзорства. У овом тренутку тешко је прецизирати висину средстава прикупљених уз помоћ спонзора, док је према неким проценама потребно око 2 милиона динара. Укупна вредност павиљона (уређење ентеријера, спољних зидова и опремање простора) износи 3 милиона евра.

Регионални развој

Регионалне неравномерности у степену развијености појединих подручја у Републици Србији су највише у Европи и повећавају се из године у годину. Регионална поларизација је од 2000. године све израженија, те однос између најразвијенијег и најнеразвијенијег округа на основу индекса развојне угрожености (ИПУ) износи 1:7, а однос најразвијеније и најнеразвијеније општине 1:15. Међузависност економске неразвијености и укупне заосталости великих делова Републике Србије може се свести на три основна фактора: демографска пражњења, унутаррегионалне демографске диференцијације и повећање стопе незапослености у девастираним подручјима.

Незапосленост у Републици Србији, посебно младих, је једна од највиших у региону, а конкурентност наше привреде тражи озбиљну подршку са националног нивоа како би се што успешније суочила са изазовима модерног доба и слободног тржишта који јој тек предстоје уласком у ЕУ. Млади и образовани и даље одлазе из наше државе и своју будућност граде у земљама у којима могу да нађу боље плаћен посао, имају виши животни стандард и остваре професионалне аспирације.

Квалитет локалне комуналне инфраструктуре још увек је незадовољавајући и неопходна су велика улагања у развој тог сектора како би се створили основни предуслови за развој МСП, привлачење великих инвестиција али и повећао квалитет живота обичних грађана. Такође, потребна су озбиљна инфраструктурна улагања у развој индустријских зона и бизнис инкубатора како би се убрзао привредни развој региона. Поред тога, неопходно је наставити са активном подршком МСП сектору давањем повољних кредита предузећима која поседују развојни потенцијал а налазе се у неразвијеним подручјима. Наравно, упоредо са развојем физичке инфраструктуре, неопходна је улагати у подизање квалитета људских капацитета на свим нивоима и у свим секторима – без довољно квалитетних, образованих и стручно усавршених људи нема брзог и квалитетног спровођења реформи на путу ка ЕУ.

Сектор за политику регионалног развоја и Сектор за реализацију развојних пројеката, основани су конституисањем Владе Републике Србије у мају 2007. године, као део Министарства економије и регионалног развоја, те је питање регионалног развоја тада коначно институционализовано на националном нивоу. Први стратешки развојни документ из области регионалног развоја који на конзистентан и целовит начин дефинише основне развојне приоритете је Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године која је усвојена у јануару 2007. године. Новоформирани Сектори у консултативном процесу са партнерима раде на припреми првог Нацрта Закона о регионалном развоју Републике Србије који би требао

да буде усвојен током 2008. године. Такође, неопходно је припремити и читав низ подзаконских аката како би Закон о регионалном развоју могао да се спроводи на адекватан и функционалан начин.

Сектори који се баве политиком регионалног развоја и развојним пројектима блиско сарађују са институцијама попут Републичког фонда за развој, Републичког завода за развој и Републичког завода за статистику. Планирано је да Фонд за развој спроводи неке од подстицајних програма регионалног развоја, док би Завод за развој и Завод за статистику требали да активно учествују у прикупљању релевантних статистичких података и показатеља неопходних за економску анализу параметара регионалног социо-економског развоја.

Сектор за реализацију развојних пројеката Министарства економије и регионалног развоја је задужен за реализацију пројеката развоја индустријских зона, бизнис инкубатора и локалне комуналне инфраструктуре који су финансирани из средстава Националног инвестиционог плана, као и за имплементацију пројекта подршке развоју малих и средњих предузећа у неразвијеним општинама који се финансира из буџетских средстава, а преко Фонда за развој. Из средстава НИПа у 2007. години је финансирано 193 пројекта регионалног развоја од којих је 131 реализовано у Централној Србији и 62 у АП Војводини.

Табела 15. Намена и финансијска реализација развојних пројеката Сектора за реализацију развојних пројеката МЕРР

Развојни пројекти	Број	Финансијска реализација
Индустријске зоне	49	585.530.721
Бизнис инкубатори	15	128.482.856
ЛКИ	129	1.852.062.504
Укупно	193	2.565.076.082

За подстицај развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у неразвијеним подручјима су, током 2007. године, одобравани повољни кредити преко Фонда за развој у износу од 20 милиона евра.

У Буџету Републике Србије за 2008. годину (усвојеном крајем децембра 2007. године) опредељено је 4.400.000.000 динара за реализацију Националног инвестиционог плана и 2.000.000.000 динара намењених за развој малих и средњих предузећа и предузетништва у неразвијеним општинама у Републици Србији одобравањем кредита преко Фонда за развој.

Дугорочни циљ Сектора за регионални развој анализиран кроз призму стратешких праваца регионалног развоја националних стратешких докумената гласи:

„Регионалне разлике, посматране на нивоу округа, мерене индексом развојне угрожености (ИРУ) до краја 2015. године мање су од 1:4.“ На основу овако дефинисане визије, произилазе следећи средњерочни циљеви:

1. Регионална политика уређена законским и подзаконским актима усклађеним са прописима ЕУ и Стратегијом регионалног развоја Републике Србије у периоду од 2007. до 2012. године и изграђене институције са јасном хоризонталном и вертикалном повезаношћу оспособљене за спровођење политике регионалног развоја до краја 2010. године.
2. Отворено 10 000 нових радних места у неразвијеним подручјима у периоду од 2008. до 2010. године.
3. Успостављено 20 самоодрживих бизнис инкубатора у већим центрима у Републици Србији са компетенцијама према стандардима ЕУ и отворено 250 нових предузећа до краја 2010. године.
4. Формирано 30 индустријских зона и паркова са попуњеношћу сваке зоне преко 1/3 до краја 2010. године, од чега је 6 националних зона.
5. Обезбеђена квалитетна подршка за реализацију пројеката локалне комуналне инфраструктуре до краја 2010. године.

Табела 16. Програм инвестиционих пројеката

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Имплементација пројекта економског развоја (локална комунална инфраструктура, индустријске зоне, бизнис инкубатори) преко Националног инвестиционог плана НИП	МЕРП, Канцеларија за НИП	4 400 000 000 дин	100% НИП буџет		Јануар 2008. године
2. Програм кредитне подршке неразвијеним подручјима	МЕРП преко Фонда за развој	2 000 000 000 дин	100% буџет		2008. година
3. Економски развој дунавског региона у Србији	МЕРП	€ 5 000 000	Још увек није дефинисано		Још увек није дефинисано
4. Програм развоја индустријских зона	МЕРП	€ 2 000 000	Још увек није дефинисано		Још увек није дефинисано
5. Регенерација урбаних средина у Србији	МЕРП	€ 3 000 000	Још увек није дефинисано		није дефинисано

Табела 17. Програм реформских пројеката

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Пројекат RSEDP-а	ЕК	€ 2 000 000		ИПА 2007	Средином 2008. године
2. Техничка подршка за израду Закона о регионалном развоју	ЕАР	€ 200 000		Framework Contract	Септембар 2007 – март 2008
3. Изградња капацитета Сектора за политику регионалног развоја	ЕК за МЕРП	€ 3 500 000	Још увек није дефинисано		Још увек није дефинисано
4. Јачање техничких капацитета институција регионалног развоја на националном и регионалном нивоу	МЕРП	€ 1 500 000	Још увек није дефинисано		Још увек није дефинисано

Туризам

У претходне три године остварен је значајан пораст броја домаћих и страних туриста у Републици Србији, као и значајан раст девизног прилива од туризма. Само у 2007. години је пораст броја туриста је износио 15% у односу на 2006. годину, док је девизни прилив од туризма порастао за 30%. Овај тренд би требало наставити и у будуће, јер је то одлика земаља на вишим нивоима привредног развоја. Због тога су активности Министарства економије и регионалног развоја биле усмерене на убрзање процеса придруживања ЕУ, хармонизацију законодавства са ЕУ легислативом, изградњу јаким тржишно оријентисаних институција, побољшање приступа новим тржиштима и интеграцији у регионална и глобално тржиште ради бржег развоја приватног сектора, и реструктурирање предузећа у туризму.

Реформа Сектора туризма заснива се на дефинисаном стратешком и институционалном оквиру. Стратешки развојни оквир је одређен следећим националним документима: Национална стратегија Србије за придруживање ЕУ, Стратегија за смањење сиромаштва и Стратегија туризма.

У склопу ових активности Министарство је радило и на изменама Закона о туризму и повезаних подзаконских аката. Током 2007. године се очекује и њихово доношење, чиме би се употпунио законски оквир за област туризма у циљу хармонизације домаће регулативе са регулативом ЕУ.

У области туризма се спроводи Стратегија развоја туризма, а израђено је и 11 мастер планова приоритетних туристичких дестинације са циљем да се изврши реорганизација и приватизација државних туристичких предузећа, унапреди туристички менаџмент и маркетинг, реновирају објекти и специјализује туристичка понуда, што ће омогућити повећање конкурентности туристичке привреде, повећање девизног прихода од туризма и раст запослености у туризму. На средњи рок обезбедиће се унапређење туристичке инфраструктуре на бази повећања капиталних улагања свих заинтересованих инвеститора за туризам и угоститељство. Формираће се савремена база података ради праћења различитих туристичких компонената које су истоветне са Европским сателитским књиговодством и од значаја за дефинисање макроекономских оквира.

Средњорочни приоритети развоја туризма су:

1. До краја 2010. године Споразум о стабилизацији и придруживању у области туризма је имплементиран усклађивањем закона и подзаконских аката са ACQUIS COMMUNAUTAIRE, остварењем високог степена заштите потрошача и ефикасног надзора уз унапређење капацитета министарства.
2. До краја 2012. године туристичка и комунална инфраструктура у приоритетним туристичким дестинацијама је изграђена.
3. До краја 2010. године управљачки капацитети запослених у туризму усклађени су са стандардима новопридружених чланица ЕУ.
4. До краја 2010. године туристички информациони систем је успостављен.

Табела 18. Приоритетни пројекти у области туризма у периоду 2008-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Туристички информациони систем (НИП)	МЕРП	206.500	206.500 (НИП)		други квартал 2008
2. Сателитски Рачуни у туризму (НИП)	МЕРП	124.000	124.000 (НИП)		У току, завршетак до краја 2008
3. Едукација људских ресурса у туризму у примени пословних планова (НИП)	МЕРП	312.500	312.500 (НИП)		други квартал 2008
4. Анализа специјализације	МЕРП	80.000	0	80.000	Први квартал 2009.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
угоститељских објеката и туристичких регија у Немачкој					
5. Анализа специјализације угоститељских објеката и туристичких регија у Италији	МЕРР	80.000	0	80.000	Први квартал 2009.
6. Арт Центар Сомбор	МЕРР	1.000.000	0	1.000.000	2009.
7. Израда културно-туристичких итинерера (Римски путеви и Путеви вина)	МЕРР	3.000.000	300.000	2.700.000	2009.

Пројекти из области туризма се углавном односе на јачање институционалних капацитета туристичког система Републике Србије, што би требало да створи основу за даљи развој туризма у складу са наведеним циљевима. Исти су у складу са Стратегијом развоја туризма коју је усвојила Влада Републике Србије и из ње су произашли следећи акциони планови: План изградње конкурентног туристичког сектора Србије, Маркетинг план и План инвестиција, који садрже смернице за развој туризма Србије и предлоге за будућа улагања.

Поред ових пројеката, требало би предложити и пројекте који би утицали на повећање подршке развоју малих и средњих предузећа, повећање страних директних инвестиција и завршетак приватизације, као и развој електронске трговине и туризма.

Запошљавање

У претходном периоду Влада Републике Србије израдила је више стратешких докумената усмерених ка подстицању запошљавања. Најважнији документ је *Национална стратегија запошљавања за период 2005–2010. године*, на основу које је усвојен и Национални акциони план запошљавања за период 2006-2008. године. Од кључног значаја за успостављање тренда одрживог раста запослености је динамичан и одржив привредни раст заснован на расту домаће штедње и инвестиција (приватних и јавних) и на значајнијем приливу страних директних инвестиција. Томе ће значајно

допринети подстицање развоја МСПП, унапређење пословне и инвестиционе климе, унапређење финансијских подстицаја и подршка програмима samozapošljavanja. Стратегијом запошљавања предвиђено је повећање стопе запослености код младих, посебно у старосној групи од 15 до 24 године на 20% у периоду до 2010. године, повећање учешћа радне снаге у радно способном становништву за 0,8% годишње, раст запослености по стопи од 1,5% годишње, смањење стопе анкетне незапослености за 0,5% годишње, а стопе регистроване незапослености за 1,9% годишње. Предвиђено је да се кроз реформу и интеграцију инспекције рада обезбеди померање запослења са неформалног на формални сектор, што ће резултирати смањењем запослености у сивој зони за око 2% годишње. Осим тога, путем побољшања флексибилности званичних тржишта рада, при бржем расту флексибилних облика запошљавања за 10% него што је раст стандардних облика запошљавања, деловаће се на смањење трајања незапослености, док ће убрзање процеса реформи омогућити повећавање запошљавања у приватном сектору. Адекватним мерама утицаће се на смањење регионалних диспаратитета у стопи незапослености и повећање стопа запошљавања жена, као и повећање запослености и активитета посебно погођених група (инвалиди, избеглице и Роми).

Поред тога, донета је и *Стратегија промена Националне службе за запошљавање* (НСЗ) за период 2005-2008. године. Овим документом предвиђено је да до 2010. године буду остварена три најважнија циља у области запошљавања: оријентација на потребе клијената, децентрализација НСЗ-а и развој, праћења и вредновања спроведених мера и активности усмерених на веће запошљавање.

Већина пројеката реализованих под окриљем Министарства економије и регионалног развоја, у протеклом периоду, била је усмерена на јачање капацитета министарства и институционалну изградњу капацитета тржишта рада, реализацију десетак пилот пројеката, и пројеката социјалне заштите.

Међутим, незапосленост је и даље један од највећих економских и социјалних проблема у Србији. Стопа незапослености, према Анкети о радној снази, у 2006. години износила је 21,6%. Стопа незапослености је релативно висока, када је поредимо са земљама ЕУ (просечна стопа незапослености 8,1%), као и са појединим земљама у окружењу попут Хрватске и Бугарске (просечна стопа незапослености од 12,1,8% и 9,0% респективно). Поред великог броја, и структура незапослених лица у Републици Србији је такође врло неповољна, с обзиром на високо учешће дугорочне незапослености (80,6%) и високо учешће младих људи између 15-25 година у укупној незапослености (47,8%), што је три пута више од просечне незапослености ове старосне групе у ЕУ. Поред високе незапослености, главне карактеристике тржишта

рада у Републици Србији су и велика прикривена незапосленост, ниско учешће запослености у приватном сектору и веома ниска мобилност радне снаге. За прве четири године транзиције, овај проблем је додатно увећан, а у наредном периоду треба очекивати да ће се број незапослених повећавати, услед наставка реструктурирања државно-друштвених предузећа, као и рационализације броја запослених у државним органима. Процењује се да ће до 2009. године, у складу са важећим прописима, бити потребно решити социјално економски статус око 50.000 вишка запослених. Када је у питању пензиони систем, и поред значајних реформи које су извршене 2001. и 2003. године, пензиони систем карактерише неповољан однос пензионера/осигураника, још увек висок однос просечне зараде и пензије и наслеђена дуговања према пензионерима. Доприноси нису довољни за финансирање пензија - око 40% прихода пензионог фонда су дотације из буџета (дефицит пензионог фонда годишње износи око 6% БДП-а.).

За решавање вишка запослених у наредном периоду више средстава ће се усмеравати за активне мере запошљавања, у односу на претходни период. Мере *активне политике запошљавања* подразумевају подстицање предузетништва, samozapošljavanje путем започињања сопственог бизниса, субвенције за запошљавање одређених категорија незапослених у висини доприноса за обавезно социјално осигурање које плаћа послодавац (лица које траже прво запослење и налазе се на евиденцији незапослених најмање годину дана, лица која чекају на запослење преко две године, лица која су старија од 50 година, незапослени самохрани родитељи, односно да су оба родитеља незапослена, незапослена лица корисници новчане накнаде), додатно образовање и обуку, обуку за активно тражење посла у клубовима, подршку пословних центара у samozapošljavanju, запошљавање на јавним радовима. Предвиђено је да привредна друштва, јавна предузећа и установе предузимају одређене мере и активности које претходе престанку радног односа радника у смислу обезбеђења средстава за улагање у ново запошљавање – samozapošljavanje, повећање могућности за ново запошљавање (организовање додатног образовања или обуке, коришћење слободних ресурса предузећа – пословног простора, опреме, обезбеђивање пласмана робе или услуга) или за превазилажење периода тражења новог запослења кроз активно тражење посла.

Посебне мере активне политике запошљавања биће усмерене на ново *запошљавање ризичних група*, младих који први пут траже посао, вишкова запослених, избеглих и расељених лица, као и припадника етничких мањина код којих је израженија стопа незапослености и незапослених особа са инвалидитетом. Предузећу за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом се из буџета

Републике Србије месечно обезбеђују средства у висини од 50% просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Осим тога, послодавац ће моћи да оствари право на субвенцију зараде у трајању од 12 месеци за особе са инвалидитетом без радног искуства које се запошљава код послодаваца под општим условима рада, а у износу од 80% просечне зараде у Републици Србији, из буџета РС. Предлогом закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом предвиђено је формирање (отварање) посебног (наменског) фонда за финансирање мера за спровођење услуга професионалне рехабилитације и запошљавања ОСИ; предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ која испуне законом прописане услове и стандарде за вршење услуга професионалне рехабилитације; предвиђене су подстицајне мере за запошљавање ОСИ кроз рефундацију трошкова опремања радног места послодавцу, усмерених ка запошљавању ОСИ; предвиђа се увођење нових процедура (вештачења) процене у поступку утврђивања статуса ОСИ за потребе професионалне рехабилитације, запошљавања ОСИ и њиховог професионалног напредовања- усавршавања.

У оквиру активних мера запошљавања на тржишту рада предузеће се следеће³²:

- § планира се да мерама активно тражење посла, клубовима запошљавања, каријерним вођењем и саветовањем, буде обухваћено око 60.000 лица годишње;
- § на сајмовима запошљавања планира се 55.000 лица годишње;
- § програмима додатног образовања и обуком планира се да буде обухваћено око 20.000 лица годишње;
- § програмима развоја предузетништва, samozapošljavanjem и стварањем нових послова планира се око 23.000 особа годишње ;
- § програмима побољшања могућности запошљавања ризичних категорија становништва биће обухваћено око 3.000 појединаца годишње;
- § јавни радови са циљем да се побољша и одржи запошљивост дугорочно незапослених и осталих који су ускраћени на тржишту рада кроз ангажовање на посебним пројектима, који ће обухватити циљну групу од око 4.000 лица годишње. При томе, пројекти ће се реализовати на локалном нивоу, чиме ће се допринети добробити заједнице у смислу очувања и унапређивања животне околине и побољшања социјалне и економске структуре;

³² Предвиђено најновијим Меморандумом о буџету, економској и фискалној политици.

У 2008. години за реализацију активних мера запошљавања планирана су средства од 3.014 мил. динара и око 155.000 лица биће обухваћено неком од мера.

Мере активне политике запошљавања реализоваће се кроз организовање сајмова професионалне оријентације, сајмова запошљавања за циљно позивана лица и послодавце, клубове за тражење посла, обуку за активно тражење посла за лакше запошљива лица, обуку за активно тражење посла лица која чекају на запослење више од три године, додатно образовање и обуку за лица без завршене основне школе (одређене етничке мањине - Роми), доквалификацију, преквалификацију, стручно оспособљавање приправника, стручно оспособљавање приправника волонтера, стручно усавршавање волонтера практиканата, стручно усавршавање талената на магистарским студијама, курсеве страног језика, основну информатичку обуку, специјалистичку информатичку обуку, обуку за стицање компетенција за обављање послова, формирање виртуелних предузећа, одобравање субвенција за samozapošljavanje, једнократне исплате новчаних накнада за samozapošljavanje и субвенционисање новог запошљавања.

Основни *правци промена НСЗ* односе се на: повећање учешћа НСЗ на тржишту рада и услуга, што подразумева успостављање свакодневних контаката са послодавцима у циљу упознавања са потребама за новим радницима и услугама, периодично анкетирање послодаваца ради усклађености понуде и тражње, организовање разговора и радионица са мањим бројем одабраних послодаваца у циљу анализирања неког проблема и прилагођавања услуга потребама одређене групе послодаваца и успостављање регионалне и општинске мреже контаката са послодавцима у циљу поновног запошљавања вишка запослених. У сарадњи са приватним агенцијама и социјалним партнерима НСЗ задржава доминантну улогу планирања и управљања програмима за које нема довољно капацитета, док ће се приватне агенције јављати у улози подговорача НСЗ за реализацију одређених активности (оспособљавање и запошљавање вишка запослених старијих од 50 година, особе са инвалидитетом и сл.). Вршиће се успостављање сарадње са социјалним партнерима на локалном нивоу у установама које пружају услуге у области образовања одраслих.

Од посебног значаја је *развој система информација тржишта рада*, што подразумева доношење новог Закона о евиденцијама у области рада и запошљавања, којим ће се обезбедити редовно и континуирано праћење стања у овим областима. Поред тога, потребно је даље прилагођавање структуре информација у систему евиденција НСЗ стандардима WAPES-а, развој и имплементација стандарда MOP-а и ЕУРОСТАТА, доношење закона о статистичким истраживањима, иновирање

националне класификације занимања, израда националног стандарда квалификација у образовању одраслих, развој каријерног водича за одрасле и инструмената за самопроцену, формирање центра за вођење и саветовање у НСЗ, пројекција потреба тржишта рада, израда профила компетенција незапослених и формирање базе понуде према занимањима, развој система акредитације и сертификације у образовању одраслих, развој профила саветника за запошљавање, смањивање броја учесника обухваћених активностима информисања и саветовања о избору образовног профила на нивоу средњег образовања.

Утицај радног законодавства на пословање предузећа и подстицање запошљавања у Србији је постао повољнији захваљујући новим законским решењима. Ипак, има простора даљем унапређењу радног законодавства.

Допринос већем запошљавању обезбедиће се и допунама Закона о раду којима ће се обезбедити увођење нових флексибилних облика рада институционализацијом организација (агенција) за привремено запошљавање. Организације (агенције) за привремено запошљавање ће представљати посебну врсту послодавца који заснивају радни однос са запосленима, ради упућивања на рад код другог послодавца (корисника услуга). Ове организације (агенције) имаће све обавезе према запосленима као и други послодавци, с тим што се рад неће обављати у самој организацији (агенцији) већ код корисника услуга.

Стварањем правног основа за функционисање ових организација (агенција) обезбедиће се задовољавање потреба праксе за овим видом ангажовања запослених (пружање услуга обезбеђења, чувања деце, хигијене и др). При регулисању статуса организација (агенција) за привремено запошљавање и права запослених обезбедиће се примена међународних стандарда утврђених Конвенцијом МОР-а број 181 о приватним агенцијама за запошљавање и Препоруком МОРа о приватним агенцијама за запошљавање број 188, којима се регулише ово питање.

Измене Закона о раду су потребне и ради отклањања проблема насталих у примени овог закона, као што су утврђивање накнаде зараде за време одсуства са рада, висина отпремнине, право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, увећана зарада по основу минулог рада и др.

Сличне мере подржава и *Стратегија смањивања сиромаштва*. Приоритети у наредном периоду са аспекта примене ССС односе се на: креирање флексибилног и конкурентног тржишта радне снаге; креирање ефикасних програма за запошљавање вишкова запослених проистеклих из приватизације друштвених и реструктурирања јавних предузећа уз нагласак на активне мере; креирање програма за запошљавање

посебно погођених и осетљивих група; формирање регионалних и локалних савета (коалиција) за запошљавање усмерених ка изналажењу ефикасних локалних стратегија развоја и запошљавања заснованих на анализи ризика и потенцијала, нарочито у најмање развијеним подручјима; наставак реформе Националне службе за запошљавање.

Ради смањења *регионалних разлика* на тржишту рада донеће се Стратегија регионалног развоја у Републици Србији, са циљем повећања конкурентности привреде и јачања иновативних способности у свим регионима, пре свега мање развијеним. Ради ублажавања структурних неједнакости на регионалним тржиштима рада, примењиваће се активне мере тржишта рада које су прилагођене потребама и специфичностима сваког региона. На основу утврђених нивоа ризика, вршиће се додељивање средстава за активне програме запошљавања у сваком региону, јачање партнерства између државе, локалних власти, приватног и јавног сектора и социјалних партнера. Наставиће се са одобравањем кредита под повољним условима послодавцима који желе да инвестирају у девастирана подручја, ради повећања запошљавања у овим подручјима преко Фонда за развој.

Смањењу запошљавања у нелегалном сектору и смањењу рада 'на црно' допринеће интензивирање активности у области *инспекције рада*, кроз повећање броја надзора и бољу техничку опремљеност инспектора рада, што ће утицати на већу мобилност и ефективност рада на терену. Такође је неопходно наставити едукације инспектора рада у вези са принципима нове политике инспекције рада, усвојене кроз пројекат МОР-а, "Развој инспекције рада за 21. век". Приоритетни циљеви у области инспекције рада су смањење броја повреда на раду, смањење или елиминисање рада на црно, као и постизање европског стандарда у поступању инспекције рада. У том смислу, неопходно је доношење закона о инспекцији рада и кодекса понашања инспектора рада.

Сумирањем претходно описаних праваца реформи у области може се констатовати да се у наредном средњорочном периоду, пред ресорним министарством, постављају следећи кључни захтеви:

- § јачање активних мера запошљавања које подразумевају подстицање предузетништва, самозапошљавање путем започињања сопственог бизниса, субвенције за запошљавање одређених категорија незапослених у висини доприноса за обавезно социјално осигурање које плаћа послодавац, као и повећање стопе запослености засновано на бржем развоју малих и средњих предузећа;

- § повећање запослености угрожених категорија становништва, односно етничких мањина (инвалиди, Роми, избегла и расељена лица, дугорочно незапослени, неквалификовани) путем реализације посебних програма намењених овим групама;
- § јачање институција тржишта рада, као и развој система информација;
- § јачање система инспекције рада ради општег сузбијања рада 'на црно', а посебно у делатности услуга, у области социјалне заштите и здравствене заштите.

Табела 19. Приоритетни пројекти у области запошљавања у периоду 2008-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност Пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализ. пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Пројекат „Отпремнином до посла“ са акцентом на samozapošljavanje, обуке и запошљавање код другог послодавца	Министарство економије и регионалног развоја	18.800.000	10.000.000	8.800.000	2006-2009
2. Подршка развоју националне политике запошљавања-твининг пројекат	МЕРП, НЗС	1.500.000,00			2007-2009
3. Промоција запошљавања младих у Србији	МЕРП, Локална самоуправа	1.200.000 УСД			2007-2009
4. Изградња информационог система у запошљавању	НСЗ	4.000.000		1.500.000 ЕУР – подсистеми инсталација и обуке 2.500.000 ЕУР Планирано кроз пројекат КАРДС 2004 и 2006	2006-2008
5. Развој и јачање агенција за запошљавање	МЕРП	50.000	50.000		
6. Израда Стратегије у области спољних миграција	МЕРП Министарство за дијаспору, Министарство иностраних послова	200.000	200.000		2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност Пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализ. пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
7. Иновирање националног система класификације занимања према стандардима ЕУ – ИСЦО 88	МЕРП, НСЗ МСП	1.000.000	100.000	900.000	2008
8. Израда Студије о резултатима приватизације са становишта перспектива будућих инвестиционих улагања и отварања нових радних места	МЕРП	300.000	300.000		2007
9. Развијање центара за обуке	МЕРП НСЗ	8.000.000,00	800.000	7.200.000,00	2009-2011
10. Студије о регионалном развоју са становишта повећања нивоа запослености	МЕРП	400.000	100.000	300.000	2008-2010
11. Оснивање и јачање локалних савета за запошљавање	МЕРП, Локална самоуправа	*		Донације	
12. Имплементација Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом	МЕРП	33.730.667,00		Донације	2009
13. Развој људских и информационих капацитета за увођење система квота, дозвола за рад и потврда о пријави рада страних држављана	МЕРП МИНРСП	*	Буџет		2007.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност Пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализ. пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
14. Модернизација Националне службе за запошљавање, твининг пројекат	НСЗ	1.500.000,00			2007-2009

** Потребно је проценити вредност пројекта, као и структуру извора финансирања у сарадњи са надлежним министарством и надлежним институцијама*

3.4. Рад и социјална политика

Министарство рада и социјалне политике, према одредбама Закона о министарствима, обавља послове државне управе из области радних односа, зарада и примања, плата у јавном сектору осим у државним органима, затим из области безбедности и здравља на раду и инспекцијског надзора, синдикалног организовања, остваривања права из радног односа радника привремено запослених у иностранству и њихове заштите као и потписивања међународних конвенција у области рада, безбедности и здравља на раду и социјалног осигурања.

Министарство је надлежно за систем социјалне и породично-правне заштите, систем пензијско-инвалидског осигурања, за социјално осигурање и заштиту војних осигураника, борачко-инвалидску заштиту као и за борачко-инвалидске и инвалидске организације, за равноправност полова, за заштиту споменика, војних гробова и гробаља бораца у земљи и иностранству.

Министарство рада и социјалне политике својим законским решењима и целокупним активностима прати и подржава реформски курс који је дефинисала Влада Републике Србије, а приоритети министарства у наредном периоду могу се сажети на пет основних:

- § социјална политика, као део развојне стратегије и један од кључних сегмената политичких и економских реформи, биће усмерена ка ативном спречавању сиромаштва и превенцији социјалних проблема,
- § помоћ најсиромашнијем становништву, пензионерима, старим особама, деци без родитељског старања, избеглим и расељеним лицима, особама са инвалидитетом, као најосетљивијим категоријама становништва, кроз мере социјалне политике која ће бити у функцији подизања квалитета и достојанства људског живота,

- § расподела терета транзиције према економској снази, по начелу социјалне правде и солидарности,
- § супротстављање свим видовима дискриминације и стварање једнаких шанси за све,
- § хармонизација радног и социјалног законодавства са стандардима Европске уније.

У домену социјалне заштите, приоритети су интензивирање активности на изради новог Закона о социјалној заштити, увођења система квалитета у систем социјалне заштите, увођење система контроле и унапређење услуга на локалном нивоу. Најважнији документ је Стратегија развоја социјалне заштите, која има за циљ развијање интегралне социјалне заштите са доступним, квалитетним и разноврсним услугама, у циљу очувања и побољшања квалитета живота рањивих и маргиналних социјалних група и појединаца, и њихово оспособљавање за продуктивни живот у заједници, уместо зависности од социјалних служби. У постојећем систему социјалне заштите два су основна програма: социјална помоћ најсиромашнијим породицама и дечји додаци. Постојећи систем социјалне заштите у основи је добар и модеран, и његове главне карактеристике, као што је линија сиромаштва, допуњавање до линије сиромаштва, индексација линије сиромаштва трошковима живота треба задржати. Увођење "минималног нивоа социјалне сигурности" на територији Србије у 2004. години побољшало је приступ социјалној помоћи, довело до повећања износа социјалне помоћи и броја породица корисника социјалне помоћи у најсиромашнијим општинама. Из буџета су одобрена додатна средства за ову врсту помоћи кроз веће износе трансфера и већу покривеност најугроженијих категорија становништва.

Побољшањем ефикасности механизма социјалне заштите, применом Стратегије смањивања сиромаштва, Стратегије развоја социјалне заштите и оживљавањем привредне активности, очекују се до 2008. године већа издвајања за социјална давања, која дугорочно треба да се смање у односу на БДП. Реформа социјалне заштите је потребна у правцу бољег циљања социјалних трансфера, у смислу проширења помоћи кроз веће износе трансфера и кроз мрежу социјалне заштите, која би укључила најугроженије категорије становништва које тренутно не задовољавају критеријуме, за социјалну помоћ и обезбеђење приступа за све који задовољавају критеријуме али тренутно не остварују социјалну заштиту, попут Рома, избеглица и интерно расељених лица са Косова.

Потребно је повезивање различитих сектора на централном и локалном нивоу (запошљавање, образовање, здравље, социјална заштита) како би се осигурао интегрални приступ у социјалној заштити са нагласком на активним мерама социјалне политике. Важан елемент дугорочне стратегије је реформа социјалних услуга, која би требало да се креће у правцу деинституционализације, развоја алтернативних форми социјалне заштите и укључивања различитих актера у сферу пружања услуга. Овакви програми се на локалном нивоу већ пилотирају кроз програм Фонда за социјалне иновације и Фонда за финансирање инвалидских организација. Грађани ће своје потребе задовољавати пре свега, на локалном нивоу, у средини у којој живе, уз избор услуга које су за њих најмање рестриктивне, осим оних за које се процени да их је рационалније организовати на регионалном нивоу. С тим у вези, обезбедиће се услови и механизми за преузимање одговорности локалне самоуправе за задовољавање потреба грађана у области социјалне заштите. Средства за финансирање услуга обезбеђиваће се из изворних прихода локалне самоуправе, а из републичког буџета за општине које из изворних прихода не могу да обезбеде прописани минимум права у социјалној заштити.

Полазећи од Стратегије за смањење сиромаштва, од посебног значаја су, поред децентрализације система социјалне заштите, пружање ефикаснијих материјалних услуга и квалитетнијих услуга подршке, као и јачање професионалних капацитета запослених у социјалној заштити. Ради постизања квалитетнијег живота корисника услуга социјалне заштите, потребно је обезбедити побољшање понуде услуга по врсти и квалитету у свим облицима смештаја, стварање услова за задовољење потреба корисника на адекватан начин, што подразумева краће задржавање деце и младих у установама и оспособљавање за самосталан живот, рационалније коришћење средстава за развој услуга социјалне заштите.

Развој социјалног дијалога, рад на култури преговарања и доношење прописа који су усаглашени између социјалних партнера су приоритетне активности Сектора за рад, који је, поред овога, укључен и у закључивање колективних уговора у јавним службама и јавним предузећима чији је оснивач Влада Републике Србије. У Регистру синдиката, који се води у овом сектору министарства, до сада је уписано 19.000 синдиката, док је у Регистру удружења послодаваца заведено 57 удружења. До сада је регистровано 11 посебних колективних уговора, а 16 социјално-економских савета је уписано у Регистар локалних савета. Сектор прати рад Републичке агенције за мирно решавање спорова, која је за две године рада решила 2.578 индивидуалних радних спорова између послодаваца и радника и 39 колективних радних спорова. Побољшањем ефикасности рада социјално-економских савета на свим нивоима и

успостављањем разних видова сарадње социјалних партнера, вршиће се усаглашавање ставова социјалних партнера ради решавања проблема незапослености, повећања животног стандарда становништва и других питања од заједничког интереса. Даљи развој овог система кључан је приоритет министарства рада и социјалне политике, и представља окосницу планираних структурних пројектиних активности за период 2008 – 2009. година.

Основни приоритети у домену радних односа тичу се измена Закона о раду, израде новог Закона о платама у јавним службама и новог Закона о штрајку као и Правилника о радној књижици и осамревењивања базе података о синдикатима.

Изменама и допунама Закона о раду ће се отклонити уочени недостаци у појединим постојећим законским решењима која су се показала као неадекватна (утврђивање накнаде зараде за време одсуства са рада, висина отпремнине, право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, увећана зарада по основу минулог рада и др.), као и регулисати нови институти у циљу унапређења флексибилних облика рада, обезбеђивање заштите достојанства на раду и др.

Предстоји припрема Закона о евиденцијама у области рада и утврђивање јединствених стандарда и кодекса шифара за вођење евиденција у области рада. Новим прописима уредиће се питања прикупљања, обраде и вођења евиденција, као и обрада и објављивање података у области рада (евиденције о запосленима; врсте радног односа и радног ангажовања - на неодређено или одређено време, уговори о привременим и повременим пословима, уговор о раду и др.- и број радно ангажованих лица у сваком од ових облика рада; радно време-ефективни часови рада и одсуствовања са рада - боловање, плаћено или неплаћено одсуство и др.

Новим законом обезбедиће се потребни подаци који ће омогућити сагледавање стања и проблема у области рада, што представља основ за вођење адекватне политике и предузимање адекватних мера у области рада.

У области политике зарада наставиће се вођење чврсте политике зарада у јавном сектору, чији ће раст бити у складу са растом продуктивности рада. Плате у јавним службама регулисаће се посебним прописом, којим ће се успоставити стимулативни систем плата са циљем да се повећа квалитет јавних услуга. Поред овога, сектор наставља да прати и рад Фонда солидарности који постоји од 2005. године, када је основан да би заштитио и обезбедио права запослених у предузећима која су дошла у стечај.

У сфери Министарства за рад и социјалну политику је и реформа државног пензијског осигурања, која је почела 2001. године, када је померена старосна граница за одлазак у пензију, смањена стопа доприноса, уведен нови модел усклађивања пензија, којим раст пензија подједнако прати раст зарада и раст трошкова живота. Поред тога, реформа је настављена у марту 2003. године, новим законом о пензијском и инвалидском осигурању, по коме се износ пензије одређује према заради у целом радном веку. На овај начин успостављена је непосреднија веза између доприноса и висине пензије. Такође, уведено је и плаћање доприноса на сва примања.

Када је у питању пензиони систем, и поред значајних реформи које су извршене 2001. и 2003. године, пензиони систем карактерише неповољан однос пензионера/осигураника, још увек висок однос просечне зараде и пензије и наслеђена дуговања према пензионерима. Доприноси нису довољни за финансирање пензија - око 40% прихода пензионог фонда су дотације из буџета (дефицит пензионог фонда годишње износи око 6% БДП-а.).

Реформа пензијског система треба да буде двојака – прва група мера заснована на наставку реформи обавезног осигурања и друга – развијање приватног пензијског осигурања. Реформа обавезног осигурања подразумева: консолидацију пензионих фондова, као и побољшање информационог система и реорганизацију матичне евиденције осигураника (сакупљање података, регистровање осигураника и управљање подацима); даље побољшање у контроли наплате доприноса и дестимулација избегавања уплаћивања доприноса. Законским изменама из 2005. године регулисана је административна и финансијска консолидације три пензијска фонда – запослених, самосталних делатности и пољопривредника, ради смањења дефицита пензијских фондова (Административно консолидовани фонд почеће да ради 1. јануара 2008. године, а финансијска консолидација фондова завршиће се до почетка 2011. године). У току 2008. године предвиђено је законско регулисање прикључивања фонда војних осигураника јединственом пензијском систему Србије. Успоставиће се и централни регистар осигураника и обвезника доприноса и пореза на доходак до краја 2010. године, чиме ће се кроз реформисање администрације и доградњу информационог система омогућити ефикаснија контрола и наплата доприноса, као и јачање капацитета уз бољу везу пореске управе и пензијских фондова. Да би могућност увођења обавезног приватног пензијског осигурања (други стуб) била озбиљно и детаљно размотрена, неопходно је у наредном периоду успоставити фискалну равнотежу и побољшати финансијску ситуацију у државном пензијском систему (први стуб). Наиме, због високих транзиционих трошкова које ствара увођење другог стуба, као и због одређених негативности уочених у пензијским системима

околних земаља које су укључиле овај вид осигурања у свој систем, у наредном периоду се не размишља о увођењу другог стуба у пензијски систем Србије. Истовремено са реформом државног пензијског система 2006. године почели су са радом добровољни пензијски фондови (трећи стуб) чиме је проширена структура пензијског система. У наредном периоду унапређиваће се њихово функционисање, што ће имати значајан утицај на стабилност целокупног пензијског система и на његову дугорочну одрживост. Да би се то обезбедило побољшаће се информисаност грађана о циљевима и значају пензијске реформе и увођења добровољног пензијског осигурања, како би се обезбедила већа друштвена подршка за те реформе. Увођење добровољних приватних пензијских фондова обезбедиће веће приходе у старости и истовремено допринети развоју тржишта капитала.

Приоритети развоја у овом сегменту су: административна консолидација три фодна ПИО почевши од 2008. године, док ће финансијска консолидација уследити 2011. године; припрема законских решења о статусу и правима војних осигураника и војних пензинера и њихова интеграција у систему пензијског и инвалидског осигурања; закључивање Споразума о социјалном осигурању са Словенијом и дефинисање дугорочног стратешког правца развоја система.

Једна од најосетљивијих категорија становништва јесу особе са инвалидитетом, којих у Србији, према проценама има око 800.000. Преко 70% особа са инвалидитетом је сиромашно, а чак половина њихових прихода потиче од примања на основу различитих мера социјалне политике. Министарство рада и социјалне политике финансира програмске активности преко 400 удружења особа са инвалидитетом, за које је у првих 5 месеци 2007. године исплаћено је 123.739.464,79 динара. Такође је у наведеном периоду издвојено је 36 милиона динара за финансирање посебних захтева – едукације, трошкова адаптације простора организација особа са инвалидитетом, трошкова штампања публикација, семинара и конференција. Поред наведеног, финансирају се и пројекти удружења особа са инвалидитетом са циљем побољшања положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији. У 2004. години, финансирано је 85 пројекта, у укупном износу од 34 милиона динара, у 2005. години 159 пројеката вредних 178 милиона динара, а током 2006. године 57 пројеката са 119 милиона динара. Јавни позив за подношење предлога пројеката за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, ове године расписан је 3. новембра 2007. године.

Народна Скупштина је дана 17. априла 2006. године усвојила Закон о спречавању дискриминације особа са ивалитетом. То је први антидискриминациони закон у Републици Србији. Овом законом се уређује општи режим забране

дискриминације по основу инвалидности, посебни случајеви дискриминације особа са инвалидитетом, посупак заштите особа изложених дискриминацији и мере које се предузимају ради постицања равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом.

Влада Републике Србије је 28. децембра 2006. године усвојила Стратегију унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији. Стратегија представља средњерочни план активности свих друштвених актера у Републици Србији оснажујући темељ грађанског друштва коме Република Србија тежи, а меру успешности реализације тог стратешког циља биће могуће мерити и степеном испуњења циљева које ова стратегија поставља. Циљеви Стратегије установљени су за период од 2007-2015. године, са акционим плановима који се доносе за период од две године.

Потребе у овој области су велике, без обзира на залагање државе и удружења особа са инвалидитетом. Приоритети у овој области су: развој и подршка алтернативних облика заштите особа са инвалидитетом и обезбеђивање приступа комуникацијама и информацијама а кроз развој, креирање и примену иновација и нових технологија и коришћење најбољих пракси из света и окружења како би се омогућила успешнија укљученост особа са инвалидитетом у социо-економски живот Србије; развијен механизам евиденције особа са инвалидитетом, услед потреба статистичког праћења и развоја стратешких мера побољшања положаја ових лица, укључујући и праћење мера и циљева дефинисаних Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом; промоција права особа са инвалидитетом.

Популациона политика односи се на планирање породице и унапређење општег квалитета живота, посебно маргинализованих и недовољно интегрисаних друштвених група. Приоритети овог сектора министарства јесу: доношење стратешког документа са мерама и активностима усмереним на смањење негативног прираштаја становништва и стварање услова за жењени демографски развој; успостављање система и механизма заштите деце од злостављања, занемаривања, искоришћавања, насиља и трговине људима; помоћ у социјалној интеграцији угрожених група и подршка социјалној интеграцији Рома.

Унапређење механизма популационе политике и планирања породице путем примене мера Стратегијом подстицања рађања и мера подршке родитељству, свакако ће се дати допринос демографском развоју. Демографска кретања у Србији, према подацима Републичког завода за статистику за период од 1992. године до 2003. године, показују да је више од 22% становништва Републике Србије старије од 60

година, да је на нивоу Републике присутан дугогодишњи негативан прираштај који је далеко испод потреба простог обнављања становништва.

Стварање услова за унапређење положаја интерно расељених лица и социјално угрожених особа, држављана Републике Србије који су била у статусу избеглице, подразумева активности усмерене на заштиту и побољшање социјалног положаја и одговарајућу интеграцију ове категорије становништва у средине у којима су привремено збринуте, кроз организовање и спровођење потребних мера, координацију активности у збрињавању и побољшању положаја интерно расељених лица као и подршку локалним самоуправама у обезбеђивање потребних средстава за планиране активности. Посебне мере и активности нужно су усмерене на обезбеђивање помоћи деци расељених лица која бораве у колективним центрима у Републици Србији, али и другим осетљивим категоријама становништва.

Адекватна заштита и интеграција повратника по основу споразума о реадмисији подразумева хитно обезбеђивања одговарајућег капацитета и средстава за први прихват повратника као и капацитете за збрињавање лица у стању социјалне потребе у сарадњи са локалним самоуправама и у складу са потребама конкретне локалне заједнице. Извештаји везани за примену Стратегије смањења сиромаштва указују на високу концентрацију тешког сиромаштва међу ромским становништвом, што показује неопходност пружању подршке социјалној интеграцији Рома. Према попису становништва у Републици Србији, спроведеног 2002. године, Роми чине 1,4% укупног становништва (преко 108.000 лица), док процене невладиних организација и међународних организација указују на то да ромско становништво чини између четири и шест процената укупне популације (300 до 500 хиљада људи). Од укупног броја Рома у Србији, чак 60,5 % оних који живе у насељима сматра се веома сиромашним, а 9,8 % сматра се екстремно сиромашним.

Поред доходне димензије сиромаштва присутна је и додатна димензија сиромаштва у области образовања, запошљавања, здравствене заштите, становања, што је у узрочно последичној вези са отежаним приступом и недовољним коришћењем јавних служби. Ово је изузетно важно имати на уму при планирању мера које би морале да иду корак даље од програма социјалне заштите ка обезбеђивању једнаких могућности у приступу систему образовања, здравствене заштите, становању и уопште социјалне укључености у све сфере друштва.

У имплементацији Националне стратегије за борбу против трговине људима, коју је Влада донела 2005. године, у склопу интеграције жртава трговине људима, планирано је учешће министарства у изради препорука и измена одговарајућих

законских прописа на основу резултата анализа и сачињених дугорочних програма заштите и реинтеграције жртава трговине људима а у циљу идентификовања појаве у оквиру надлежности и рада служби социјалне заштите, предузимања расположивих законских мера и предлагање нових за отклањања узрока, обуке запослених за препознавање појаве и предузимање адекватних мера, пружања психосоцијалне подршке, помоћи и заштите жртвама трговине људима и изналагања и стварања могућности адекватног прихвата и збрињавања жртава (посебно малолетних) овог облика трговине.

Од 2007. године, Министарство рада и социјалне политике има Сектор за родну равноправност, који се бави увођењем родне равноправности, побољшањем положаја жена и стварањем политике једнаких могућности. Сви релевантни индикатори говоре да је положај жена слабији него положај мушкараца, да у доношењу одлука, у представничким и извршним телима, жене су заступљене несразмерно мало, не више од 18%, да је стопа запослености жена за тећину мања од стопе запослености мушкараца, да разлика у платама износи 17%, да трећина жена трпи неки вид насиља и да су наслеђени стереотипи о улози жене. Приоритети у овој области односе се на доношење законских прописа који воде ка побољшању положаја жена, односно доношење Закона о родној равноправности; доношење Националног плана активности за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности; спровођење мера ради побољшања економског положаја жена и сузбијања насиља над женама.

У оквиру заштите бораца, војних и цивилних инвалида ратова као и цивилних жртава ратова на овим подручјима приоритети су: наставак изградње станова за ратне војне инвалиде; ресоцијализација војних инвалида; увођење јединственог информационог система у борачко-инвалидској заштити и усвајање новог Закона о борачко-инвалидској заштити.

Управа за безбедност и здравље на раду обавља следеће послове: припрема прописе у области безбедности и здравља на раду и мишљења за њихову примену, стара се о примени међународних аката у области безбедности и здравља на раду, истражује и подстиче развој у области хуманизације рада и подстиче образовање и развијање културе рада у области безбедности и здравља на раду, организује полагање стручног испита за обављање послова безбедности и здравља на раду и издавање лиценци правним лицима и предузетницима за обављање послова безбедности и здравља на раду, правним лицима и одговорним лицима за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине, едукацију запослених, послодаваца, инспекције рада уз организовање прикупљања и анализирања података о повредама на раду, професионалним обољењима и

обољењима у вези са радом, као и развој и унапређење информационо-документационе делатности у области безбедности и здравља запослених.

Приоритети се односе на заокруживање законодавног оквира кроз доношење подзаконских прописа усаглашених са директивама ЕУ. До краја 2008. године извршити усаглашавање са директивама 89/655/ЕЕЦ о минимуму захтева за заштиту здравља и безбедности приликом коришћења опреме за рад од стране радника на радном месту и 89/656/ЕЕЦ о минимуму захтева за заштиту здравља и безбедности приликом коришћења личне заштитне опреме од стране радника на радном месту, припремити Националну стратегију у области безбедности и здравља на раду. У Републици Србији доношењем Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05), први пут је прописана обавеза послодавцима да спроводе процедуру процене ризика на радним местима, у циљу смањења повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом. Процењивање ризика на радном месту и у радној околини изузетно је важна мера превенције и зато је потребно даље развијати систем процене ризика на радном месту у радној околини.

Инспекторат за рад бави се инспекцијским надзором у области безбедности и здравља на раду и радних односа, увиђајем тешких, смртних и колективних повреда на раду и сузбијањем рада на црно. Број инспекцијских надзора током 2007. године знатно је повећан, док је број смртних повреда на раду у првој половини 2007. године смањен у односу на исти период 2006. године. Највише повреда на раду догађа се у индустрији, рударству и грађевинарству. Приоритети се односе на: смањивање повреда на раду и професионалних обољења; сузбијања рада на црно и смањење броја повреда радно-правних односа (прековремени рад, разни облици дискриминације, исплата зарада) и доношење Кодекса понашања инспектора рада и изградња модерног система инспекције рада прилагођеног ЕУ стандардима.

Програми и пројекти реализовани окриљем Министарства рада и социјалне политике су у протеклом периоду пратили реформски курс који је дефинисала Влада Републике Србије, у оквиру приоритета наведених на почетку овог текста. Пројекти су усмерени на јачање капацитета самих система, укључујући институционалну изградњу капацитета тржишта рада и система социјалне заштите.

У циљу доприноса реализацији наведених приоритета и праваца реформе, министарство предлаже реализацију низа програма и пројеката (Табела 21).

Табела 20. Реформски пројекти МИНРСП

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (евро)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Фонд за социјалне иновације	МИНРСП	1.250.000 800.000	800.000	ЕАР 1.250.000	2007 Коментар Пројекат ће се реализовати и у 2008. години
2. Подршка имплементацији Стратегије развоја социјалне заштите	МИНРСП	5.000.000		ДФИД и НМСП	2007 Коментар Пројекат ће се спроводити у 2008. и 2009. години
3. Успостављање и примена система акредитације програма обуке за пружаоце социјалних услуга у РС	МИНРСП	545.000		НМСП	2007 У току
4. Подизање конкурентности предузећа за радно оспособљавање и запошљавање особа са инвалидитетом на тржишту у Србији	МИНРСП	1.633.633	1.000.000 Министарство економије и регионалног развоја	633.633 Краљевина	2007- 2008 Пројекат је у току. Пројекат се реализује у складу са предложеним планом активности.
5. Пројекат реформе пензијског административног система и обједињене наплате у Србији	МИНРСП, МФИН	21.000.000	200.000	20.800.000 Светска банка	2006 У току
6. Израда националног плана акција за особе са инвалидитетом у РС	МИНРСП, Ресорна Министарства и организације особа са инвалидитетом	6.500			у току
7. Подршка институцијама социјалне сигурности за земље Западног Балкана	МИНРСП	2.200.000		КАРДС	2005-2007 У току
8. Изградња и опремање малих домова за смештај старих (15-50 корисника)	МИНРСП	3.494.883	НИП		2007 У току, предложен наставак, средстава НИП-а

9.	Адаптација, опремање и преуређење простора ради промене намене, куповина опреме у 23 објекта за смештај деце и омладине без родитељског старања и њихове трансформације у сервисе за потребе локалне заједнице и региона	МИНРСП	950.000	НИП		2006 У току, предложен наставак, средства НИП-а
10.	Изградња или куповина и опремање станова – стамбених јединица за становање уз подршку за младе који излазе из система социјалне заштите и реализација програма осамостаљивања у местима порекла	МИНРСП	2.301.075	НИП		2007 У току, предложен наставак, средства НИП-а
11.	Израда или адаптација простора, набавка опреме за дневне боравке	МИНРСП	1.198.236	НИП		2008 У току, предложен наставак, средства НИП-а
12.	Унапређивање социјалног дијалога у Србији	МИНРСП	1.000.000		Предложено за ИПА	2008-2009
13.	Институционално јачање Фонда за социјалне иновације као механизма увођења система квалитета у социјалне услуге на локалном нивоу и нових пружалаца услуга	МИНРСП	2.088.000		Предложено за ИПА	2008
14.	Израда Националне стратегије борбе против насиља	МИНРСП	*			2008
15.	Израда Закона о социјалној заштити	МИНРСП	*			2008
16.	Социјално становање уз подршку и Дневни центри за особе са инвалидитетом	МИНРСП	127.000.000	НИП		2008
17.	План инвестиционих	МИНРСП	2.500.000	НИП		2006-2007

улагања у Сектор инспекције рада					
18. Социјално становање за ратне војне инвалиде III	МИНРСП	26.142.600	НИП	6.842.600	2008
19. Изградња здравствено-реhabилитационог центра за ветеране ратова `90.	МИНРСП	375.000	НИП 300.000	75.000	2008
20. Образовање жена за равноправно учешће на тржишту рада	МИНРСП	435.294	НИП		2008
21. Развој информационог система (опрема и програми) за потребе Министарства рада и социјалне политике	МИНРСП	3.300.000	НИП		наставак 2008
22. Стратегија повећања продуктивности и конкурентности привреде Србије		211.765	НИП		2008-2009
23. Израда Стратегије развоја пензијског система у Србији	МИНРСП	500.000			2008-2009
24. Подршка развоју пензијског система у Србији – Утврђивање основа за прављење стратегије даљег развоја пензијског система	МИНРСП	200.000		ЕАР	2007 – 2008
25. Оснивање Центара за пружање подршке особама са телесним инвалидитетом за самосталан живот	МИНРСП	*			2008-2009
26. Оспособљавање представника јединица локалне самоуправе у пружању бесплатне правне помоћи особама са инвалидитетом у поступку имплементације и промоције Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом	МИНРСП	100.000		Предложено УНДП	2008-2009

27. Испитивање финансијске изводљивости увођења сервиса персоналних асистената у систем услуга социјалне заштите		*			2008
28. Израда студије о оправданости увођења социјалних (националних) пензија	МИНРСП	80.000			2007
29. Реформа система плата у јавним службама		1.300.000			2008-2009
30. Увођење система бонова за исхрану у току рада	МИНРСП	*			2008-2009
31. Унапређење система евиденција у области рада	МИНРСП	*			2008-2009
32. Успостављање механизма за заштиту достојанства личности на раду	МИНРСП	*			2008-2009
33. Унапређење капацитета за издавање дозвола за рад и потврда о пријави рада страних држављана	МИНРСП	*			2008-2009
34. Унапређење постојећих и развијање нових флексибилних облика рада	МИНРСП	*			2008-2009
35. Програм: Унапређење популационе политике путем реализације: - истраживања « Хумани ресурси општина Србије: демографски, економски и социјални аспекти » -информисање и едукација 40 општина у Србији о циљевима, мерама и активностима Стратегије за подстицање рађања, као и	МИНРСП, Локална самоуправа	6.500 + 15.000		6.500 + 15.000	2008-2010

могућностима имплементације на локалном нивоу уз ефикасно коришћење постојећих ресурса за развој услуга у циљу подршке природној породици					
36. Програм: Развој капацитета за прихват и збрињавање повратника по основу споразума о реадмисији у 20 општина у Србији	МИНРСП, Локална самоуправа	36.680.000	Део предложе н за НИП 17.200.000		2008-2010
37. Едукација социјалних партнера у делатности грађевинарства из области безбедности и здравља на раду	МИНРСП	200.000		Предложено за ИПА	2008-2010
38. Модернизација рада (интеграција послова) инспекције рада у Републици Србији у складу са стандардима и праксом Међународне организације рада и Европске Уније	МИНРСП	450.000		Предложено за ИПА	2008-2010
39. Доследна примена прописа из области безбедности и здравља на раду у делатности грађевинарства и индустрије грађевинског материјала	МИНРСП	500.000			2009
40. Сузбијање рада "на црно"	МИНРСП	500.000			2009
41. Процена здравственог стања и здравствених потреба бораца ратова '90 (са нагласком на ментално здравље)	МИНРСП	320.000			2008- 2011
42. Увођење јединственог информационог система исплате у борачко-инвалидској заштити – обука свих општинских	МИНРСП	130.000			2008-2009

служби					
43. Заштита деце са сметњама у развоју која су на резиденцијалном смештају у установама социјалне заштите у Републици Србији	МИНРСП	250.000			2008-2010
44. Израда анализе у области заштите деце са сметњама у развоју која су на резиденцијалном смештају у установама социјалне заштите у Републици Србији	МИНРСП	20.000			2008 6 месеци
45. Трансформација установа за децу и развој одрживих алтернативних видова збрињавања деце	МИНРСП	1.221.000			2008
46. Изградња капацитета запослених у 20 установа за смештај деце и одраслих лица ометених у развоју	МИНРСП	130.000			2008 8 месеци
47. Имплементација Општег протокола о заштити деце од злостављања и занемаривања	МИНРСП	*			2008 Коментар Наставак реализације пројекта из 2006. године Пројекти за које нису обезбеђена средства, а приоритети су и за наредни период
48. Имплементација Посебног протокола о заштити деце од злостављања и занемаривања у установама социјалне заштите	МИНРСП	300.000			2008 Коментар Наставак реализације пројекта из 2006. године Пројекти за које нису обезбеђена средства, а приоритети су и за наредни период
49. Унапређење квалитета заштите деце и породице: Заштита деце са проблемима менталног здравља, Превенција и заштита жртава злоупотребе,	МИНРСП	3.000.000			2008-2010 Коментар Овај велики пројекат би се реализовао до 2010. године. Дата је груба процена средстава за 2 године

<p>занемаривања и породичног насиља, Подршка осамостаљивању младих који напуштају заштиту у домовима за децу и хранитељским породицама, Успостављање система институционалне и ванинституционалне заштите малолетних учинилаца кривичних дела, Унапређивање заштите деце без родитељског старања применом института хранитељства и Унапређење примене института усвојења у заштити деце без родитељског старања</p>					<p>спровођења пројекта.</p>
---	--	--	--	--	-----------------------------

3.5. Пољопривреда, шумарство и водопривреда

Пољопривреда представља изразито важну компоненту укупне економије Републике Србије. Учешће пољопривреде у БДП-у земље у периоду 2000. - 2005. године је било изразито високо и кретало се у интервалу од 15 до 20%. Данас је допринос пољопривредне производње стварању укупне вредности друштва знатно нижи уз очекивано даље смањење (у 2006. години око 11%). Међутим, целокупан агробизнис комплекс земље (у јединству фармерског, предфармерског и постфармерског сектора) ствара трећину укупног БДП-а. С обзиром на велике природне потенцијале за успешну организацију различитих видова пољопривредне производње, да је укупно 42% становништва земље насељено у руралним областима, значајне прерађивачке капацитете у агроиндустрији који нису у целости искоришћени, преференцијални приступ главним извозним тржиштима за пољопривредне производе (ЕУ, ЦЕФТА чланице, Русија) сматра се да Република Србија има велики потенцијал у пољопривредном сектору који није у потпуности искоришћен.

Проблеми у области пољопривреде се првенствено односе на: велику уситњеност производње (мала величина породичних газдинстава која најчешће не може економијом обима одговорити на захтеве тржишта), неадекватне иригационе

системе, застарелу механизацију на великом броју газдинстава, неадекватно функционисање тржишта земљишта; недовољно ефикасно финансијско тржиште у руралној економији; спору приватизацију са мало страних улагања; неуравнотежен развој руралних и урбаних подручја; слабо развијену тржишну инфраструктуру, институције и организације тржишта, као и често неадекватну царинску заштиту домаће производње.

Међутим уз адекватну аграрну политику која може утицати на повећање продуктивности путем реструктурирања и инвестиција, пољопривреда може дати значајан допринос економском развоју земље. У наредном периоду очекује се и апсолутно повећање бруто додате вредности у пољопривредној делатности која укључује лов, шумарство и рибарство. Такође имајући у виду постојање посебних програма предприступне помоћи од стране ЕУ за земље кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у ЕУ, за очекивати је пласман одређених средстава у агробизнис сектор земље. Ипак, кроз ИПА програме помоћи (који у себи обједињују све раније предприступне програме имплементираних од стране ЕУ) пољопривреда Србије ће значајна средства добити тек након отварања ИПАРД компоненте програма (намењене руралном развоју) што ће се десити тек након стицања статуса земље кандидата за чланство у ЕУ.

У септембру 2005. године, Влада је усвојила Стратегију пољопривреде Србије, која ће се имплементирати у наредном периоду до 2008/2009. године. Званично су утврђени циљеви аграрне политике у Србији и предложени њени нови правци које би требало следити како би се остварили постављени циљеви.

Главни правци развоја пољопривреде су:

- § Реструктурирање (произвођача, власништва и институција) - обухвата: земљишну реформу, институције у пољопривреди, приватизацију у пољопривреди, и управљање шумским и водним ресурсима;
- § Развој тржишта и тржишних механизма - обухвата: улогу Владе у тржишној економији, пољопривредна тржишта, политику цена и остале мере аграрне политике за подршку тржишту, тржиште земљишта и кредита;
- § Рурални развој и заштита животне средине - обухвата: развој села, диверзификацију производње и унапређење услова живота сеоског становништва.

Све предложене активности у Стратегији су у потпуности у складу са ЕУ стандардима. Институционални оквир је највећим делом креиран током 2004. и 2005. године када су основане институције за имплементацију пољопривредне стратегије: Управа за ветерину, Управа за заштиту биља, Републичка дирекција за воде, Управа за шуме, Сектор за инспекцијски надзор, Сектор за аналитику и аграрну политику, Сектор за правне и опште послове, Сектор за развој села и пољопривреде.

Законски оквир се још увек базира на законима из предтранзиционог периода. Од нових закона усвојен је Закон о ветеринарству 2005. године, а у 2006. години усвојен је Закон о пољопривредном земљишту и Закон о органској производњи и органским производима. У процесу израде су Закон о пољопривреди и руралном развоју, Закон о заштити биљних сорти, и Закон о семену. Закон о безбедности хране као и Закон о здрављу биља су приоритети према Акционом плану хармонизације прописа са прописима ЕУ и Плану законодавних активности за приступање СТО.

Доношењем ових закона законодавна регулатива и стандарди ускладиће се са оним на снази у ЕУ, како би се олакшао извоз наших производа на тржиште ЕУ али и остале земље. Томе ће значајно допринети увођење стандарда безбедне хране, којим се осигурава потпуна здравствена безбедност прехранбених производа у свим сегментима производње и прераде, по принципу "од њиве до трпезе".

У циљу реформе и развоја пољопривреде, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Србије обезбедило је из аграрног буџета подстицајна средства пољопривредницима за унапређење пољопривредне производње и пласмана, као и за инвестирање у сеоску инфраструктуру. Средства се углавном додељују за пројекте изградње објеката за складиштење пољопривредних производа и адаптацију фарми, као и за инвестиције у изградњу и опремање центара за развој села. Подстицајна средства додељују се бесповратно у износу од 20 до 60 одсто од вредности инвестиције. Ови пројекти ће се финансирати и кроз Национални инвестициони план.

У протеклих пет година међународна подршка пољопривредном сектору је углавном била техничке природе намењена за јачање институционалних капацитета сектора и израду програма и планова будућег развоја, а један део међународних средстава је уложен и у реконструкцију лабораторија и система за наводњавање и одводњавање. У наредном периоду подршку би требало усмерити у јачање фондова усмерених на структуралне реформе, инвестициона улагања и успостављање стандарда производње и прераде пољопривредно-прехранбених производа, као и на

јачање сузбијања и ерадикације заразних болести животиња (бруцелоза, леукоза, класична свињска куга, болест плавог језика).

Најважнији пројекти у области пољопривреде, шумарства и водопривреде у периоду 2000.- 2006-(7).година:

1. Пројекат техничке помоћи- <i>Policy advisory unit</i>	ЕАР	2001-2003
2. Реформа лабораторије за контролу ланца безбедности хране	ЕАР	2002-2004
3. Регистрација говеда у складу са ЕУ системом	ЕАР	2003-2006
4. Подршка успостављању информационог система на тржишту пољопривреде	УСДА	2004
5. Анализа робе широке потрошње	УСДА	2004
6. Институционална изградња унутар МПШВ	ЕАР	2004-2005
7. Реформа ветеринарске, фитосанитарне и санитарне Инспекције	ЕАР	2004-2007
8. Изградња институционалних капацитета у Управи за заштиту биља МПШВ	ЕАР	
9. Политика руралног развоја и система плаћања	ЕАР	2006-2008
10. Реформа транзиције пољопривреде Србије (СТАР)	Светска банка	
10а. Припремна фаза за СТАР: Пројекат <i>In situ</i> конзервација агробiodиверзитета,	ГЕФ-ПДФБ	2006
10б. Припремна фаза за СТАР: Пројекат Развој руралног пословног окружења	ПХРД	2006
11. Развој сектора шумарства у Србији	ФАО/Финска	2005-2008
12. Мрежа југоисточне Европе за развој биљних генетичких ресурса	Шведска	2004- 2014
13. Програм Сектора шумарства Србије	Аустрија	Јан –Дец 2004
14. Подршка реструктурирању ЈП „Србијашуме”	Норвешка	2004-2006
15. Смањења загађења реке Дунава	Светска банка	2006-2010
16 . Рехабилитација система за наводњавање и одводњавање	Светска банка	2006-2011
17. Институционално јачање капацитета Управе за ветерину	ЕАР	2006-2009
18. Изградња капацитета за регулисање винског сектора у Републици Србији	ЕАР	2006-2008
19. Водопривредни информациони систем	ЕАР	2007-2009
20. Пројекат ЕУ Инфо центар за пољопривреду Србије	Словачка	2005-2007
21. Јачање капацитета Републичке дирекције за воде	ЕАР	2006-2009
22. Подршка изради нарцта стратегије уређења земљишта (комасације) са пилот пројектом	ФАО	2006-2007
21. План управљања речним сливом – пилот пројекат за слив реке Колубаре	Шведска	2006 -

24. Израда Стратешког плана развоја канализационе мреже и третмана отпадних вода у сливу Јужне Мораве и припрема тендерске документације за конструкцију	EAP	2007 -2009
25. Јачање капацитета администрације лабораторија ланца исхране	EAP	2006-2008
26. „Развој Националног оквира за биолошку сигурност за Србију“	UNEP/GEF	2005 – 2008
27. „Изградња капацитета за успешно приступање Механизму размене информација, у циљу успешне имплементације одредби Картагена протокола о биолошкој сигурности и олакшане размене информација о, и искустава у вези са живим модификованим организмима“	UNEP/GEF	2008 - 2011

НИП:

1. ЕУ компатибилни систем за тестирање млека
2. Адаптација, поправка и доградња постојећих фарми
3. Изградња складишних капацитета
4. Котао на сојину сламу
5. Опремање енолошке лабораторије
6. Појачавање електро мреже
7. Изградња, поправка и уређење атарских путева
8. Изградња и доградња водоводне мреже
9. Изградња и доградња канализационе мреже
10. Комасација у селу Поткање
11. Матични засади винове лозе
12. Традиционални пољопривредни производи и њихова заштита географског порекла
13. Ерадикација чокота винове лозе
14. Изградња и опремање центра за шумско семе
15. Пошумљавање необраслих површина у Републици Србији
16. Мере унапређења села и руралног развоја

Приоритетне активности у области пољопривреде у наредне три године ће укључити: припрему и усвајање стратешких докумената који ће осигурати реализацију главних циљева реформе у области пољопривреде, шумарства, лова и водопривреде; оснивања база за праћење и реформисање система субвенција, као и спровођење активности са сврхом интегрисања у заједничку пољопривредну политику ЕУ (где је нагласак на креирању политике безбедности хране и хране за животиње која ће бити компатибилна са системом безбедности хране ЕУ, као и са основним принципима и

начелима СТО и релевантних споразума, а ради заштите здравља људи, животиња и биљака).

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, разрадиће активности и мере у функцији остваривања основних реформских циљева у овој области, као и намене и коришћење буџетских средстава у периоду од 2008. до 2010. године.

Прва група обухватиће реформе тржишних мера, које се односе на извозне субвенције, подршку ценама за одређене пољопривредне производе, директна плаћања по хектару или грлу стоке, регресирање инпута (део трошкова сносиће Влада) и регресирање складиштења за берзанску робу. Другом групом обухватиће се структурне мере, као што су подршка инвестицијама, руралном развоју, увођењу стандарда, унапређењу земљишта, заштити животне околине и очувању биодиверзитета.

Отварање привреде Републике Србије према светском тржишту и либерализација спољне трговине резултираће постепеним смањивањем царинске заштите. Након истека транзиционог периода Споразума о стабилизацији и придруживању, Република Србија ће моћи да задржи одређени проценат царинске и нецаринске заштите у трговини пољопривредним производима у односу на ЕУ. Квоте за поједине пољопривредне производе које су од стране ЕУ додељене Републици Србији неће се смањивати.

У оквиру преговора за приступање СТО неопходно је припремити програме хармонизације свих прописа са правилима СТО и програме мера политике у области пољопривреде, услуга, интелектуалне својине, стандардизације, техничких прописа, безбедности хране и ветеринарских и фитосанитарних мера.

Ради повећања конкурентности и изградње одрживог и ефикасног пољопривредног сектора, наставиће се изградња институција у области пољопривреде које ће бити у функцији лакшег прилагођавања тржишном начину привређивања и условима који владају у ЕУ, а обухватиће стварање модерног и ефикасног Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде које ће моћи да развија, спроводи и надгледа ефикасну политику и да успешно преговара са ЕУ и осталим трговачким партнерима, унапређење саветодавних служби, истраживања у пољопривреди и тржишни информациони систем у пољопривреди (СТИПС) као и реформу и развој задругарства у Србији. Законом о пољопривредном земљишту предвиђа се оснивање Управе за пољопривредно земљиште чији ће се послови односити на окончање процеса трансформације пољопривредног земљишта из

друштвеног у државно и приватно власништво и управљања земљиштем у државној својини, као и на уређење инспекцијског надзора. Нацрт стратегије за уређење земљишта је у изради уз помоћ ФАО и његово усвајање је планирано за први квартал 2008.

Тржиште земљиштем, кроз изградњу тржишта кредита успоставиће се систем краткорочних кредита за финансирање производње и продаје, систем средњорочних кредита за набавку основних средстава и систем дугорочних кредита за куповину земљишта, као и донети програм консолидације земљешта. У систему тржишта кредита створиће се законска и институционална основа да се на основу робног записа користи краткорочни кредит.

Као будуће поље знатних улагања у пољопривреди намеће се рурални развој односно, унапређење услова живота и рада на селу и промовисање руралних области као здравих и атрактивних средина за живот. Програмима руралног развоја подстицаће се унапређење производње и пласмана, јачање сеоске инфраструктуре и диверзификација руралне економије, развој и промоција руралних области, заштита животне средине и сеоских предела.

Стратегија за смањење сиромаштва наглашава стимулисање запошљавања и економског раста и повећање животног стандарда у руралним срединама, посебно у испражњеним, пограничним и брдско-планинским подручјима. Посебна пажња биће посвећена старијој популацији пољопривредних произвођача и другим угроженим категоријама. Такође, наглашавање принципа партнерстава у циљу идентификације, планирања и имплементације програма за развој руралних подручја.

Основни циљеви шумарске политике заснивају се на Стратегији развоја шумарства и односи се на очување и унапређење стања шума и развој шумарства као привредне гране. Остваривање утврђене политике у области шумарства подразумева реформу институција и законодавства из ове области, као и образовање одговарајућих стручних кадрова за овај сектор.

Изградња институционалног оквира подразумева доношење новог закона о шумама, имплементацију шумарске политике и Националног програма шумарства, као и доношење нових пратећих закона битних за ове области.

Сектор водопривреде, као веома битан део привредног и друштвеног система, такође карактеришу бројни проблеми за чије решавање су неопходна велика улагања које држава сама не може да обезбеди. Кључни проблеми у сектору вода су: недовољна усклађеност политике сектора вода са осталим секторима (пре свега, заштитом животне средине), регулациони механизми неусаглашени са европским

трендовима и стандардима, неефикасан систем финансирања управљања водама, ниска цена воде и услуга и недостатак економских подстицаја, недовољан и неадекватан мониторинг површинских и подземних вода и недостатак контроле отпадних вода, нерационално коришћење воде за водоснабдевање и друге потребе, недовољан степен каналисаности насеља и недостатак уређаја за пречишћавање отпадних вода, недовољно коришћење постојећих капацитета за наводњавање, неадекватан систем заштите од спољних и унутрашњих вода. Због тога период од 2008. - 2010. године треба да обухвати активности на стварању законодавног и институционалног оквира потребног за спровођење реформи у сектору вода и почетак инвестиционог циклуса. Приоритети у управљању водама у наредне три године су водоснабдевање сеоског становништва, завршетак великих система за водоснабдевање, прогноза и заштита против поплаве, заштита вода постојећих акумулација које се користе за водоснабдевање, изградња постројења за пречишћавање отпадних вода корисника који испуштају воду у мале водотоке, као и доношење и спровођење прописа релевантних за ову област.

У складу са напред наведеним правцима развоја пољопривредне области дефинисани су средњорочни приоритети у сектору пољопривреде, шумарства и водопривреде су:

- § Додатно ојачати административне капацитете за формулисање и спровођење политике; креирати и почети спровођење политике за рурални развој,
- § Наставити јачање ветеринарског, санитарног, фитосанитарног законодавства и контроле у области безбедности хране, као и лабораторије за контролу вина,
- § Унапредити управљање отпадом и смањити загађивање у области пољопривреде,
- § Ојачати системе пољопривредног и прехранбеног тржишта, укључујући контроле квалитета и анализу ризика на критичним тачкама [*hazard analysis critical control point* (НАССР)],
- § Смањити поремећаје на пољопривредним тржиштима узроковане променама политике и реформисати Дирекцију за робне резерве,
- § Проширити идентификацију и регистрацију животиња,
- § Ојачати функционисање тржишта земљишта, започети са реформом земљишта, реструктурирањем и приватизацијом великих фарми,
- § Креирати услове за задовољење потреба пољопривредних произвођача за краткорочним, средњорочним и дугорочним кредитима,

- § Наставити са усклађивањем реформи са правилима СТО и обавезама да би се убрзало приступање СТО,
- § Стварање модерних и ефикасних институција које развијају, спроводе и надгледају ефикасну политику и успешно преговарају са ЕУ и осталим трговачким партнерима,
- § Изграђивати институције које могу квалитетно и ефикасно да спроводе водопривредну политику, у циљу ефикасног управљања воденим ресурсима, које при томе могу саме да се финансирају и које ће задовољити потребе корисника, како у руралним и урбаним срединама,
- § Изградити системе за прикупљање, транспорт и пречишћавање отпадних вода насеља, посебно у угроженим зонама,
- § Обезбедити ефикасну одбрану од поплава санацијом постојећих и уградњом недостајућих објеката за заштиту од штетног дејства вода,
- § Унапређење стања ресурса и развој шумарског сектора.
- § Унапредити поступак признавања и заштите сорти пољопривредног биља у складу са процедурама у земљама Европске Уније (набавка одговарајуће опреме и едукација запослених)

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је дефинисало конкретне пројекте које треба спровести у овој области у наредне три године (Табеле 22 и 23).

Табела 21. Приоритетни инвестициони пројекти у области пољопривреде, шумарства и водопривреде у периоду 2008.- 2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Опремање лабораторија за испитивање ракија и етил/алкохола по стандардима ЕУ	МПШВП - Сектор за инспекцијски надзор	1.500.000	200.000	1.300.000	2009. година
2. Унапређење пољопривредне механизације (механизације са малим радним захватом за пољске огледе) и опреме за унапређење поступка	МПШВ - Сектор за аграрну оперативу	1,150 000			3 године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
признавања и заштите сорти пољопривредног биља					
3. Опремање и успостављање мреже лабораторија за детекцију, идентификацију и квантификацију генетичке модификације, као и обука људских ресурса (изолација гена, секвенционирање, итд)	МПШВ - Сектор за аграрну политику	2.000.000			3 године
4. Успостављање лабораторија за независну контролу сировог млека, према ЕУ стандардима	МПШВ - Сектор за аграрну политику	3.000.000			
5. Унапређење производње и пласмана гљива (јестивих, за индустријску прераду и са медицинским својствима).	МПШВ – Сектор за аграрну политику/Пољ .факултет Земун	700.000			3 године.
6. Подизање стакленика и производња расада поврћа и цвећа у стакленицима за тржиште СЕФТЕ..	МПШВ – Сектор за аграрну политику/ Департман за ратарство и повртарство, Пољ, фак.НС	1.500.000			2008-2010. година
7. Набавка софтвера за повезивање базе података регистрованих газдинстава са ветеринарском базом података, као и образовање база података у другим секторима, ради ефикаснијег креирања аграрне политике	МПШВ - Сектор за аграрну политику	1.500.000			
8. Успостављање система оцењивања и класирања по меснатости свињских трупова на линији клања.	МПШВ - Сектор за аграрну политику	2.000.000			
9. Увођење селекцијских метода	МПШВ -	1.000.000			

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
у сточарству по ЕУ стандардима	Сектор за аграрну политику				
10. Опремање лабораторија за испитивање вина по стандардима ЕУ и унапређење самоконтроле квалитета вина код асоцијација произвођача	МПШВ - Сектор за аграрну политику	2.500.000	200.000	2.300.000	2009. година
11. Унапређење развоја руралних области кроз ревитализацију виноградарске и винарске производње	МПШВ – Сектор за аграрну политику	5.900.000	900.000	5.000.000	2009. година
12. Селекција локалних и аутохтоних сорти винове лозе и сертификација садног материјала по стандардима ЕУ	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.900.000	200.000	1.700.000	2009. година
13. Подизање квалитета вина и промоција вина са географским пореклом	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.100.000	200.000	900.000	2010. година
14. Осмотски процеси у технолошким поступцима прераде воћа и поврћа, пилот пројекат	МПШВ – Сектор за аграрну политику/ Институт за прехранбену технологију и биохемију, Пољ.фак.Зем ун	700.000			2008-2010. година
15. Унапређење поступка сушења шљиве и рехидратације суве шљиве	МПШВ – Сектор за аграрну политику/ Институт за прехранбену технологију и биохемију, Пољ.фак.Зем ун	200.000			2008-2010. година
16. Могућности мембранских сепарационих процеса у погледу квалитета сокова од воћа и поврћа	МПШВ – Сектор за аграрну политику/ Институт за прехранбену технологију и биохемију,	200.000			2008-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
	Пољ.фак.Зем ун				
17. Подизање интензивних засада јагодастог воћа са савременом технологијом гајења (систем за наводњавање, противградна мрежа, одговарајући сортимент, сертификован садни материјал...)	МПШВ – Сектор за аграрну политику	5.000.000			2008-2010. година
18. Ерадикација заражених и ревитализација старих и напуштених засада воћа	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000			2008-2010. година
19. Заснивање матичних засада воћа са сертификованим садним материјалом	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000			2008-2010. година
20. Откуп, складиштење, чување и дистрибуција свежег воћа и поврћа (формирање дистрибутивних центара)	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000			2008-2010. година
21. Селекција локалних и аутохтоних сорти воћа	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.000.000			2008-2010. година
22. Успостављање воћарског регистра и катастра	МПШВ - Сектор за аграрну политику	1.000.000			2008-2010. година
23. Успостављање индустријског регистра – регистар прерађивача воћа и поврћа и произвођача пића	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.500.000			2008-2010. година
24. Развој центра за контролу квалитета прехранбених производа биљног порекла	МПШВ – Сектор за аграрну политику/ Институт за прехранбену технологију и биохемију, Пољ.фак.Зем ун	5.000.000			2008-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
25. Оснивање балканског едукативног центра за производњу и квалитет поврћа	МПШВ – Сектор за аграрну политику/ Департман за ратарство и повртарство, Пољ, фак. НС	1.000.000			2008-2010. година
26. Оптимизација система контроле, класификације, вредновања и разврставања масовних зрнастих култура у промету у циљу оптимизације њиховог искоришћења у производњи хране, извозу и енергетици	МПШВ – Сектор за аграрну политику	10.000.000		10.000.000	2-3 године
27. Успостављање Регистра привредних субјеката из области пољопривреде и прехранбене индустрије у циљу израде економских анализа за потребе вођења аграрне политике	МПШВ – Сектор за аграрну политику	5.000.000		5.000.000	2-3 године
28. Проширење капацитета и опремање регионалне лабораторије за контролу квалитета дувана и дуванских производа	МПШВ – Сектор за аграрну политику	3.000.000		3.000.000	2 године
29. Информациони систем за слив реке Мораве	МПШВ – Дирекција за воде	4.000.000			3 године
30. Изградња водопривредних објеката и спровођење програма за заштиту вода као и заштиту од штетног дејства вода	МПШВ – Дирекција за воде	29.300.000	29.300.000 (НИП)		2 године
31. Финансирање изградње водопривредних објеката за водоснабдевање и прикупљање, транспорт и третман отпадних вода	МПШВ – Дирекција за воде	20.000.000	20.000.000		годишњи програм радова

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
32. Финансирање изградње водопривредних објеката за заштиту од штетног дејства вода	МПШВ – Дирекција за воде	10.000.000	10.000.000		годишњи програм радова
33. Изградња бране „Сврачково“ у оквиру РВС „Рзав“ фаза 1	МПШВ – Дирекција за воде	20.000.000	5.000.000		2008. год
34. Наставак процесу обележавања Животиње (оваца и коња)	МПШВ - Управа за ветерину	9.00.000			2008

Табела 22. Приоритетни реформски пројекти МПШВ у периоду 2008.-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Јачање капацитета инспекцијске контроле над производњом и прометом етил-алкохола и ракија по стандардима ЕУ	МПШВ - Сектор за инспекцијски надзор	150.000		150.000	2008
2. Обука и тренинзи запослених у Одељењу за признавање и заштиту сорти пољопривредног биља у процедурама, употреби програма, искуствима из других земаља у области признавања и заштите сорти пољ. биља	МПШВ - Сектор за Аграрну оперативу	1.200.000			3 године
3. Управљање политиком кроз МПШВ	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000			2-3 године
4. Развој ЕУ компатибилног система за пољопривредно тржиште и фарм – пословне информације	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000			2-3 године
5. Јачање капацитета пољопривредних произвођача у смислу припрема за примену CAP (ЗПП)	МПШВ – Сектор за аграрну политику	4.000.000			
6. Јачање система контроле за пољопривредно-прехранбене производе са географским пореклом	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000	200.000	1.800.000	2008-2010
7. Подршка подизању конкурентности малих и средњих произвођача хране у хармонизовању са ЕУ стандардима за заштиту животне околине и увођења добре произвођачке праксе	МПШВ – Сектор за аграрну политику	7.500.000	2.500.000	4.000.000	2-4 године
8. Заштита права интелектуалне својине у пољопривредној - прехранбеној индустрији	МПШВ- Сектор за аграрну политику	1.000.000	300.000	700.000	2008/2009
9. Развој система акредитованих лабораторија у циљу хармонизације метода и структуре испитивања са стандардима и прописима ЕУ и унапређење предуслова за остваривања поверења у резултате испитивање (proficiency testing)	МПШВ- Сектор за аграрну политику/Институт за прехранбене технологије Нови Сад	3.000.000	2.500.000	500.000	2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
10. Обука инспекцијских служби по принципима HACCP и израда упустава за HACCP проверу у објектима за производњу хране анималног и биљног порекла	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.300.000	300.000	1.000.000	2008/2009
11. Јачање извозних капацитета пољопривредно-прехрамбених производа са географским пореклом	МПШВ – Сектор за аграрну политику	3.000.000	1.000.000	2.000.000	2-3 године
12. Изградња капацитета за формирање националних организација одгајивача домаћих животиња	МПШВ - Сектор за аграрну политику	1.000.000			
13. Тренинг/обука доносилаца коначне одлуке и регулатора у области биолошке сигурности (у: законодавству, политици, спровођењу, контроли, итд)	МПШВ – Сектор за аграрну политику	5.00.000			1 година
14. Изградња капацитета граничне контроле генетички модификованих организама и производа од ГМО, као и контроле руковања и коришћења ГМО у затвореним системима, при увођењу ГМО у животну средину или при изношењу ГМО и производа од ГМО на тржиште	МПШВ- Сектор за аграрну политику	1.000.000			3 године
15. Развој Националне стратегије и најбоље праксе у циљу обезбеђења коегзистенције генетички модификованих усева са конвенционалном и органском производњом	МПШВ- Сектор за аграрну политику	1.000.000			3 године
16. Изградња капацитета МПШВ – Одељење/ управе за земљиште	МПШВ – Сектор за аграрну политику	271.000		271.000	1 година
17. Уређења пољопривредног земљишта у Републици Србији комасацијом	МПШВ- Сектор за аграрну политику	2.000.000			2008/2009
18. Утврђивање стања загађености пољопривредног земљишта у Републици Србији	МПШВ- Сектор за аграрну политику	1.500.000			

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
19. Успостављање Регистра привредних субјеката из области пољопривреде и прехрамбене индустрије у циљу израде економских анализа за потребе вођења аграрне политике	МПШВ – Сектор за аграрну политику	5.000.000		5.000.000	2-3 године
20. Подршка претварању утрина и пашњака у обрадиво земљиште у циљу интензивирања ратарске производње (пилот пројекат за Рашки округ)	МПШВ – Сектор за аграрну политику	2.000.000		2.000.000	2-3 године
21. Унапређење заштите потрошача путем анализе ризика, развоја и имплементације унапређења безбедности хране у ланцу од њиве до трпезе	МПШВ – Сектор за аграрну политику	7.000.000		7.000.000	3 године
22. Оптимизација процеса производње и прераде оријенталних типова дувана на југу Србије	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.000.000		1.000.000	2-3 године
23. Развој примене лековитог биља и гљива у производњи функционалне хране	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.000.000		1.000.000	2 године
24. Развој одрживог система искоришћавања нуспроизвода пољопривреде и производње хране биљног и анималног порекла као извора енергије	МПШВ – Сектор за аграрну политику	4.000.000		4.000.000	2-3 године
25. Пилот пројекат регистрације произвођача ракија и ост. алк. пића	МПШВ- Сектор за аграрну политику	1.000.000			2009
26. Обука о формирању удружења произвођача ракија, по европском моделу	МПШВ- Сектор за аграрну политику	500.000	50,000	450,000	2008
27. Јачање капацитета и техничка помоћ рејонизацији гајења винове лозе и контроле географског порекла вина - ВИСОК ПРИОРИТЕТ- (у области виноградарства)	МПШВ- Сектор за аграрну политику	1.600.000	200.000	1.400.000	2008. година
28. Јачање капацитета производње специјалних и ароматизованих вина	МПШВ- Сектор за аграрну политику	90.000		90.000	2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
29. Формирање и побољшање менаџмента у удружењима произвођача и прерађивача воћа и поврћа и произвођача пића	МПШВ – Сектор за аграрну политику	5.000.000			
30. Едукативно усавршавање произвођача и саветодаваца у циљу унапређења производње кромпира	МПШВ – Сектор за аграрну политику	150.000			2008-2010. година
31. Усклађивање стандарда за прерађевине од воћа и поврћа, и за пића са стандардима ЕУ	МПШВ – Сектор за аграрну политику	400.000			
32. Усклађивање стандарда за воће и поврће са стандардима ЕУ	МПШВ – Сектор за аграрну политику	400.000			
33. Успостављање рејонизације гајења воћа у складу са климатским и земљишним условима и постојећим сортиментом и јачање система контроле географског порекла ракија у тим рејонима.	МПШВ - Сектор за аграрну политику	2.000.000			2008-2010. година
34. Стручно усавршавање прерађивача воћа и поврћа и произвођача пића, увођење нових технологија у процес производње ради постизања већег обима производње и квалитета (семинари, радионице, стручна путовања)	МПШВ – Сектор за аграрну политику	1.000.000			2008-2010. година
35. Едукација и обука произвођача о савременој технологији производње воћа и поврћа	МПШВ – Сектор за аграрну политику	500.000			2008-2010. година
36. Свеобухватни попис пољопривреде с пробним пописом 2008.год	Републички завод за статистику (НИСС)	9.000.000			3 године
37. Изградња капацитета МПШВ – Дирекција за шуме	МПШВ – Урава за шуме	200.000			2 године
38. Установљавање националног шумарско-еколошког тренинг центра на домаћинству Шумарског факултета Београд, на планини Гоч	МПШВ – Урава за шуме	850.000			
39. Пошумљавање у Србији у сврху ублажавања климатских промена, као	МПШВ – Урава за шуме	9.000.000			

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
наставак процеса започетог НИП-ом.					
40. Интегрална заштита шума са оснивањем сталног система за мониторинг и контролу.	МПШВ – Урава за шуме	1.300.000			
41. Подршка за унапређење саветодавне службе и развој националних и регионалних удружења приватних власника шума	МПШВ – Урава за шуме	1.000.000			
42. Подршка развоју јавне администрација и шумарске службе	МПШВ – Урава за шуме	800.000			
43. Развој и имплементација националног акционог плана (НАП) за контролу незаконских активности у шумарству.	МПШВ – Урава за шуме	500.000			
44. Развој центра за интегрално управљање водама на сливовима	МПШВ – Дирекција за воде	5.000.000			3 године
45. Изградња капацитета за запослене у МПШВ – Републичкој дирекцији за воде, за поједине надлежности	МПШВ – Дирекција за воде	1.200.000	150.000	1.050.000	Предлог за 2008, завршетак 2009.
46. Студија мапирања плавних зона, фаза 1	МПШВ – Дирекција за воде	2.000.000		2.000.000	Предлог за 2007, завршетак 2009
47. Јачање капацитета ЈВП „Србијаводе“ и ЈВП „Воде Војводина“ за имплементацију Интегрисаног управљања водним ресурсима уз употребу симулација (WATSIM)	МПШВ – Дирекција за воде	1.652.250		1.652.250	Предлог за 2008, трајање 20 месеци
48. Израда система за прогнозу поплава „FloodSIM Serbia“	МПШВ – Дирекција за воде	700.000		700.000 ЕУ	Предлог за 2008, трајање 25 месеци
49. Техничка помоћ за развој стратегије усаглашавања законодавства у области вода са ЕУ (WAS)	МПШВ – Дирекција за воде	1.000.000		1.000.000 ЕУ	Предлог за 2008, трајање 20 месеци
50. Усклађивање националне регулативе у области регистрације, промета и контроле средстава за заштиту биља (СЗБ) са регулативом Европске Уније и њихова примена	МПШВ – Управа за заштиту биља	2.000.000	200.000	1.800.000 ЕУ	24 месеци

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
51. Техничко опремање лабораторија за фитосанитарну контролу (семена, садног материјала...) ПРИОРИТЕТ 3 (у оквиру Управе за заштиту биља)	МПШВ – Управа за заштиту биља	4.000.000			3 године
52. Подизање капацитета запослених у области производње, сертификације и контроле садног материјала	МПШВ - Управа за заштиту биља	3.000.000			3 године
53. Хармонизација комплетне фитосанитарне регулативе са ЕУ регулативом ПРИОРИТЕТ 4. (у оквиру Управе за заштиту биља)	Управа за заштиту биља	2.000.000			3 године
54. Развој фитосанитарног информационог система (пилот пројекат) ПРИОРИТЕТ 1 (у оквиру Управе за заштиту биља)	Управа за заштиту биља	4.000.000			3 године
55. Јачање система посебног надзора над одређеним штетним организмима у складу са контролним директивама	Управа за заштиту биља	2.000.000			3 године
56. Стручна обука особља за упис и вођење фиторегистра и регистра за семе и садни материјал	Управа за заштиту биља	1.000.000			3 године
57. Израда система за прогнозу биљних болести и штеточина (пилот пројекат) ПРИОРИТЕТ 5 (у оквиру Управе за заштиту биља)	Управа за заштиту биља	5.000.000			3 године
58. Обука и тренинзи запослених у Управи за заштиту биља везано за процедуре, контроле, сузбијање и ерадикацију штетних организама	Управа за заштиту биља	2.000.000			3 године
59. Оснивање Националне референтне фитосанитарне лабораторије ПРИОРИТЕТ 2 (у оквиру Управе за заштиту биља)	Управа за заштиту биља	10.000.000			3 године
60. Акредитација регионалних лабораторија	Управа за заштиту биља	1.000.000			3 године
61. Оснивање сертификационог тела и лицензирање акредитованих лабораторија	Управа за заштиту биља	4.000.000			3 године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
62. Јачање система анализе ризика	Управа за заштиту биља	2.000.000			3 године
63. Израда и симулација (Emergency plan/План хитне акције (пилот пројекат)	Управа за заштиту биља	1.000.000			3 године
64. Подршка развоју руралног социјалног капитала и умрежавања за рурални развој	МПШВ - Сектор за рурални развој	388.682	388.682	-	-
65. Изградња капацитета за имплементацију политика руралног развоја у складу са ЕУ стандардима	МПШВ - Сектор за рурални развој	4.000.000	-	4.000.000 ЕУ	2008
66. Интеграција и ширење Најбољих пољопривредних пракси (Best Agricultural Practices-BAP) кроз активности пилот програма	МПШВ - Сектор за рурални развој	880.000	80.000	800.000	-
67. Изградња капацитета за LEADER активности у Републици Србији- LEADER Србија	МПШВ - Сектор за рурални развој	100.000		100.000 Словачка	2007
68. Интродукција и подршка увођењу органске производње у заштићена подручја	МПШВ - Сектор за рурални развој	500.000	250.000	250.000	2008
69. Пројекат реформе пољопривреде у транзицији (Serbia Transitional Agricultural Reform Project- STAR)	МПШВ - Сектор за рурални развој	25.000.000	9.000.000 и 463.000	12,5 милиона IBRD (кредит), 3,3 милиона GEF,	2007
70. Развој интегрисаног Националног програма за рурални развој (НРДП) и имплементациони оквир на националном, регионалном и локалном нивоу Републике Србије	МПШВ – Сектор за рурални развој	6.000.000			2-3 године
71. Успостављање система примене контроле безбедности хране за животиње хармонизован са ЕУ, у оквиру министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде	МПШВ -Управа за ветерину	505.588		505.588	
72. Анализе ризика приликом увоза животиња, (квалитативна и квантитативна) производа анималног порекла и хране за животиње	МПШВ -Управа за ветерину	500.000			2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
73. Унапређење рада лабораторија а за увођење биосигурносних мера	МПШВ -Управа за ветерину	500.000			2008
74. Хармонизација националног законодавства са регулативама ЕУ у области хране животињског порекла и имплементације нових законских одредаба	МПШВ – Управа за ветерину	2.000.000			2 године
75. Корисничка подршка система обележавања и регистрације животиња крајњим корисницима на регионалном нивоу	МПШВ - Управа за ветерину	18.000 за 2008. годину			2008
76. Унапређење информационог и просторног система	МПШВ - Управа за ветерину	500.000			Што пре 2007
77. Хармонизација и одређивање услова за увоз животиња, производа и хране животињског порекла и хране за животиње, а по стандардима ЕУ и СТО.	МПШВ - Управа за ветерину	100.000			Задњи квартал 2007, а по Акционом плану о измени регулативе у области система издавања увозних и извозних дозвола ради усаглашавања са СТО

3.6. Рударство и енергетика

Постојеће стање у енергетском сектору карактеришу: неекономске цене електричне енергије; незадовољавајуће стање енергетских објеката као последица недовољног улагања у протеклом периоду за обављање потпуних ремонта и инвестиционог одржавања, као и неусклађена ценовна политика у енергетском сектору, са становишта рационалне употребе енергената, повећање енергетске ефикасности, како у производњи и дистрибуцији, тако и код крајњих потрошача; потреба за ревитализацијом постојећих енергетских објеката и инвестицијама у производне, преносне и дистрибутивне капацитете. Постављен је стратешки и законски развојни оквир; отпочет процес стварања регионалног тржишта електричне енергије и гаса Атинским процесом и потписивањем Уговора о оснивању Енергетске заједнице; отпочето реструктурирање јавних предузећа; отпочето успостављање дерегулисаног тржишта и тржишних институција, успостављено регулаторно тело за енергетику (Агенција за енергетику Републике Србије), итд.

Либерализација тржишта електричне енергије и гаса у Републици Србији један је од неопходних и кључних фактора за подстицај и убрзање привредног развоја, али је, такође, и један од најважнијих задатака који се пред електроенергетски, гасни и нафтни сектор и државу намећу у процесу хармонизације и придруживања ЕУ. Такође, Република Србија је, најпре као потписник тзв. Атинских меморандума о разумевању (2002. и 2003. године), а потом и Уговора о оснивању Енергетске заједнице (2005. године), од самог почетка укључена у електроенергетске и гасне регионалне иницијативе и активно учествује у процесу стварања регионалног тржишта електричне енергије и природног гаса на нивоу ЈИЕ, као и његовог интегрисања у унутрашње тржиште енергије Европске заједнице.

Основни циљ реформе енергетског система је рационална употреба енергије и енергената као и повећање енергетске ефикасности у производњи, преносу, дистрибуцији и потрошњи енергије, успостављање квалитетно нових услова пословања и развоја производних енергетских сектора и сектора потрошње енергије, који ће подстицајно деловати на привредни развој Републике Србије, заштиту животне средине и интеграцију домаћег енергетског сектора у регионално и европско тржиште енергије.

Кључни документ за спровођење реформи у сектору енергетике је Закон о енергетици којим су дефинисани основни циљеви енергетске политике која се спроводи реализацијом Стратегије развоја енергетике, Програмом остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007-

2012. године и енергетског биланса. Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007-2012. године, који је усвојила Влада Републике Србије у јануару 2007. године, утврђује услове, начин и динамику остваривања Стратегије развоја енергетике за све секторе у енергетици.

Основни правци развоја сектора енергетике у Републици Србији су:

- 1) сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање потрошача енергијом, уз смањење увоза енергената,
- 2) реструктурисање енергетског система, повећање енергетске ефикасности уз веће коришћење енергетски ефикасних и еколошки прихватљивих технологија и обновљивих извора енергије,
- 3) уравнотежени развоја енергетских делатности у циљу обезбеђивања потребних количина енергије и енергената за задовољавање потреба купаца енергије и енергената.

Стратегија развоја енергетике Србије до 2015. године, усвојена у Народној скупштини, у мају 2005. године, дефинисала је приоритете чијом реализацијом ће се ови циљеви остварити, а који између осталог подразумевају реализацију програма технолошке модернизације производних система, рационалну употребу енергената и у секторима производње и у секторима потрошње енергије и улагања у изградњу нових енергетских постројења (са енергетски ефикасним и еколошки прихватљивим технологијама као и оних који користе обновљиве изворе енергије). Један од неопходних и кључних фактора за подстицај и убрзање привредног развоја Републике Србије је либерализација тржишта електричне енергије у Републици Србији, али је то уједно и један од најважнијих задатака који се пред електроенергетски сектор и државу намећу у процесу хармонизације и придруживања ЕУ.

Доношењем Закона о енергетици извршено је и неопходно усаглашавање нашег законодавства у области енергетике са прописима Европске уније који се односе на сектор енергетике. Усклађивање домаћих прописа који регулишу правне односе у сектору енергетике са прописима Европске уније, а такође и са актима који се односе на регионално тржиште, извршено је са циљем да се обезбеде неопходни услови повезивања енергетских субјеката у региону, њихов равноправан положај на тржишту енергије, приближно исти степен заштите купаца енергије и други услови којима се обезбеђује постепено отварање тржишта енергије. У току су припреме измена и допуна Закона о енергетици са којима је потребно остварити додатно прилагођавање захтевима Уговора о оснивању Енергетске заједнице, односно процеса Енергетске заједнице, отклањање до сада препознатих проблема у спровођењу важећег Закона о

енергетици и стварање правних и институционалних оквира за даље унапређење енергетске ефикасности и повећање коришћења обновљивих извора енергије.

Законом о енергетици креиран је и институционални оквир за област енергетике и основана је Агенција за енергетику, независно регулаторно тело, у чијој надлежности су послови доношења тарифних система за обрачун електричне енергије и природног гаса за тарифне купце, као и тарифних система за приступ и коришћење система за пренос, транспорт, односно дистрибуцију енергије и објеката за складиштење природног гаса; утврђивање методологије за одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије и природног гаса; утврђивање критеријума и трошкова прикључка на систем за пренос и дистрибуцију енергије; издавање лиценци за обављање енергетских делатности. Неопходно је јачање функција Агенције за енергетику с обзиром да тарифни системи и методологија, заједно са Правилником о раду тржишта, представљају основу суштинске реформе енергетског сектора, које се односе на мрежну енергију.

У оквиру реформе енергетског сектора спроводи се реструктурирање јавних предузећа и побољшање њихове ефикасности. У оквиру активности рационализације и реструктурирања Електропривреде Србије, у 2003. години је издвојена подземна експлоатација угља, до краја 2005. године издвојене у све неелектропривредне, споредне делатности и ЈП ЕПС данас послује само у домену електропривредних делатности, обезбеђујући и 5000 прогнаних радника са косовско-метохијских предузећа. ЈП ЕПС је рационализовао своје трошкове у највећој могућој мери. Влада је основала 2005. године два потпуно независна предузећа из некадашњег вертикално интегрисаног предузећа ЈП ЕПС- Јавно предузеће за производњу и дистрибуцију електричне енергије, управљање дистрибутивним системом и трговину електричном енергијом (ЈП ЕПС) и Јавно предузеће за пренос електричне енергије и управљање преносним системом (оператор преносног система и тржишта РС, ЈП ЕМС- Електромрежа Србије), која су отпочела са радом 1. јула 2005. године. У наредној фази предвиђају се даље активности на корпоратизацији ЈП ЕПС-а. Влада је основала 2005. године три потпуно независна предузећа из некадашњег вертикално интегрисаног предузећа ЈП НИС: Јавно предузеће за транспорт нафте нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима (ЈП „Транснафта“), Јавно предузеће за транспорт, складиштење, дистрибуцију и трговину природним гасом (ЈП „Србијасас“) и Акционарско друштво за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса (НИС а.д.). Из ЈП НИС издвојена је и рафинерија нафте Београд и фабрика мазива Крушевац, које производе мазива, и које су приватизоване током 2006/2007 године. Ангажован је и

приватизациони саветник за НИС а.д., који је предложио приватизациону стратегију коју је Влада усвојила 20. јула 2006. године.

Донет је Национални акциони план за гасификацију Републике Србије којим су дати основни технички и економски подаци о планираном развоју гасне мреже у Републици Србији, као и план активности на доношењу прописа у области гаса. Сектор нафте и гаса активно учествује у активностима на јачању регионалне сарадње, формирању јединственог тржишта природног гаса Југоисточне Европе, а посебно на реализацији пројекта међународног Паневропског Нафтовода.

Сектор рударства као основни циљ поставио је унапређење позиције рударства у српској привреди и привлачење инвестиција у истраживање и експлоатацију. Основни предуслов за остварење овог циља био је доношење измена и допуна Закона о рударству. Закон је предвидео оснивање Агенције за рударство која ће обављати стручне послове из области рударства и геолошких истраживања. Ради обезбеђивања финансијских средстава за подстицање малих и средњих рударских предузећа, припрема се предлог за оснивање Рударског инвестиционог фонда, у складу са Стратегијом привредног развоја Републике Србије до 2012. године. Влада је у великим рударским системима започела реструктурирање са крајњим циљем њихове приватизације (РТБ Бор, ЈП ПЕУ, Трепчини рудници олова и цинка, Магнохром, Зајача, итд). Неки од њих су у завршној фази, а неки су већ и приватизовани. Прилагођавање државне управе на увођење информационах технологија захтевало је израду и усавршавање ГИС технологије у области рударства и геолошких истраживања. Овај процес је започет 2001. године и у току је обједињавање свих расположивих података за цео сектор.

Као Владино тело, постоји и Агенција за енергетску ефикасност која обавља стручне послове на унапређењу услова и мера за рационалну употребу и штедњу енергије и енергената, као и повећање ефикасности коришћења енергије у свим секторима потрошње.

Енергетски ресурси у Републици Србији су релативно сиромашни и географски неравномерно распоређени- из увоза се набављају нафта, гас и мале количине квалитетног угља за приватну потрошњу, док се електрична енергија још увек производи на бази домаћих ресурса, пре свега лигнита и хидропотенцијала, па ће увоз енергената морати и даље да расте, и то тим брже уколико се не предузму озбиљне мере државе ради стимулисања повећања енергетске ефикасности (неефикасност свих енергетских трансформација је велика) и коришћења домаћих преосталих ресурса и обновљивих извора енергије. Поред тога, у погледу заштите животне

средине од негативних утицаја емисије загађивача из енергетских објеката, Република Србија заостаје за развијеним земљама и за стандардима Европске уније.

Област енергетике има значајно учешће (17%) у обиму реализоване међународне помоћи у протеклих пет година. Средства међународне помоћи су била усмерена на подршку развоју тржишта и институција у енергетском сектору, као и реконструкцију инфраструктуре постојећег енергетског система, унапређење енергетске ефикасности и заштиту животне средине. Што се тиче активности приватног сектора, велико интересовање инвеститора било је за концесије за истраживање и експлоатацију разних руда на више локација. У наредне три године припремиће се за концесије и други атрактивни потенцијали, посебно у области енергетике.

Најважнији пројекти у области енергетике и рударства у периоду 2000-2007. година:

1. Пројекат унапређења енергетске ефикасности	Светска банка
2. ESCEE пројекат (Република Србија)	Светска банка
3. ЕПС: зајам за енергетски сектор II	ЕБРД
4. ЕПС: зајам за реконструкцију енергетског сектора	ЕБРД
5. Помоћ у стварању тржишта електричне енергије у Републици Србији	Европска унија
6. Детаљан надзор пројеката за контролу емисије термоелектрана у Републици Србији	Европска унија
7. Унапређење одржавања у рударству и електропривреди	Европска унија
8. Правни савет за изградњу институција при Министарству рударства и енергетике	Европска унија
9. Помоћ у реструктурирању енергетског сектора	Европска унија
10. Оснивање и рад Агенције за енергетику	Европска унија
11. Регионално подстицање енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије (Србија, Црна Гора, УНМИК)	KfW
12. Обнова реверзибилне хидроелектране Бајина Башта	JAICA
13. Обнова даљинских система грејања у Републици Србији	KfW
14. Оснивање и рад Агенције за енергетску ефикасност	Европска унија
15. Помоћ за енергетску ефикасност у Републици Србији (Помоћ српским институцијама - финансијска помоћ за рад регионалних центара за енергетску ефикасност и мреже за енергетску ефикасност у индустрији)	Норвешка
16. Студија изводљивости за постројење за когенерацију топлотне и електричне енергије у Београду	US TDA
17. Помоћ у стварању тржишта гаса и електричне енергије у Републици Србији	Европска унија
18. Модернизација комуналних служби (пројекти демонстрације енергетске ефикасности, подршка комитету за енергетску ефикасност Сталне конференције градова и општина и развој студија за енергетску ефикасност и други пројекти)	GTZ
19. Техничка подршка за потпис и ратификацију Кјото протокола и за тумачење система за промоцију обновљивих извора енергије кроз зелене сертификате (трансферабилне дозволе)	Италија
20. Изградња институција и центра за обновљиве изворе енергије при Агенцији за енергетску ефикасност (Процена потенцијала ветра као извора енергије на изабраним локацијама – донација опреме за	Шпанија

мерење, техничка подршка за прикупљање података, развој студије и тренинг локалних експерата)	
21. Промовисање инвестиција у пројекте енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије у Републици Србији (Оснивање ДНА)	UNDP
22. Програм стратешке консолидације рудника угља са подземном експлоатацијом	Светска банка
23. Реструктурирање и модернизација рудника угља са подземном експлоатацијом	Немачка, Покрајина Северна Рајна Вестфалија
24. Рудници угља са подземном експлоатацијом: Одрживост, затварање и ублажавање последица затварања	Европска унија
25. Предлог измена правног оквира за рударски сектор у Србији	Светска банка
26. Норвешка помоћ Србији у успостављању енергетског планирања на локалном нивоу	Норвешка
27. Студија изградње капацитета у области стратешког планирања у енергетском сектору Србије	Норвешка
28. Израда стратегије CDM пројеката у делу који се односи на пројекте из енергетике (реализује се као компонента у оквиру пројекта Норвешка помоћ Србији у спровођењу политике енергетске ефикасности, изради енергетског биланса на локалном нивоу и примени Кјото протокола	Норвешка
29. Норвешка помоћ Србији у спровођењу политике енергетске ефикасности, изради енергетског биланса на локалном нивоу и примени Кјото протокола	Норвешка
30. Успостављање, организовање и развијање енергетског информационог система.	Буџет Републике Србије

Средњорочни приоритети сектора енергетике у Републици Србији, дефинисани Европским партнерством су:

- § спровођење регионалних и међународних обавеза у области енергетике са циљем успостављања конкурентног регионалног енергетског тржишта,
- § усвајање и спровођење дугорочне стратегије за енергетску политику одрживу са аспекта животне средине.

Највећи приоритет у предстојећем периоду је имплементација Уговора о оснивању Енергетске заједнице, скраћено Уговор о Енергетској заједници, који је потписан 25. октобра 2005. године у Атини између Европске заједнице са једне стране и земаља југоисточне Европе, међу којима је и Република Србија, са друге. Овај Уговор подразумева: формирање стабилног регулаторног и тржишног оквира електричне енергије и гаса, способног за привлачење инвестиција и представља предуслов економског и социјалног напретка; стварање јединственог регулаторног простора за трговину електричном енергијом и гасом; повећање сигурности снабдевања; унапређење заштите животне средине и подстицај коришћења обновљивих извора енергије; подстицање конкурентности на тржишту електричном енергијом и гасом.

Уговор је ступио на снагу 1. јула 2006. године, будући да га је ратификовала Европска заједница и шест уговорних страна. Ратификацијом овог уговора 14. јула 2006. године у Народној скупштини и нотификацијом депозитару Уговора о Енергетској заједници (Генерални секретар Савета Европске уније), његове одредбе су обавезујуће и за Републику Србију почев од 1. септембра 2006. године.. Процес

Енергетске заједнице, успостављен потписивањем Уговора, подразумева оснивање регионалног енергетског тржишта југоисточне Европе и његовог интегрисања у унутрашње тржиште електричне енергије и гаса Европске заједнице.

Уговор о Енергетској заједници предвиђа:

- § имплементацију у наше законодавство Директиве 2003/54/ЕС ЕУ у вези са заједничким правилима о унутрашњем тржишту електричне енергије, Директиве 2003/55/ЕС ЕУ, у вези са заједничким правилима о унутрашњем тржишту гаса и Правилника 1288/2003/ЕС ЕУ о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије,
- § имплементацију Директиве 2001/77/ЕС ЕУ о промовисању производње електричне енергије из обновљивих извора енергије у унутрашњем тржишту енергије и Директиве 2003/30/ЕС ЕУ о промовисању коришћења биогорива и других горива из обновљивих извора енергије за сектор саобраћаја,
- § анализу нашег постојећег законодавног и институционалног оквира у области конкуренције и државне помоћи са аспекта енергетског сектора, како би се за потребе додатне хармонизације са захтевима ЕУ надлежном министарству доставиле иницијативе за неопходна прилагођавања,
- § израду националног плана за смањење негативних социјалних последица имплементације Уговора (потреба довођења цена енергије, а пре свега електричне енергије, на економски ниво, унутрашња рационализација јавних енергетских предузећа и унапређење њихових финансијских перформанси, преквалификација и доквалификација радне снаге, нова знања и вештине, алтернативни програми запошљавања, итд).
- § имплементацију Директиве 1999/32/ЕС ЕУ о смањењу садржаја сумпора у одређеним течним горивима и допунску Директиву 93/12/ЕЕС,
- § имплементацију Директиве 2001/80/ЕС ЕУ о ограничењу емисија одређених загађивача у ваздух из великих ложишта.
- § имплементацију Директиве Савета 85/337/ЕЕЦ од 27. јуна 1985. године о процени утицаја одређених јавних и приватних пројеката на животну средину, са изменама и допунама из Директиве Савета 97/11/ЕЦ од 3. марта 1997. године
- § имплементацију члана 4 (2) Директиве Савета 79/409/ЕЕЦ од 2. априла 1979. године о очувању дивљих птица.

У будућности се предвиђа имплементација Директиве ЕУ 2005/89/ЕС ЕУ којом су предвиђене мере за очување и унапређење сигурности снабдевања електричном

енергијом, како би се обезбедило успешно функционисање унутрашњег тржишта ЕУ и омогућио развој привреде, одговарајући ниво производних капацитета, одговарајући баланс између снабдевања и потрошње и одговарајући ниво интерконекције између земаља чланица,. Потреба даљег успостављања регулаторног оквира за операторе преносних и дистрибутивних система, ради развијања својих мрежа, условљава и усклађивање закона и административних одредаба са законима и директивама ЕУ.

Предвиђа се и имплементација Директиве ЕУ 2004/67/ЕЗ о мерама за очување сигурности снабдевања природним гасом и Правилника 1775/2005 о условима за приступ мрежама за транспорт природног гаса.

Србија и Црна Гора је 12. марта 2001. године ратификовала Оквирну конвенцију Уједињених Нација о климатским променама и стекла статус не-Анекс 1 Стране. Ратификација Кјото Протокола отвара могућност реализације пројеката из области енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије кроз Механизам чистог развоја (CDM пројекти), при чему је од изузетног значаја предходна израда I Националне комуникације (дела документа који се односи на мере ублажавања последица климатских промена) и секторских Стратегија примене Механизма чистог развоја (Стратегија примене Механизма чистог развоја у сектору енергетике Републике Србије) као и формирање неопходних институција (Национално тело за одобравање CDM пројеката-DNA), процедура и критеријума за одобравање ове врсте пројеката. Потребно је наставити рад на изградњи капацитета за припрему CDM пројеката.

Како је већ напоменуто, средњорочни приоритет сектора енергетике је обезбеђивање рационалне употребе квалитетних енергената и повећања енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и коришћењу енергије код крајњих корисника енергетских услуга. У циљу реализације овог приоритета предвиђена је израда Програма за рационалну употребу енергије и повећање енергетске ефикасности на нивоу целине енергетског система Републике Србије. У области правне регулативе, планира се доношење закона о рационалној употреби енергије, а предвиђено је и оснивање Фонда за енергетску ефикасност, чије је оснивање предвиђено Стратегијом развоја енергетике до 2015. године.

Планирана је и израда програма селективног коришћења нових обновљивих извора енергије са циљем смањења потрошње фосилних горива, смањења увозне зависности и остваривања производње електричне и топлотне енергије са значајно нижим негативним утицајем на животну средину.

Стварање тржишта електричне енергије подразумева успостављање цена електричне енергије које обухватају трошкове производње, преноса и дистрибуције,

што треба да омогући одрживи развој уз улагање у инвестиције. Ове инвестиције су неопходне ради модернизације старих капацитета и изградње нових, услед брзог раста захтева за електричном енергијом у периоду интензивног привредног опоравка Србије. Инвеститор, по закону, може да буде било које правно или физичко домаће или страног лице, без икакве дискриминације. Реалне, економске цене електричне енергије су предуслов за привлачење инвестиција у енергетски сектор, тако да се само исправном ценовном политиком може дати подршка развоју енергетског тржишта у Републици Србији (при чему је политику према најсиромашнијим потрошачима потребно изместити изван пословних фондова енергетских субјеката припремом Програма социјалне заштите угрожене категорије становништва).

Цена по којима се енергија испоручује тарифним купцима и цена услуга које се врше за тарифне купце утврђује енергетски субјекат за снабдевање енергијом тарифних купаца по методологији Агенције за енергетику. Влада даје сагласност на акт о ценама по претходно прибављеном мишљењу Агенције за енергетику. Закон је регулисао и процедуру и категорије потрошача који могу да постану квалификовани, не-тарифни купци, који набављају електричну енергију од ког снабдевача желе.

Пошто је повећање коришћења природног гаса један од најважнијих стратешких праваца развоја енергетике Републике Србије, у сектору природног гаса треба обезбедити значајна инвестициона улагања. Диверсификација извора и праваца снабдевања је основни мото који и у развоју овог сектора треба имати на уму. Најважнија капитална инвестиција у овом сектору је изградња складишта природног гаса. Поред тога, веома битна инвестиција је и изградња јужног крака транспортног система за природни гас од Ниша до Димитровграда, како би се обезбедио други правац напајања. Такође, треба извршити повезивање нашег гасоводног система са гасоводним системима Босне и Херцеговине, Румуније и Хрватске.

У сектору рударства сва обележја ресорне стратегије су подстакнута основним тржишним реформама и реконструкцијом рударског сектора у Републици Србији прилагођена захтевима заштите животне средине, доказивањем постојаности минералних ресурса и сигурности снабдевања тржишта. Потребно је изградити јак правни и институционални оквир, почев од израде Националне стратегије управљања минералним сировинама (*Mineral Policy*). Посебно је потребна подршка за оснивање и рад Агенције за рударство, као посебне организације за обављање стручних послова и која ће учествовати у промоцији инвестирања, изради стратегије развоја минералних сировина Републике Србије и одрживог развоја, билансирању резерви свих минералних сировина. Такође и у припреми документације за давање концесија на експлоатацију и истраживање минералних сировина и у припреми подзаконских аката

и правилника о техничким нормативима и других техничких прописа. Ради обезбеђивања финансијских средстава за подстицање заштите и унапређивања рударства и геолошких истраживања основаће се Рударски инвестициони Фонд, који ће пре свега служити као подршка приватној иницијативи у малим и средњим рударским предузећима. Ради обезбеђења релевантних података из области рударства и геолошких истраживања наставиће се активности на унапређењу информационог система у овој области. Унапредиће се рад инспекцијских служби које покривају ову област, посебно у делу који се односи на безбедности на раду, али и контроли наплате накнаде за коришћење минералних сировина.

У Републици Србији постоји укупно 55 јавних комуналних предузећа чија је основна делатност производња и испорука топлотне енергије. Укупна инсталисана топлотна снага у котловским јединицама је 6600 MW, што топлане чини значајним сегментом у енергетском систему земље. О стању система највише говоре подаци о старости: просечна старост котлова је 29 година, разводне мреже 21,6 година и подстанца 21,5 година. Услед старости, ревитализација система даљинског грејања је неопходна, али уз примену модерних техничких решења, који ће омогућити поуздан рад и позитивне ефекте како са становишта уштеде енергије, тако и са еколошке стране. Предуслов за то су квалитетни и добро разрађени пројекти и промена тарифне политике (увођење мерења) како би се привукли инвеститори и створили услови за повољне кредите.

Процес законодавних, институционалних и структурних реформи у рударском и енергетском сектору приведен је крају и сада предстоји процес оживљавања, односно стављања у функцију спроведених реформи и додатног прилагођавања. Због тога је неопходно усмерити међународну подршку у развој капацитета Министарства рударства и енергетике и других релевантних институција да развије и имплементира реформе у овој области. То свакако указује на јасну потребу за стручњацима, техничком подршком, као и за обуком особља.

На основу изнете анализе може се закључити да су приоритети реформе целокупне области рударства и енергетике у средњем року следећи:

§ изградња нових електроенергетских и модернизација постојећих енергетских објеката у секторима: нафте, природног гаса, угља, сектора електроенергетике у циљу стварања услова за безбедан и поуздан рад и функционисање енергетских система, као и сигурно и поуздано снабдевање потрошача енергијом и енергентима,

- § рационална употреба квалитетних енергената и унапређење енергетске ефикасности у производњи, преносу, дистрибуцији и потрошњи енергије,
- § реструктурирање и приватизација јавних и друштвених рударских предузећа,
- § стварање подстицајних механизма за приватна улагања у рударство и развој малих и средњих рударских предузећа,
- § изградња и модернизација енергетске инфраструктуре,
- § успостављање националног, конкурентног тржишта електричне енергије и гаса,
- § стварање регионалног тржишта електричне енергије и гаса у ЈИЕ и интегрисање у унутрашње енергетско тржиште Европске Заједнице,
- § стварање услова за веће коришћење обновљивих извора енергије,
- § унапређење заштите животне средине и њено довођење на ниво захтеван стандардима ЕУ у сектору енергетике,
- § усаглашавање законодавства са правним системом ЕУ, имплементација одговарајућих директива ЕУ у овој области, успостављање нове савремене техничке регулативе, прописа и стандарда,
- § јачање институционалних капацитета у Министарству, агенцијама и другим институцијама, као и на локалном нивоу у циљу спровођења енергетске политике.

Основни циљеви пословне политике ЈП ЕПС су: поуздано снабдевање купаца под економски и еколошки прихватљивим условима уз смањење увоза електричне енергије; економско- финансијска, техничко- технолошка, организациона и управљачка консолидација; отварање домаћег, укључивање у регионално тржиште електричне енергије и успостављање утицајне позиције у региону; унапређење заштите животне средине и достизање стандарда ЕУ у овој области.

Стратешки приоритети ЕМС-а су: повећање сигурности система, смањење губитака у преносу, боља снабдевеност клијената (квалитет електричне енергије), развој интерконективних способности (обзиром на позицију Србије и број суседних ЕЕС), ангажовање домаћих привредних ресурса у што већем обиму код свих нових пројеката и побољшање еколошких аспеката индукованих овом технологијом.

Реформски и инвестициони пројекти наведени у Табелама 20а и 20б директно доприносе реализацији горе-наведених приоритетних циљева. У том смислу, поред обезбеђивања буџетских средстава и сопствених средстава јавних предузећа у области енергетике, и у наредном периоду неопходна је финансијска и техничка помоћ

међународне заједнице за реализацију наведених пројеката, као и одобравање зајмова под повољнијим условима од тржишних. Важан извор средстава за развој енергетике и рударства у наредном периоду представљаће концесије и директне стране инвестиције.

У складу са Законом о енергетици, сагласно Приоритетним програмима образложеним у Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2015. године, Програмом остваривања Стратегије Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године (скраћено ПОС) су дефинисани пројекти и активности које је потребно спровести у свим областима енергетике. ПОС се усклађује према реалним потребама за енергијом најмање сваке друге године.

Табела 23. Приоритетни реформски пројекти у области рударства и енергетике у периоду 2007-2009. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Јачање капацитета Министарства рударства и енергетике за примену Уговора о Енергетској заједници	МРЕ	400.000			2008.
2. Програм социјалне заштите угрожене категорије становништва, које може бити погођено отварањем тржишта електричне енергије и гаса	Министарство рада и социјалне политике уз подршку МРЕ	800.000			2008.
3. Пројекат формирања обавезних резерви нафте и деривата нафте	МРЕ, МТУ, МФ	2.000.000			2008.
4. Подзаконски акти које треба донети на основу Закона о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији	МРЕ	200.000			2008.

гасовитих угљоводоника, када буде усвојен од стране Народне скупштине					
5. Закон о складиштењу и претакању природног гаса и подзаконска акта овог закона	MPE	100.000			2008.
6. Правна акта којима треба регулисати област компримованог природног гаса	MPE	100.000			2008.
7. Правна акта којима треба регулисати област утечњеног природног гаса	MPE	100.000			2008
8. Израда Закона о рационалној употреби енергије са пратећом подзаконском регулативом	MPE	350.000		350.000	2008 Средства обезбеђена од GTZ-а
9. Студија за увођење енергетског менаџмента у секторима потрошње	MPE	200.000		200.000	2008
10. Успостављање базе енергетских индикатора и праћење Програма остваривања стратегије у области електроенергетике	MPE	380.000	180.000*	200.000	2007.
11. Успостављање базе енергетских индикатора и праћење Програма остваривања стратегије у области нафте и гаса	MPE	380.000	180.000*	200.000	2007.
12. Јачање капацитета у области стратешког планирања у енергетском	MPE	400.000			2009.

сектору Републике Србије					
13. Утврђивање енергетских индикатора у секторима потрошње енергије	MPE	1.000.000,00		1.000.000,00	2008 (Вишекорисничка ИПА 2007)
14. Успостављање методологије за утврђивање енергетских перформанси зграда према Директиви 2002/91/ЕЦ	MPE	1.000.000,00		1.000.000,00	2008 (Вишекорисничка ИПА 2007)
15. Техничка помоћ за оснивање, рад и изградњу капацитета Фонда за енергетску ефикасност	MPE	1.200.000,00		800.000,00	2009
16. Оснивање центра за обновљиве изворе енергије	MPE	1.500.000,00	-	1.500.000,00	2009
17. Техничка помоћ за успостављање система подстицаја за производњу топлотне енергије из обновљивих извора енергије	MPE	300.000,00		300.000,00	2008
18. Иновација катастра малих хидроелектрана	MPE и СЕЕА	1.000.000,00		1.000.000,00	2008
19. Израда дела документа под називом I Национална комуникација, а који се односи на мере ублажавања климатских промена	MPE	200.000,00	обезбеђена средства од GEF-а. 45.000,00 имплементациона агенција је UNDP	155.000,00	2008.
20. Јачање капацитета Агенције за енергетику РС	АЕ	1.500,00	-	1.500,00	2009
21. Израда студије о могућности примене когенерације и тригенерације у Србији	MPE и СЕЕА	1.000.000,00		1.000.000,00	2009
22. Информативно - медијска	СЕЕА	200.000,00		200.000,00	2009

кампанџа у циљу подизања свести грађана о енергетској ефикасности					
23. Едукативна кампања у школама ради унапређења образовања из области енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије	СЕЕА	200.000,00		200.000,00	2009
24. Праћење Програма остваривања стратегије у области експлоатације угља	МРЕ	350.000			2009.
25. Анализа могућности примене директива 2001/77/ек и 30/2003/ ек у Србији	МРЕ	450.000		450.000	2008
26. Иновација постојећих и доношење нових јус стандарда који се односе на пројектовање, градњу и коришћење оие-објеката и израда правилник о производњи, испитивању и промету постројења, опреме и уређаја за коришћење оие	МРЕ	300.000		300.000	2008
27. Стварање услова за коришћење хидрогеотермалне енергије у Србији	МРЕ	300.000,00		300.000,00	2009
28. Студија о утицају постројења која производе електричну енергију из ОИЕ на стабилност електроенергетског система Србије	МРЕ	200.000		200.000	2008

29. Припрема за давање концесија за изградњу малих хидроелектрана (студје и документација)	MPE	1.000.000		1.000.000	2008 Средства обезбеђена из КАРДС-а
30. Анализа услова за функционисање механизма финансирања пројекта енергетске ефикасности од „треће стране“ а на бази уштеда енергије остварене пројектом (услови за рад ESKO компанија)		200.000		200.000,00	2009
31. Стратегија управљања минералним сировинама	MPE	200.000		200.000	2008
32. Припрема техничких прописа у области рударства и геолоског истраживања, хармонизација са техничким законодавством ЕУ и примена европских стандарда	MPE	600.000		600.000	2009
33. Јачање капацитета Сектора Рударства	MPE	1.000.000			2009
34. Формирање Агенције за рударство	Влада, MPE	3.500.000	1.500.000	2.000.000	2009
35. ИТ пројекат WEB ПОРТАЛ-завршетак комплетног информационог система за Министарство рударства и енергетике	MPE	1.100.000		1.100.000	2009
36. Спровођење концесионог поступка за давање Концесија за експлоатацију и коришћење енергетских	MPE	3.000.000	300.000	2.700.000	2008

сировина - Штавалъ					
37. Пројекти затварања рудника угља и ублажавање последица	МРЕ, МФ	50.000.000		50.000.000	2009
38. Израда плана за примену и имплементација у наше законодавство Директиве ЕУ 2005/89/ЕС којом су предвиђене мере за очување и унапређење сигурности снабдевања електричном енергијом, како би се обезбедило успешно функционисање унутрашњег тржишта	МРЕ	300.000			2008
39. Измене и допуне Програма остваривања Стратегије	МРЕ	125.000	125.000		2008.
40. Израда и штампање годишње публикације Министарства ЕНЕРГИЈА У СРБИЈИ.	МРЕ	12.500	12.500		2008
41. Израда плана за примену и имплементацију у наше законодавство Директиве 1998/70/ЕЦ о квалитету бензина и дизел горива	МРЕ/НИС а.д.	200.000		200.000	2009
42. Израда пална за примену и имплементацију у наше законодавство Директиве 1999/32/ЕЦ о смањењу садржаја сумпора у одређеним течним горивима уз допунску Директиву	МРЕ/НИС а.д.	200.000		200.000	2009

93/12/ЕЕЦ.					
43. Израда детаљне анализе утицаја Директиве 2001/80/ЕЦ о сагоревању у великим ложиштима на рад електроенергетског система, као и система даљинског грејања, тј. рад топлана и других енергана.	MPE	300.000		300.000	2010.
44. Студија изводљивости „Коришћења гасних лежишта нафтно-гасног поља „Острво“ за складиштење природног гаса“	MPE	1.000.000		1.000.000	2009.
45. Припрема техничких прописа у области електроенергетике, хармонизација са техничким законодавством ЕУ и примена европских стандарда	MPE	150.000			2008.
46. Изградња капацитета министарства рударства и енергетике и Агенције за енергетску ефикасност РС за примену Acquis Communautaire у области енергетске ефикасности.	MPE	400.000,00		400.000,00	2009
47. Помоћ Министарству рударства и енергетике у хармонизацији прописа Републике Србије у области електричне енергије са	MPE	400.000		400.000	2008.

<i>acquis communautaire</i> ЕУ у области електричне енергије					
---	--	--	--	--	--

Табела 24. Приоритетни инвестициони пројекти у области рударства и енергетике у периоду 2008-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Подаци о изворима финансирања
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Макро пројекат цевоводног транспорта деривата нафте кроз Србију – систем продуктовода	МРЕ /ЈП ТРАНСНАФТА Панчево	424.000.000	30%	70%	2006-2010
2. ПЕОП (Паневропски нафтовод)	МРЕ/ЈП ТРАНСНАФТА Панчево	298.000.000	15%	85%	2006-2014
3. Подземно складиште гаса Банатски Двор	МРЕ/ ЈП СРБИЈАГАС Нови Сад	89.500.000	НИП 11.000.000		2007
4. Гасоводи високог притиска на различитим правцима	МРЕ/ ЈП СРБИЈАГАС Нови Сад	207.292.000			2007-2009 Кроз НИП обезбеђено 36.690.842
5. План мера и активности на заштити животне средине у НИС а.д. Нови Сад – Петрол – Рафинерија нафте Панчево	МРЕ/НИС а.д. Нови Сад	155.000.000	23.250.000 (15%)	131.175.000 (85%)	2007-2009
6. План мера и активности на заштити животне средине у НИС а.д. Нови Сад – Петрол – Рафинерија нафте Панчево	МРЕ/НИС а.д. Нови Сад	49.300.000	7.395.000 (15%)	41.905.000 (85%)	2007-2009
7. Замена изолације и прозора као и примена соларних колектора за извршење	МРЕ	90.000.000	10.000.000 (НИП)		2007-2009

топлотних услуга у сектору домаћинства					
8. Унапређење енергетске ефикасности у уличној јавној расвети у једној градској општини (демонстрацион и пројекат)	СЕЕА	350.000,00		350.000,00	2009
9. Израда дубоке експлоатационе хидрогеотермалне бушотине у Бањи Љиг	МРЕ	890.000	890.000		2006 пројекат у току
10. Стварање услова за шире коришћење хидрогеотермалне енергије у Србији	МРЕ	2.000.000	2.000.000		2008/2009
11. Испитивање потенцијала ветра Србије	МРЕ	738.500	738.500		2008.
12. Изградња когенеративног постројења на биогаз добијен из пољопривредне биомасе, органског отпада и др. (демонстрацион и пројекат)	СЕЕА	1.000.000,00		1.000.000,00	2009
13. Примена соларних колектора у зградама (демонстрацион и пројекат)	МРЕ	1.000.000,00		1.000.000,00	2008
14. Рударски инвестициони фонд	МРЕ, МФ, Фонд за развој	20.000.000		20.000.000	2009
15. Одводњавање површинских копова Дрмно – Костолачки басен и Поље Б – Колубарски	ЕПС - Дирекција за стратегију и инвестиције	30.000.000		30.000.000	2008
16. Реализација акционог плана заштите животне средине површинског копа „Тамнава – западно поље“ Рударског басена Колубара	ЕПС - Дирекција за стратегију и инвестиције	8.000.000		8.000.000	2009.
17. Реализација инвестиционог	ЕПС - Дирекција за стратегију и	40.000.000		40.000.000	2008

плана заштите животне средине затварања површинског копа „Кленовник“ Рударског басена Костолац	инвестиције				
18. Реализација инвестиционог плана заштите животне средине затварања површинског копа „Ђириковац“ Костолац	ЕПС - Дирекција за стратегију и инвестиције	130.000.000	40.000.000	90.000.000	2009.
19. Изградња депоније пепела и шљаке ТЕ Костолац Б у слободне просторе површинског копа „Ђириковац“	ЕПС - Дирекција за стратегију и инвестиције	15.000.000		15.000.000	2009
20. Ревитализација ХЕ Зворник	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције и ПД „Дринско Лимске ХЕ“ ХЕ Зворник	75.000.000	40.000.000	35.000.000 уз могућност примене Механизма чистог развоја	2009.
21. Реконструкција система за транспорт и депоновање пепела и шљаке ТЕНТ-А	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције и ПД ТЕ „Никола Тесла“, д.о.о.	40.000.000	23.000.000	17.000.000	2009.
22. Реконструкција електрофилтера блокова Б2 и А6 ТЕ Никола Тесла	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције - Сектор за заштиту животне средине	12.000.000		12.0000.0000	2008-2010
23. Решавање проблема електричних уређаја пуњених РСВ уљима у ЈП ЕПС (Пираленска уља)	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције - Сектор за заштиту животне средине	3.000.000		НИП у сарадњи са Министарством науке и животне средине	2008-2009
24. 21.Постројење одсумпоравања димних гасова у	ЈП ЕПС Дирекција за	110.000.000		Јапанска влада и други извори	2009-2010

ТЕ Костолац Б	стратегију и инвестиције и ПД " ТЕ-КО Костолац " Костолац			110.000.000	
25. Постројење одсумпоравања димних гасова у ТЕ Никола Тесла Б	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције и ПД ТЕ „Никола Тесла“, д.о.о.	135.000.000		135.000.000	2010.
26. Замена блок трансформатора на Ђердапу 1 (три +један резерва)	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције и ПД "Хидроелектране Ђердап" Д.О.О. Кладово	15.500.000		15.500.000	2008.
27. Изградња ТС 220/110 kW Бистрица са прикључним далеководима	ЈП ЕМС	8.000.000		8.000.000	2008
28. Изградња далековода 400 kW Румунија - Србија	ЈП ЕМС	12.000.000		12.000.000	2008
29. Изградња ТС 400/110 kW Врање 4 са прикључним далеководима	ЈП ЕМС	9.000.000		9.000.000	2008.
30. Проширење ТС 400/220/110 kW Смедерево 3	ЈП ЕМС	7.000.000		7.000.000	2008.
31. Реконструкција ТС Београд 1 (110/35/10 kW)	ЈП ЕМС	5.420.000		5.420.000	2009.
32. Изградња ДВ 110 kW Краљево – Рашка (60 км)	ЈП ЕМС	3.600.000		3.600.000	2008.
33. Замена ДВ 220 kW ХЕ Б. Башта - ТС Б. Башта (2x8 км)	ЈП ЕМС	3.200.000		3.200.000	2008.
34. Рехабилитација управљачког система у ТЕНТ Б	ЈП ЕПС Дирекција за стратегију и инвестиције и ПД ТЕ „Никола Тесла“, д.о.о.	8.500.000		8.500.000	2008
35. Реализација стратегије развоја енергетике у делу који се односи на постојеће и нове	МРЕ Локална самоуправа	157.74 милиона евра	36%	64%	2007-2012 Обезбеђено до 2009 79.95 милиона евра

Топлотне изворе енергије - градске топлане и индустријске енергане					
36. Формирање фонда за рационалну употребу енергије – кроз који ће се реализовати ПОС енергетске ефикасности и селективног коришћења обновљивих видова енергије	MPE	100.000.000			2008
37. Реализација приоритета из Стратегије - Програми Приоритета: Рационална употреба енергената и повећање енергетске ефикасности у секторима потрошње енергије - Програми Приоритета: Селективно коришћење нових обновљивих извора енергије и нових енергетских технологија		300.000.000			2007

** средства која су предложена за буџет за 2007. али још увек нису одобрена*

3.7. Трговина и услуге

Висок раст БДП Републике Србије у претходних пет година остварен је захваљујући константном расту сектора услуга (просечна годишња стопа раста 7%) и то пре свега расту трговине (15%). И структура бруто додате вредности мењала се у корист услуга, највише као резултат високог просечног раста трговине на велико и мало. Овај тренд би требало наставити и у будуће, јер је то одлика земаља на вишим нивоима привредног развоја. Због тога су активности Министарства трговине и услуга биле усмерене на убрзање процеса придруживања ЕУ, хармонизацију законодавства са ЕУ легислативом, изградњу јаким тржишно оријентисаних институција, побољшање

приступа новим тржиштима и интеграцији у регионална и глобално тржиште ради бржег развоја приватног сектора, и реструктурирање предузећа у трговини.

Најважнији пројекти МТУ у досадашњем периоду (2000-2005.година):

1. Пројекат за ангажовање експерата за подршку имплементације Закона о заштити конкуренције	КАРДС	2005 -феб. 2006
2. Пројекат за ангажовање експерата за подршку имплементације Закона о заштити потрошача	КАРДС	2005 - март 2006

Реформа сектора трговине и услуга заснива се на дефинисаном стратешком и институционалном оквиру. Стратешки развојни оквир је одређен следећим националним документима: Национална стратегија Србије за придруживање СЦГ ЕУ, Стратегија за смањење сиромаштва, Стратегија комуникације, Стратегија и политика трговине Републике Србије. Институционални оквир чине Комисија за заштиту конкуренције (основана 3. април 2006. године) и Савет министра за заштиту потрошача (основан 18. април 2006. године).

Претходних година усвојени су и закони који регулишу овај сектор привреде и који су умногоме приближили наше законодавство стандардима ЕУ. Током 2005.године донети су следећи закони: Закон о заштити конкуренције, Закон о заштити потрошача, Закон о ценама и Закон о оглашавању. Поред ових закона, током 2008. године се очекује доношење нових и измена постојећих закона, чиме би се употпунио законски оквир за област трговине у циљу хармонизације домаће регулативе са регулативом ЕУ.

Закони чије се усвајање очекује у 2008. години

Ред.

бр.	Предлози закона	Статус
1.	<i>Предлог закона о трговини</i>	Утврђивање Предлога закона у <i>Влади Републике Србије</i> , планирано за четврти квартал 2007.
2.	<i>Измене и допуне Закона о заштити конкуренције</i>	Утврђивање Предлога закона у <i>Влади Републике Србије</i> , планирано за четврти квартал 2007.
3.	<i>Измене и допуне Закона о заштити потрошача</i>	Утврђивање Предлога закона у <i>Влади Републике Србије</i> , планирано за четврти квартал 2007.

4.	<i>Предлог закона о општој безбедности производа</i>	Утврђивање Предлога закона у <i>Влади Републике Србије</i> , планирано за четврти квартал 2007.
5.	<i>Предлог закона о робним резервама</i>	Усаглашавање Нацрта закона у оквиру Радне групе се планирано за крај 2007
6.	<i>Предлог закона о робним берзама</i>	Утврђивање Предлога закона у <i>Влади Републике Србије</i> , планирано за 2008.
7.	<i>Предлог закона о електронској трговини</i>	Утврђивање Предлога закона у <i>Влади Републике Србије</i> , планирано за 2008.

Статус реализације најзначајнијих пројеката/ програма

1. ЕАР интерим Пројекат за ангажовање експерата за подршку имплементације Закона о заштити конкуренције (мисија страних експерата је рализована у периоду од децембра до фебруара 2006.)
2. ЕАР интерим Пројекат за ангажовање експерата за подршку имплементације Закона о заштити потрошача (мисија експерата PLAC-а је завршена у марту 2006.)
3. Пројекат техничке подрше Владе Јапана – ангажовање експерта за промоцију туризма (реализован у периоду од јула до децембра месеца 2005.)
4. Започета реализација Пројекта за подршку имплементације Закона о заштити конкуренције, са предвиђеним трајањем од 24 месеца
5. У току је реализација Пројекта за подршку имплементације Закона о заштити потрошача, у вредности од 1,5 милиона евра (+ 0,5 милиона евра за опрему, у другој фази), са предвиђеним трајањем од 18 месеци.

Обезбеђивање слободе кретања робе је један од суштинских елемената реализације јединственог тржишта, коме је посвећен велики део законодавства ЕУ. У првој фази, потребно је да наше законодавство буде усклађено са захтевима које подразумева закључење Споразума о стабилизацији и придруживању. То значи да се наше законодавство које се односи на област регулисања тржишта и размене са иностранством у потпуности усклади са основним принципима слободе кретања роба, попут начела недискриминације домаће и стране робе на тржишту, усклађености

царинске тарифе (хармонизовани систем - царинска класификација), као и са правилима која у овој области предвиђа СТО (нпр. Споразум о техничким препрекама у трговини, Споразум о санитарним и фитосанитарним правилима). У том смислу, потребно је донети Закон о трговини (у процедури); а за његово ефикасно спровођење потребно је донети низ закона у областима из надлежности других министарстава. Нацртом Националног програма заштите потрошача Србије за период 2007-2012 године дефинисана је стратегија и политика заштите потрошача коју ће Влада усвојити. Дефинисани су циљеви, задаци, а посебно јачање капацитета владиног и невладиног сектора у области заштите потрошача.

У области трговине и заштите потрошача обезбедиће се убрзање приватизације и реструктурирања великих трговинских система, подстицање конкуренције, стабилност цена и тржишта и заштита потрошача у складу са прописима и стандардима ЕУ. Посебна пажња посветиће се процесу интеграције, кооперације и концентрације трговине који је заступљен у трговини ЕУ. Унутрашња трговина реформисаће се и унапредити на бази Закона о трговини, Закона ценама, Закона о оглашавању, Закона о заштити потрошача и на бази усвојене Стратегије развоја трговине која дефинише структуру трговине и трговинске мреже, начин обезбеђења трговинског капитала, процес интернационализације трговине, специфичности регионалног развоја трговине, начин заштите потрошача, изградњу модерног трговинског менаџмента и маркетинга, унапређење трговине у електронској фази развоја.

Унапређивање унутрашњег тржишта и трговине подразумева хармонизацију у областима као што су увођење правила о конкуренцији, заштита права интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине, примена поступка јавних набавки, примена техничких стандарда и прописа усклађених са европским, јачање инфраструктуре квалитета (стандардизација, метрологија, акредитација), заштита потрошача, унапређење ветеринарске и фитосанитарне контроле, примена прописа о квалитету, безбедности хране и правила о хемикалијама.

Стратешка опредељења Владе у домену развоја трговине су: либерализација трговине, јачање конкуренције, изградња нове структуре трговине и трговинске мреже, подстицање процеса концентрације предузећа, увођење нових облика малопродаје, информатизација пословних процеса, привлачење страних инвестиција и завршетак приватизације и развој е-трговине.

Закључењем Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ, који се очекује током 2008. године, створиће се правни основ за формирање зоне слободне трговине

између Републике Србије и ЕУ, што подразумева да ће, након ступања на снагу споразума, ЕУ елиминисати своју царинску и нецаринску заштиту у трговини пољопривредним и индустријским производима са Републиком Србијом, а Република Србије ће то исто учинити у транзиционом периоду који ће бити накнадно договорен. Наставиће се процес ширења заједничког тржишта и јачања међусобних економских веза са земљама у региону у складу са споразумима о слободној трговини, са циљем стварања зоне слободне трговине. У том смислу, сачиниће се један мултилатерални споразум о слободној трговини, отклањаће се царинске баријере, поједноставити процедура у трговини и јачати сарадња у домену услуга.

Средњорочни приоритети развоја трговине и услуга су:

1. Безбедни производи уз европски стандард квалитета роба и услуга
2. Обезбеђена заштита потрошача према европским стандардима
3. Надзор тржишта према европским стандардима и постављена основа за увођење система саморегулисања привредних субјеката
4. Имплементиран Споразум о стабилизацији и придруживању у областима из надлежности МТУ
5. Развијено унутрашње тржиште роба и услуга које карактеришу услови пословања једнаки онима на јединственом тржишту Европске уније, уз остваривање потпуне снабдевености тржишта и стабилности цена
6. Ојачана конкурентност роба и услуга из Србије и повећана атрактивност Србије као инвестиционе дестинације
7. Капацитети, организација и методи рада МТУ устројени према програмским циљевима у домену трговине и услуга
8. Реформисане робне резерве у складу са европским стандардима

За остваривање ових приоритета Министарство трговине и услуга је предложило спровођење пројеката наведених у табели 25.

Табела 25. Приоритетни пројекти из области трговине и услуга у периоду 2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Подршка имплементациј и Закона о општој безбедности производа (информативне и едукативне кампање)	МТУ	150.000 евра	35.000 евра		Први квартал 2008.
2. Успостављање знака квалитета и ознаке порекла	МТУ	80.000 евра	80.000 евра		Први квартал 2008.
3. Јачање заштите потрошача у Републици Србији (CARDS)	МТУ	1.500.000 евра	6.500 евра	КАРДС 2006 1.500.000 евра	Последњи квартал 2007.
4. Јачање капацитета МТУ и организација потрошача	МТУ	360.000 евра	210.000 евра		Први квартал 2008.
5. Покретање часописа и редовне ТВ емисије о заштити потрошача	МТУ	150.000 евра	40.000 евра	10.000 евра	Први квартал 2008.
6. Изградња и унапређење тела вансудске заштите потрошача	МТУ	20.000 евра	4.500 евра		Први квартал 2008.
7. Саветодавни центри и јединствени кол центар за заштиту потрошача	МТУ	750.000 евра	530.000 евра		Први квартал 2008.
8. Унапређење заштите конкуренције у Републици Србији	МТУ	18.750 евра	18.750 евра		Први квартал 2008.
9. Изградња и позиционирање националног брэнда Србије	МТУ	4.400.000 евра	4.275.000 евра	125.000 евра	Последњи квартал 2007
10. Подстицање и подршка наступа српских предузећа на међународном тржишту	МТУ	1.030.000 евра	360.000 евра	670.000 евра	Први квартал 2008.
11. Унапређење статистике,	МТУ и РЗСС	500.000 евра	500.000 евра		Први квартал 2008.

праћења и анализе промета услуга					
12. Подстицање сајамских манифестација у области услуга	МТУ	125.000 евра	125.000 евра		Први квартал 2008.
13. Подизање конкурентности у области услуга кроз стварање кластера	МТУ	125.000 евра	125.000 евра		Први квартал 2008.
14. Унапређење ефикасности рада тржишне инспекције кроз креирање информационог система	МТУ	455.000 евра	100.000 евра	300.000 евра	Први квартал 2008.
15. Унапређење система робних резерви	МТУ				
16. Афирмација електронске трговине	МТУ	1.200.000 евра		1.200.000 евра	Први квартал 2009.
17. Изградња капацитета носилаца заштите потрошача и изградња система информисања у области заштите потрошача (ИПА 2008.)	МТУ	2.758.000 евра		2.758.000 евра	Први квартал 2009.
18. Пројекат подршке имплементацији и Закона о заштити конкуренције	Комисија за заштиту конкуренције и МТУ	2.000.000 евра		КАРДС 2006 2.000.000 евра	Последњи квартал 2007

Предложени пројекти из области трговине су усмерени на јачање капацитета за имплементацију закона који су хармонизовани са стандардима ЕУ и на побољшање конкурентске позиције Републике Србије (ЕАР је накнадно одредио да Комисија за заштиту конкуренције буде корисник Пројекта за подршку имплементације Закона о заштити конкуренције). Поред ових пројеката, требало би предложити и пројекте који би утицали на повећање подршке развоју малих и средњих предузећа, повећање страних директних инвестиција и завршетак приватизације, као и развој електронске трговине.

3.8. Просвета

Почетком 2001. у Републици Србији започета је реформа система образовања, заснована на међународним препорукама и извештајима који су указивали на постојање високо централизованог, озбиљно запушеног система оптерећеног неједнакостима и ограничењима (у смислу доступности и нефлексибилности).

Главне промене система образовања су институционализоване кроз Закон о основама система образовања и васпитања из 2003. и кроз измене тог закона из 2004. као и Закон о високом образовању из 2005. године. Такође, до одређених позитивних помака дошло је кроз формирање нових институција посвећених развоју одређених сегмената система образовања (професионални развој наставника, вредновање квалитета и др), реализацијом бројних развојних програма и пројеката у области развоја школа као организација, изградње капацитета запослених у образовању и ургентних инвестиционих улагања и сл.

Систем образовања се од 2001. године модернизује у правцу повећања његове ефикасности и прогресије у квалитету стечених знања и вештина, како би се обезбедио већи допринос образовања привредном развоју и друштвеном напретку Републике Србије и њеном приближавању ЕУ. У току је рационализација и реорганизација мреже образовних институција на свим нивоима, спровођење програма обуке и доквалификације наставника и ревидирање школских програма. При томе, Министарство још увек није задовољно оствареним резултатима у процесу децентрализације, између осталог и због неусклађености прописа којима се регулише систем образовања и прописа који се примењују на рад органа локалне управе. Демократизација образовног система, са свом комплексношћу проблематике која се огледа у неразвијеним капацитетима да се преузму права и одговорности, доводи до отежаног повезивања образовно-васпитних установа са локалним тржиштем рада. Министарство просвете у овом периоду чини континуиране напоре у циљу побољшања квалитета наставних планова и програма рада, као и садржаја образовања на свим нивоима, почев од предшколског. Посебним подзаконским актима ближе су уређени систем оцењивања ученика, стручно усавршавања наставника, опремање образовних институција, увођења нових образовних профила, начин праћења и вредновања и самовредновања рада установа, начин планирања и програмирања рада установа и остала питања од значаја за функционисање система образовања у складу са новим системским законом.

Упркос овим напорима и чињеници да је у област образовања је у периоду 2000-2006. година уложено 106 милиона ЕУР средстава међународне помоћи, у

систему образовања постоји још много простора за унапређење у разним областима: од оних у којима се лако могу регистровати помаци до оних који захтевају ургентне интервенције, нова системска решења или дугоричну подршку.

Неки од проблема са којима је Министарство просвете суочено и за које нема брзих и једноставних решења су:

1. Проблеми високог процента неписмених становника (Република Србија и поред развијене мреже основних школа има, по резултатима пописа из 2002. године, без школске спреме 357.552 становника, неписмених становника 227.000, са завршеним од једног до три разреда 126.127 становника, са завршених четири до седам разреда 896 847 становника, а завршену само основну школу 1.509.500 становника).
2. Проблем недовољне доступности услуга образовања појединим категоријама становништва (низак ниво расхода за образовање (3,3% БДП) у Републици Србији неповољно се одражава на доступност образовања деци из најсиромашнијих слојева, као и на квалитет услуга које се нуде у систему образовања).
3. „Нефлексибилност“ система образовања у односу на могућност избора и промене занимања у току и након образовања, односно, непостојање системских услова за хоризонталну и вертикалну проходност кроз профиле и смерове, што се, након формалног образовања рефлектује сталном потребом за преквалификацијом кадрова.
4. Неприлагођеност система образовања потребама тржишта рада који резултира одласком великог броја младих људи у иностранство у току и после средњег образовања, ради запослења, што погађа управо најзначајније области развоја савременог друштва- електротехнику, информатику, технологију, медицину, фармацију, итд.
5. Ниска стопа остајања у образовању – односно проблем напуштања школе пре завршетка програма (тзв. „drop out“) - овај проблем је најмасовнији у струковном и факултетском образовању.
6. Развој образовних стандарда је процес који је интензивирао последњих година и већ дао прве значајне резултате, посебно на нивоу високог образовања, но имајући у виду комплексност овог процеса, неопходно је уложити значајне напоре као и средства како би се овај систем адекватно успоставио на свим нивоима образовања.

7. Застареле наставне методе и школских програми - немогућност да се, након завршетка формалног образовања одговори на захтеве послодаваца, који захтевају примену стечених знања, односно функционалне вештине и знања.
8. Недовољна ефикасност система - застарели систем финансирања трошкова рада школе и трошкова финансирања запослених у образовању.

Најважнији пројекти Министарства просвете у досадашњем периоду (2000-2007. године):

1. Развој школства у Републици Србији	Светска банка	10.000.000 УСД	2002 - 2007
2. Обука наставника и оснивање Националног центра за стручно усавршавање наставника	СДЦ	60.000 ЕУР	2002-2003
3. Реформа средњег стручног образовања	ЕУ	4.000.000 ЕУР	2003 -
4. ПИСА пројекат	ОЕЦД		2003 -
5. Оснивање Центра за стручно усавршавање наставника у Нишу	Влада Норвешке	1.315.000 ЕУР	2004 -
6. Пројекат за усавршавање образовног кадра у Републици Србији	ЦИДА	2.000.000 ЦАД	2004-2007
7. Пројекат реформе стручног образовања у области Економије права и администрације	ГТЗ	1.300.000 ЕУР	2004-2006
8. Пројекат унапређења школа	ЕИБ	25.000.000 ЕУР	2005 -
9. Изградња и опремање школа у зајечарском региону	Влада Норвешке	1.987.600 ЕУР	2006 - 2007
10. Подршка образовању мањина и Рома	ОЕБС	350.000 ЕУР	2005-
11. Ка ефикаснијем спровођењу реформи – Систем планирања, буџетирања и праћења активности у МПС	Влада Норвешке	30.000 ЕУР	2006
12. Здрав старт–здрав циљ – Специфична спортска опрема за предшколске установе и стручно усавршавање запослених (1)	Влада Норвешке	88.000 ЕУР	2006-2007
13. Енергетска ефикасност	Кредит Светске банке	21 000 000 УСД	2004-
14. Понуда грантова за унапређивање библиотека у ОШ	СДЦ	100 000 ЕУР	2003
15. Опремање регионалних одељења Министарства и ресурсних центара	СДЦ	40 000 ЕУР	2003
16. Пројекат ЕРЦУ – Канцеларија за координацију реформских активности	СДЦ	200 000 ЕУР	2003
17. Темпус	ЕУ	9.000.000	2002-

Основни циљеви реформе образовног система Републике Србије су:

- § унапређење квалитета образовања рационализацијом постојећих образовних и васпитних програма, развојем нових образовних и васпитних програма и модула, успостављањем стандарда квалитета у посебним научно-наставним подручјима, обуком наставника основних и средњих школа и стварање услова за припрему и примену савремене уџбеничке и приручне литературе за ученике и наставнике;
- § наставак реформе средњег стручног образовања, уз сталну евалуацију нових пилот програма и предузимање интеревнтних мера у циљу обезбеђивања квалитета нових програма, увођење нових образовних профила у стручне школе и њихова примена у већем броју школа и развој факултативних програма у гимназијама као увод у промене у редовним наставним програмима;
- § обезбеђивање системских могућности стицања квалификација за одрасле;
- § укључивање угрожених категорија становништва и особа са посебним потребама у систем образовања на основу предлога мера афирмативне акције стручних тимова и истовремену реализацију специфичних семинара за обуку наставника за рад са децом са посебним потребама.

Приоритет са становишта смањивања сиромаштва у области образовања је повећање ефикасности образовног сектора, односно реформа образовања у складу са потребама тржишне привреде и развојем приватног сектора и истовремено пуно укључивање угрожених категорија становништва, односно етничких мањина (сеоском популацијом, Ромима, децом са инвалидитетом, избеглим и интерно расељеним лицима) у формални систем образовања. То подразумева реформу предшколског васпитања која укључује програме (уз одговарајућу кадровску подршку) за што већи обухват деце из сиромашних породица, подизање општег образовног нивоа Рома, као и подизање радне квалификације незапослених. У том смислу, законско решење о обавезном похађању припремног предшколског програма, један је од начина за превазилажење баријера за децу која имају неповољне услове развоја у предшколском периоду.

У односу на потребе привреде, циљеви реформе у средњем, вишем и високом образовању су следећи:

- § Оријентација образовања, не само ка јачању базичних него и применљивих знања и повезивање са светом рада,

- § Развој спремности младих за стручно усавршавање и дошколовавање и усаглашавање степена диплома и квалификација са светским стандардима, као и диверсификацију институционалних облика и модела, програма и метода рада,
- § Реформа наставних планова и програма у обезбеђивању функционалне, компјутерске и технолошке писмености, подстицање креативности, развој критичког мишљења и потребних вештина за сваког појединца,
- § Развој образовног система на филозофији доживотног образовања. У складу са тим неопходне су мере које ће стимулисати послодавце да улажу средства у проширивање знања већ запослених радника како би се они укључили у процесе промена и технолошког модернизовања привреде.

Основни стратешки документ развоја за сектор образовања у Републици Србији је Стратегија Министарства просвете за период 2005- 2010. године. Поред тога, стратешки развојни оквир чине и Национални план акције за децу, Стратегија за смањење сиромаштва Владе Републике Србије, Стратегија развоја стручног образовања у Републици Србији и Стратегија развоја образовања одраслих. Међународни документи који одређују правац развоја система образовања у Републици Србији су: Европски оквир за побољшање стручног образовања и оспособљавања, Миленијумски циљеви развоја, Стратешки циљеви образовања и обуке у земљама ЕУ, Болоњска декларација, Европска повеља о регионалним и мањинским језицима, Стратегија развоја информатичког друштва у РС, Национална стратегија Србије за приступање Србије и Црне Горе ЕУ, Национална стратегија запошљавања за период 2005-2010, Национална стратегија привредног развоја РС од 2006 до 2011.

Промене у систему образовања регулисане су Законом о основама система образовања и васпитања из јуна 2003. године и допунама из 2004. године и Законом о високом образовању, који је донет 2005. године. Закон о предшколском васпитању и образовању налази се у скупштинској процедури, као и Закон о уџбеницима и другим наставним средствима. Министарство просвете ће бити носилац посла у припреми новог Закона о основном образовању и васпитању и Закона о средњем образовању и васпитању, којима би се ближе одредио начин функционисања ових подсистема, као и специфичности које нису одређене системским законом.

Институције које су надлежне за спровођење реформи у овој области су: Министарство просвете, Завод за унапређење образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, као и Национални просветни савет и

Национални савет за високо образовање. Започете реформе образовног система наставиће се у правцу повећања квалитета и ефикасности образовања и доступности образовања свима, у складу са принципима доживотног учења и усклађивања образовног система са принципима развоја образовања у ЕУ. Почев од школске 2006/2007. године започело је остваривање обавезног припремног предшколског програма у трајању од најмање 6 месеци, које се остварује у предшколским установама и основним школама. Министарство просвете је било организатор семинара за обуку васпитача и стручних сарадника за примену наведеног програма. Исто тако, планирано је и повећање партиципације одраслог становништва у програмима и пројектима образовања и учења, као и развијање програма образовања на даљину.

Систем високог образовања унапредиће се са циљем да се смањи дужина студирања и повећа број дипломираних студената у односу на број уписаних студената. Посебни ефекти примене Закона о високом образовању очекују се почев од школске 2006/2007. године. Усклађивање наставних планова и програма са принципима Болоњске декларације, акредитација истих, као и прерастање виших школа у установе високог образовања су циљеви чије остварење ће допринети квалитетнијем и кориснијем високо-образовном систему. Поред тога, пред високошколским установама је и задатак припреме Националног оквира квалификација у високом образовању, а у складу са Европским оквиром квалификација, у чему се очекује стручна помоћ Савета Европе.

Да би се циљеви и задаци реформе образовног система у целини могли остварити, посебна пажња посветиће се стабилном финансирању образовних установа из буџета Републике Србије и буџета јединица локалне самоуправе. Обезбеђивање основних услова за образовно-васпитни рад школа захтева наставак реконструкција, поправки и доградњи објеката, опремања школских учионица, лабораторија, кабинета и физкултурних сала. За побољшање квалитета образовања интензивираће се рад на повезивању школа у јединствен информациони систем и опремање мултимедијалних учионица.

Основни дугорочни циљ у области средњег образовања је креирање отвореног и флексибилног система стручног образовања који се прилагођава демографским, социо-економским и техничко-технолошким потребама као кључна претпоставка за унапређење људског потенцијала и успешну интеграцију Републике Србије у европски културни и економски простор.

За реализацију таквог стратешког циља у области образовања потребно је формирати националне савете за образовање на свим нивоима, успоставити систем

акредитације и сертификације у стручном образовању, развијати стандардизацију у стручном образовању (стандарди занимања, образовни стандарди), подизати стручност наставника и запослених, пратити квалитет на свим нивоима образовања и унапредити финансирање образовања.

На основу претходне анализе одређени су средњорочни приоритетни циљеви Министарства просвете:

- § успостављен ефикасан систем осигурања квалитета на свим нивоима образовања и васпитања
- § децентрализован систем образовања и васпитања, са јасном поделом улога и одговорности на свим нивоима
- § обезбеђене могућности младима и одраслима да стекну вештине, знања и способности потребне за рад и запошљавање, даље образовање и учење
- § успостављен нови модел финансирања образовних установа
- § унапређени капацитети васпитно - образовног система за инклузивно образовање деце са сметњама у развоју
- § остварен систем за пружање подршке талентованим ученицима и студентима
- § унапређен систем образовања одраслих
- § повећан обухват Рома и унапређен квалитет образовања и васпитања Рома са предузимањем системских мера којима ће се побољшати положај Рома у образовању
- § изграђени капацитети Министарства просвете и релевантних установа за ефикасан приступ, коришћење и управљање различитим изворима финансирања
- § изграђени капацитети Министарства просвете за успешно спровођење програма и препорука ЕУ у области образовања и васпитања
- § усклађени прописи у области образовања и васпитања са стандардима ЕУ на основу приоритета дефинисаних у процесу придруживања ЕУ
- § развој капацитета запослених у Министарству просвете за обављање стручних послова у циљу ефикаснијег функционисања система образовања и васпитања
- § смањење броја неписмених за 10% до 2010. године
- § ефикасно управљање ресурсима у образовању коришћењем свеобухватне базе података на свим нивоима образовања и васпитања.

Министарство просвете дефинисало је приоритетне пројекте који ће допринети реализацији поменутих циљева (Табеле 27 и 28).

Табела 26. Програм приоритетних реформских активности у области просвете у периоду 2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Подршка образовању мањина и Рома кроз развој наставних програма и увођење асистената за подршку ученицима из маргинализованих група у предшколским установама и основним школама (обука и ангажовање асистената, развој и реализација компезаторних програма, припрема приручника, подршка школских пројеката)	Влада Републике Србије (у оквиру Декаде Рома) 19. МП (у оквиру Јединственог акционог плана за Роме)	3 500.000	НИП* 2008	Донатори**	2008-2010
2. Стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника	МП	1 000 000	НИП*	Донатори**	2008-2010
3. Увођење просветних картона и промоција примене и резултата имплементације	МП, Завод за вредновање квалитета о.и в.	1 140 000	НИП*	Донатори**	2009-2010
4. Подршка образовању деце и ученика из депривираних средина	МП	2 000 000		Донатори**	2008-2010
5. Подршка предшколским установама за развој предшколских програма васпитања и образовања и повећања обухвата деце предшколским програмима	МП	1 300 000		Донатори**	2008-2010
6. Мониторинг и евалуација реализације предмета Грађанско васпитање у Србији	МП	250 000	НИП*	Донатори у сарадњи са Саветом Европе	2008-2010
7. Развој и примена програма за рад са децом са посебним способностима, даровитом и талентованом децом	МП Завод за унапређивање образовања и васпитања	250 000	НИП*	Донатори**	2008-2010
8. Имплементација Националног плана акције за децу кроз пројекте (Школа без насиља, Школа по мери детета, Посебни	МП УНИЦЕФ Савет за права детета	1 200 000	НИП*	УНИЦЕФ Save the children Влада Ирске и остали	2008-2010

протокол за заштиту деце од насиља и злостављања у васпитно образовним установама)				донатори	
9. Праћење и вредновање огледа у основној и средњој школи	МП	250 000	НИП*	Донатори**	2008-2010
10. Развој мултмедијалних центара у васпитно-образовним установама	МП	500 000	НИП*	Донатори**	2009
11. Развој програма и модела инклузивног образовања у предшколским установама, основним и средњим школама	МП	2 000 000	НИП*	УНЕСКО УНИЦЕФ Save the children Влада Републике Ирске Влада В.Британије и други донатори**	2008-2010
12. Развој система осигурања квалитета у образовању	МП Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања	500 000	НИП*	Донатори**	2008-2010
13. Унапређивање рада службе просветних инспектора	МП	100 000		Донатори**	2008-2010
14. Реформски програми у средњем стручном образовању (развој програма, евалуација и доношење стандарда и нове подзаконске регулативе)	МП Завод за унапређивање образовања и васпитања	1 000 000	НИП*	КАРДС ИПА и остали донатори**	2008-2010
15. Успостављање и развој Националног оквира квалификација (НОК)	МП Завод за унапређивање образовања и васпитања Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања Савет за високо образовање	1 000 000		Донатори**	2008-2010
16. Подршка процесу децентрализације у области образовања	Министарство просвете	20 000 000		Донатори**	2008-2010
17. Подршка имплементацији закона и међународних стандарда у области образовања	Министарство просвете	500 000		Донатори**	2008-2010
18. Развој посебних информационих модула у оквиру ЕИС и подршка у њиховој примени	Министарство просвете	2 000 000		Донатори**	2008-2010
19. Подршка школама за проширење васпитне функције	Министарство просвете	5 000 000		Донатори**	2008-2010
20. Успостављање и ширење	Министарство просвете	20.000.000		Донатори**	2008-2010

комуникационих канала на свим нивоима образовања применом информационих технологија					
21. Подршка имплементацији Стратегије за смањење сиромаштва кроз унапређење система образовања одраслих	Министарство просвете	10.000.000		Донатори**	2008-2010

Табела 27. Програм приоритетних инвестиционих улагања за потребе образовних институтација у периоду 2008-2010. година

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Опремање физкултурних сала у основним школама	МПС	1.358.800		Донатори**	2008-2010
2. Здрав старт – здрав циљ – Специфична спортска опрема за предшколске установе и стручно усавршавање запослених	Спортско-рекреативни клуб Земун	240.000		Донатори**	2008-2010
3. Школа за будућност – Пројекат евалуације и унапређења образовног процеса на Вишој економској школи у Лесковцу и обезбеђења просторно-техничких услова	Виша економска школа у Лесковцу	4.053.271		Донатори**	2008-2010
4. Изградња објекта за смештај наставног особља Више пословне школе у Блацу	Виша пословна школа у Блацу	897.500		Донатори**	2008-2010
5. Изградња нове зграде Средње техничке школе у Тутину	Средња техничка школа у Тутину	1.850.000		Влада Луксембурга	2008-2010
6. Рехабилитација школског објекта ОШ „Братство“ у Новом Пазару	ОШ „Братство“ у Новом Пазару	179.235		Влада Луксембурга	2008-2010
7. Рехабилитација школског објекта ОШ „Меша Селимовић“ у Новом Пазару	ОШ „Меша Селимовић“ у Новом Пазару	946.780		Влада Луксембурга	2008-2010
8. Реконструкција еколошко-метеоролошке опсерваторије	Физички факултет, Универзитет у Београду	375.000		Донатори**	2008-2010
9. Реконструкција санитарних чворова у школама у Републици Србији	МПС	40.000		Донатори**	2008-2010
10. Опремање кабинета за физику у основним школама основним наставним средствима	МПС	2.750.000		Донатори**	2008-2010
11. Лифт на Географском факултету у Београду, помоћ нашим хендикепираним пријатељима	Географски факултет, Универзитет у Београду	30.000		Донатори**	2008-2010

12. Опремање рачунарске учионице и интернет клуба Филолошког факултета у Београду	Филолошки факултет, Универзитет у Београду	30.000		Донатори**	2008-2010
13. ICT опрема за образовање	МПС	12.600.000	НИП*		2008
14. Набавка опреме за установе ученичког и студентског стандарда и високошколске установе	МПС	11.000.000	НИП*		2008
15. Опрема за средње музичке школе и факултете	МПС	1.100.000	НИП*		2008
16. Набавка опреме за школске учионице	МПС	7.000.000	НИП*		2008
17. Инвестициона улагања на Универзитету и другим нивоима образовања (основно, средње, ученички и студентски стандард)	МПС	***	НИП*		2008
18. Изградња школских спортских сала	МПС	***	НИП*		2008

* За поједине пројекте и програме Министарство просвете је аплицирало на конкурс Канцеларије за Национални инвестициони план Владе Републике Србије. С обзиром на то да се резултати конкурса очекују почетком 2008. године и да није сигурно одређивање потребних средстава за програме и пројекте Министарства просвете, постоји потреба за додатним изворима финансирања и подршке. Поред тога, средствима из НИП-а се може располагати само у 2008. години, док се планирани пројекти и програми односе на период 2008-2010.

** У овом тренутку није могуће навести сигуран извор донаторских средстава.

*** Износ за наведене пројекте није познат јер су индиректни буџетски корисници директно аплицирали код канцеларије за НИП па ће коначан износ бити познат тек по окончању селекције пројеката.

3.9. Култура

Полазећи од основних принципа у области културе и медија, који подразумевају слободу културног и уметничког стваралаштва и поштовање права на културу, равноправност свих култура на територији Србије, очување културних идентитета и културне разноликости, одговорност јавних власти за развој културе и уметности, подршку развоју уметничког квалитета и иновацијама у култури, усклађеност система у области културе и медија са стандардима ЕУ и Савета Европе, успостављање модерног, ефикасног, рационалног и креативног система управљања у култури, јавност деловања у култури и поштовање ауторских права, дефинисани су стратешки циљеви Министарства културе. То су успостављање стандарда у културној политици и развој система у области културе, унапређење и модернизација рада установа културе, очување културног наслеђа и културне разноликости и њихово укључивање у савремене светске културне токове, стварање услова за развој стваралаштва у свим гранама уметности, подизање нивоа учешћа грађана у културним активностима и равномеран развој у домену културе на целој територији републике - децентрализација културе, активно учешће уметника и савременог уметничког стваралаштва у међународним културним токовима, подизање квалитета медијске

продукције, подстицање развоја саморегулације и прилагођавање законске медијске регулативе европским стандардима.

Успостављање стандарда у културној политици и развој система у области културе обухвата стварање правног оквира доношењем општег Закона о култури и других закона о појединачним културним делатностима, подршку развоју организационих форми у домену културних индустрија, односно националних центара за поједине културне делатности, затим увођење стратешког планирања и евалуације као предуслова културног развоја и обавезе свих актера у култури – доношење Програма развоја културе, подршку истраживањима културе – на чињеницама заснованој културној политици и менаџменту и доношење пореских и других закона од значаја за домен културе.

Унапређење и модернизација рада установа културе подразумева развој перманентног професионалног образовања и подршку најстручнијим кадровима, подстицај интерсекторском деловању (култура/наука; култура/образовање; култура/туризам; култура/економија...), развој стратешког менаџмента и маркетинга, затим развој и диверсификацију публике (мањинске групе, деца, особе са инвалидитетом, посебним потребама итд.), као и развој инфраструктуре уз прецизирање професионалних стандарда, посебно за културе националних мањина.

Очување културног наслеђа и његово укључивање у савремене светске културне токове обухвата снимање, ревизију и докатегоризацију материјалног и нематеријалног наслеђа, подршку очувању и развоју српског језика и говорне културе, очување језика националних мањина, подршку пројектима укључивања културног наслеђа у савремене културне и уметничке токове, као и укључивање културног наслеђа у шире економске развојне програме, стварање услова за развој комплексних, економски одрживих културних пројеката кроз развој културног туризма, дигитализацију материјалног и нематеријалног културног наслеђа и основање Института за рестаурацију и конзервацију.

Стварање услова за развој стваралаштва у свим гранама уметности представља успостављање транспарентног и објективног система расподеле средстава по основу годишњег конкурса, уз унапред дефинисане критеријуме, јасну политику финансирања уметника и уметничких пројеката, у виду откупа, наруџбина, међуресорних фондова, законских олакшица за финансирање културног стваралаштва, подстицај спонзорству и донаторству, затим стварање продукционих услова за развој савременог уметничког стваралаштва (радионице, атељеи, студија, резиденцијални програми и професионално усавршавање уметника, итд.), развој новог система

вредности, кроз политику награђивања, путем националних награда за уметничко стваралаштво, награду за развој односа привреде и културе, награду за допринос медија култури, награду за допринос развоју уметности у образовању, као и развоју стваралаштва националних мањина.

Подизање нивоа учешћа грађана у културним активностима и равномеран културни развој на целој територији републике – децентрализација подразумева развој програма и пројеката намењених деци, развој програма и пројеката у срединама без културне инфраструктуре, уз омогућавање вертикалног и хоризонталног повезивања локалних актера, развој програма и пројеката намењених учешћу мањинских група у културном животу, подршку очувању културне разноликости, као и интеркултурном дијалогу и доношење и реализација акционог плана за Декаду Рома.

Активно учешће уметника и савременог уметничког стваралаштва у међународним културним токовима реализоваће се уз подршку учешћа актера у програмима међународних организација (UNESCO, Савета Европе, итд), културних мрежа (ICOM, IFLA, IETM, ELIA, итд.) и међународних културних манифестација (бијенала, фестивали, програми културних престоница Европе, итд.), затим кроз подршку укључивању у међународне пројекте који конкуришу код ЕУ и СЕ, подршку Тачки културног контакта, обезбеђивању финансијске партиципације у пројектима ЕУ, путем подршке међународној димензији пројеката и манифестација који се одржавају у Србији, са посебним нагласком на сарадњи у региону ЈИЕ и Европи и кроз рад на успостављању интерминистарске сарадње у домену културе са другим надлежним министарствима.

Планирано је да подизање квалитета медијске продукције, подстицање развоја саморегулације и прилагођавање законске медијске регулативе европским стандардима буде постигнуто кроз припреме за прелазак на дигиталну технологију у области електронских медија и прилагођавање законске регулативе новим технологијама и европским стандардима, подстицање пројеката који воде ка унапређењу професионалних и етичких стандарда у медијима, унапређењу медијских слобода и демократије, путем подршке перманентном образовању медијских стручњака, подстицање рада на формирању Медијског савета, који би својим ауторитетом утицао на подизање професионалних стандарда и културе медија и подстицањем функције медија као продуцента уметности (продукције играних садржаја, наруџбине композиција и сл.).

У складу са приоритетима деловања Министарства културе у периоду од 2008. до 2011.године, дефинисани су и програми приоритетних инвестиционих и реформских активности, како је приказано у табелама:

Табела 28. Програм инвестиционих активности

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Адаптација и реконструкција објекта Музеја савремене уметности, Београд	МК	6.470.000	313.055.000 дин. (НИП)		2006-
2. Адаптација и уређење Музеја науке и технике, Београд	МК	4.700.000	376.975.000 дин. (НИП)		2006-
3. Реконструкција зграде и проширење капацитета Народног музеја, Београд	МК	24.054.800	567.970.000 дин. (НИП)		2006-
4. Реконструкција зграде Југословенске кинотеке	МК	5.000.000	440.725.000 дин. (НИП)		2006-
5. Изградња депоа Југ.кинотеке за смештај филмова	МК	5.500.000	435.370.000 дин. (НИП)		2006-
6. Санација и уређење зграде Архива Србије у Железнику	МК	1.370.000	148.835.000 дин. (НИП)		2006-
7. Векови Бача	МК и Покрајински секретаријат за образовање и културу Војводине	1.500.000	300.000 (НИП) 40.000 (Општина Бач) 60.000 (Покрајински секретаријат за образовање и културу Војводине) 200.000 (Фонд за капитална улагања 2007-08)	60.000 евра (Заједница општина Сицилије – 2007) 5.000 евра (ЕК)	2008.
8. Оснивање дигиталног тонског студија Београдске филхармоније	МК	400.000			2008.

Табела 29. Програм реформских пројеката

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Јачање кадровских и програмских капацитета локалних и регионалних медија	МК	1.960.000	600.000 евра (буџет РС)		2008.
2. Савет за штампу	МК	280.000	28.000 евра (буџет РС)		2008.
3. Медији и праћење процеса евроинтеграција	МК	1.650.000	150.000 евра	ИПА	2008.
4. РТВ Digital News Project	МК	2.200.000	200.000 евра (РТВ Војводина)	ИПА	2008.
5. Јачање институционалних капацитета и кадровских потенцијала за управљање у области културе	МК	1,200.000			2008.
6. Пројекат прекограничне мобилности уметника у региону Југо-источне Европе	МК	600.000			2009.
7. Пројекат Старог млина- Центар за едукацију и менаџмент у заштити културног наслеђа, Сремски Карловци	МК	300.000			2009.
8. Национални центар за дигитализацију	МК	150.000	25.000 евра (буџет РС)		2008.
9. Музичко-информативни центар Србије	МК	250.000	6.000.000 дин. (буџет РС)		2008.
10. Регионални креативни центар Јожеф Нађ, Кањижа	МК	650.000	95.770 евра(НИП) 3.000.000 дин.(буџет РС 2008)		2004-

Табела 30. Обједињена табела програма инвестиционих активности и реформских пројеката

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта	Статус документације
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања		
1. Пилот пројекат локалног развоја општина Деспотовац и Жагубица	МК, општине Деспотовац и Жагубица	2. 4.500.000	30.000 евра (буџет РС)	50.000 евра (Савет Европе-резервисано за 2008-09)	2008.	
3. Дунавски културни коридор	МК	7,000.000	262.000 (буџет РС)		2008.	
4. Пут културе "Itineraria Roamana"	МК	12,000.000	250.000 евра (буџет РС)		2008.	
5. Пројекат Шлос – Еко-етно музеј, Голубинци	МК	350.000	28.305.000 дин.(НИП)		2005-	
6. Реализација пет пројеката у циљу ревитализације насеља Велика Хоча	МК	750.000			2008.	

3.10. Здравље

Систем здравствене заштите у Републици Србији припада системима са обавезним социјалним/здравственим осигурањем (тзв. „Бизмарков модел“). Карактеришу га скоро потпун обухват становништва здравственим осигурањем, широк обим права из здравственог осигурања и доминантно државно власништво над зградама и опремом.

Реформа система здравствене заштите започета је 2002. године. Здравствене установе су опремљене модерном опремом и постигнута је боља снабдевеност лековима и санитетским материјалом, уз истовремену примену мера за рационализацију потрошње. Усвојени су и документи који су усмерени на унапређење система здравствене заштите и здравља становништва и који представљају основу за спровођење реформе у овом сектору: Здравствена политика, Визија развоја система и Стратегија реформе система здравствене заштите Републике Србије.

У 2004. години и 2005. години интензивирају се реформски процес у области здравства. Доношењем Закона о здравственом осигурању и Закона о здравственој

заштити у 2005. години, убрзана је реформа здравственог система. Она је имала у виду потребу смањења јавне потрошње, што значи да се остваривање права из обавезног здравственог осигурања прилагођава финансијским могућностима друштва. Потреба обезбеђења побољшања здравствене заштите становништва биће омогућена рационалнијом и бољом организацијом рада у овој области.

Основно опредељење у реформи система здравствене заштите јесте да се обезбеди приступ неопходним услугама одговарајућег квалитета без финансијских баријера за целокупно становништво, укључујући социјално угрожене и друге рањиве популационе групе, тј. избегла и интерно расељена лица, Роме, сиромашно становништво и друге. Овај циљ се остварује путем бројних националних програма и стратегија са акционим плановима, укључујући реструктурирање здравствених установа, промене у начину плаћања давалаца здравствених услуга, смањење или изузеће од личног учешћа осигураних лица у трошковима здравствене заштите за осетљиве популационе групе и интегрисање приватне праксе у јавни здравствени систем.

Према процени експерата Светске Банке у оквиру пројекта „Развој здравства Србије” процењене вредности укупних трошкова за здравство у Републици Србији су на нивоу оних у суседним земљама (Извор: OECD 2007, Statistical Office of the Republic of Slovenia), док укупно издвајање за здравство у 2005. години чини 8% од БДП-а, у апсолутном износу од 139.742.832.000 динара. Удео трошкова лечења Републичког завода за здравствено осигурање исказаних као проценат од БДП-а је опао са 5,33% у 2004. на 5,02% у 2005. години.

Крајем 2005. усвојен је сет системских закона: Закон о здравственој заштити, Закон о здравственом осигурању, Закон о коморама здравствених радника. Почетком 2006. усвојен је низ подзаконских докумената који се односе на план мреже здравствених установа, ближе услове за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе, унутрашњу организацију здравствених установа и др.

Крајем 2006. године, дефинисан је начин и поступак остваривања права из здравственог осигурања, као и садржај и обим права на здравствену заштиту. Бољој ефикасности у пружању здравствене заштите допринела је и делимична рационализација броја запослених у систему, а рад на Стратегији развоја људских ресурса је настављен. Настављен је и рад на изради водича добре праксе и развоју система квалитета, а у болницама је започет пилот пројекат акредитације. Нови модели финансирања примарне и секундарне здравствене заштите применом модела

капитације и дијагностички сродних група детаљно су разрађени, али је њихова примена, иако препозната као приоритет у претходном периоду, још увек у фази пилот пројеката, што остаје изазов за наредни период.

Усвојене су: Стратегија за развој и здравље младих, Стратегија за контролу дувана, Стратегија унапређења менталног здравља, Стратегија за борбу против ХИВ/АИДС, а Стратегија јавног здравља, Стратегија за борбу против дрога и Стратегија набавке безбедне крви и њених продуката су у форми нацрта. Установљени су први центри превентивних здравствених услуга за рано откривање обољења путем интегрисаних активности примарне здравствене заштите. Даље праћење коштања здравствених услуга за угрожене, сиромашне групе становништва омогућиће сет Националних здравствених рачуна (НЗР), који су први пут произведени.

Закон о здравственом осигурању из 2005. године, у смислу остваривања здравствене заштите, препознаје групације становништва које су изложене повећаном ризику од обољевања, лица којима је здравствена заштита потребна у вези са спречавањем, сузбијањем, раним откривањем и лечењем болести од већег социо-медицинског значаја, као и лица која су у категорији социјално угроженог становништва, као осигуранике за чију се здравствену заштиту обезбеђују средства из буџета Републике Србије, уплатом доприноса за обавезно здравствено осигурање (по први пут је Република Србија обвезник уплате доприноса за обавезно здравствено осигурање из средстава јавне потрошње, чиме ова лица стичу статус обавезно осигураних лица и у потпуности се, у погледу права и обавеза, изједначују са другим осигураницима у РС). За ову категорију најугроженијих осигураника се, међутим, не издвајају довољна средства.

Нови Закон о финансирању локалне самоуправе, који је ступио на снагу 1. јануара.2007. године, регулише преузимање одговорности локалних заједница за спровођење примарне здравствене заштите што би, уз допунске изворе финансирања, допринело равномернијој расподели средстава по нивоима здравствене заштите.

У 2007. години основана је Лекарска комора Србије, Фармацеутска комора, Комора биохемичара Србије, Комора медицинских сестара и здравствених техничара Србије.

Најважнији пројекти у области здравља у досадашњем периоду (2000-2007. година):

1. Набавка основних лекова и медицинских средстава за јавне апотеке и здравствене установе у Србији	2000.	20 мил евра	ЕУ
2. Развој здравства Србије	2003.	17,4 мил евра	Светска банка

3.	Подршка фармацеутском сектору у Србији	2001.	23,7 мил евра	ЕУ
4.	Подршка законском оквиру фармацеутског сектора	2001.	2,8 мил евра	ЕУ
5.	Реорганизација услуга трансфузије крви	2002.	5,5 мил евра	ЕУ
6.	Унапређење праксе управљања лековима у Србији	2003.	6,2 мил евра	ЕУ
7.	Реструктурирање терцијарне здравствене заштите	2006.	5,7 мил евра	
8.	Твининг пројекат са Агенцијом за лекове Републике Србије	2005.	1,5 мил евра	ЕУ
9.	Развој здравственог информационог система	2005.	3,3 мил евра	ЕУ
10.	Техничка помоћ у реорганизацији и изградњи капацитета Републичког завода за здравствено осигурање	2005.	3 мил евра	ЕУ
11.	Оснаживање услуга јавно-здравствених лабораторија	2005.	5 мил евра	
12.	Енергетска ефикасност у Србији	2004	21 мил долара	Светка банка
13.	Рационализација потрошње енергената у болницама увођењем система когенерације кроз примену позитивних искустава пројекта «Енергетска ефикасност»	2004.	14.8 мил евра	
14.	Реконструкција четири клиничка центра у Србији	2006.	150 мил евра+50 мил евра	Европска инвестициона банка
15.	Унапређење здравља младих на Балкану	2006.	3,5 мил канадских долара	Шведска/ЦИДА
16.	Политика примарне здравствене заштите на Балкану	2006.	2,5 мил евра	
17.	Оптерећење болестима у Србији	2002.	0,2 мил евра	ЕУ
18.	Процена мреже института за јавно здравље у Србији	2002.-2003.	2,82 мил евра	ЕУ
19.	Развој Здравственог информационог система (ЗИС) за основне здравствене и фармацеутске службе	2003.-2004.	3,6мил евра	ЕУ
20.	Процена изградње капацитета Фонда здравственог осигурања (ФЗО).	2003.-2005.	2,2 мил евра	ЕУ
21.	Подршка имплементацији капитације у примарној здравственој заштити	2007.	5 мил евра	ЕУ
22.	Подршка унапређењу управљања медицинским отпадом	2007.	7 мил евра	ЕУ

23.	Процена и имплементација плаћања по осигураној особи у примарној здравственој заштити	2007-2009	5,2 мил евра	ЕУ
24.	Процена имплементације обуке у здравственом менаџменту	2007-2009.	5,2 мил евра	ЕУ
25.	Процена потребе за опремом и обновом болница и здравствених центара	2001.	5,2мил евра	ЕУ
26.	Процена службе здравствене заштите	2002.	0,35 мил евра	ЕУ
27.	Процена одабраних болница и клиничних центара у Србији.	2002.	0,5мил евра	ЕУ
28.	Процена и изградња капацитета Министарства здравља	2002.-2003.	2,5мил евра	ЕУ
29.	Изградња капацитета за терцијарну здравствену заштиту	2004.	2,5 мил евра	ЕУ
30.	Развој превентивне здравствене заштите	2004.	3,8 мил евра	ЕУ
31.	Јачање услуга лабораторија јавног здравља	2005.	5,7 мил евра	ЕУ
32.	Национални водичи добре клиничке праксе	2001-2002.		ЕУ
33.	Побољшање превентивних здравствених услуга	2004.-2007.	3,4 мил евра	ЕУ
34.	Јачање капацитета Министарства здравља	2004.-2007.	2,3 мил евра	ЕУ
35.	Пројекат ИТ телекомуникацијаГрадски завод за хитну медицинску помоћ, Београд	2001.-2006.	1,6 мил евра	Норвешки Црвени крст Министарство спољних послова
36.	Увођење једнодневне хирургије у лечењу гинеколошких проблема	2006.	0,25 мил евра	
37.	Контрола ТБЦ кроз спровођење стратегије директно опсервиране терапије	2004.	2,8 мил евра	
38.	Контрола ХИВ-АИДС у Србији	2007.	4.6 мил евра за прву фазу, 9 мил евра за другу фазу	
39.	Развој здравља младих на Балкану	2006.	2.5 мил евра	
40.	Јачање основних функција јавног здравља на Балкану	2001.-2004.	3 мил канадских долара	Канадска међународна агенција за међународни развој (ЦИДА)
41.	Реформа предболничке ургентне медицинске службе у Србији	2006-2007.	0,3 мил евра	Министарство спољних послова Норвешке
42.	Оснивање за супституциону терапију зависника од опијата у ДЗ Савски Венац у Београду	2007.	0,4 мил евра	

43. Хитна обнова здравствених установа у Србији (20 болница+Торлак)	2004.	50 мил евра	
44. Оснивање регионалних мрежа и система за прикупљање и размену социјалних и здравствених информација – Поткомпонента 1	2005.-2006.	6,5 мил евра	Влада Грчке
		910.8 евра	Светска здравствена организација

Министарство здравља је у оквиру пројекта „Ка ефикаснијем спровођењу реформи” израдило два годишња оперативна плана (ГОП) за 2006. и 2007. годину, а у току је израда ГОП за 2008. годину. У овим документима су дефинисани дугорочни и средњорочни циљеви Министарства здравља. Ови дугорочни циљеви су у складу са приоритетима државе и усклађени су са најважнијим документима Владе Републике Србије (Стратегија за смањење сиромаштва, Стратегија за придруживање Европској Унији, Миленијумски циљеви развоја и приоритетима Европског партнерства) и Министарства здравља (Здравствена политика у Србији, Визија система здравствене заштите у Србији и Стратегија и акциони план реформе система здравствене заштите у Републици Србији-радна верзија).

Средњорочни циљеви Министарства здравља за период 2006– 2010. година су следећи:

1. До 2010. године створени услови за унапређење здравствене заштите за боље здравље угрожених групација становништва и особа оболелих од болести од већег социјално-економског значаја.
2. До 2010. године створени услови за унапређења услуга у области јавног здравља.
3. До 2010. године осигурано стално унапређење квалитета здравствене заштите кроз унапређење услова рада и услова за лечење, као и квалитета пружених услуга.
4. До 2010. године омогућени услови за боље функционисање здравственог система кроз равномерно остваривање здравствене заштите на територији Републике Србије и подршку рада невладиним организацијама које раде на пољу здравства.
5. До 2010. године ојачани капацитети Министарства здравља за спровођење реформи и рад инспекцијских служби.

Средњорочни приоритети из Европског партнерства у овој области су:

§ **Наставити реформу система здравственог осигурања**

У оквиру овог приоритета дефинисано је неколико активности и то:

- Смањење јавне потрошње и усклађивање права из обавезног здравственог осигурања са финансијским могућностима државе;
- Увођење и имплементација добровољног здравственог осигурања;
- Доношење Уредбе о добровољном здравственом осигурању;
- Израда Закона о фондовима добровољног здравственог осигурања у року од 5 година;
- Склапање међународних уговора о социјалном осигурању.

Током 2006. и 2007. године донета је већина подзаконских аката сагласно Закону о здравственом осигурању (донетог у децембру 2005. године) који имају за циљ да овај закон што више приближе стандардима Европске уније. Закон о здравственој заштити донет је у децембру 2005, а током 2007. донета су подзаконска акта.

§ **Наставити јачање ветеринарског, санитарног, фитосанитарног и законодавства и контроле у области безбедности хране, као и лабораторије за контролу вина.**

У оквиру овога приоритета дефинисане су следеће неопходне активности:

- Доношење Закон о безбедности хране: у фази израде;
- Доношење Стратегије о безбедности хране: документ у јавној расправи.

§ **Појачати капацитете за борбу против трговине дрогом и почети спровођење националне стратегије за борбу против дроге у складу са Стратегијом ЕУ о борби против дроге.**

У оквиру овога приоритета дефинисане су следеће неопходне активности:

- Израда Нацрта новог Закона о производњи, промету и уништавању опојних дрога и психотропних супстанци, укључујући утврђивање услова за одређивање лабораторија за карактеризацију опојних дрога и психотропних супстанци;
- Израда пратећих прописа за Закон о прекурсорима који ближе уређују област производње, промета и уништавања прекурсора и супстанци ван списка прекурсора, укључујући утврђивање услова за одређивање

лабораторија за карактеризацију прекурсора и супстанци ван списка прекурсора;

- Доношење одговарајуће стратегије (политике) у области контроле наркотика: Стратегија за борбу против дрога је у процесу усвајања. Мултисекторска Комисија за превенцију злоупотребе психоактивних супстанци је израдила радну верзију ове стратегије.
- Изградња административног капацитета (формирање Одсека за опојне дроге и прекурсоре, формирање Републичког бироа за контролу дрога или сличног тела при Влади. Контрола спровођења континуираних едукација стручних лица у области опојних дрога, психотропних супстанци и прекурсора. Надзор над радом лабораторија у области опојних дрога, психотропних супстанци и прекурсора.);
- Израда базе података опојних дрога, психотропних супстанци и прекурсора и водича у тој области, за потребе стручних лица и државних органа, ради правовременог упознавања са актуелним достигнућима у производњи синтетичких дрога и онемогућавања злоупотреба у легалним хемијским и фармацеутским предузећима.
- Израда водича у области опојних дрога и прекурсора

Према садашњим прописима ЕУ, здравствена заштита и системи здравствене заштите представљају одговорност земаља чланица. Оне саме одређују како ће управљати својим здравственим системима, количину финансијских средстава које ће трошити на здравље и здравствену заштиту својих грађана, које ће лекове обезбедити пацијентима, као и које ће медицинске технологије користити у дијагностици и лечењу. Међутим, заразне болести, обољења проузрокована пушењем, неодговарајућом исхраном и другим ризичним понашањима (алкохол, дроге), превазилазе границе земаља и од заједничког су интереса за чланице ЕУ. Јединствено тржиште намеће заједничку одговорност за безбедност лекова, крви и продуката од крви, као и ткива и органа који се користе у третманима и трансплантацијама.

У склопу двогодишњег споразума Министарства здравља РС и Светске здравствене организације (СЗО) дефинисани су следећи приоритети и у оквиру њих активности које ће бити финансиране од стране СЗО. То су:

- § *Активности на пољу јавног здравља у циљу превенције и контроле масовних незаразних болести.*

Активности су:

- Израда националне стратегије која се односи на смањење оптерећења друштва масовним незаразним болестима, менталним поремећајима, повредама и насиљем.
- Подизање свести јавности кроз програме промоције здравља, здравих начина живота, здраве исхране и безбедности хране.

§ *Кадрови за управљање у здравству*

Активности су:

- Јачање капацитета у систему здравствене заштите за унапређење квалитета едукације здравствених радника.

§ *Развој здравственог система*

Активности су:

- Јачање националних капацитета за финансијско управљање и реформе у здравству.
- Јачање информационих система и капацитета у сврху мониторинга и евалуације, као и планирања здравствене политике засноване на доказима.
- Јачање здравственог система на пољу медицине рада и заштите животне средине.
- Јачање капацитета примарне здравствене заштите у решавању неједнакости у здравственој заштити, посебно за вулнерабилне групе.

§ *Јачање капацитета за реаговање у кризним ситуацијама*

Активности су:

- Јачање капацитета здравственог система за ефикасно управљање у кризним ситуацијама.
- Унапређење националних капацитета за праћење и одговор на заразне болести, укључујући и јачање кључних капацитета за ефективну имплементацију међународне регулативе.
- Јачање система имунизације како би се обезбедила једнака покривеност вакцинама свих, уз осигурање квалитета, и у склопу тога укључивање осталих интервенција које се односе на здравље деце.

Министарство здравља је конкретизовало и остале активности које треба реализовати у наредном периоду до 2010. године, а за које су из спољних извора финансирања обезбеђена средства или их тек треба обезбедити како би се остварили наведени циљеви Министарства и реформе здравственог система у Србији. Ове активности су приказане у следећим табелама:

Табела 31. Програм реформских пројеката за период 2008-2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства (у дин.)	Спољни извори Финансирања (у еврима.)	
1. Спровођење Националног програма за превенцију злоупотребе дрога и алкохолизма	МЗ Завод за болести зависности	1.500.000		ИПА 2007 1.500.000	2009. година
2. Оснивање Агенције за акредитацију здравствених установа	МЗ	1.500.000		ИПА 2007	2009. година
3. Развој служби палијативног збрињавања у Србији	МЗ	4.100.000			
4. Инактивисање инфективног медицинског отпада	МЗ	7.000.000			
5. Борба против друштвеног искључивања – јачање преживљавања деце	МЗ	2.120.000			
6. Подршка имплементацији кредита ЕИБ-а	МЗ	1.300.000			
7. Унапређење капацитета инспекцијских служби	Министарство здравља: Здравствена инспекција, Санитарна инспекција, Група за опојне дроге и				

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства (у дин.)	Спољни извори Финансирања (у еврима.)	
	прекурсоре, Инспекција за лекове и медицинска средства				
8. Пројекат пружања унапређених услуга на локалном нивоу	МЗ, Министарство за рад и социјалну политику, Министарство просвете	32.000.000		32.000.000 (12.650.440 – вредност планираних активности за здравство)	2008
9. Модернизација /реконструкција центра за фракционисање плазме	МЗ	802.000			
10. Кардионет	МЗ	1.450.000			
11. Имплементација болничког информационог система за ХИС са успостављањем стандарда за ХИС	МЗ	8.940.000			
12. Реформа система финансирања у здравству кроз модел капитације и дијагностички сродних група	МЗ				
13. Процена квалитета перинаталне здравствене заштите у Србији	МЗ	95.000			
14. Спровођење програма о вештачки потпомогнутом оплођењу	МЗ	352.941			
15. Унапређење здравља жена у менопаузи	МЗ	20.000			

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства (у дин.)	Спољни извори Финансирања (у еврима.)	
16. Програм превенције раног откривања и лечења остеопорозе	МЗ	296.470			
17 .Спровођење стратегије унапређења менталног здравља	МЗ	294.117			
18 .Оснивање Националне лабораторије за карактеризацију опојних дрога, психотропних супстанци, прекурсора и супстанци које су ван списка прекурсора	МЗ	197.647			
19. Формирање Националног центра за трансплантације	МЗ	576.760			
20. Подстицање активности на омасовљавању давања органа и ткива на пресађивање	МЗ	80.941			
21. Развој Националног регистра добровољних даваоца коштане сржи и праћење рада лабораторије за ХЛА типизацију	МЗ	809.820	За пројекте број 21. и 23. обезбеђено је 19.100.000 евра		
22. Испитивање химеризма код деце после трансплантације коштане сржи методама молекуларне генетике	МЗ	11.764			
23. Унапређење	МЗ	69.929	За пројекте		

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства (у дин.)	Спољни извори Финансирања (у еврима.)	
здравствене заштите оболелих од хемофилије			број 21. и 23. обезбеђено је 19.100.000 евра		
24. Израда националног програма и надзор над спровођењем превенције, раног откривања и лечења тровања	МЗ	148.235			
25. Безбедно одвожење и складиштење радиоактивног отпада	МЗ	1.356.986			
26. Реформа служби хитне помоћи у Србији, наставак фазе 1, фаза 2 и 3	МЗ	Фаза 2 3.141.200 Фаза 3 3.141.200			
27. Унапређење квалитета Центара за хемодијализу и служби за гинекологију и педијатрију у Србији	МЗ	6.100.000			
28. Израда водича добре праксе – наставак пројекта	МЗ	24.705			
29. Процена здравствених технологија	МЗ	2.400.000			
30. Израда и спровођење Програма здравствене заштите деце и жена у вези са материнством	МЗ Институт за здравствену заштиту мајке и детета		5.000.000,00 За израду	За спровођење програма у 2009-2012. години поред буџетских биће потребна и додатна средства	Почетак 2008. године
31. Израда и спровођење	МЗ		1.500.000,00	За спровођење програма у	Почетак 2008.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства (у дин.)	Спољни извори Финансирања (у еврима.)	
Програма стоматолошке здравствене заштите	Клиника за превентивну стоматологију		За израду	2009-2012. години поред буџетских биће потребна и додатна средства	године
32. Израда и спровођење програма превентивне здравствене заштите деце са психофизиолошк им поремећајима и говорном патологијом	МЗ Завод за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију		6.000.000 За израду	За спровођење програма у 2009-2012. години поред буџетских биће потребна и додатна средства	Почетак 2008. године
33. Трансплатација матичних ћелија хематопоезе код деце у Србији	МЗ	3.447.400			
34. Финансијско управљање болницама	МЗ	200.000			
35. Изградња капацитета за утврђивање и развој основе за Национални план здравља деце у Србији «Children Environment and Health Action Plan»	МЗ	100.000			
36. Јачање капацитета Института за јавно здравље Србије «Др. Милан Јовановић Батут»	МЗ	950.000			2009
37. Израда и спровођење програма онколошке здравствене заштите и скрининг програма за карцином грлића	МЗ		9.000.000,00 За израду	За спровођење програма у 2009-2012. години поред буџетских биће потребна и додатна средства	Почетак 2008. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства (у дин.)	Спољни извори Финансирања (у еврима.)	
материце, карцином дојке и карцином дебелог црева					

Табела 32. Програм инвестиционих пројеката за период 2008-2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Набавка РТГ апарата (20)	МЗ	4.000.000			
2. Набавка дигиталних мамографа за ДЗ у Србији (40)	МЗ	8.000.000			
3. Набавка нуклеарних магнетних резонанци (7)	МЗ	7.000.000			
4. Набавка компјутеризованих томографа (20)	МЗ	10.000.000			
5. Обнова опреме за обраду пацијената за зрачну терапију (радиотерапију) у свим радиотерапијским центрима у Републици Србији –Институт за онкологију, Сремска Каменица		3.000.000			
6. Реформа служби хитне помоћи-Набавка санитарских возила	МЗ	10.000.000		ИПА 2007 10.000.000	2009. година

3.11. Наука

Научноистраживачка делатност Републике Србије, иако на располагању има довољно стручан кадар, недовољно је технички оспособљена за постизање конкуритивних резултата на европском нивоу. Разлози за овакво стање леже, пре свега, у лошем стању опреме која је у току последњих 15 година застарела и постала највеће ограничење за успешан научноистраживачки рад. Тиме је у Републици Србији отежано спровођење политике интегрисаног истраживања, која је један од средњорочних економских приоритета Европског партнерства, а која се имплементира кроз Оквирне програме за истраживање, развој и демонстрационе активности Европске уније. Осим тога, веома је отежана иновациона делатност и на њој заснован економски развој и отварање нових радних места, а тиме и улагање привреде у истраживачко-развојну делатност и достизање Лисабонског циља ЕУ од 3% БДП улагања у истраживање и развој. Имајући у виду оптерећеност државног буџета у решавању бројних нагомиланих социјалних, еколошких и других проблема насталих у току транзиције, средства међународне помоћи постају кључни извор за побољшање стања у овој области, кроз обнову научноистраживачке опреме и капацитета.

Закон о научноистраживачкој делатности и Закон о иновационој делатности чине стратешки законодавни оквир за реформу научноистраживачке и иновационе делатности путем рационализације мреже научноистраживачких организација, усклађивања стандарда научноистраживачког рада са стандардима који важе у ЕУ и свету, побољшања услова за научноистраживачку и иновациону делатност, повећања ефективности улагања у ове делатности и повећања применљивости резултата научноистраживачког и иновационог рада у привреди. Истраживање и развој имаће кључну улогу покретача свеукупних економских, друштвених и културних промена у процесу стварања друштва базираног на знању. Имајући у виду да су научни резултати у директној вези и пропорцији са свеукупним развојем друштва, ствараће се претпоставке и амбијент да научноистраживачка делатност, заједно са високим образовањем постане главни носилац привредног и друштвеног развоја.

Министарство науке и заштите животне средине је 1. јануара 2006. године започело нови научноистраживачки циклус (2006 – 2010), што подразумева: праћење утврђених мерљивих критеријума за валоризацију научноистраживачке компетентности истраживача, израду студије о ефикасности примене научноистраживачких резултата у привреди, ефективно ангажовање свих расположивих научноистраживачких ресурса, посебно младих истраживача, контролу ефективног коришћења буџетских средстава у научноистраживачкој и иновативној

делатности, побољшање услова за научноистраживачки рад (опремљеност научноистраживачких организација, материјални статус истраживача и др.), развој међународне научно-технолошке сарадње и повећавање издвајања из БДП за научноистраживачки и иновативни рад. У домену међународне сарадње обзиром да је Србија приступила 7. Оквирном програму ЕУ за истраживање и развој (2007-2013), за шта је потребно обезбедити донаторска средства за национално учешће у Програму у наредном периоду, са посебним нагласком на формирање Канцеларије који ће послужити као подршка научно-истраживачком кадру у оспособљавању за припрему предлога пројеката у овом Програму. Посебна пажња биће посвећена мултилатералним програмима које отварају економски развијене земље Европе за регион југоисточне Европе и западног Балкана. Такође је у плану и доношење критеријума везаних за утврђивање компетентности научних кадрова, што подразумева и веће укључивање младих научних кадрова у истраживачке процесе и обезбеђивање њиховог континуираног научног развоја. У складу са тиме, донеће се Национални програм развоја научног кадра. Један од важних циљева Владе је развој оптичке академске мреже и израда локалних рачунарских мрежа, набавка рачунарске опреме за потребе научноистраживачких организација и сличне активности као предуслова за развој информатичког друштва. Пројекат SEELight Владе Грчке у оквиру Хеленик Плана би осигурао вишегодишњи сигуран и брз приступ академске мреже Републике Србије Европској академској мрежи ГЕАНТ. Један од приоритета у наредном периоду биће и развој домаће издавачке делатности у области научноистраживачког рада, како путем програмиране финансијске подршке, тако и путем успостављања стандарда који важе у свету са циљем што већег утицаја резултата научноистраживачког рада у националним и међународним оквирима.

Проблематика заштите од јонизујућих зрачења и нуклеарне сигурности је по својој природи међуресорна. Обухвата проблеме који су у ресору министарстава задужених за област науке, заштите животне средине, здравља, унутрашњих послова и одбране. Како Република Србија нема финансијских могућности да у одговарајућој мери одговори потребама заштите од јонизујућих зрачења и нуклеарне сигурности и безбедности, то је потребно у програм области за међународну помоћ уврстити и овај приоритет. Средства међународне помоћи биће усмерена у примену новог Закона о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности, као и у оснивање Агенције за заштиту од зрачења и нуклеарну сигурност, као независног регулаторног тела у овој области. Кроз нови закон и подзаконска акта у правну регулативу биће укључене одредбе међународних конвенција, препоруке Међународне агенције за атомску енергију и Директиве ЕУ.

Кључни проблем нуклеарне сигурности и безбедности Србије остаје проблем истрошеног нуклеарног горива истраживачког реактора у Институту за нуклеарне науке „Винча“. У пројекат репатријације горива из Винче у Руску Федерацију је укључена Међународна агенција за атомску енергију (МААЕ – ИАЕА) и овај пројекат је највећи активни захват те врсте који спроводи МААЕ у свом програму Техничке помоћи земљама чланицама. Између МААЕ, ИНН „Винча“ и конзорцијума три руске компаније је потписан уговор о препакивању (4.3 милиона УСД – обезбеђено од донатора) и транспорту (5.4 милиона УСД – није обезбеђено) горива у Русију. У трећој фази, по пријему горива у Русији, за репроцесирање ће бити потребно обезбедити још 19.5 милиона УСД. Како 20% од укупне потребне своте (24.9 милиона УСД) покрива Department of Energy Владе САД, остаје да се од донаторских средстава обезбеди још око 20 милиона УСД.

Иновациони сектор је у раној фази развоја у Републици Србији и, као у многим новим областима, потребно је остварити кроз предложене пројекте увођење развојних и иновационих програма у мала и средња предузећа, као и подстицати технопредузетништво кроз оснивање иновационих центара и технолошких паркова.

Важан део реформе институција из области науке је и израда стандардизованих докумената у процедурама пословања Министарства науке (МН), као део реформе државне управе. У циљу боље организације пословних процеса неопходно је увести стандардизацију докумената, која представља кључни фактор успеха у примени информационо-комуникационих технологија у сложенијим системима. С обзиром да е-управа представља изузетно сложен и дистрибуирани систем, имплементација стандарда представља кључни фактор њеног успешног развоја и увођења.

Имајући у виду да се савремени социо-економски развој заснива првенствено на примени резултата научноистраживачке и иновативне делатности у привреди, неопходно је научноистраживачку и иновативну делатност посматрати као основне ресурсе развоја. У складу са тим, у наредном периоду потребно је повећати обим улагања у развој научноистраживачког и иновативног система Републике Србије, са садашњих 0,5% БДП на 1,0% БДП. Достицање овог циља неће бити могуће без јаке међународне помоћи, а посебно када се има у виду достизање Лисабонског циља ЕУ од 3% БДП улагања у истраживање и развој. У наредној табели приказани су приоритетни пројекти и програми, идентификовани од стране МН, који би требало да допринесу реализацији горе наведених циљева у области науке.

Табела 33. Приоритетни реформски пројекти и програми у области науке у периоду 2008-2010. године.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. SEELight повезивање рачунарских мрежа неколико земаља југоисточне Европе	Рачунски центар Универзитета у Београду	8.500.000	1.600.000		
2. Пројекти у сарадњи са међународном агенцијом за атомску енергију	МН	23.100.000	3.150.000	МААЕ (ИАЕА), ЕУ	2010
3. Микроскопски центар Београдског универзитета	Физички, Хемијски и Факултет физичке хемије Универзитета у Београду	2.000.000			2008-2010
4. Подршка националној ГРИД инфраструктури – АЕГИС	Институт за физику, Београд	2.150.000			2008-2010
5. „Center for Nanomaterials reinforcement”	Универзитет у Београду	1.900.000			
6. Пројекат изградње система физичке заштите у Институту за нуклеарне науке „ВИНЧА”	Института за нуклеарне науке ВИНЧА	1.000.000			
7. Инвестиције у капиталну опрему за научна истраживања		17.000.000	НИП		2008
8. Реализација и комерцијализација најбољих иновација	Министарство науке са Фондом за иновациону делатност и Привредном комором	2.500.000	1.000.000	1.500.000	2008
9. Пројекат подршке научним истраживањима кроз обуку истраживача са циљем повећане партиципације и успешности при конкурисању у истраживачким програмима у периоду 2008-2010 (Формирање Канцеларије пројектног центра и њено функционисање у периоду 2008-2010)	МН	612.000,00	100.000,00	512.000,00	2008
10. Наставак изградње Научно технолошке зоне Звездара	Министарство науке са градом Београдом	30.000.000	15.000.000	15.000.000	2008-2010
11. Подстицај изградњи организација за инфраструктурну подршку иновационих организација (научно-технолошки паркови и пословно-технолошки инкубатори)	МН	7.500.000	2.500.000	5.000.000	2008-2009
12. Опремање лабораторије за испитивање крупних модела на Грађевинском факултету у Београду	МН и Грађевински факултет у Београду	350.000	50.000	300.000	2008-2009
13. Подстицај формирања јединствених	МН	7.900.000	НИП		2008

информатичких база података (научна достигнућа у свету, научна достигнућа у Републици Србији, библиотечки материјал, промоција науке)					
14. Декомисија хангара Х1 привременог складишта радиоактивног отпада	Институт за нуклеарне науке ВИНЧА	1.000.000		Норвешка	2009
15. Изградња капацитета за примену новог Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности	Министарство науке	500.000		Норвешка	2009
16. Лабораторија за контрола радиоактивности материјала при увозу/извозу	Департман за физику, Природноматематички факултет Универзитета у Новом Саду	250.000		Норвешка	2009

Поред наведених пројеката и програма, потребно је у сарадњи са МН, формулисати пројекте и програме у следећим приоритетним областима:

- § обнова истраживачко-развојне инфраструктуре и опремање научно-технолошких паркова;
- § заштита од јонизујућих зрачења, нуклеарна сигурност и безбедност;
- § утврђивање мерљивих критеријума за валоризацију научноистраживачке компетентности истраживача.
- § израда студије о ефикасности примене научноистраживачких резултата у привреди
- § финансијско јачање Фонда за иновациону делатност и стварање услова за повраћај средстава у Фонд
- § развој научних база података у циљу обезбеђивања релевантних информација за унапређење научноистраживачког рада.
- § формирање јединствених регистара научноистраживачких организација, научних кадрова и опреме за научноистраживачки рад и сл.
- § систематизован приступ избору, развоју и имплементацији стандарда у свим подсистемима МН који треба да буде део система е-управе у целини.

3.12. Заштита животне средине

У току 2007. године формирано је Министарство заштите животне средине, чије су надлежности дефинисане чланом 17. Закона о министарствима (Службени гласник РС бр.48/07 од 15.05.2007).

Највећи проблеми у области животне средине у Републици Србији проузроковани су загађењем ваздуха, загађењем воде, губитком водних ресурса и неодговарајућом праксом у управљању отпадом и управљању хемикалијама. Највећи проценат укупних трошкова заштите животне средине је проузрокован загађењем ваздуха (55% укупних трошкова), загађењем воде (22% укупних трошкова) и управљањем отпадом (11% укупних трошкова).

Квалитет ваздуха у Републици Србији условљен је емисијама CO₂, NO_x, CO, чађи, прашкастих материја и др. које потичу из термоенергетских објеката (употреба лигнита и лоше отпрашивање) и индустријских постројења. Квалитет ваздуха се посебно погоршава током временских прилика без ветра и у сезони грејања, нарочито због коришћења горива лошег квалитета. Загађење ваздуха сумпором и оловом је посебно проблематично због лошег квалитета горива (бензин са додатком олова и високо-сумпорни дизел). Република Србија је започела да уграђује политику заштите животне средине у друге секторске политике потписивањем Уговора о оснивању енергетске заједнице 2005. године. Недостаје национални катастар емисије гасова са „ефектом стаклене баште”, попис супстанци које изазивају оштећење озонског омотача, чија је израда у току. Постојећа законска регулатива за емисију и имисију се усклађује са прописима ЕУ, а непотпун мониторинг утиче на стицање нереалне слике о степену загађења ваздуха у Републици Србији. Израђен је Нацрт закона о заштити ваздуха и усклађен са релевантним директивама ЕУ.

Квалитет воде за пиће у Републици Србији генерално је незадовољавајући. Око 60% становништва у Републици Србији има приступ водоводном снабдевању водом за пиће. Стара дистрибутивна мрежа и недостатак подстицаја за рационалну потрошњу воде, доводи до прекомерне експлоатације ресурса.

Око 33% становништва у Републици Србији користи јавни канализациони систем. Највећи градови у земљи, Београд, Нови Сад и Ниш немају постројење за пречишћавање комуналних отпадних вода. Близу 90% отпадних вода из индустрија се испушта без претходног пречишћавања. Припремљен је нацрт Закона о финансирању управљања водама и у припреми је Закон о водама, још увек недостају стандарди за квалитет отпадних вода које се упуштају у реципијент.

На квалитет земљишта негативно утиче неконтролисана и неадекватна примена вештачких ђубрива и пестицида, као и одсуство контроле квалитета воде за наводњавање. Широка употреба оловног бензина изазива загађење земљишта оловом дуж главних путева.

Лоше управљање хемикалијама приликом стављања хемикалија на тржиште, лоше обележавање коначног производа, неадекватне забране хемикалија за одређене намене односно решавање питања стављања на тржиште безбеднијих алтернатива, неадекватне превентивне мере и неадекватна међусекторска повезаност узрокују неадекватну заштиту здравља људи (опште популације и радника) као и загађења свих медијума животне средине.

Недовољно развијена свест на свим нивоима од индустрије до Републике о потреби изградње и развоја система управљања ризиком и одговором на хемијски удес, директно утичу на повећање ризика по здравље, живот људи и угроженост животне средине од последица хемијских удеса не само на територији Републике него и суседних држава.

Лоше управљање отпадом изазива деградацију земљишта и загађење површинских и подземних вода. У Републици Србији се сакупља око 60-70 % комуналног отпада. Локације за одлагање отпада не задовољавају техничке услове санитарних депонија. У оквиру пројекта CARDS 2003, извршен је инвентар опасног отпада у постројењима која подлежу Закону о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине. На основу резултата инвентара може се рећи да је у 2005. години, у Србији генерисано укупно 11.420.897,47 тона опасног отпада, док количина опасног отпада, депонованог предходних година тзв."историјске количине" износе 752.007.964,68 тона. Не постоје постројења за третман и одлагање опасног отпада. Опасан отпад се привремено складишти у неодговарајућим складиштима, од којих нека постоје и више деценија. На неодговарајућим локацијама одлаже се годишње 6-7 милиона тона летећег пепела из термоелектрана. Непропорционално је висок степен стварања индустријског отпада по јединици производа, нерационално је коришћење сировина и ниска је енергетска ефикасност. Израђен је Нацрт закона о управљању отпадом и припрема се Закон о амбалажи и амбалажном отпаду. Одређеном динамиком спроводи се Национална стратегија управљања отпадом, усвојена 2003. године.

Влада је започела реформу у области заштите животне средине израдом и усвајањем Националне стратегије управљања отпадом са програмом приближавања ЕУ 2003. године. Према Закону о заштити животне средине, неопходно је донети

Националну стратегију одрживог коришћења природних ресурса и добара, чија је израда започета и Национални програм заштите животне средине, који је у фази нацрта. Стратегија са акционим планом за заштиту биодиверзитета, Стратегија увођења чистије производње у Републици Србији, као и Стратегија за рибарство су у фази израде.

Период 2008-2010. године треба да обухвати практичне, финансијски прихватљиве реформе које се одмах могу спровести. То се првенствено односи на регулаторне реформе, које имају за циљ усклађивање са *acquis-ем* ЕУ за животну средину. То подразумева унапређење законског оквира, развој секторских стратегија, инвестиционих планова и унапређење система мониторинга и подизање јавне свести.

Институционалне надлежности треба да буду јасно дефинисане у новим прописима како би се решила постојећа преклапања и недоследности. Институционални оквир је употпуњен оснивањем и јачањем следећих институција: Министарства заштите животне средине, Фонда за заштиту животне средине и Агенције за заштиту животне средине. Оснивање Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност и Агенције за хемикалије и њихово јачање и унапређење капацитета представља приоритет у наредном периоду.

Законски оквир чине основни закони усвојени током 2004. године, док је сет закона којима се регулишу поједине области од значаја за заштиту животне средине у процесу израде:

- § Измене и допуне Закона о заштити животне средине (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)
- § Закон о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности (у процедури усвајања од стране Владе)
- § Закон о заштити од нејонизујућег зрачења (у процедури усвајања од стране Владе)
- § Закон о заштити ваздуха (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)
- § Закон о управљању отпадом (у процедури усвајања од стране Владе)
- § Закон о заштити природе (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)
- § Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)

- § Закон о управљању хемикалијама (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)
- § Закон о биоцидима (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)
- § Закон о буци и вибрацијама (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)
- § Закон о амбалажи и амбалажном отпаду (у процедури прибављања мишљења од стране других органа)

У претходном периоду значајни реформски циљеви у овој области остварени су уз међународну подршку и помоћ. Највећи број пројеката реализован је у правцу јачања људских, материјалних и техничких капацитета у области заштите животне средине, као и пројеката директно усмерених на контролу и смањење загађења. У наредној листи дат је приказ најважнијих пројеката у периоду 2001-2006. године.

Најважнији пројекти у области животне средине у периоду 2001-2006. године:

1. Развој законодавства из области заштите животне средине у Републици Србији	Влада Финске 2.000.000,00 евра	2002 – 2005.
2. Подршка развоју законодавства и изградње институција у области заштите животне средине у Републици Србији	СДЦ, помоћ немачке, италијанске и норвешке владе, ОСЦЕ (ОЕБС), СИДА, WB, СЦ, ЕБРД	
3. Јачање капацитета за менаџмент у области заштите животне средине у Управи за заштиту животне средине	7.000.000 МСЕК, СИДА	2004-2007
4. Смањење индустријског загађења реке Дунав (ДРЕПР) – израда Студије о изводљивости	350.000 УСД, WB-ГЕФ	2003-2009
5. Развој Националне стратегије и Акционог плана за питање Greenhouse Gases у Србији	Japan Special Fund	2004-2005
6. ГЕФ Национални план за имплементацију Стокхолмске конвенције (ПОП)	ГЕФ, УНЕП 349.300 УСД	2005 – у току
7. Стратегија очувања биодиверзитета, Акциони план и Национални извештај	319.970 УСД ГЕФ	У току
8. Национални програм за финално иступање из ЦФЦ-Мултилатерални фонд за примену Монреал протокола	Multilateral Fund for Implementation of Montreal Protocol 2.600.000,00 УСД	2005-2007
9. Пилот пројекат Панчево „Мониторинг животне средине и одржива промена делатности појединих индустријских комплекса”.	Влада Италије 2.000.000,00 УСД	У току
10. Ажурирање Националног профила за управљање хемикалијама, развој процене националних капацитета за Стратешки приступ међународном управљању хемикалијама и одржавање семинара о успостављању националних приоритета за Стратешки приступ међународном управљању хемикалијама у Србији	SAICM Trust Fond 2000000 USD у почетној фази	

У складу са најважнијим мерама за промоцију развоја и очување животне средине, приоритет је успостављање регулаторних и економских механизма за реализацију концепта одрживог економског развоја. Ово треба индиректно да следи националне приоритете у политици заштите животне средине у складу са циљевима и инструментима из нацрта Националног програма заштите животне средине. Према Закону о заштити животне средине, биће израђени акциони планови у следећим областима: унапређење просторног планирања и уређења простора; заштита земљишта; заштита вода; заштита ваздуха и атмосфере; заштита шума; заштита екосистема; заштићена природна добра; управљање отпадом; управљање хемикалијама; заштита од јонизујућег и нејонизујућег зрачења; заштита од удеса; заштита од буке и вибрација; одрживо управљање енергијом; развој информационог система; развој научног истраживања и образовања. Национални програм заштите животне средине ће се спроводити преко акционих планова, који ће поставити конкретне мере, носиоце и средства.

Поред наведених регулаторних реформи, неопходно је радити на смањењу загађења земљишта, површинских и подземних вода и ваздуха, првенствено у сектору енергетике, индустрије, транспорта. У складу са тим, средства и инвестиције потребно је усмерити на угрожене локације и приоритетне области, као што је загађење ваздуха из великих индустријских комплекса и термоелектрана, третман отпадних вода из великих индустрија, пречишћавање градских отпадних вода у великим градовима, третман отпада и др. У процесу приватизације предузећа потребно је развити механизме за решавање проблема наслеђеног загађења, односно штете нанете животној средини. Решавање мора да буде засновано на принципу „загађивач плаћа“. Такође је потребно подстицати конкуренцију и укључивање приватног сектора у области обезбеђивања услуга, посебно у секторима управљања отпадом и водама.

Наведене активности, треба да допринесу остварењу следећих средњерочних циљева:

- § ратификовати низ међународних уговора од којих су најзначајнији: Протокол о стратешкој процени утицаја на животну средину, Конвенција о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, Конвенција о миграторним врстама дивљих животиња, Конвенција о удесима са ефектима у прекограничном контексту
- § јачање законодавних и институционалних капацитета у области заштите животне средине

- § развијање ефикасног система финансирања заштите животне средине
- § унапређење квалитета вода и водних ресурса,
- § унапређење управљања отпадом,
- § унапређење управљања хемикалијама и заштита од удеса,
- § унапређење квалитета ваздуха и климатске промене,
- § заштита природе, биодиверзитет и шуме,
- § заштита земљишта,
- § заштита од буке,
- § заштита од јонизујућег и нејонизујућег зрачења
- § смањење индустријског загађења
- § смањење загађења из сектора рударства
- § смањење загађења из сектора енергетике
- § унапређење животне средине у сектору пољопривреде, шумарства и лова
- § смањење загађења из сектора саобраћаја
- § изградња система обавештавања и руковођења у случају хемијског удеса на територији републике Србије.

Процена трошкова за НПЗЖС у наредном периоду састоји се од укупних трошкова неопходних за имплементацију, на основу обрачуна трошкова појединачних мера и процене трошкова неопходних за имплементацију циљева и реформе средњорочне политике, засноване на пројектованим подацима и компаративним трошковима у земљама централне Европе. Укупни трошкови за НПЗЖС обухватаће и трошкове за институције у области животне средине, као и трошкове система мониторинга и оперативне трошкове инфраструктуре у области животне средине (прикупљање и одлагање отпада, прикупљање и третман отпадних вода и др). Кључни предуслов за достизање овог циља је учешће помоћи фондова ЕУ али и других донатора у финансирању система заштите животне средине у Републици Србији, имајући у виду ограничена средства из буџета Републике Србије, НИП-а и Фонда за заштиту животне средине.

У наредним табелама приказани су приоритетни пројекти и програми, идентификовани од стране МЗЖС, а у оквиру надлежности овог министарства, који би требало да допринесу реализацији горе наведених циљева у области заштите животне средине.

Табела 34. Приоритетни реформски пројекти и програми МЗЖС у области заштите животне средине у периоду 2008-2010

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта	Статус документације
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања		
1. Самостална процена националног капацитета за управљање заштитом животне средине у Србији	МЗЖС		In kind 27000 US	GEF /UNDP 128.583 US		Пројекат у току
2. Израда и усвајање регионалних планова за управљање отпадом за 10 региона	МЗЖС	750.000	Буџет	Донатори		Предлог
3. Јачање институционалних капацитета у области управљања опасним отпадом	МЗЖС	1.500.000		ЕУ	2008-2012	Предлог пројекта ИПА 2008
4. Изградња капацитета (државних органа, индустрије, научноистраживачких центара) за управљање хемикалијама		504.000 (билатерална компонента пројекта) 496.000 (регионална компонента пројекта, активности са Македонијом и другим земљама у региону)		СИДА*	2008-2010	Пројекат у току
5. Помоћ у имплементацији система за управљање хемикалијама у Србији	МЗЖС	1.500.000		ЕУ	2010-2012	Предлог пројекта ИПА 2008
6. Ажурирање Националног профила за управљање хемикалијама, развој процене националних капацитета за Стратешки приступ међународном управљању хемикалијама (SAICM) и одржавање	МЗЖС	20.000 USD		SAICM Quick start program trust fund	До краја 2008. год.	Пројекат је у току

семинара о успостављању националних приоритета за Стратешки приступ међународном управљању хемикалијама у Србији						
7. Управљање ризиком од хемикалија	МЗЖС	760.000			SIDA/Keml	Пројекат одобрен
8. Израда плана за имплементацију Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs)	МЗЖС				UNEP/GEF 349.000 USD	До краја 2008. год. Пројекат у току
9. Формирање и ажурирање базе података хемикалија на тржишту и њихових својстава, укључујући базу података опасних материја	МЗЖС, МПШВ, СЕПА	*	Буџет		Донатори	Предлог
10. Развој информационог система за податке о буци	СЕПА, МЗЖС	130.000	Буџет		Донатори	Предлог
11. Формирање Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност	МЗЖС Министарство науке	150.000				2008 - 2010 Предлог пројекта код Међународне Агенције за Атомску Енергију (150.000 долара)
12. Институционалн о јачање инспекцијског надзора заштите животне средине у Републици Србији	МЗЖС	3.644.000			Донатори	Две године Предлог
13. ISLE – наставак пројекта бр. 2070014 Институционална подршка јачању закона	МЗЖС СЕПА				Донатори	2009 Пројекат предложен у оквиру програма помоћи Краљевине Норвешке
14. Подршка у изради инвестиционих пројеката у области заштите животне средине са подршком	МЗЖС	800.000			Донатори	2009 Пројекат предложен у оквиру програма помоћи Краљевине Норвешке

сектору за управљање отпадом						
15. Јачање институционалних капацитета за припрему и управљање пројектима у области заштите животне средине	МЗЖС	400.000		Донатори	2,5 год.	Пројекат предложен у оквиру програма Г2Г
16. Развој индикатора стања за процену утицаја и стратешку процену утицаја на животну средину	МЗЖС	38.000		Донатори		Предлог
17. Јачање капацитета за имплементацију Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине у Републици Србији	МЗЖС	135.000			1,5 год.	Пројекат предложен у оквиру програма Г2Г
18. Твининг лаки у процесу Интегрисаног спречавања и контролисања загађења у Министарству заштите животне средине (IPPC directive)	МЗЖС	400.000		Донатори	2009	Пројекат предложен у оквиру програма помоћи Краљевине Норвешке
19. Објављивање техничких стандарда (БРЕФ) за одређене секторе индустрије.	МЗЖС МРЕ, МП, индустрија	100.000		Донатори	2008.год	Предлог
20. Успостављање Регистра најбољих доступних техника за одређене секторе индустрије	МЗЖС, Индустрија	13.000				Предлог
21. Израда националне стратегије увођења чистије производње	МЗЖС	57.000	Буџет 17.100 евра			Пројекат у току
22. Увођење система еколошког означавања	МЗЖС	63.000	Буџет 7.000 евра			Предлог
23. Изградња система ЕМАС	МЗЖС	50.000	Буџет 4.000 евра	Донатори		Предлог

24. Активности на оспособљавању за припрему прве националне комуникације Србије са оквирном конвенцијом УН о климатским променама	МЗЖС		In kind 15.000 USD	GEF /UNDP 283.500 USD		Пројекат у току
25. Помоћ у изради Националне стратегије за укључивање Републике Србије у механизам чистог развоја у оквиру Кјото протокола	МЗЖС	100.000		Краљевина Норвешка	Децембар 2007.год	Одобрен пројекат
26. Промоција инвестирања у енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије кроз финансирање активности за смањење емисија угљен диоксида у Републици Србији	МЗЖС			УНДП		Пројекат је у завршној фази
27. Акциони план образовања за заштиту животне средине у функцији одрживог развоја	МЗЖС			УНДП + Донатори		Пројекат у току
28. Ревизија садашње методологије за успостављање катастра загађивача ваздуха	МЗЖС, СЕПА	50.000		Донатори	2008.год	Предлог
29. Јачање административних капацитета за имплементацију система за управљање квалитетом ваздуха	МЗЖС	1.000.000		ЕУ	2009-2011	Пројекат одобрен ИПА 2007
30. Геолошка карта Србије (по листовима) размере 1:50 000 у векторском облику	МЗЖС	20.000.000	Буџет 100 мил. динара	Донатори	2008. год	Пројекат у току
31. Стратегија и Акциони план очувања биодиверзитета Републике	МЗЖС		In kind doprinos 16.200 USD	GEF /UNDP 175.422 US		Пројекат у току

србије						
32. Изградња Националног капацитета за заштиту и одрживо коришћење биодиверзитета а у складу са међународним обавезама и израда нацрта Акционог плана за развој капацитета	МЗЖС	180.000	Буџет	Донатори	2007.год	Предлог
33. Израда Националне стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара	МЗЖС, ЗЗП Министарство рударства и енергетике, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде		4.000.000 динара	Донатори		Предлог
34. Оцена угрожености компоненти биодиверзитета према договореним критеријумима и индикаторима	ЗЗП, Биолошки факултет, ИШ	500.000	1.000.000 дин	Донатори	2008-2009	Припремљен предлог пројектног задатка
35. Израда концепта установљавања Националног механизма унапређења техничке и научне сарадње у области одрживог коришћења компоненти биодиверзитета (Clearing House Mechanism).	МЗЖС	12.000		Донатори		Предлог
36. Информациони систем о природним вредностима и заштићеним подручјима Републике Србије	МЗЖС	1.800.000		Донатори	2008 (3 године)	Припремљен предлог пројектног задатка
37. Јачање административних капацитета за заштићена природна подручја – Натура 2000	МЗЖС	1.000.000		ЕУ	2009-2011	Пројекат одобрен ИПА 2007
38. Типологија предела као основа заштите предеоног диверзитета у Републици	МЗЖС у сарадњи са релевантним институцијама из ове области	1.500.000		Донатор	2008-2010	Предлог

Србији – усклађивање са међународним стандардима						
39. Биолошка заштита животне средине кроз савремене програме заштите агроекосистема, шумских екосистема и урбаних екосистема	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	Предлог
40. Дефинисање критеријума и стандарда за економску евалуацију бидиверзитета и биолошких ресурса Србије	МЗЖС у сарадњи са надлежним ресорним министарствима	100.000			2008.год	Предлог
41. Интегрални програм заштите шумских екосистема на територији Републике Србије	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	Предлог
42. Утицај промене климе на шумске екосистеме	МЗЖС	1.500.000		Циљани донатор Норвешка		Предлог
43. Милион стабала за Србију	МЗЖС	4.600.000	1.270.000	Донатори		Пројекат у току
44. Акциони план примене биолошких препарата за заштиту шума за подручје АП Војводине у 2008 години	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	Предлог
45. Помоћ Агенцији за заштиту животне средине као Националној фокалној за сарадњу са ЕЕА у јачању ЕИОНЕТ мреже у РС	Агенција за заштиту животне средине РХМЗ Г333	2.000.000		ЕУ	2010-2012	Предлог пројекта ИПА 2008
46. Пројекти подршке Стратегији смањења сиромаштва са аспекта заштите животне средине	МЗЖС	50.000				Предлог
47. Пројекат израде стратегије заштите животне средине и одрживог развоја општине Бор-аспект РТБ-а	МЗЖС	30.000				Предлог

48. Техничка помоћ за развој стратегије за придруживање ЕУ у области животне средине	МЗЖС	2.000.000		ЕУ	2009-2011	Пројекат одобрен ИПА 2007
--	------	-----------	--	----	-----------	---------------------------

* Изградња институционалног капацитета за безбедно управљање хемикалијама (организовање helpdesk-а за индустрију, доношење техничких упутстава, развој инвентара хемикалија које се стављају на тржиште у виду електронске базе података).

**Јачање институционалног капацитета и унапређење професионалног капацитета индустрије (хемијске индустрије и даљих корисника хемикалија), научноистраживачких института и лабораторија; свеобухватна и интензивна обука индустрије, образовног и научно-истраживачког сектора у вези са REACH и проценом ризика од хемикалија.

Табела 35. Приоритетни инвестициони пројекти и програми МЗЖС у области заштите животне средине у периоду 2008-2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Израда 10 регионалних санитарних депонија (решавање питања ПЦБс, напуштених пестицида и амбалаже од напуштених пестицида)	МЗЖС	100 мил еура	Буџет	Донатори (ГЕФ /ЕУ)	2008-2010
2. Чишћење терена контаминираних осиромашеним ураном на локацији Рељане	МЗЖС	400.000	Буџет	Донатори	
3. Израда детаљног инвентара уређаја (трансформатора и кондензатора) који садрже или су контаминирани ПЦБ-ом у Републици Србији и њихов извоз ради третмана	МЗЖС	2.000.000	Буџет	Донатори	2008-2010
4. Уградња мерне опреме за мерење са припадајућим адекватним софтвером за он- лине мерење (у насељима са највећом емисијом буке у складу са Директивом 2002/49/ЕС)	МЗЖС, општине	300.000	Општине	Донатори	2007-2009
5. Поставити пилот мониторинг станице за мониторинг УВ зрачења	МЗЖС	70.000	Буџет	Донатори	2009.год
6. Развој и опремање интервентних јединица за одговор на удес	МЗЖС	2.000.000	Буџет (400.000 обезбеђено)	Донатори	
7. Припрема базе података катастра загађивача ваздуха, као дела интегралног катастра	МЗЖС, СЕПА	250.000	Буџет	Донатори	2007-2008
8. Модернизација постојеће опреме за сакупљање података у	МЗЖС, општина, РХМЗ	2.600.000		Донатори	

15 највећих градова, унапређивање постојеће мреже мониторинга, надоградња постојећих лабораторија за мониторинг амбијенталног ваздуха	СЕПА					
9. Изградња колектора, постројења за пречишћавање отпадних вода и вађење муља за Велики Бачки канал	МЗЖС	42.380.000	2.000.000 USD	Учешће UNDP 2.118.840 USD + Донатори		
10. Изградња инфраструктуре пристаништа за прикупљање отпадних материја као и за отклањање последица удеса од уља и других загађујући материја	МЗЖС Капетаније, РХМЗ	11.000.000	6.500.000	4.500.000 донација ЕУ	2009.год	
11. Постројење за пречишћавање отпадних вода Шабац	Водовод Шабац, МЗЖС	15.110.000		ДАБЛАС	По одобрењу средстава	
12. Истраживање, оптимално коришћење и одрживо управљање подземним водним ресурсима Србије	МЗЖС	150.000		Донатори	Започет 2006.год	
13. подпроекти: заштита подземних водних ресурса, мониторинг подземних водних ресурса						
14. Систем за пречишћавање отпадних вода Панчево	МЗЖС			Одобрена донација италијанске владе и ЕАР на основу зајма ЕБРД		
15. Успостављање система за управљање водама подручја Националног парка Копаоник	МЗЖС	3.100.000		Донатор Јапан или Холандија	2008.год (2 године)	
16. Заштита дивљачи приликом извођења одређених агротехничких мера	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	
17. Подизање дрвореда, ветрозаштитних појасева у агроекосистемима	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	
18. Средњорочни акциони план биомониторинга акватичних биотопа и контрола вектора болести на територији Републике Србије	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	
19. Програм сузбијања амброзије на територији Републике Србије	МЗЖС		Буџет	Донатори	2008.год	
20. Мапирање вегетације Републике Србије	МЗЖС	532.500			2008 - 2010	
21. Имплементација Акционог плана контроле и сузбијања алохтоних инвазивних врста	МЗЖС у сарадњи са надлежним ресорним министарстви				2008 - 2010	

	ма				
22. Црвена књига фауне кичмењака Србије	МЗЖС	120.000	2.000.000 дин		2008 - 2010
23. Катастар клизишта и нестабилних падина територије Србије	МЗЖС	60.000	Буџет 6.500.000 дин	Донатори	Пројекат у току
24. Катастар јаловишта техногених лежишта минералних ресурса Србије – 3. фаза реализације пројекта	МЗЖС	150.000	Буџет 50.000 дин	Донатори	Пројекат у току
25. Геолошки информациони систем Србије. (За реализацију наведених пројеката као и за даљу имплементацију и развој Геолошког информационог система Србије (ГеолИСС-а), неопходна је набавка одговарајућег софтвера и хардвера	МЗЖС	12.000.000	Буџет 10.239.000 дин	Донатори	Пројекат у току
26. Пилот пројекат: Увођење дозволе о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине у одабраном предузећу.	МЗЖС	100.000		потенцијални донатор ТАМ-БАС	2007.год
27. Промоција и јачање капацитета центра за чистију производњу	МЗЖС	15.000			Предлог

3.13. Унутрашњи послови

Реформа полиције представља један од приоритетних задатака у процесу придруживања Европској унији, у наредном периоду. Циљеви ове реформе јесу да се обезбеди висок степен личне и имовинске сигурности од свих облика угрожавања, очува стабилан јавни ред и мир и повољно стање безбедности у Републици Србији. У складу са тим, реформа обухвата рационалније организовање целе службе, њену модернизацију, формирање ефикасног, флексибилног и рационалног полицијског образовног система којим се постиже обучавање припадника полиције свих нивоа и профила у току читавог радног века. Поред тога, потребно је даље јачање механизма унутрашње контроле, законитости, професионализма и одговорности свих припадника Министарства унутрашњих послова, као и пружање неопходне помоћи и сарадње на успостављању делотворних система спољашњег, парламентарног надзора над радом полиције.

Приоритетни стратешки задаци овог министарства, усклађени са захтевима из Европског партнерства су:

- § борба против организованог криминала и свих његових облика испољавања, нарочито у области финансијског криминала,
- § ефикасно расветљавање најтежих кривичних дела, спречавање покушаја дестабилизације стања безбедности на подручју општина југа Србије, погледати да ли је усклађено са ЕР
- § успостављање функционалности послова обезбеђења државне границе и успостављање интегрисаног система управљања државном границом,
- § јачање унутрашње контроле и успостављање спољашњег надзора, јачање капацитета за криминалистичке истраге модернизацијом криминалистичке технике,
- § осавремењивање информатичке и комуникационе опреме ради бржег остваривања права грађана, повећање доступности релевантним информацијама из евиденција у надлежности МУП, хомогенизација продукционе ИТ инфраструктуре
- § развој полицијског образовања, као и институционални развој овог министарства и спровођење свеобухватних реформи Министарства.

Ради остваривања наведених циљева донет је крајем 2005. године Закон о полицији који се заснива на највишим стандардима постављеним у документима ЕУ и у складу је са реформским опредељењем да полиција постане сервис грађана. У овај закон уграђени су и разрађени основни принципи и циљеви већ започете реформе у полицији. Законом су уређена специфична питања која се односе на полицијске службенике и друге запослене у Министарству, с обзиром да се њихов положај, дужности, права и одговорности разликују од других државних службеника, као и друга питања у вези са контролом рада полиције, финансирањем, сарадњом у обављању полицијских послова, помоћном полицијом и др.

Донет је Закон о заштити учесника у кривичном поступку на основу кога је формирана специјализована јединица МУП-а — Јединица за заштиту. На основу Закона спроводи се Програм заштите учесника у кривичном поступку.

У претходном периоду значајни реформски циљеви у овој области остварени су уз међународну подршку и помоћ. Највећи број пројеката реализован је у правцу јачања људских, материјалних и техничких капацитета Министарства унутрашњих послова, попут развоја капацитета за управљање границом, информатичке опреме као

и различитих типова тренинга и обуке. У наредној Табели дат је приказ најважнијих пројеката у периоду 2001-2006. године.

Табела 22а. Најважнији пројекти Министарства унутрашњих послова у периоду 2001-2007. године

1.	Интегрисано управљање граничним прелазима Хоргош	5.000.000	Европска Комисија	2001
2.	Инфоматичка опрема за потребе МУП-а РС	1.879.073	Немачка	2005
3.	Рад полиције заснован на безбедности грађана 2004	410.000	Уједињено Краљевство	2003
4.	Реформе и подршка сектору унутрашњих послова	1.610.879	Швајцарска	2002
5.	Инфраструктура граничног прелаза Батровци (буџет за 2002)	4.000.000	Европска Комисија	2001
6.	Инфраструктура граничног прелаза Хоргош фаза II (буџет за 2002)	5.000.000	Европска Комисија	2002
7.	Контрола лаког наоружања у Србији и Црној Гори	585.000	UNDP	2002
8.	Оснивање службе за програмско управљање имиграцијом	1.286.278	Италија	2005
9.	Подршка владавини права и стварање услова за квалитетно вођење судских поступака и истрага лица места у Србији	12.430.000	Шведска	2002
10.	Подршка Министарству унутрашњих послова CARDS 2003	12.000.000	Европска Комисија	2002
11.	Подршка Министарству унутрашњих послова CARDS 2004	1.000.000	Европска Комисија	2003
12.	Програм унапређења капацитета Комисије за граничне прелазе и рехабилитација граничних прелаза CARDS 2004	6.000.000	Европска Комисија	2004
13.	Пројекат побољшања информација у управљању (MIIP)- Норвешка билатерална помоћ 2004	1.688.630	Норвешка	2004
14.	Тренери за обуку цивилне полиције	540.000	Канада	2005
15.	Унутрашњи послови CARDS 2005 – Јачање капацитета агенција за спровођење закона		Европска Комисија	2005
16.	Изградња прихватног центра за азиланте	200.000	Европска Комисија	2005
17.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Управи граничне полиције CARDS 2005	3.000.000	Европска Комисија	2007
18.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Управи граничне полиције CARDS 2006	3.000.000	Европска Комисија	2007
19.	Развој криминалистичке обавештајне аналитике граничних полицијских служби Србије и Црне Горе	132.746,87	Пројекат Велике Британије и ОЕБС-а	2005

20.	Развој капацитета пограничне полиције	76.895,16	Пројекат Италије и OEBS-a	2005.
21.	Унапредјење капацитета Министарства унутрашњих послова Републике Србије у борби против трговине људима-фаза набавке опреме	65.266,21	Пројекат Норвешке и OEBS-a	2005
22.	Форезничка обука за припаднике граничне полиције о коришћењу Docboxa и идентификација украдених возила	8.630	OEBS	2006.
23.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Специјалним полицијским тимовима за борбу против трговине људима у техничкој опреми	110.000\$	САД	2003
24.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Управи граничне полиције за развијање криминалистичко обавештајних капацитета-софтвер CMIS и опрема	54.000	Велика Британија	2006
25.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Управи граничне полиције за развијање криминалистичко обавештајних капацитета- софтвер I2	5.000	Велика Британија	2004
26.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Управи граничне полиције за развијање капацитета за одобрење хуманитарног боравака страним држављанима жртвама трговине људима	30.000	Међународна организација за миграције	2004
27.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Управи за странце у ПУ Београд за развијање капацитета за борбу против трговине људима	10.000	Велика Британија	2004
28.	Подршка Министарству унутрашњих послова-Јединицама за борбу против трговине људима у опреми	10.000	САД	
29.	Подршка Министарству унутрашњих послова- Јединицама за борбу против трговине људима у возилима	160.000\$	САД	2005
30.	Пројекат за унапредјење информација за управљање (MIIP), фаза 1, Набавка хардвера и софтвера за унапређење финансијског и рачуноводственог пословања	882.000	Влада Краљевине Норвешке	2006
31.	Унапређење опремљености саобраћајне полиције и процедура за обраде саобраћајних незгода и њихово уједначавање са стандардима и процедурама у ЕУ-Управа саобраћајне полиције	1.500.000	НИП	2007
32.	Унапређење постојећих капацитета НКТЦ	600.000		2007
33.	Формирање лабораторије за фонетска вештачења	150.000		2007
34.	Преузимање послова обезбеђења државне границе од ВСГЦ-изградња и побољшање инфраструктуре за потребе граничне полиције	12.900.000	НИП	2007
35.	Преузимање послова обезбеђења државне границе од ВСГЦ-опремање граничне полиције возилима, IT опремом и средствима везе	3.205.000	НИП	2007
36.	Адаптација објеката и куповина објеката контејнерског типа	12.900.000	НИП	2007
37.	Набавка и инсталација телекомуникационог система за СГП и РЦ према Бугарској	17.000	НИП	2007
38.	Опремање граничне полиције возилима, IT опремом и	3.200.000		2007

средствима везе

39.	Пројекат „Успостављање међународних стандарда професионалног поступања полицијских службеника“, твининг	1.000.000	Европска комисија ИПА 2007	2008
40.	Увођење високих стандарда граничне полиције	5.500.000	Европска комисија ИПА 2007	2008
41.	Пројекат за успостављање Криминалистичко-обавештајног система у оквиру МУП Републике Србије	3.300.000	SIDA, Шведска међународна агенција за развој	2005- 2008

Извор: Министарство унутрашњих послова Републике Србије

У циљу реализације реформе неопходно је наставити активности на сређивању законске регулативе која представља подлогу за рад овог министарства, и то на доношењу закона о надзору државне границе, странцима, заштити личних података, тајности података, личној карти, пребивалишту и боравишту грађана, јединственом матичном броју грађана. Такође, треба довршити започете активности на успостављању система обезбеђења државне границе, као и активности на изради подзаконских прописа на основу Закона о полицији којима ће се ближе уредити и разрадити ова материја, што ће омогућити да се реформа полиције у потпуности реализује. У вези са пословима преузимања државне границе, завршен је поступак преузимања државне границе 27. јануара 2007. године у складу са Споразумом о уступању послова обезбеђења државне границе и динамичким планом за његово спровођење.

Крајем 2007. године Народна скупштина је усвојила следеће законе из дела надлежности Министарства унутрашњих послова: Закон о азилу, Закон о путним исправама, Закон о потврђивању Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи, Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о олакшаној процедури за издавање виза и Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве.

Влада је усвојила Стратегију интегрисаног управљања границом Републике Србије, као и Акциони план за имплементацију наведене стратегије. Стратегија је документ којим Република Србија утврђује политику у области успостављања система интегрисаног управљања границом, одређује оквире за израду сагласних и синхронизованих секторских стратегија и планова имплементације, дефинише улоге и

одговорности државних субјеката, идентификује стратегијске циљеве и утврђује основне правце акције у процесу успостављања и остваривања дугорочне одрживости и стабилности успостављеног система интегрисаног система управљања границом. Стратегија је заснована на Националној стратегији Србије за приступање Европској унији и текућим реформским процесима у земљи, пре свега оним који су наведени у документу Европско партнерство. Поред тога, као извор примера добре праксе и усвојених стандарда у овој области, коришћене су Смернице Европске Комисије за интегрисано управљање границама за државе западног Балкана, Шенгенски каталог, Шенген правне тековине, као и потписане међународне конвенције у области заштите људских права, права азиланата и избеглица.

Идентификовање критичних инфраструктурних елемената у информационом и комуникационом систему представља сталан задатак који се континуално спроводи у циљу подизања капацитета за подршку и осавремењавање рада свих линија рада у Министарству унутрашњих послова. Сагледавање потреба за резервним инфраструктурним елементима који представљају критичне елементе и обезбеђивање резервних комуникационих путева и ИТ опреме потребних за повећање поузданости система и континуитета доступности информација .

Влада Републике Србије усвојила је крајем 2006. године Стратегију борбе против трговине људима у Републици Србији. Ова Стратегија се састоји од низа мера и активности које треба предузети у циљу правовременог и свеобухватног одговора на проблем трговине људима у земљи, са посебним нагласком на заштиту људских права жртава. Израдом Стратегије успостављени су јасни стратешки циљеви који треба да буду реализовани кроз различите активности државних институција, невладиних и међународних организација. Ове активности ће бити посебно представљене у Националном плану акције за борбу против трговине људима, чије ће усвајање уследити. Стратегија представља националну политику борбе против трговине људима у Републици Србији и првенствено се базира на заштити људских права жртава.

У наредној табели приказани су приоритетни пројекти и програми, идентификовани од стране Министарства унутрашњих послова, који би требало да допринесу реализацији горе наведених циљева.

Табела 36. Приоритетни пројекти и програми Министарства унутрашњих послова у периоду 2008-2010. године - Инвестициони пројекти

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Организација професионалних служби које делују у ванредним ситуацијама	Органи локалне самоуправе, Жандармерија, Јединице за специјане операције, Хеликоптерска јединица МУП-а, Спортске асоцијације (рониоци, алпинисти, спелеолози, падобранци и сл.), Црвени крст, Војска Србије, ватрогасне и спасилачке јединице у предузећима, хидрометеоролошке организације, сеизмолошки заводи, клубови радио-аматера - међусекторски пројекат	5 000 000			2008.
2. Опремање ватрогасних и спасилачких јединица и изградња и санација објеката за њихов смештај	Влада Р Србије, Органи локалне самоуправе, професионалне службе које делују у ванредним ситуацијама, произвођачи опреме, струковна удружења - међусекторски пројекат	50 000 000			2008.
3. Успостављање и опремање центара за обуку ватрогасних и спасилачких јединица и припадника цивилне заштите	Сектор за заштиту и спасавање- МУП, Професионалне службе које делују у ванредним ситуацијама, органи локалне самоуправе - међусекторски пројекат	2 500 000			2008.
4. Израда пројекта за изградњу телекомуникационе инфраструктуре службе 112	Управа за везу и кроптозаштиту	15.000			2008
5. Подршка заштити људских права приликом примене	Управа полиције	4.000.000			I фаза 2007 II фаза 2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
полицјских овлашћења-побољшање услова смештаја доградњом и адаптацијом просторија за задржавање лица					
6. Адаптација наставног простора у полицјским управама у Крагујевцу, Панчеву и Новом Пазару	Управа полицјие	*			2008
7. Подршка реализације пројекта „Станичне евиденције“	Управа полицјие	5.000.000			2008

Табела 37. Приоритетни пројекти и програми Министарства унутрашњих послова у периоду 2008-2010. године - Развојни пројекти

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Пројекат за унапређење информација за управљање (МИП), Фаза 2, Набавка хардвера и софтвера за унапређење пословања, одржавање објеката и експлоатације возила	Управа за заједничке послове	953.734		Влада Краљевине Норвешке	2007
2. Пројекат за побољшање информационог менаџмента, фаза 3, Набавка	Управа за заједничке послове	412.214			

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
хардвера и софтвера за унапређење кадровског пословања					
3. Пројекат за побољшање информационог менаџмента, фаза 4, Набавка хардвера и софтвера за унапређење општих и стамбених послова	Управа за заједничке послове	*			
4. Подршка колеге – пилот пројекат II	Управа за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку, Сектор за заштиту и спасавање, Управа полиције	1.400.000 дин 695.000 НОК	400.000 дин	Влада Краљевине Норвешке 1.000.000 дин 695.000 НОК	2008
5. Допринос побољшању безбедности саобраћаја на путевима коридора X у Србији кроз унапређење полицијских послова откривања и документовања саобраћајних прекршаја (1. фаза)	Управа саобраћајне полиције	650.000			2008. (1.фаза)
6. Допринос побољшању безбедности сабраћаја на путевима коридора X у Србији кроз унапређење полицијских послова откривања и документовања саобраћајних прекршаја (2. фаза)	Управа саобраћајне полиције	650.000			2009. (2.фаза)

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
7. Аудио и видео надзор рада полиције у контроли саобраћаја	Управа саобраћајне полиције	1.550.000			2008.
8. Допринос саобраћајне полиције борби против организованог криминала и тероризма	Управа саобраћајне полиције	1.500.000			2009.
9. Унапређење безбедности саобраћаја кроз јачање капацитета саобраћајне полиције у функцији контроле брзине кретања возила на Коридору 10 и другим важним магистралним путевима- контрола брзине кретања у покрету и стационарно	Управа саобраћајне полиције	500.000			2008.
10. Опремање два хеликоптера полиције за превенцију и откривање терористичких активности кроз контролу друмског саобраћаја	Управа саобраћајне полиције	680.000			2010.
11. Унапређење аналитичких база података о саобраћају и саобраћајним незгодама у складу са европским стандардима	Управа саобраћајне полиције	500.000			2008.
12. Стратегија управљања брзинама на државним	Управа саобраћајне полиције	460.000			2008 (1.фаза истраживање)

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
путевима у функцији смањења броја саобраћајних незгода и тежине последица					и израда пројекта)
13. Стратегија управљања брзинама на државним путевима у функцији смањења броја саобраћајних незгода и тежине последица	Управа саобраћајне полиције	3.000.000			2008/2009 (2.фаза опремање)
14. Стратегија управљања брзинама на државним путевима у функцији смањења броја саобраћајних незгода и тежине последица	Управа саобраћајне полиције	140.000			2009 (3.фаза евалуација)
15. Превентивне кампање усмерене на ризичне групе учесника у саобраћају (возачи склони конзумирању алкохола, дроге и прекорачењу брзине кретања возила)	Управа саобраћајне полиције	300.000			2008.
16. Савремени модел контроле саобраћаја	Управа саобраћајне полиције	1.450.000	32.000.000 дин НИП		2008.
17. Превентивне кампање усмерене на рањиве групе учесника у саобраћају (деца, печаци, бициклисти и возачи бицикла са мотором)	Управа саобраћајне полиције	400.000			2009.
18. Израда	Управа	300.000			2008.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
програмског система за праћење процеса рада саобраћајне полиције	саобраћајне полиције				
19. Јачање техничких капацитета и опремање јединица за конвенционални надзор	Управа криминалистичке полиције	1.000.000		Предлог за ИПА 2008	2008
20. Успостављање јединице за рад са прикривеним иследником	Управа криминалистичке полиције	2.000.000			2008
21. Јачање техничких капацитета и опремање средствима за примену специјалних истражних техника и посебних техника доказивања кривичних дела	Управа криминалистичке полиције	2.000.000	-		2008
22. Развој методологије и техничких капацитета за бележење истражних радњи, изјава осумњичених, сведока и сведока са заштићеним идентитетом, као и пренос, чување, обраду, и процесно коришћење материјала, у складу са новим решењима ЗКП.	Управа криминалистичке полиције	2.000.000			2008
23. Унапређење капацитета за рад са сарадницима у борби тропит организованог криминала у Србији,	Управа криминалистичке полиције	72.520		OEBS	2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
24. Подршка капацитетима криминалистичко-обавештајних служби у Србији и Црној Гори UNDOC	Управа криминалистичке полиције	442.000		UNDOC	2008
25. Успорављање функционисања оперативне аналитике у криминалистичкој полицији МУП-а Републике Србије	Управа криминалистичке полиције				2008
26. Формирање лабораторије за токсиколошка вештачења	Управа криминалистичке полиције	150.000			2008
27. Набавка и опремање наменских возила за вршење увиђаја	Управа криминалистичке полиције	1.000.000			2008
28. Информатичка опрема за линију рада криминалистичке технике	Управа криминалистичке полиције	200.000			2008
29. Формирање Регионалног КТЦ у Крагујевцу	Управа криминалистичке полиције	1.000.000			2008
30. Формирање Регионалног КТЦ у Ужицу	Управа криминалистичке полиције	1.000.000			2008
31. Предлог повезивања I-24/7 Интерполове мреже са националном полицијском мрежом Републике Србије	Управа криминалистичке полиције и Управа за информационе технологије	200.000			2008
32. Предлог повезивања I-24/7 Интерполове мреже са националном полицијском мрежом	Управа криминалистичке полиције и Управа за информационе технологије	200.000			2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
Републике Србије					
33. Увођење система примене и контроле квалитета у линији рада криминалистичке технике	Управа криминалистичке полиције	200.000			2008
34. Унапређење квалитета за опсервацију и документовање у борби против међународног организовано гкриминала у Србији	Управа криминалистичке полиције	252.088		OEBS	2008
35. „ПАКО Србија”, Пројекат за борбу против економског криминала у Републици Србији	Управа криминалистичке полиције			Европска унија	2008
36. Подршка јачању Криминалистичко-техничког центра Србије путем успостављања основне лабораторије за форензичку обраду звука	Управа криминалистичке полиције	55.000		AECI	
37. Пројекат дигиталне радио телефонске мреже по TETRA стандарду	Управа за везу и криптозаштиту	85.000.000 (Требало би реализовати бар фазу II у износу од око 25.000.000)	320.000.000 дин НИП		2008
38. Пројекат телекомуникационе транспортне мреже	Управа за везу и криптозаштиту	9.000.000	600.000 (из буџета)		2008
39. Пројекат занављање мреже кућних телефонских централа	Управа за везу и криптозаштиту	3.000.000	300.000 (из буџета)		2008
40. Израда	Влада Р Србије,				2008.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама	(МУП, МКИ, МПОЉ, МЗДРАВ, МНЗЖС) - међусекторски пројекат				
41. Израда основних закона у области заштите и спасавања у ванредним ситуацијама	Сектор за заштиту и спасавање, МУП (Кабинет министра ун. послова, одељење за системско-правне послове) органи локалне самоуправе, невладине организације, осигуравајућа друштва, струковне организације и удружења - међусекторски пројекат				2008
42. Израда студије за интегралну процену опасности и повредивости (рањивости) објеката и територије од елементарних непогода, пожара и техничко технолошких опасности при производњи, складиштењу, превозу и коришћењу опасних и штетних материја	Сектор за заштиту и спасавање МУП, МНЗЖС, МКИ, МПОЉ, МЗ, МКУЛ, МУГ, предузећа која производе, користе и превозе опасне материје и друга предузећа која су од интереса за републику, органи локалне самоуправе - међусекторски пројекат	1 000 000			2008.
43. Израда планова деловања у ванредним ситуацијама	Сектор за заштиту и спасавање МУП, МНЗЖС, МКИ, МПОЉ, МЗ, МКУЛ, МУГ, предузећа која производе, користе и превозе опасне материје и друга предузећа која су од интереса за републику. органи локалне самоуправе - међусекторски пројекат	500 000			2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
44. Учење страних језика	Сектор за заштиту и спасавање- МУП, Образовне установе за учење језика	100 000			2008.
45. Подстицање деловања грађана, невладиних и непрофитних организација	Сектор за заштиту и спасавање- МУП, Индистријска и територијална добровољна ватрогасна друштва и њихови савези, спортска друштва и њихове асоцијације (рониоци, алпинисти, спелеолози, падобранци, радиоаматери и сл.), Војска	1 000 000			2008.
46. Образовање и обучавање припадника спасилачких јединица за пружање парамедицинске помоћи	Сектор за заштиту и спасавање- МУП, МЗ, образовне установе медицинског смера	100 000			2008.
47. Осавремењавање наставних програма у образовним установама које образују кадрове за област заштите у ванредним ситуацијама и осталим школама и факултетима	Сектор за заштиту и спасавање, Управа за образовање МУП-а, МПС, струковна удружења просветних радника, добровољна ватрогасна друштва и савези	100 000			2008.
48. Реконструкција и осавремењавање постојећих центара за обавештавање и успостављање националног центра у Београду	Управа за информационе технологије	*			2008.
49. Електронска персонализација путних исправа	Управа за информационе технологије	5,000.000			2008.
50. Успостављање	Управа за	3,000.000			2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
ИнфоДеска за кориснике информационог технологија и система МУП РС	информационе технологије				
51. Изградња система верификације, провере и издавања виза на граничним прелацима РС	Управа за информационе технологије и Министарство спољних послова	*			2008.
52. Пројекат изградње информационог система за аутоматско праћење покретних објеката и успостављање просторне инфраструктуре у МУП РС	Управа за информационе технологије	1,500.000	500.000	1,000.000	2008.
53. Пројекат изградње информационог система за контролу преласка и обезбеђење државне границе РС	Управа за информационе технологије	4,500.000			2008.
54. Пројекат изградње националног система азила – I фаза претходна студија и нормативна документа	Управа за информационе технологије	130.000			2008. I фаза
55. Пројекат изградње националног система азила – II фаза изградња информационог система за азил	Управа за информационе технологије	250.000			2009. II фаза
56. Пројекат изградње националног система азила –	Управа за информационе технологије	300.000			2009. III фаза

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
III фаза опремање и обука службеника					
57. Пројекат изградње информационог система за праћење илегалних миграција	Управа за информационе технологије	250.000			2008.
58. Унапређење комуникационе ИТ инфраструктуре у циљу спречавања тероризма	Управа за информационе технологије	1,500.000			.2008
59. Пројекат обезбеђења критичне информационо технолошке инфраструктуре – I фаза студија изводљивости	Управа за информационе технологије	100.000			2007. I фаза
60. Пројекат обезбеђења критичне информационо технолошке инфраструктуре – II фаза планирање и успостављање ресурсне основе за реализацију пројекта	Управа за информационе технологије	4,000.000			2008. II фаза
61. Пројекат „Пружање помоћи регионалним центрима Сектора унутрашње контроле полиције у Србији“ у набавци информатичке опреме и 18 возила за потребе центара	Сектор унутрашње контроле полиције	159.230		ОЕБС	2007.
62. Програми едукације за потребе унапређења	Сектор унутрашње контроле полиције				2008.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
системског тренинга и преноса искустава из делокруга послова СУКП					
63. Превентивне кампање усмерене на борбу против корупције, организованог криминала и тортуре	Сектор унутрашње контроле полиције				2008.
64. Пројекат јачања и унапређења стандарда опремљености СУКП, процедура за рад по притужбама и промотивна кампања „Жалбе и похвале на рад полиције“ кроз дистрибуцију летака и формулара	Сектор унутрашње контроле полиције			ОЕБС	2007-2008.
65. Пројекат техничког опремања Одсека за тајни звучни и оптички надзор наменским оперативним техничким средствима и возилима са обуком и тренинзима за њихово коришћење	Сектор унутрашње контроле полиције				2008.
66. Програм антикорупцијских мера у полицији, планирање и спровођење истих	Сектор унутрашње контроле полиције				2008.
67. Пројекат материјално техничке адаптације просторија за задржавање у	Сектор унутрашње контроле полиције				2008.

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
надлежности МУП-а Републике Србије					
68. Развијање криминалистичко обавештајних капацитета граничне полиције	МУП-Управа граничне полиције	500.000			2008
69. Развој система раног упозоравања	Управа граничне полиције	100.000			2008
70. Пројекат реновирања и доградње Прихватилицшта за странце у Падинској Скели	Управа граничне полиције	2.000.000		Предлог за ИПА 2008	2008
71. Пројекат изградње информационог система за контролу преласка државне границе	Управа граничне полиције и Управа за информационе технологије	4.000.000		Предлог за ИПА 2008	2008
72. Пројекат подршке изградње националног система азила у складу са ЕУ стандардима-материјално-техничко опремање Канцеларије за азил	Управа граничне полиције	200.000			2008
73. Подршка примене Закона о прекршајима и јачање сарадње са судовима за прекршаје-техничко унапређење рада полицијских службеника на пословима спречавања, откривања и доказивања прекршаја против јавног реда	Управа полиције	1.500.000			2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
74. Развој пројекта „Мапирање криминалитета“ (хардверска, софтверска и друга опрема) у оквиру проблемски орјентисаног рада полиције	Управа полиције	500.000			2008
75. Подршка пројекту „Евиденција екстремних навијача“ (хардверска, софтверска и друга опрема)	Управа полиције	*			2008
76. Подршка формирању националног центра за борбу против хулиганизма	Управа полиције	2.500.000			2008
77. Едукација полицијских службеника у остваривању сарадње са мањинским и социјално рањивим групама	Управа полиције	500.000			2008
78. Организовање специјализованих курсева страних језика за полицијске службенике	Управа полиције	100.000			2008
79. Подршка у имплементацији пројекта „Безбедност за све“ (стварање услова за комуникацију полицијских службеника са лицима са посебним потребама-глувонеми)	Управа полиције	350.000			2008
80. ЈУНО 4	Управа полиције	452.564		Влада Краљевине	2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
				Норвешке	
81. Развој полиције у заједници кроз унапређење обуке и проблемски оријентисаног рада у полицији Републике Србије (ЈУНО 5)	Управа полиције	*		Влада Краљевине Норвешке	2008
82. Унапређење опремљености Хеликоптерске јединице за оперативно поступање у борби против тероризма, организованог криминала, контроле преласка државне границе у ноћним условима	Хеликоптерска јединица	2.000.000			2008
83. Опремање једног хеликоптера полиције за превенцију и откривање терористичких активности и различитих облика противзаконитог деловања	Хеликоптерска јединица	450.000			2008

Током 2008. године очекује се да ће Народна скупштина усвојити Предлог закона о странцима.

У припреми је Предлог стратегије за борбу против организованог криминала. Министарство унутрашњих послова учествује у изради и Предлога стратегије за борбу против дрога.

3.14. Транспорт

Реструктурирање целокупне транспортне делатности у модеран, безбедан и функционалан систем представља један од најзначајнијих предуслова за будући

економски развој Републике Србије. Адекватна транспортна инфраструктура значајан је фактор ефикасности целокупног транспортног система, али и кључни предуслов за остваривање одрживог привредног и друштвеног развоја Републике Србије и њеног интегрисања у ЕУ. Такође, транспорт је значајан покретач регионалног развоја и искоришћења компаративних предности локалних средина кроз повезивање туристичких и пољопривредних области са привредним центрима.

Република Србија са својим природно-географским положајем, на раскршћу транспортних коридора VII и X, пружа најкраће и најрационалније транзитне везе земаља средње и западне Европе са земљама јужне Европе и Блиског и Далеког Истока. У усвојеном завршном извештају Групе на високом нивоу, оформљене под окриљем Европске комисије, идентификовано је пет главних мултимодалних оса као продужетка транс-Европске транспортне мреже (ТЕН-Т) према суседним земљама и регионима. У оквиру Југоисточне мултимодалне осе инкорпорирани су пројектни предлози на Коридору X (пут и железница), Коридору VII и мултимодална платформа метрополитена Београда.

Такође, на основама РЕБИС студије (Regional Balkans Infrastructure Study – 2003. год.), земље Западног Балкана су 11. јуна 2004. године у Луксембургу потписале *Меморандум о разумевању о развоју Основне регионалне транспортне мреже Југоисточне Европе*, који има за циљ развој инфраструктуре и унапређење политике у области саобраћаја и предвиђа блиску сарадњу учесника у процесу хармонизације процедура и техничких стандарда, регулаторних и административних одредби које се тичу саобраћаја, у складу са стандардима и смерницама Европске уније. У циљу имплементације Меморандума о разумевању, оформљена је Транспортна опсерваторија за Југоисточну Европу (СЕЕТО), са сталним Секретаријатом у Београду. У децембру 2007. године усвојен је трећи вишегодишњи План развоја Основне регионалне транспортне мреже југоисточне Европе који предвиђа дугорочне инвестиционе потребе за земље Западног Балкана за период 2008-2012. године.

Полазећи од Европске транспортне политике и Стратегије развоја транспорта у Републици Србији од 2008-2015. године (у даљем тексту Стратегија), приоритет Владе је да, уз финансијску подршку ЕУ, настави изградњу путне и железничке инфраструктуре кроз Републику Србију, као и да успостави неопходне услове за неометану пловидбу на унутрашњим пловним путевима а посебно на Дунаву и Сави.

Стратегијом се утврђује стање у областима транспорта, успоставља концепт развоја инфраструктуре и транспорта, дефинишу дугорочни и орочени циљеви развоја транспортног система, као и Акциони план за њихову реализацију. Развој транспорта

базиран је на принципима безбедности, интермодалности, примене савремених технологија, комплементарног коришћења свих видова саобраћаја и, пре свега, рационалног коришћења расположивих капацитета и ресурса у држави, у корист свих грађана Републике Србије.

На основу Стратегије, која узима у обзир друштвени развој, опредељење Републике Србије ка чланству у Европској унији, одрживи развој транспортног система и стабилне институције, а поштујући визију транспорта Републике Србије 2015. године одређени су следећи **Општи циљеви Стратегије**:

- 1) Транспортна мрежа Републике Србије интегрисана у Трансевропску транспортну мрежу.
- 2) Ефикасно коришћење компаративних предности сваког вида саобраћаја.
- 3) Подигнут квалитет услуга транспортног система.
- 4) Повећан ниво безбедности и сигурности транспортног система.
- 5) Јачање транспортног тржишта и његова постепена дерегулација.
- 6) Смањен негативни утицај транспорта на животну средину, у складу са принципима одрживог развоја.
- 7) Успостављено стабилно финансирање развоја транспортног система.

У претходном периоду значајни реформски циљеви у области транспорта остварени су уз међународну подршку и помоћ. Највећи број пројеката реализован је у домену друмског и железничког саобраћаја, првенствено путем концесионих кредита, као и путем помоћи у изради студија изводљивости итд.

Поред тога, реализовани су и пројекти јачања институционалних и људских капацитета Министарства за инфраструктуру, као и пројекти усмерени на реструктурирање јавних предузећа у области транспорта. У наредној Табели дат је приказ најважнијих пројеката у периоду 2001-2007. године.

Најважнији пројекти у сектору саобраћаја у периоду 2001-2007. године:

1. Зајам за Пројекат обнове железница ЕИБ1 70.000.000 ЕУР Европска инвестициона банка Завршен
2. Југословенске железнице-Пројекат реконструкције ЖТП Београд 2.600.000 ЦАД Канада Завршен
3. Набавка 93 аутобуса за ГСП Београд 15.200.000 УСД Јапан Завршен

4. Обнова Аеродрома Ниш (2002) 2.550.000 ЕУР Норвешка Завршен
5. Обнова Аеродрома Ниш (2003) 13.500.000 НОК Норвешка Завршен
6. Твининг пројекат између Дирекције за путеве и шведских власти за путеве 14.000.000 SEK Шведска Завршен
7. Зајам за пројекат европских путева Б 120.000.000 ЕУР Европска инвестициона банка У току
8. Зајам за пројекат модернизације и усавршавање система управљања контролом летења 33.500.000 ЕУР Европска банка за обнову и развој У току
9. Зајам за Пројекат рехабилитације путева и мостова Б1 33.000.000 ЕУР Европска инвестициона банка У току.
10. Зајам за пројекат обнове града Београда 90.000.000 ЕУР Европска инвестициона банка У току
11. Зајам за пројекат обнове путева у Републици Србији 72.000.000 ЕУР Европска банка за обнову и развој У току
12. Зајам за пројекат обнове железнице ЕБРД1 57.000.000 ЕУР Европска банка за обнову и развој Завршен
13. Зајам за пројекат хитне санације саобраћаја 50.000.000 ЕУР Светска банка (IBRD) У току
15. Зајам за финансирање пројекта рехабилитације инфраструктуре контроле летења 34.000.000 ЕУР Европска инвестициона банка У току
16. Подршка ЈП „Путеви Србије” 1.300.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2004 У току
18. Пројекат рехабилитације саобраћаја 55.000.000 УСД Светска банка У току
19. Рехабилитација приоритетних праваца на путу Београд 4.500.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2004 У току
20. Студија изводљивости за пут Лозница - Нови Сад 1.200.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2004 У току
21. Студија изводљивости за деоницу пута од Београда до границе са Црном Гором 1.500.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2003 Завршен
22. Студија изводљивости за обилазног аутопута око Београда 1.000.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2003 Завршен
23. Израда Генералног Плана за унутрашњи водни транспорт Републике Србије 2.000.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2003 завршен
24. Реконструкција моста Слобода у Новом Саду 40.000.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2002 завршен
25. Интегрисани план социо-економског развоја заснован на рехабилитацији басена средњег тока реке Дунав и система унутрашњих пловних путева Републике Србије 1.000.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2004 У току
26. Изградња капацитета Министарства за капиталне инвестиције и других надлежних институција 3.000.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2004 У току
27. Твининг пројекат – усклађивање правних прописа са *acquis communautaire* 1.500.000 ЕУР Европска комисија КАРДС 2006 У току (завршетак планиран за март 2008. године)
28. Унапређење железничког саобраћаја у оквиру ЖТП Београд 1.720.000 CHF Швајцарска У току
29. IMOD X - Интермодална решења за конкурентан транспорт у Републици Србији 372.000 ЕУР Норвешка Завршен

30. Израда стратегије развоја PPP модела за изградњу аутопутева у Републици Србији 260.000 ЕУР Канада У завршној фази
31. Зајам за пројекат обнове железнице ЕИБ 2, 80.000.000 ЕУР, Европска инвестициона банка, потписан уговор
32. Зајам за пројекат обнове железнице (возна средства) ЕБРД 2, 60.000.000 ЕУР, Европска банка за обнову и развој, потписан уговор
33. Пројекат израде режима накнада за коришћење железничке инфраструктуре и каталог података о мрежи, 300.000 УСД, донација Светске банке, завршен
34. Помоћ при реструктурирању ЈП «Железнице Србије», 300.000 ЕУР, Европска банка за обнову и развој, потписан уговор
35. Мастер план транспорта, 2.200.000 ЕУР, КАРДС 2005, у току
36. Техничка студија и тендерска документација за Београдски железнички чвор, 2.000.000 ЕУР, КАРДС 2005, у почетној фази
37. Речни информационал сервис (РИС), тендерска процедура завршена, донација 11.000.000 ЕУР – ИПА 2007.

Друмски саобраћај – Република Србија има релативно добро развијену мрежу путева, са аспекта густине и у погледу коловозног застора, у односу на земље централне и југоисточне Европе. Путна мрежа се састоји од 5525 км магистралних путева (380 км аутопутева и 170 км полуаутопутева), 11540 км регионалних путева који су у надлежности Јавног предузећа „Путеви Србије” и 23780 км локалних путева који су под ингеренцијом локалне управе. Највећи део мреже магистралних (96,4%) и регионалних (79,4%) путева је са асфалтним коловозним зазором. Већи део путне инфраструктуре територије Републике Србије (2150 км), припада међународним путним правцима Е-75, Е-70 и Е-80, који уједно чине и део трасе Паневропског транспортног Коридора X. У друмском саобраћају приоритети су изградња ауто-пута Хоргош-Пожега и Ниш-Димитровград, изградња обилазнице око Београда и мостова код Бешке и Остружнице. За добијање нових иностраних кредита и давање концесија предложиће се и промовисати деонице Коридора 10, као и склапање споразума о партнерству јавног и приватног сектора.

Железнички саобраћај – Република Србија располаже мрежом пруга од 3.809 км, од чега је 7,2% двоколосечна. Она је довољног капацитета, али заостаје за стандардима европских земаља у погледу електрифицираности мреже, дужине двоколосечних пруга и у погледу максимално дозвољених брзина и осовинског оптерећења, због чега јој је потребна модернизација. Као последица лошег техничког стања елемената горњег и доњег стоја пруга уведена је брзина вожње од 20-40 км/ч на дужини од 162 км пруга, што је преко 4% укупне дужине пруга. Електрифицирано је свега 32,7% мреже. Возна средства карактерише велика технолошка застарелост, незадовољавајуће стање, недовољан број и висок степен имобилизације.

Реорганизацијом овог вида саобраћаја, на основу новог Закона о железници, инфраструктура остаје у државном власништву, док ће организација и управљање саобраћајем бити оспособљени за дочек конкуренције. У наредне три године наставиће се са техничко-технолошком модернизацијом железничке инфраструктуре, првенствено на Коридору X, и железничких возних средстава. У складу са тим, најважнији задатак Владе је модернизација и електрификација пруга, која ће допринети бољем и стабилнијем пословању железнице. За ове намене користиће се средства међународних финансијских-организација за возна средства и за инфраструктуру на железници.

Речни саобраћај - Укупна дужина пловних путева у Републици Србији износи 1.419 км. Река Дунав (Коридор VII), кроз Републику Србију је пловна на дужини од 588км и представља стратешку везу која треба да подстакне развој трговине, туризма и услуга. На њој се обавља око 85% укупног робног промета унутрашњих пловних путева Србије. Река Сава кроз Републику Србију је пловна на дужини од 207км а река Тамиш на дужини од 41км, за пловила носивост од 150т. ХС „Дунав-Тиса-Дунав“ је вишенаменски водопривредни систем, који се састоји од 12 пловних канала Бачке и Баната. Они остварују везу са Дунавом, Тисом и даље са пловном магистралом Рајна-Мајна-Дунав. На одвијање речног саобраћаја, у протеклом периоду је утицало НАТО бомбардовање и неадекватно одржавање пловних путева. Успостављањем несметане и безбедне пловидбе на рекама у нашој земљи, омогућила би се регионална сарадња и развој, као и могућност повезивања реке Саве са магистралним пловним путем Дунава, и преко њега са мрежом европских пловних саобраћајница. Формирањем савременог речног информационог сервиса интензивираће се размена географских података и успоставиће се ближа сарадња међу државама у управљању пловним путем Дунава.

Ваздушни саобраћај - Република Србија располаже са три аеродрома која су оспособљена за одвијање путничког саобраћаја и то у Београду, Нишу и Приштини. Поред ових путничких аеродрома, постоје и војни аеродроми Поникве (Ужице), Лађевци (Краљево) и Сомбор, који претендују да буду оспособљени за путнички саобраћај. Аеродром „Никола Тесла“ Београд у власништву је Републике Србије. С обзиром да задовољава аспекте навигационих и просторних услова, има тежњу да се развије у регионални центар ваздушног саобраћаја. Инфраструктура и опрема су у функционалном стању, али незадовољавајући са аспекта капацитета. Тежња овог аеродрома је обезбеђење позиције значајног транзитног центра поготово у робном саобраћају. Због тога је потребна изградити другу полетно-слетну стазу, бизнис центар, хотел, пословну зграду, итд. Национални авиопревозник ЈАТ делује на

смањеном и економски ослабљеном тржишту, са вишком капацитета и запослених, са неприлагођеном организацијом новим условима, са превеликом и застарелом флотом, која је још под дуговима, принуђен је да из почетка развија своје укључивање у међународни авио саобраћај. Ради постизања конкурентности, основни циљ овог националног превозника је обнављање застареле флоте.

Интермодални транспорт - Развој интермодалног транспорта у Републици Србији налази се у почетној фази. Развој терминала интермодалног транспорта представља предуслов за развој савремених технологија транспорта и дистрибуције. У Републици Србији постоје делимично развијени терминали интермодалног транспорта у терминалу ЖИТ Београд („Ћерка фирма” „Железнице Србије”) и у Луци „Београд”. У наредном периоду, адекватна пажња ће бити посвећена јачању институционалног оквира и изради студија подршке овом виду транспорта. Ствараће се услови за шире увођење комбинованог железничко-друмско-речног транспорта, у чему ће посебну улогу, поред надлежних институција, имати и новооснована «Ћерка фирма» ЈП «Железнице Србије» - друштво са ограниченом одговорношћу за комбиновани транспорт – «Србијакомби», као први оператер комбинованог транспорта у Републици Србији. Ратификованим АГТЦ споразумом (Европски споразум о главним линијама за комбиновани транспорт и пратећим постројењима) омогућава се системски приступ реконструкцији, изградњи и опремању железничких пруга од највећег међународног значаја, терминала за комбиновани транспорт, граничних прелаза и остале инфраструктуре. Овим споразумом изражено је опредељење за развој комбинованог транспорта, чиме су створени предуслови за привлачење међународних финансијских организација по питању зајмова и донација у области транспортне инфраструктуре и пратећих постројења.

Влада планира да у наредном периоду интензивира процес реструктурирања јавних предузећа – ЈАТ Airways, Аеродром Београд, ПТТ Србија, Железнице Србије у којима је завршена предприватизациона фаза.

Имајући у виду високе социјалне и друге трошкове реструктурирања, међународна помоћ ће имати значајан ефекат у овом сегменту. Убрзање реформе у области саобраћаја неће бити могуће без помоћи међународних организација и билатералних донатора. У претходном периоду неколико важних пројеката је реализовано, попут: Пројекта реконструкције моста Слобода у Новом Саду (уз помоћ Европске Агенције за Реконструкцију), Пројекат обнове железничког моста између Ердута и Богојева добијањем донација од Владе Краљевине Белгије и Владе Краљевине Норвешке; билатерални споразуми у железничком и комбинованом

транспорту са Републиком Бугарском и Републиком Хрватском; мултилатерални споразуми о железничком и комбинованом транспорту.

У наредној табели приказани су приоритетни пројекти и програми, идентификовани од стране Министарства за инфраструктуру (МИ), који би требало да допринесу реализацији горе наведених циљева у области саобраћаја.

Табела 38. Листа приоритетних пројеката Министарства за инфраструктуру – сектор транспорта

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (милион €)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализ. пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори фин.	
1. Јачање управљачког капацитета Министарства за инфраструктуру – економски аспект, управљање инфраструктурним пројектима, јавне набавке, финансирање јавних добара	Министарство за инфраструктуру	1		ИПА	2009
2. Српски ИТС мастер план (СИМПА)	Министарство за инфраструктуру	1,5		ИПА	средина 2008
3. Јачање капацитета Министарства за инфраструктуру у безбедности саобраћаја на путевима	Министарство за инфраструктуру	2		ИПА, Светска Банка	средина 2008
4. Израда протокола о праћењу података од значаја за управљање безбедношћу саобраћаја	Министарство за инфраструктуру	0,1		ЕУ, Светска Банка	средина 2008
5. Унапређење и развој база података и размена информација од значаја за безбедност саобраћаја	Министарство за инфраструктуру	1		ЕУ, Светска Банка	средина 2008
6. Израда стратешког документа у безбедности саобраћаја са пратећим документима за спровођење и праћење стратегије	Министарство за инфраструктуру	0,8		ЕУ, Светска Банка	средина 2008
7. Припрема и реализација мултисекторских пилот студија у безбедности саобраћаја	Министарство за инфраструктуру	1,5		ЕУ, Светска Банка	
8. Израда стратешких докумената са	Министарство за инфраструктуру	0,1		ЕУ, Светска Банка	средина 2008

смерницама за управљање локалном путном мрежом					
9. Анализа високоризичних деоница пута на којима пут прелази преко железничке пруге на мрежи државних путева Републике Србије	Министарство за инфраструктуру, ЈП «Путеви Србије» и ЈП «Желез.Србије»	1,5		ЕУ, донатори	2009
10. Студија оправданости увођења хитне ваздушне медицинске помоћи	Министарство за инфраструктуру, Мин. унутрашњих послова, Мин.здравља	1		ЕУ, Норвешка	2009
11. Twinning Project за успостављање катастра путног земљишта Р. Србије	ЈП «Путеви Србије»	3		ЕУ, донатори	2008
12. Израда Студије оправданости изградње аутопута Е -761 /М-5/ Појате– Краљево–Прелина – Пожега-Граница Федерације Босне и Херцеговине/Котром ан/	ЈП «Путеви Србије»	1,7		ЕУ, донатори	2008
13. Мастер План развоја путне мреже у недовољно развијеним подручјима Републике Србије	ЈП «Путеви Србије»	1,5		ЕУ, донатори	2008
14. Студија : Предлог мера и активности у редовном одржавању тунела	ЈП «Путеви Србије»	0,05		ЕУ, донатори	2008
15. Студија о предлогу хитних мера за повећање безбедности саобраћаја у тунелима	ЈП «Путеви Србије»	0,03		ЕУ, донатори	2008
16. Истраживање отпорности бетона на дејство мраза и соли у зависности од врсте употребљеног цемента	ЈП «Путеви Србије»	0,03		ЕУ, донатори	2008
17. Директиве за пројектовање и извођење хидроизолације и коловозног застора на мостовима	ЈП «Путеви Србије»	0,03		ЕУ, донатори	2008
18. Студија оправданост и мастер план дефинисања бициклических коридора у Републици Србији	Министарство за инфраструктуру, Министарство за економију и регионални развој, ЈП «Путеви Србије»	0,5	10.000 €	490.000 €	2008
19. Израда националних	ЈП «Путеви	1,3	65.000 €	1.235.000 €	2008

прописа за примену Европских стандарда /EVROKOD/за конструкције	Србије»				
20. Израда националних прописа за угљоводонична везива за примену Европских стандарда	ЈП «Путеви Србије»	0,8	60.000 €	740.000 €	2008
21. Израда националних прописа за грађевинске материјале у области нискоградње за примену Европских стандарда	ЈП «Путеви Србије»	2	100.000 €	1.900.000 €	2008
22. Надзор – Изградња деонице обилазног аутопута око Београда „сектор 0, Батајница – Добановци” и прикључне петље	ЈП «Путеви Србије»	1,5		КАРДС 2006	2007-2008
23. Надзор – Изградња деонице обилазног аутопута око Београда сектор „Остружница – Б.Поток”	ЈП «Путеви Србије»	1,5		КАРДС 2006	2007-2008
24. Надзор – Реконструкција моста „Газела” и деонице пута Е75: Аеродром «Никола Тесла» – Бубањ Поток	ЈП «Путеви Србије»	2		КАРДС 2006	2007-2008
25. Генерални пројекат аутопута, деоница Бубањ Поток – Винча – Панчево – Банатско Ново Село	Министарство за инфраструктуру	1	1 мил. € НИП		2007-2008
26. Генерални пројекат Моста	Министарство за инфраструктуру	1	1 мил. € НИП		2007-2008
27. преко Дунава код Винче					
28. Надзор - Жежељев мост - реконструкција	Министарство за инфраструктуру	2			2008
29. ТА – Формирање јединице за имплементацију пројекта–ПИУ-путеви	ЈП «Путеви Србије»	2			2007-2008
30. Студија развоја путне мреже у Републици Србији	Министарство за инфраструктуру	2			2008
31. Изградња деонице обилазног аутопута око Београда „сектор 0, Батајница – Добановци” и прикључне петље	ЈП «Путеви Србије»	115		ЕИБ- 60.000.000 ЕБРД- 55.000.000	2007
32. Изградња деонице обилазног аутопута око Београда сектор	ЈП «Путеви Србије»	180	30 мил. € НИП	150 милиона €	2007-2008

„Остружница – Б.Поток”					
33. Реконструкција пута Е75 деонице „Змај-Газела” и „Газела-Бубањ Поток”	ЈП «Путеви Србије»	40		40 милиона €	2007-2008
34. Реконструкција моста Газела	ЈП «Путеви Србије»	32.5	7.5 мил € Град Београд	25 милиона € ЕИБ	2007-2008
35. Изградња јужног сектора КоридораХ: - деоница Лесковац-граница са Македонијом, Е-75 - деоница Ниш-Димитровград, Е- 80	Министарство за инфраструктуру	450	98 милиона € НИП	100 милиона € Хеленик план	2006-2009
36. Модернизација граничних прелаза (Рибарци, Градина, Батровци, Прешево и прелази са Румунијом)	Министарство за инфраструктуру	10.5	6 мил € НИП	4.5 милиона €	2007-2008
37. Жежељев мост – реконструкција	Министарство за инфраструктуру	35	10% Град Нови Сад	50% МФИ 40% грант	2007-2008
38. Унапређење Корпоративне комуникације Компаније	JAT	0,025		Донације, суфинансир.	2009
39. Обука особља у складу са „EASA”регулативом	JAT	0,2		ЕУ, донатори	2009
40. ИАТА обука менаџмента	JAT	0,065		ЕУ, донатори	2009
41. Имплементација софтвера за приступ МИДТ подацима	JAT	0,07		ЕУ, донатори	2009
42. Имплементација електронске карте	JAT	0,04		ЕУ, донатори	2009
43. Трансформација и стратегија кадровског реструктурирања	JAT	0,15		ЕУ, донатори	2009
44. Балканска академија за школовање техничких кадрова у авијацији (БАТА)	JAT Техника	8		ЕУ, донатори	2009
45. Адаптација регионалног аеродрома «Понукве»: Размињање; Изградња и модернизација		1,465	НИП 1.465.000	Донације, кредити, суфинансир.	2009
46. Адаптација регионалног аеродрома «Лађевици» - Размињање - Изградња и модернизација		1,5		Донације, кредити, суфинансир.	2009
47. Модернизација нишког аеродрома «Константин Велики»		5		Донације, кредити, суфинансир.	2009
48. Функционално		7		Донације,	2009

унапређење ваздушног простора аеродрома «Никола Тесла»				суфинансир.	
49. Едукација инспектора водног саобраћаја у складу са принцип. ЕУ и оспособљавање чланова посаде у циљу подизања нивоа безбедности пловидбе и повећане ефикасности рада лучких капетанија	Министарство за инфраструктуру	1		Донације, кредити, суфинансир.	2008
50. Увођење сист. радио веза на УПП и постављање антенских преносних сист. и повезивање 8 ЛК Базном рад. станицом са програмом , а у циљу повећања ефикасн. рада ЛК и безбедности људи и добара на пловним путевима	Министарство за инфраструктуру	1		Донације, кредити, суфинансир.	2008
51. Багеровање корита реке Дунав са грађевинским радовима у кориту – припрема: а. Пројектне документације б. Тендерске документације с. надзор	Министарство за инфраструктуру	5		Донације, кредити, суфинансир.	2007-2008
52. Надзор - Речни Информациони Сервиси - РИС	Министарство за инфраструктуру	2		ЕУ, донатори	2007-2008
53. Надзор - Пројекат чишћења корита Дунава од потопљених објеката (вађење потопљене флоте у сектору Ђердапа 2)	Министарство за инфраструктуру	1,5		Донације, кредити, суфинансир.	2007-2008
54. Решење за прихват бродског (отпада са 3 станице) чиме би се решили и комунални проблеми на пловним путевима	Министарство за инфраструктуру	3		Донације, кредити, суфинансир.	2008
55. Допринос ефикасности рада Лучких капетанија у циљу повећања безбедности пловних путева и пловидбе	Министарство за инфраструктуру	2		ЕУ, донатори	2008
56. Надзор - Реконструкције две преводнице - Ђердап 1 и 2	Министарство за инфраструктуру	2			2007-2008
57. Бродски зимовници	Министарство за	2			2009

на Дунаву израда пројектне документац.	инфраструктуру				
58. Багеровање корита реке Дунав	Министарство за инфраструктуру	40		50% МФИ 50% грант	2007-2008
59. Речни Информациони Сервиси – РИС	Министарство за инфраструктуру	25		50% МФИ 50% грант	2007-2008
60. Пројекат чишћења корита Дунава од потопљених објеката – вађење потопљене флоте у сектору Ђердапа 2	Министарство за инфраструктуру	20		50% МФИ 50% грант	2007-2008
61. Реконструкције две преводнице- Ђердап 1 и 2	Министарство за инфраструктуру	62,2		50% МФИ 50% грант	2007-2008
62. Изградња пристана за чамце за потребе лучких капетанија	Министарство за инфраструктуру	2		Донације, кредити, суфинансир.	2008
63. Реконструкција три лучке капетаније (Кладово, Смедерево и Прахово)	Министарство за инфраструктуру	3		Донације, кредити, суфинансир.	2008
64. Ревитализација бродских зимовника на Дунаву по међународним стандардима	Министарство за инфраструктуру	10		Донације, кредити, суфинансир.	2008
65. „Наставак Twinning пројекта – Усаглашавање са Acquis Com. у области транспорта”	Министарство за инфраструктуру	1,5		ИПА	1. децембар 2009.
66. Имплементација система за информисање унутар Министарства (Интернет страна, Интранет)	Министарство за инфраструктуру			ЕУ, донатори	
67. Финансијски менаџмент	Министарство за инфраструктуру			ЕУ, донатори	
68. Институционална изградња Сектора за прилагођавање политике и прописа са ЕУ и стварање заједничке мреже са осталим министарствима	Министарство за инфраструктуру			ЕУ, донатори	
69. Модернизација магистралне пруге Београд - Ниш (рехабил. колосека ради укидања лаганих возњи и рехабил. телекомун., електровучних и сигнално сигурносних постројења ради подизања нивоа безбедности)	ЈП „Железнице Србије”	30		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
70. Модернизација магистралне пруге	ЈП „Железнице Србије”	13		Донације, кредити,	2008-2009

(Београд) Стара Пазова – Нови Сад – Суботица – граница Мађарске (рехабилитација колосека ради укидања лаганих вожњи и рехабилитација телекомуникационих, електровучних и сигнално сигурносних постројења ради подизања нивоа безбедности)				суфинансир.	
71. Модернизација магистралне пруге (Београд, Батајница, Ст.Пазова)– Голубинци–Шид– граница Хрватске	ЈП „Железнице Србије”	10		Донације, кредити, суфинансир.	2009
72. Модернизација пруга Београдског железничког чвора (рехабилитација колосека ради укидања лаганих вожњи и рехабилитација телекомуникационих, електровучних и сигнално сигурносних постројења ради подизања нивоа безбедности)	ЈП „Железнице Србије”	21		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
73. Модернизација магистралне пруге Ниш – Димитровград – граница Бугарске (модернизација пружних и станичних колосека, електрификација и опремање пруге електроенергетским постројењима, опремање пруге сигнално сигурносним и телекомуникационим постројењима)	ЈП „Железнице Србије”	66		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
74. Модернизација магистралне пруге Ниш – Прешево – граница Македоније (рехабилитација колосека ради укидања лаганих вожњи и рехабилитација	ЈП „Железнице Србије”	15		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009

телекомуникационих, електровучних и сигнално сигурносних постројења ради подизања нивоа безбедности)					
75. Модернизација магистралне пруге Београд – Пожега – Врбница (рехабилитација колосека ради укидања лаганих возњи и рехабилитација телекомуникационих, електровучних и сигнално сигурносних постројења ради подизања нивоа безбедности)	ЈП „Железнице Србије”	17		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
76. Рехабилитација и модернизација магистралне пруге Лапово – Краљево – Лешак – граница Македоније	ЈП „Железнице Србије”	17		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
77. Железнички робни терминал Београд поред Београд Ранжирне	ЈП „Железнице Србије”	91		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
78. Реконструкција тунела за слободан профил УИЦ-ц на магистралним пругама за све технологије комбинованог транспорта	ЈП „Железнице Србије”	11		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
79. Набавка мобилних контејнерских манипулатора – 10 ком	ЈП „Железнице Србије”	10		Донације, кредити, суфинансир.	2008-2009
80. Систем за анализу стања пруга (кандидован за 2008. годину)	ЈП „Железнице Србије”	4		ИПА	2009
81. Едукација запослених у ЈП „Железнице Србије” за тржишну успешност кроз повећање конкурентност, повећање поузданости инфраструктуре и повећање поузданости возних средстава	ЈП „Железнице Србије”	2,5		ЕУ, донатори	2009
82. Концепт повећања ефикасности одржавања железничке	ЈП „Железнице Србије”	2,5 милиона		ЕУ, донатори	2009

инфраструктуре и хармонизације са европским директивама					
83. Институционална стабилизација и функционална трансформација Дирекције за железнице као регулаторног тела и тела за безбедност (имплементација Директива ЕУ).	Дирекција за железнице	1		ЕУ, донатори	2009
84. Омогућавање интермодалног транспорта у Републици Србији	Министарство за инфраструктуру	2		ИПА	I квартал 2009
85. Интермодална мрежа између Србије и Холандије	Министарство за инфраструктуру	0,3		Програм Холандске Владе Г2Г	I квартал 2008
86. Јачање управљачког капацитета Министарства за инфраструктуру	Министарство за инфраструктуру			Програм Холандске Владе Г2Г	I квартал 2008
87. Истраживање тржишта за комбиновани транспорт за/од Београда према Централној Европи преко Аустрије	Министарство за инфраструктуру	1,5		у оквиру билатералне комисије Аустрија-Србија	I квартал 2008
88. Примена директиве 2001/16/ЕЦ на „Железнице Србије” у циљу постизања интероперабилности са европским железницама	ЈП „Железнице Србије”	1		ЕУ, донатори	2009
89. Концепт развоја железничких пруга Републике Србије	ЈП „Железнице Србије”	1,5		ЕУ, донатори	2009
90. Концепт повећања ефикасности одржавања инфраструктуре ЈП „Железнице Србије” и хармонизације са европским директивама	ЈП „Железнице Србије”	1,5		ЕУ, донатори	2008
91. Систем за управљање ризицима у превозу опасних материја, вангабаритних пошилјака и видео надзор станица на железници	ЈП „Железнице Србије”	10		ЕУ, донатори	2008
92. Смањење задржавања возова на железничким граничним прелазима и хармонизација са европским	ЈП „Железнице Србије”	29		ЕУ, донатори	2008-2009

директивама					
93. Јачање капацитета за увођење и примену прописа о професионалној оспособљености превозника	Министарство за инфраструктуру	0.5-1		ЕУ, донатори	2009
94. Мерне станице - Побољшање примене правног оквира за испитивање способности теретних возила и аутобуса за коришћење у друмском саобраћају	Министарство за инфраструктуру, МУП	0.5-1		ЕУ, донатори	2009
95. Израда и развој програмског пакета који подржава администрацију усаглашавања редовних линија у унутрашњем превозу путника и повезивање са постојећом базом података о возном парку	Министарство за инфраструктуру	1		ЕУ, донатори	2010
96. Повезивање базе података Министарства за инфраструктуру, Управе Царина и МУП-а у циљу олакшане контроле обављања друмског превоза у домаћем и међународном саобраћају	Министарство за инфраструктуру, МУП, Управа Царина	1		ЕУ, донатори	2010
97. Студија развоја друмског транспорта у Србији	Министарство за инфраструктуру	1		ЕУ, донатори	2010

Урбанистичко и просторно планирање и становање

Закон о Просторном плану Републике Србије са *Просторним планом Републике Србије* („Службени гласник РС”, број13/96) још увек представља стратешки оквир развоја. Иако захтева измене, првенствено услед измењених околности осиромашења земље и промена насталих у окружењу, ППРС и даље представља коректан и применљив оквир за усмеравање процеса урбанизације, изградње градова и приградских насеља, као и саобраћајне и инфраструктурне мреже на националном нивоу.

Стратешки циљ у области просторног и урбанистичког планирања је *достизање одрживог просторног и урбаног развоја Републике Србије.*

Средњорочни циљеви из области урбанистичког и просторног планирања подразумевају:

1. Повећање одговорности у области планирања и уређења простора
2. Повећање ефикасности у коришћењу, управљању, заштити и унапређењу простора, као и подстицање равномерности територијалног развоја Републике Србије уз очување квалитета и разноврсности расположивих природних и створених ресурса
3. Пружање ефикасних, квалитетних, јефтиних и поузданих услуга грађанима из области у надлежности МИ
4. Институционално јачање и подизање нивоа знања и умећа запослених

У сарадњи са Европском економском комисијом Уједињених нација – Комитет за људска насеља, израђена је Студија стамбеног сектора Србије и Црне Горе (Country Profile on the Housing Sector S&M), који је већ публикован и постављен на сајт УНЕЦЕ-а. На основу ове студије израђен је *Нацрт студије стамбеног сектора Републике Србије*, који је тренутно у фази усаглашавања са другим надлежним министарствима и очекује се утврђивање предлога за Владу до краја маја ове године. Препоруке студије представљају основу за доношење *Националне стамбене политике*, као недостајућег стратешког развојног оквира у области становања. На основу Нацрта закона о социјалном становању, у другој половини ове године ће се приступити изради Националне стратегије социјалног становања, која даје стратешке смернице за област социјалног становања, као дела јавног интереса у циљу социјалне одрживости заједнице. Поједини елементи стратешког оквира за становање су садржани и у *Стратегија за смањење сиромаштва*, односно Првом извештају о имплементацији Стратегије за смањење сиромаштва у Србији, као и *Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2006.*

Стратешки циљ у области становања је обезбеђење социјалне одрживости заједнице, кроз јасно дефинисање заштиту јавног интереса у области становања Републике Србије.

Средњорочни циљеви из области становања обухватају:

1. Унапређење законодавства у области стамбене политике, а посебно у сфери социјалног становања;
2. Повећање ефикасности у управљању, коришћењу и одржавању постојећег стамбеног фонда;

3. Институционално јачање у стамбеном сектору на централном нивоу и подизање нивоа професионални знања и умећа у овој области
4. Подршка институционалном јачању локалне самоуправе у области становања, у циљу повећања станоградње и решавања проблема неформалних облика становања
5. Унапређење система планирања и управљања грађевинским земљиштем у циљу обезбеђивања локација за приступачну стамбену градњу и даљег спречавања нелегалне градње

У наредној табели приказани су приоритетни пројекти и програми, идентификовани од стране Министарства за инфраструктуру, који би требало да допринесу реализацији горе наведених циљева у области урбанистичког и просторног планирања и становања у периоду 2007-2009. године.

Табела 39. Приоритетни пројекти и програми МИ у области урбанистичког и просторног планирања и становања у периоду 2007-2009. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Израда Стратегије просторног развоја Републике Србије	РАПП/ МИ	*			
2. Израда новог Закона о планирању и изградњи	МИ	*			
3. Формирање Информационог система о простору и насељима у Републици	РАПП/ МИ	*			
4. Формирање успостављање урбаних показатеља	МИ	*			
5. Израда Регионалних просторних планова за одговарајућа подручја у Републици Србији	РАПП/ МИ	*			
6. Оснивање Републичке	МИ	*			

агенције за становање и формирање локалних стамбених агенција у већим градовима и општинама					
7. Израда студије стамбеног сектора Републике Србије	МИ	*			
8. Израда документа националне стамбене политике	МИ	*			
9. Израда националне стратегије социјалног становања	МИ	*			
10. Израда новог закона о управљању и одржавању стамбених зграда	МИ	*			
11. Изградња институционалних капацитета за унапређење квалитета живљења у насељима Крњача и Борча, на територији београдске општине Палилула	МИ	*			
12. Стварање институционалних капацитета за унапређење услова становања најсиромашнијих становника ромских насеља на територији Краљева	МИ	*			
13. Програм санације и изградње објеката за становништво Колубарског округа, чији су објекти страдали у земљотресу 1998. године	МИ	*			
14. Програм обештећења становништва чији	МИ	*			

су објекти страдали у НАТО бомбардовању 1999.					
15. Изградња стамбених објеката за становништво у областима погођеним поплавама из 2005.	МИ	*			
16. Процена и санација штете и изградња стамбених објеката у областима погођеним клизиштима из 2006	МИ	*			
17. Изградња 70 стамбених објеката за смештај интерно расељених лица на територији општине Грачаница	МИ	*			
18. Формулисање програма изградње 1200 објеката за социјално угрожено ромско становништво у оквиру спровођења Акционог плана за унапређење становања Рома	МИ	*			

* Потребно је проценити вредност пројеката, као и структуру извора финансирања, у сарадњи са надлежним министарством и надлежним институцијама.

3.15. Телекомуникације и информатичко друштво

Област телекомуникација уређена је Законом о телекомуникацијама, који је донет априла 2003. године у складу са *Acquis Communautaire* (регулаторни оквир ЕУ), и овим законом је формирано независно регулаторно тело-Републичка агенција за телекомуникације (Рател). Рател је почео са радом у августу 2005. године и његова улога је да регулише телекомуникационо тржиште Републике Србије на принципима објективности, недискриминаторног приступа и транспарентности. Циљ је да се обезбеди либерализација телекомуникационог тржишта и стварање услова за ефикасну конкуренцију.

Влада Републике Србије је донела четири стратешка документа за област поште, телекомуникација и информатичког друштва: Стратегију развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године, Стратегију развоја радиодифузије у Републици Србији до 2013. године, Стратегију развоја информационог друштва и Стратегију развоја поштанских услуга у Србији. Ове стратегије обухватају правне, институционалне, економске и техничке аспекте развоја у области поште, телекомуникација и информационог друштва и представљају основу за убрзани развој тржишта поштанских и телекомуникационих услуга и развој поштанске, телекомуникационе и информационе инфраструктуре.

У току је израда регулативе која треба да омогући испуњење обавезе пружања универзалног сервиса.

Стање у области телекомуникација и информационог друштва у Републици Србији је следеће:

- § У јавној фиксној телекомуникационој мрежи постоји само један оператор, "Телеком Србија". Саму мрежу карактерише још увек велики број двојника, недовољна пенетрација и низак проценат дигитализације и мали број прикључака широкопојасног приступа (Интернет-кабловског и ADSL). Са аспекта приступа Интернету од стране корисника у Републици Србији најзаступљенији је dial-up приступ. Овај тип приступа углавном се остварује преко SMIN (Serbian Multiservice Internet Network) мреже „Телекома Србије” и користе га сви ISP-ови у Републици Србији. „Телеком Србија” је у својој мрежи обезбедио потребне капацитете којима је омогућен и широкопојасни приступ Интернету посредством ADSL модема који се постављају код крајњег корисника.

- § Тржиште јавне мобилне телекомуникационе мреже је либерализовано и постоје три оператора: Телеком Србија, Теленор и VIP mobile. Процењује се да је број корисника у овој области око пет милиона са тенденцијом пораста.
- § Тржиште кабловске дистрибутивне мреже је такође либерализовано и постоји више оператора који пружају услуге. Развој кабловске мреже је изузетно динамичан и тренутно је регистровано око пола милиона корисника.
- § У области радиодифузије извршена је трансформација ЈП Радио телевизија Србије у Радиодифузну установу Србије и Радиодифузну установу Војводине које обављају делатност јавног радиодифузног сервиса.
- § Министарство за телекомуникације и информационо друштво улаже напоре да се у области информационог друштва иде ка циљевима који су зацртани у «Лисабонској стратегији», а то су «припрема за транзицију у привреду и друштво засновано на знању, уз бољу политику рада за информационо друштво и истраживања и развој». Највећи подстицај се даје увођењу и развоју е-управе зато што реформа и модернизација државне управе заснована на широкој примени информационо-комуникационих технологија (ИКТ) представља један од кључних елемената свеукупне транзиције Републике Србије у модерно информационо друштво. У току је стварање регулаторног амбијента за увођење и развој е-управе који обухвата законодавни оквир за е-потпис, е-трговину, сајбер криминал, закон о Заштити података о личности и у току су припреме за израду Закона о електронској управи, и др.
- § Образовни систем треба да буде прилагођен да пружа ефикасно образовање на свим нивоима и како је широка примена ИКТ постала пресудна у многим професијама, знање о томе како ефикасно користити ИКТ треба да буде интегрални део образовних програма.
- § У поштанском саобраћају ради се на унапређењу регулаторног оквира са циљем пружања ефикасних поштанских услуга. Донети су значајни акти који дефинишу основна опредељења и утврђују правац развоја у области поштанских услуга у Републици Србији а то су: Основе за израду стратегије развоја поштанских услуга, Стратегија развоја поштанског саобраћаја у Републици Србији, Закон о потврђењу аката Светског поштанског савеза са 23. Конгреса у Букурешту као и Предлог Измена и допуна Закона о поштанским услугама који је усклађен са Директивама ЕУ усвојен на Влади

РС. Републичка Агенција за поштанске услуге основана је чланом 65. Закона о поштанским услугама, као независно регулаторно тело, и поверени су јој послови за доношење подзаконских аката, није отпочела са радом јер није изабран Савет Агенције.

Приоритетне области за развој телекомуникација и информационог друштва су следеће:

а) Регулаторни оквир

§ Унапређење регулаторног оквира у области телекомуникација и информационог друштва и хармонизације са новим регулаторним оквиром ЕУ

Постојећи Закон о телекомуникацијама и Закон о поштанским услугама усаглашени су са регулаторним оквиром ЕУ из 1998. године. Имајући у виду активности које се спроводе на усаглашавању нашег законодавства са законодавством ЕУ (Acquis Communautaire) у процесу придруживања Европској унији, неопходно је унапредити регулаторни оквир у области поште, телекомуникација и информационог друштва у складу са новим регулаторним оквиром ЕУ.

§ Подстицање развоја информационог друштва путем имплементације електронске управе, нарочито реализације e-government, e-education, e-learning, e-business, e-banking, e-health и e-commerce.

Имплементација електронске управе треба да подстиче бољу координацију и већу ефикасност на релацији Влада – локална самоуправа, локална самоуправа – грађанин, односно да оспособи државну управу за пружање услуга електронским путем и да омогући грађанима да те услуге користе. Циљ је да грађани што једноставније задовоље захтеве усмерене ка државној управи.

§ Унапређење регулаторног оквира у поштанском саобраћају

б) Институционални капацитети

§ Јачање институционалног капацитета Министарства за телекомуникације и информатичко друштво (МТИД)

Ради успешног извршавања послова из надлежности делокруга рада Министарства и повећања ефикасности рада, потребно је ојачати институционални капацитет МТИД (курсеви енглеског језика, инфо технологије, европска регулатива).

§ Јачање институционалног капацитета Републичке агенције за телекомуникације (РАТЕЛ)

Са циљем да успешно извршава послове дефинисане Законом о телекомуникацијама у погледу регулисања телекомуникационог тржишта, потребно је обезбедити јачање институционалног капацитета РАТЕЛ-а, односно омогућити све неопходне ресурсе који обезбеђују независност, транспарентност, објективност и стручност у раду овог регулаторног тела (курсеви енглеског језика, инфо технологије, европска регулатива).

в) Реализације

§ Реализација обавезе пружања универзалног сервиса што подразумева и његово дефинисање, као и формирање фонда за његову имплементацију

У складу са Законом о телекомуникацијама и Законом о поштанским услугама постоји обавеза обезбеђивања универзалног сервиса, односно пружања основних услуга свим грађанима на територији Републике Србије по приступачним ценама, што подразумева остваривање једног од основних људских права, а то је право на комуникацију.

§ Континуално прилагођавање и ревизија плана намене и коришћења фреквенцијског спектра у складу са потребама и технолошким иновацијама, и прихваћеним међународним обавезама.

Савремене технолошке иновације и растуће потребе за ограниченим природним ресурсом какав је радиофреквенцијски спектар, као и усклађивање са прихваћеним међународним обавезама, намећу потребу континуиране ревизије коришћења овог спектра како би се он рационално и ефикасно користио.

§ Ревизија Плана нумерације и његова примена

За развој телекомуникационог тржишта у погледу уласка нових учесника на тржишту, а са циљем подстицања ефикасне конкуренције, неопходна је ревизија постојећег плана нумерације, посебно имајући у виду елементе као што су: избор и предизбор оператора и преносивост бројева.

§ Формирање школске мреже и њено повезивање на Академску мрежу Србије

У складу са Стратегијом развоја информационог друштва Републике Србије и међународно прузетих обавеза на Светском самиту о информационом друштву, у чијој се завршној декларацији предвиђа повезивање свих школа на глобалну мрежу, потребно је обезбедити средства да се реализују ове преузете обавезе и допринесе осавремењивању наставе у нашим школама.

- § Реализација државне широкопојасне Интранет мреже за потребе државних органа

Ради повећања ефикасности рада државних органа и боље међусобне координације рада потребно је реализовати Интранет мрежу.

- § Издвајање емисионе технике из система јавног радиодифузног сервиса и увођење дигиталне радиодифузије

За развој демократије и модернизацију савременог друштва неопходно је обезбедити медије који су опремљени савременом дигиталном технологијом како би се остварило квалитетно и несметано емитовање, пре свега, информативног, а затим и образовног, културно-уметничког, забавног, документарног програма и програма за младе и националне мањине, сагласно релевантним одредбама Статута Европске уније за радиодифузију, унутар жељене зоне сервиса. Због тога, неопходна је изградња и обнова емисионих капацитета, основних предајника, репетитора за допунско покривање, као и комплетан систем радио-релејних веза са свим магистралним правцима. Један од предуслова за ефикасно уређење ове области је издвајања емисионе технике и веза, односно формирање посебне фирме, чије услуге би биле на располагању свим радиодифузним организацијама.

- § Побољшање основних процеса у производњи поштанских услуга и рационализација постојећих ресурса Јавног поштанског оператора

Неопходно је извршити сертификацију процеса у складу међународним нормама, редефинисати постојећу мрежу моделом реинжењеринга и унифицирати модел поштанских сандучића. Смањење трошкова производње писмоносних пошиљака код корисника, вишеструко бржа достава писмоносних услуга, елиминисање трошкова њихове отпреме и повећање укупног прихода поштанског оператора постиже се реализацијом пројекта реинжињеринга поштанске мреже и аутоматизације прераде.

- § Израда методологије праћења квалитета и обрачуна трошкова поштанских услуга

Унапређење ефикасности и квалитета доставе поштанских пошиљака и флексибилност уручења као предуслов за потпуно задовољење потреба корисника и изазове које нуди отворено тржиште. Утврђивање цене коштања по методи обрачуна појединачно за сваку фазу у обављању поштанске услуге ради елиминисања субвенције из других споредних услуга.

- § Задовољење потреба корисника поштанских услуга

У циљу унапређења, доступности и оптимизације рада са грађанима, потребно је омогућити лакши приступ грађана неопходим информацијама спровођењем стандарда постављених од стране Европског парламента (директива 2002/39/ЕЦ), а тичу се јасне, једноставне и јефтиније процедуре обраде свих захтева грађана, нарочито за изгубљене или оштећене пошиљке, праћење пошиљака, масовно коришћење шалтера код продаје карата преко POSTNET мреже и др.

Табела 40. Приоритетни пројекти у области телекомуникација и информатичког друштва

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Унапређење регулаторног оквира у области телекомуникација и информационог друштва и хармонизације са новим регулаторним оквиром ЕУ	МТИД				2008-2009
2. Подстицање развоја информационог друштва путем имплементације електронске управе, нарочито реализације e-government, e-education, e-learning, e-business, e-banking, e-health e-commerce	МТИД				2008-2009
3. Унапређење регулаторног оквира у поштанском саобраћају	МТИД				2008-2009
4. Методологија обрачуна трошкова за обављање поштанских услуга	МТИД	750.000€			2008
5. Утврђивање методе одрживости у обављању универзалне	МТИД	400.000€			

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
поштанске услуге					
6. Јачање институционалног капацитета Министарства за телекомуникације и информатичко друштво (МТИД)	МТИД				2008-2009
7. Јачање институционалног капацитета Републичке агенције за телекомуникације (РАТЕЛ)	РАТЕЛ				2008-2009
8. Реализација обавезе пружања универзалног сервиса што подразумева и његово дефинисање, као и формирање фонда за његову имплементацију	МТИД РАТЕЛ				2008-2009
9. Континуално прилагођавање и ревизија плана намене и коришћења фреквенцијског спектра у складу са потребама и технолошким иновацијама, и прихваћеним међународним обавезама.	МТИД РАТЕЛ				2008-2009
10. Ревизија Плана нумерације и његова примена	РАТЕЛ				2008-2009
11. Формирање школске мреже и њено повезивање на Академску мрежу Србије	МТИД				2008-2009
12. Реализација државне широкопојасне Интранет мреже за потребе државних органа	МТИД				2008-2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
13. Издвајање емисионе технике из система јавног радиодифузног сервиса и увођење дигиталне радиодифузије	МТИД				2008-2009
14. а) Изградња (обнова) емисионих радиодифузних центара (Јастребац, Авала, Црвени Чот, Звечка, Бесна Кобила, Овчар, Иришки Венац, Торник, Рудник, Србобран, Крњача)	МТИД	26.830.000€			2008-2009
15. б) Набавка уређаја за сателитску радиодифузију и DSNG	МТИД	500.000 €			2008-2009
16. в) Изградња радио-релејног система веза за потребе радиодифузије	МТИД	2.100.000 €			2008-2009
17. Сертификација процеса у Јавном предузећу ПТТ саобраћаја „Србија“	МТИД ПТТ				2008-2009
18. Редифинисање поштанског сандучета- корак ближе кориснику	МТИД ПТТ				2008-2009
19. Пројекат хибридна пошта- пројекат услуга масовне персонализоване штампе	МТИД ПТТ				2008-2009
20. Аутоматизација и проширење технолошке мреже	МТИД ПТТ	8 200 000€			2008-2009
21. Пројекат „Самозапошљавање радника поште Србије“	МТИД ПТТ	3 500 000 €			2008-2009
22. Оптимизација рута поштоноша са реорганизацијом доставе	МТИД ПТТ	500.000 €			2008-2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
23. Достава поште путем збирних поштанских сандучића	МТИД ПТТ				2008-2009
24. Кориснички сервис и рекламације	МТИД ПТТ				2008-2009
25. Методологија праћења квалитета AMQM	МТИД ПТТ	500.000 €			2008-2009
26. Инсталирање виртуелних јединица поштанске мреже	МТИД ПТТ				2008-2009
27. Систем продаје карата путем поштанске инфраструктуре- „технолошка мрежа“	МТИД ПТТ				2008-2009
28. Електронски поштански шалтер и трговина	МТИД ПТТ				2008-2009
29. Франшизинг поште Србије	МТИД ПТТ				2008-2009
30. Електронско праћење поштанских пошиљака (track and trace)	МТИД ПТТ				2008-2009
31. Аутоматско праћење возила	МТИД ПТТ				2008-2009
32. Мобилни-ручни терминал „Postexpress“	МТИД ПТТ				2008-2009

3.16. Правда

Постоји изражена потреба за спровођењем стратешких реформи на свим нивоима правосудног система у циљу успостављања владавине права и правне сигурности у Републици Србији. Потреба за реформом узрокована је оштрим сукобом превазиђеног политичко правног уређења са новим друштвеним односима који почивају на сасвим другачијим начелима, принципима и вредностима. Стари Устав није давао довољно гаранција за судску независност и самосталност јавнотужилачке функције, што је довело до стварања правосудног система који је подложен и отворен за непримерене утицаје. Вршење судске власти под оваквим околностима довело је до урушавања њеног угледа као државне институције. Све наведено утицало је на слаб ниво заштите власничких и других права, неопходних за успешно функционисање привреде и постојање поверења у институције друштва.

Анализама спроведеним у протекле четири године идентификоване су и препознате следеће слабости:

- § Неадекватан законски оквир, што за резултат има прекомерна кашњења судских поступака, отежано извршење судских пресуда, неодговорност органа правосудног система, па и корупцију;
- § Претерано комплексан и широк систем судова, што за резултат има више трошкове пословања од неопходних а мање ефикасан приступ правди;
- § Нејасни стандарди избора, опозива, резултата рада и напредовања за судије, што за резултат има неједнаку делотворност правосудних органа и смањење поверења јавности у судијску професију;
- § Непостојање капацитета за интегрисано планирање, утврђивање буџета и мерење резултата, што смањује способност правосуђа да делотворно прати и унапређује резултате система;
- § Застарели модели функционисања правосудне администрације, што спречава делотворно спровођење правде и процесуирање предмета;
- § Тежак терет административних послова на судијама, што смањује судијску ефикасност и слаби морал у редовима судија;
- § Недостатак континуиране обуке судија и других носилаца правосудних функција, што представља препреку за развој модерног и професионалног кадра специјализованог за руковођење и судску управу;

- § Неадекватан програм на правним факултетима, што доприноси неприпремљености будућих лидера у правничкој професији и правосуђу;
- § Лоше опремљени и одржавани објекти, што ограничава приступ правосуђу и чини велики притисак на ресурсе у правосуђу;
- § Систем институција за извршење заводских санкција које су претрпане и застареле, што не подстиче на делотворан начин рехабилитацију нити задовољава међународне стандарде;
- § Недовољно коришћење информационе технологије и аутоматизованих система, што за резултат има стално коришћење неефикасне и радно интензивне праксе.

Како би отклонила наведене слабости, Влада се обавезала на спровођење програма реформи ради постизања делотворнијег, адекватнијег и модернијег правосуђа. У складу са тим донета је Национална стратегија реформе правосуђа и њој заснован Акциони план. У *Националној стратегији реформе правосуђа* изложени су изазови са којима се суочава домаће правосуђе у оквиру четири кључна начела и одговарајућих циљева. У засебном *Акционом плану* изложене су конкретне активности које је неопходно спровести да би се постигли ти циљеви. Активности ће бити усмерене на јачање одговорности и независности судова, владавине права и хармонизацију прописа са европским и међународним правним стандардима. Основни циљ реформе правосуђа је подизање квалитета правосудне праксе до нивоа који одговара модерним европским друштвима.

Нови Устав Републике Србије направио је значајан искорак у успостављању бољих гаранција за независност судства и самосталност јавног тужилаштва, предвиђајући оснивање нових институција Високог савета судства и Државног већа тужилаца. У складу са новим Уставом, у овој области донеће се већи број закона попут: Закона о уређењу судова, Закона о судијама, Закона о Високом савету судства, Закона о јавном тужилаштву, Закона о државном већу тужилаца, Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, Закона о Агенцији за борбу против корупције, Закона о кривичној одговорности правних лица, Закона о одузимању имовинске користи стечене извршењем кривичних дела, Закона о сарадњи са Међународним кривичним судом, Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима, Закона о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција, Закона о адвокатури, Закона о јавном бележничтву, Закона о ратификацији Конвенције о високотехнолошком криминалу и Протокола уз Конвенцију, Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку, Закона о државним органима и поступку за

кривична дела организованог криминала и друга посебно сложена кривична дела, Закона о државним органима и поступку за кривична дела против међународног хуманитарног права, Закона о правосудном испиту, Закона о Националном институту за обуку у правосудју, Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, Закона о међународној правној помоћи у грађанским стварима, Закона о примени мере притвора у посебним притворским јединицама и извршењу казне затвора у посебним затворским одељењима, Закона о ратификацији Протокола уз Европску конвенцију о сузбијању тероризма, Закона о ратификацији Конвенције Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма. Поред тога, биће настављене активности Министарства правде везане за међународну сарадњу и европске интеграције, пре свега, у правцу хармонизације домаћих прописа са прописима ЕУ, хармонизације домаћих прописа са стандардима УН и Савета Европе, праћења испуњења међународних обавеза, унапређење сталног дијалога са ЕУ и реализацију приоритета из европског партнерства.

У претходном периоду значајни реформски циљеви у овој области остварени су уз међународну подршку и помоћ. Највећи број пројеката реализован је у правцу јачања људских, материјалних и техничких капацитета правосудја у Републици Србији, као и развоја законодавства. У наредној листи дат је приказ најважнијих пројеката у периоду 2001-2007. године.

Најважнији пројекти у области правосудја у периоду 2001-2007. године:

1. Набавка компјутерске опреме за општинске и окружне судове (2002-2004)	2,799,690 ЕУР	ЕАР	Завршен
2. Подршка реформи правосудја, унапређење писарница у окружним судовима у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу (2004-2006)	2,400,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
3. Подршка судској администрацији (фаза 3)	2,500,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
4. База правних прописа (2004-2006)	1,100,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
5. Реконструкција суднице 1, Окружног суда у Београду	1,000,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
6. Програм сигурности, безбедности и доступности правди	2.500.000 ГБП	Уједињено Краљевство	Завршен
7. Подршка Правосудном центру	2,700,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
8. Обука судија, тужилаца, бранилаца и полицијских истражитеља у области међународног права и изручења ратних злочинаца	1.890.000 СЕК	Шведска	Завршен
9. Оснивање центра за обуку у правосудју УНДП/ОЕБС 2002	788.000 ЕУР	Холандија	Завршен

10. Подршка пројекту „Алтернативно решавање спорова“	750.000 CAD	Канада	У току
11. Подршка реформи законодавства	1.328.659 CHF	Швајцарска	Завршен
12. КАРДС 2005 – Набавка и техничка помоћ за стратегију реформе судства	2.500.000 ЕУР	Европска Комисија	Уговорена
13. Пројекат независног судства	1.000.000 CAD	Канада	Започет
14. Реформа правосуђа и владавина закона 2001.	2.000.000 УСД	Сједињене Државе	Завршен
15. Реформа правосуђа и владавина закона 2005	2.900.000 УСД	Сједињене Државе	Завршен
16. Реформа правосуђа и владавина закона 2006	2.900.000 УСД	Сједињене Државе	У току
17. Реформа правосуђа и владавина закона 2003	1.290.000 УСД	Сједињене Државе	Завршен
18. Реформа правосуђа и владавина закона 2004	5.560.000 УСД	Сједињене Државе	Завршен
19. Реформа трговинског судства 2004	3.550.000 УСД	Сједињене Државе	Завршен
20. Рехабилитација Врховног суда	541.278 ЕУР	Немачка	Завршен
21. Сарадња са УНИЦЕФ-ом на пројекту „Судски поступци према малолетницима“	19.000.000 СЕК	Шведска	У току
22. СИЛД (СИЛД); обука судија, адвоката и тужилаца о међународном праву	1.870.000 СЕК	Шведска	Завршен
23. СИЛД (СИЛД); Припрема пројекта за обуку српских судија, адвоката и тужилаца за хашки трибунал	439.000 СЕК	Шведска	Завршен
24. Техничка помоћ и саветодавна служба за реформу законодавства у Републици Србији	3.443.000 ЕУР	Немачка	Завршен
25. Унапређење правосудног система у Републици Србији	33.532.250 СЕК	Шведска агенција за међународни развој	Уговорена
26. Опремање канцеларије тужиоца компјутерском опремом - 2003	400,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
27. Припрема АДР акционог плана у 1. Општинском суду - 2004	700,000 ЕУР	ЕАР	Завршен
28. Оснивање професионалног центра за тренинг судија и тужилаца (Јануар 2002 - 2004)	850,000\$ (оснивање центра) +3,400,000\$ (оперативни трошкови)	UNDP, OEBS (SIDA i RNE)	Завршен
29. Пројекат бржем приступу судовима (2002- 20 месеци)	665,000 ГБП	Уједињено Краљевство- DFID/KPMG	Завршен
30. Развој владавине права у Републици Србији	550,000 УСД	USAID/ ABA- CEELI	Завршен

(Децембар 2005)

31. Јачање система судске администрације у Републици Србији (Мај 2003-Мај 2006)	300,000 УСД	Светска Банка- Министарство Правде	Завршен
32. Јачање судских извора и подршка Тренинг центру за судије (Март 2004 - Април 2006)	745,148 УСД	UNDP/CIDA	Завршен
33. Јачање механизма за заштиту људских права (2004 / 10 месеци)	100,000 УСД	UNDP/TTF	Завршен
34. Подизање јавне свести у Србији (2004-2006)	242,593 ЕУР	Министарство Спољних Послова Норвешке	Завршена
35. Твининг пројекат „јачање капацитета Министарства правде“ (2003-2006 / 30 месеци)	1,491,028 ЕУР	EAR / IRZ	Завршен
36. Јачање система судова за прекршаје (2004 – 2006- две године)	1,055,500 \$	UNDP/SIDA	Завршен
37. Подршка спровођењу Националне стратегије реформе правосуђа	1,100,000 ЕУР	EAR / IRZ	У току
38. Унапређење досупности правди у судовима у Србији	1,100,000 ЕУР	Министарство спољних послова Краљевине Норвешке / IMG	У току
39. Борба против економског криминала у Србији – РАСО Serbia	1,500,000 ЕУР	EAR / Савет Европе	У току
40. Подршка успостављању Високог савета судства	170,000 ЕУР	Шпанска агенција за међународни развој - AECI	У току
41. Реформа правосуђа на Балкану (Фебруар 2004-Март 2010)	5,000,000 CAD	Canada / CIDA / Genivar / Ottawa University	У току
42. Реформа система бесплатне правне помоћи (2006-2008 / 24 месеца)	1,121,495 УСД	UNDP/SIDA	У току
43. Тренинг за судије (2003-2006)	500,000 \$	USAID	У току
44. Тренинг за судије (2003-2006)	304,303 \$	CCASA	У току
45. Подршка реформи васпитно-поправног система (Март 2006 - Април 2007)	1,200,000 CAD	Савет Европе/CIDA	У току
46. Подршка реформи система установа за извршење заводских санкција (Март 2006 - Септембар 2007)	1,200,000 CAD	OEBS/CIDA	У току
47. Развој предузетништва Југо-Источне Европе (Новембар 2004 - Април 2006)	325,000 CAD	IFC/CIDA	Завршен
48. Независност и непристрасност судија (Септембар 2001 - Април 2005)	715,113 CAD	CIDA-Међународна комисија правника, одсек Канада	Завршен
49. Подршка ОЕБС-а Министарству правде и Министарству унутрашњих послова (2001-	196,105 ЕУР	OEBS	Завршен

Оквир реформе правосуђа Републике Србије садржи 12 основних циљева реформе. Свако од кључних начела садржи по три циља. Појединачно и заједно, ови реформски циљеви и са њима повезани пројекти се баве решавањем главних изазова са којима се правосуђе данас суочава. Оквир реформе правосуђа приказан је у табели у наставку, а иницијативе су груписане према краткорочним (2006-2007. година), средњорочним (2008-2009. година) и дугорочним (2010-2011. година) роковима спровођења.

Табела 41. Оквир реформе правосуђа

Циљеви Рокови	Независност	Транспарентност	Одговорност	Ефикасност
Краткорочни (2006-2007)	Независно управљање	Отворени процес избора, напредовања, одговорности и престанка судијске функције	Јасни стандарди за оцену успешности вршења судијске функције и резултата рада	Бољи приступ правосуђу
Средњорочни (2008-2009)	Независтан буџетски орган	Одговарајући приступ информацијама из судских евиденција и поступака	Делотворно управљање предметима	Стандардизовани систем обуке и стручног усавршавања запослених
Дугорочни (2010-2011)	Независно утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова	Унапређени однос са јавношћу и учешће јавности	Делотворно коришћење ресурса у судству и тужилаштву	Модерна мрежа судова

У остварењу наведених циљева идентификоване су следеће приоритетне области:

- § обезбедити већу правну сигурност;
- § повећати ефикасност судова, јавног тужилаштва и државног правобранилаштва;
- § припремити програм целокупног смањивања судских заостатака ради обезбеђивања суђења у разумном року, с дугорочним циљем потпуног решавања заостатака;
- § додатно оспособљавати судије и јавне тужиоце за вођење судских поступака, а посебно у делу привредног криминала, корупције и организованог криминала;
- § поједноставити и стандардизовати судске поступке, како на нивоу законодавства, тако и у пракси (нпр. размена добре праксе), са намером да се побољша ефикасност вођења судских поступака и стручног одлучивања од стране јавних тужилаца и судија;

- § старати се о потпуној информатизацији судова (увођење информационих уписа, потпуна употреба електронског пословања између странака и судова), са циљем краћег трајања поступака, веће ефикасности у решавању судских заостатака и застарелости.
- § старати се о потпуној информатизацији јавних тужилаштава (увођење електронских уписника, потпуна употреба електронског пословања унутар јавних тужилаштава, електронска размена података са судовима и са МУП), све са циљем краћег трајања поступака и веће ефикасности;
- § старати се о потпуној информатизацији затвора и других установа Управе за извршење заводских санкција Министарства правде (увођење електронских база података о лицима лишеним слободе и о запосленим лицима, увођење електронске затворске статистике и др.) са циљем веће ефикасности;
- § старати се о интеграцији појединачних информационих система (судова опште надлежности, трговинских судова, прекршајних судова, Управног суда, јавних тужилаштава и затворских установа) у јединствени Правосудни информациони систем (e-justice у оквиру e-government система) и о заштити и безбедности података унутар система.

Реформа правосуђа је дуготрајан и комплексан процес који поред измена законског оквира захтева и значајна финансијска средства за низ структурних и организационих промена. Како би се обезбедило одрживо и успешно спровођење Стратегије, Република Србија ће у оквиру расположивих ресурса, обезбедити потребне материјалне претпоставке и финансијска средства за циљеве и активности предвиђене овом Стратегијом. Велики значај за спровођење Стратегије представљаће и подршка међународне заједнице, а посебно Европске Комисије, Савета Европе, Светске Банке и других међународних и регионалних организација и владиних агенција, које су и до сада значајно помагале реформске процесе у Србији.

Реализација ових циљева биће омогућена путем следећих приоритетних програма и пројеката, у периоду 2008-2010. године, датих у наредној табели.

Табела 42. Приоритетни пројекти и програми у области правосуђа у периоду 2008-2010. године

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Успостављање Високог савета судства и Административне канцеларије	Мин. правде, Високи савет судства	2.650.000	384.690 Буџет за 2008. год.		2008
2. Јачање капацитета Административне канцеларије у циљу припреме интегрисаног судског буџета као дела прелазне фазе ка успостављању независног судског буџета	Мин. правде	102.000			2008
3. Јачање капацитета служби за односе са јавношћу у одабраним судовима и унапређење базе правних прописа и судских одлука	Мин. правде	210.000			2008 - 2009
4. Успостављање јединственог механизма за бележење свих притужби на правосудни систем и успостављање система анализе и извештавања	Мин. правде	300.000			2008 - 2009
5. Успостављање јединственог система судске статистике (резултати рада појединачних судова и судија)	Мин. правде	1.325.000			2008-2009
6. Јачање ефикасности транспарентности рада судова	Мин. правде			3.000.000 ИПА 2007	2008
7. Јачање ефикасности и траспарентности рада тужилаштва и установа за извршење заводских санкција	Мин. правде			5.200.000 ИПА 2008	2009
8. Модернизација информационих система у судовима и увођење аутоматизованог	Мин. правде	1.200.000			2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
система управљања предметима у свим судовима					
9. Унапређење ефикасности судске администрације креирањем нових професионалних радних места у судској администрацији	Мин. правде	1.400.000			2008 - 2009
10. Примена новог ЗКПа – обука тужилаца и судија у циљу преузимања измењене улоге и примене нових института	Мин. правде	3.000.000		338.890 USAID За обуку тужиоца	2009
11. Обезбеђење нове техничке опреме за примену новог ЗКП-а	Мин. правде	1.500.000			2008-2009
12. Успостављање целовитог система бесплатне правне помоћи	Мин. правде	1.200.000		1.200.000 UNDP	2007 - 2009
13. Јачање институционалног капацитета Центра за медијацију	Мин. правде	2.700.000			2007 - 2009
14. Стандардизовани систем почетне и континуиране обуке у правосуђу	Мин. правде			2.000.000 ИПА 2007	2008
15. Реконструкција објекта за Министарство правде и Национални институт за обуку у правосуђу	Мин. правде	2.500.000	377.563 Буџет за 2008. год.		2008-2009
16. Трансформација Правосудног центра за обуку и стручно усавршавање у Национални институт за обуку у правосуђу	Мин. правде	2.112.500			2008 - 2009
17. Студија идентификовања потреба за инвестицијама у великим градским	Мин. правде	*			2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
судовима					
18. Модернизација правосуђа (Е- правда)	Мин. правде	9.500.000.	Укупно 8.750.000. НИП (2.359.770. из НИП за 2008. год.)		2008-2010
19. Реконструкција и адаптација и надоградња постојећег објекта зграде Трећег суда у Београду	Мин. правде	1.200.000.	1.125.000. НИП		2007
20. Реконструкција, адаптација и надоградња постојећег објекта зграде Четвртог суда у Београду	Мин. правде	770.000.	650.000 НИП		2007
21. Реконструкција Палате правде у Београду	Мин. правде	711.862	650.000 НИП		2006
22. Реконструкција крова објекта у којем се налазе Одељења Окружног суда за борбу против организованог криминала и Тужилаштво за ратне злочине (Београд, Устаничка 29)	Мин. правде	350.000	280.000 НИП		2008
23. Реконструкција кровне зграде Петог општинског суда у Београду	Мин. правде	350.000	280.000 НИП		2006
24. Изградња објекта за потребе прекршајног суда и Одељења вишег прекршајног суда у Новом Саду	Мин. правде	1.400.000	1.215.000 НИП		2008
25. Окружни суд Нови Сад - инвестициони радови и опремање суда	Мин. правде	920.000	710.000 НИП		2006
26. Апелациони суд у Новом Саду - опремање и реконструкција крова	Мин. правде	425.000	400.000 НИП		2007
27. Формирање и обезбеђење смештајних и техничких услова за почетак рада Апелационог суда у Нишу	Мин. правде	2.350.000	2.165.000 НИП		2007

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
28. Формирање и обезбеђење смештајних и техничких услова за почетак рада Апелационог суда у Крагујевцу - адаптација	Мин. правде	680.000	560.000 НИП		2007
29. Окружни суд у Крагујевцу - адаптација и опремање зграде	Мин. правде	450.000	415.000 НИП		2007
30. Општински суд у Бору - изградња пословног објекта	Мин. правде	680.000	585.000 НИП		2008
31. Општински суд у Великој Плани - прикључење на градску топлану	Мин. правде	78.000	78.000 НИП		2007
32. Опремање правосудних органа канцеларијским намештајем	Мин. правде	1.400.000	1.300.000 НИП		2008
33. Реконструкција и адаптација зграде окружног јавног тужилаштва као и Првог и Другог општинског тужилаштва (Зелени Венац бр.18)	Мин. правде	2.500.000	2.250.000 НИП		2007
34. Опремање објеката техничким средствима, набавка униформи за правосудну стражу и обука	Мин.правде	1.500.000	1.190.000 Буџет за 2008. год.		2008
35. Спровођење информатичке едукације за запослене у правосудним органима у сарадњи са ресорним министарством; Успостављање ИТ заједнице и едукација типа тренинг тренера	Мин.правде	490.000.			2008
36. ИТ опрема за Министарство правде-окружни судови	Мин. правде	900.000		450.000 EAR	2008
37. Успостављање Државног већа тужилаца	Мин. правде	1.200.000	235.000 Буџет за 2008. год.		2008 - 2009
38. Обука тужилаца за проширену улогу у	Мин. правде	*			2008-2009

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
прикупљању доказа и управљања предметима					
39. Јачање капацитета Министарства правде у секторима који су директно укључени у процес придруживања ЕУ	Мин. правде	700.000			2008 - 2009
40. Увођење интегралног информационог система у Управи за извршење заводских санкција	Мин. правде	120.000	60.000 Буџет за 2008. год.		2008
41. Унапређење услова у затворским објектима у складу са међународним стандардима	Мин. правде – Управа за извршење заводских санкција	36.380.000	28.380.000 НИП		2008
41.1. Изградња новог објекта Васпитно поправног дома у Крушевцу	Мин. правде Управа за извршење заводских санкција	5.000.000			2008
41.2. Адаптација постојећег објекта ВПД у Крушевцу за Казнено – поправни завод	Мин. правде Управа за извршење заводских санкција	3.000.000			2008
41.3. Изградња и измештање притворске јединица и пријемног одељења у КПЗ у Нишу	Мин. правде Управа за извршење заводских санкција	5.140.000	5.140.000 НИП		2008
41.4. Адаптација блока 4.14.2 Окружног затвора у Београду (адаптација блокова)	Мин. правде Управа за извршење заводских санкција	1.230.000	1.230.000 НИП		2008
41.5. Гасификација у КПЗ у Нишу	Мин. правде Управа за извршење заводских санкција	338.000	338.000 НИП		2008
41.6. Наставак пројекта адаптације 1. павиљона у КПЗ Сремска Митровица	Мин. правде Управа за извршење заводских санкција	1.020.000	1.020.000 НИП		2008

Назив пројекта	Надлежна институција	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
41.7. Реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката за 450 лица - наставак пројекта у Падиској Скели	Мин.правде Управа за извршење заводских санкција	9.650.000	9.650.000 НИП		2008
41.8. Изградња новог објекта за 500 лица у Панчеву	Мин.правде Управа за извршење заводских санкција	11.000.000	11.000.000 НИП		2008
42. Обједињавање интегралног система техничке заштите за обезбеђење у КПЗ у С. Митровици, у Нишу, ОЗ у Н.Саду, Лесковцу и Зајечару	Мин.правде Управа за извршење заводских санкција	3.000.000			2008
43. Опремање завода новом опремом за упошљавање и едукацију лица лишених слободe	Мин.правде Управа за извршење заводских санкција	3.000.000			2008
44. Међународна правна помоћ	Министарство правде	2.000.000.		Пројекат UNDP/CIDA	2008-2009
45. Смањење корупције и постизање антикорупцијске културе на нивоу развијених европских земаља	Мин. правде	2.500.000.		2.500.000 ИПА 2008	2009
46. Управљање одузетом имовином	Мин. правде	2.800.000		2.800.000 ИПА 2008	2009
47. Јачање капацитета правосуђа у поступцима у којима се пружа заштита сведоцима	Мин. правде	1.500.000		1.500.000 ИПА 2008	2009

3.17. Одбрана

Основна стратешка и планска документа у сектору одбране су: Стратегија националне безбедности, Стратегија одбране, Дугорочни план развоја система одбране, Стратегијски преглед одбране, као и средњорочни планови и програми развоја чија је израда, након доношења Закона о одбрани и Закона о Војсци Србије, интензивирани. Тренутно је у току припрема нацрта наведених докумената за упућивање у даљу процедуру. Усвајање основних стратешких и планских докумената очекује се у току 2008. године, осим Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије, који ће бити припремљен и достављен у процедуру усвајања у току 2009. године.

Ставови и опредељења садржана у наведеним документима представљају основу за спровођење реформе у области одбране у предстојећем периоду и за планирање развоја у систему одбране који треба да буде у функцији спровођења предвиђених организационих промена и решавања кључних питања у систему одбране. Плански документи у овом сектору ће, као оперативни акти, обухватити програме и пројекте развоја појединих сегмената система одбране и на тај начин омогућити имплементацију решења дефинисаних у стратешким документима у предвиђеном временском периоду, узимајући у обзир расположиве ресурсе.

Најважнији пројекти МО у досадашњем периоду (2000-2005.):

1. Пројекат ПРИЗМА:	Спољни извори финансирања	У току
<ul style="list-style-type: none">• Програм обуке за цивилна занимања;• Програм мотивационих курсева;• Програм информисања о малом и средњем предузетништву;• Програм саветовања и пружања помоћи у тражењу новог запослења;• Програм редовних отпремнина.		
2. Реформа државне управе, односно подршка реформи МО	Спољни извори финансирања	У току
3. Развој информационе технологије	Спољни извори финансирања	У току

Један од најзначајнијих и највећих пројеката који су до сада рађени у оквиру Министарства одбране јесте пројекат ПРИЗМА – Програм збрињавања вишка војног кадра, са циљем да обезбеди комплексно решавање социјалних проблема лица која се отпуштају из војске, као и економску интеграцију у структуре ван војске. Започета је реализација следећих програма: програм обуке за цивилна занимања; програм мотивационих курсева; програм информисања о малом и средњем предузетништву;

програм саветовања и пружања помоћи у тражењу новог запослења; програм редовних отпремнина. Планира се наставак реализације садржаја програма ПРИЗМА (који је подељен на 11 потпрограма), до 2010. године, са тежиштем на следећим активностима: наставак преквалификације официра и почетак реализације преквалификације подофицира и цивилних лица; формирање Гаранцијског фонда, који би био у функцији подстицања запошљавања отпуштених лица; формирање пословних инкубатора; интензивирање медијске подршке и маркетиншких активности у вези програма. За наставак реализације програма ПРИЗМА неопходна су значајна финансијска средства из сопствених извора и донација. У оквиру НИП-а су такође издвојена средства за сектор одбране, и то за модернизацију ваздухоплова за војне и цивилне сврхе, у износу од 30 милиона евра, за 2006. и 2007. годину. Генерално, да би се реализовали циљеви из Стратегије одбране и остварила визија Војске до 2015. године, потребна су издвајања за систем одбране, у износу од 2,4% БДП-а годишње.

У документу Европско партнерство, у сфери одбране, постављен је средњорочни приоритет, који захтева „наставак процеса реструктурисања и реформе оружаних снага, укључујући, по потреби, смањење (узимајући у обзир социјални ефекат), трансформацију и приватизацију војних ресурса и војне индустрије, као и повећану транспарентност цивилне контроле“. У циљу даљих реформи, Министарство одбране предлаже почетак или наставак реализације следећих приоритетне програма (Табела 43).

Табела 43. Приоритетни пројекти Министарства одбране у периоду 2008-2010.

Назив пројекта	Надлежна институција (организациона јединица)	Процењена вредност пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Пројекат ПРИЗМА: • Наставак преквалификације официра и почетак реализације преквалификације подофицира и цивилних лица; • Оснивање Гаранцијског фонда ради подстицања запошљавања отпуштених лица; • Формирање пословних инкубатора; • Интензивирање медијске подршке и маркетиншких активности	МО	25.000		Спољни извори финансирања	2007-
2. Реформа Цивилне заштите	Влада РС	2.000.000		2.000.000	2007-
3. Изградња 8 нових складишта средњег капацитета и адаптација 21		103.000.000			

постојећег					
4. Модернизација центара за обавештавање		1.000.000			
5. Модернизација и опремање система за рано упозорење		500.000			
6. Опремање и обука експертског тима и четири оперативна тима за проналажење и уништавање неексплодираних убојних средстава		500.000			
7. Изградња, оснивање и опремање два наставно-спасилачка центра (базе цивилне заштите) у Београду и Новом Саду		3.000.000			
8. Уништавање вишка убојних експлозивних средстава	МО	15.000.000		15.000.000	
9. Оснивање Регионалног центра за едукацију кадра АБХ	МО (ГШ)	3.557.000		3.557.000	2008-
10. Формирање центра за симулације	МО (ГШ)	150.000		150.000	
11. Обука официра у НАТО штабовима	МО (ГШ)	165.000		165.000	
12. Подршка у реализацији пројекта развоја система трагања и спасавања (Search and Rescue).	МО (ГШ)	600.000		600.000	2008-
13. Пројектовање и развој информационих система логистике и набавка рачунарске опреме	МО (ГШ)	150.000	70.000	80.000	2008-
14. Обука из области управљања радио-фреквенцијским спектром (РФС)	МО (ГШ)	5.000		5.000	
15. Унапређење и модернизација система праћења ситуације у ваздушном простору и унапређење безбедности летења ради интеграције у регионални систем	МО (ГШ)	150.000		150.000	2008-
16. Обука кадра у организовању цивилно-војне сарадње (CIMIC) и опремање Центра за CIMIC	МО (ГШ)	12.350		12.350	2008-
17. Центар за обуку паса и водича паса	МО (ГШ)	366.000		366.000	
18. Развој командно-информационог система (C ³ I)	МО (ГШ)	10.000		10.000	
19. Техничка заштита објеката у којима су MANPADS (Man-portable air defence systems)	МО (ГШ)	60.000		60.000	

20. Набавка опреме за откривање експлозивних направа	МО (ГШ)	160.000	55.000	105.000	
21. Укључивање Војне гимназије у средњошколски образовно-васпитни систем Републике Србије	МО (СЉР)	1.670.000		1.670.000	2008-
22. Учење на даљину	МО (СЉР)	22.970 (прва фаза)		22.970	2008-
23. Опремање рачунарима и израда ИС Фонда за СОВО	МО (СЉР)	62.500		62.500	2008-
24. Формирање Медија центра МО РС	МО (УОЈ)	31.000	12.000	19.000	2008-
25. Дигитализација архиве фото центра „Одбрана“ и Војног музеја	МО (УОЈ)	50.000	31.000	19.000	2008-
26. Изградња савременог информационог система за пословање у МО	МО (У за Биф)	5.000.000		5.000.000	2008-2010.
27. Изградња система за обавештавање и руковођење у случају хемијског удеса на територији РС	МО (У за одбрану) и Министарство заштите животне средине			НИП	2008-2010.

3.18. Омладина и спорт

Министарство омладине и спорта обавља послове државне управе који се односе на: спровођење националне политике и националне стратегије за младе и на акционе планове и програме; подстицање младих да се организују и удружују и да учествују у друштвеним токовима; заштиту интереса младих и помоћ младима да остваре те интересе; давање савета младима и подучавање младих везано за запошљавање и волонтерски рад; сарадњу са омладинским организацијама и удружењима при организовању међународних омладинских конференција и скупова у Републици Србији; помоћ омладинским организацијама и удружењима у њиховом раду и промовисање омладинских организација и удружења; омогућавање омладинским организацијама и удружењима из Републике Србије да учествују на скуповима и манифестацијама за младе у иностранству; подстицање и остваривање међународне сарадње која се односи на омладину; праћење и процену места и улоге младих у Републици Србији; спорт, физичку културу, изградњу спортских објеката и инфраструктуре, остваривање права страних спортиста и спортских организација и савеза у Републици Србији, као и друге послове одређене законом.

Старање о општем интересу у области спорта, као и старање о свим активностима, делатностима и облицима удруживања грађана кроз које се тај интерес

остварује, су основна делатност Министарства омладине и спорта, у овој области. Овако широко постављена делатност у пракси се изражава кроз разноврсне делатности и активности, и то:

- § Нормативно-правну делатност у области омладине и спорта;
- § Међународну сарадњу везану за афирмацију омладинских и спортских организација и манифестација, као и политике за младе;
- § Финансирање програма из области рада омладинских организација и спорта који представљају општи друштвени интерес;
- § Финансирање и помоћ у организацији, манифестација од значаја за афирмацију и ангажовање младих; као и спортских манифестација од интереса за Републику
- § Помоћ спортистима кроз програме стипендирања и новчане помоћи;
- § Исплату националних спортских признања и награда освајачима медаља;
- § Инвестиције у спортске објекте од значаја за Републику и бригу о њиховом одржавању;
- § Регистрацију спортских организација, друштава и савеза;
- § Вођење евиденција у области спорта;
- § Дотације омладинским организацијама, удружењима младих и невладиним и другим организацијама чији је рад усмерен ка остварењу стратешких циљева развоја и афирмације младих;
- § Надзор над законитошћу рада организација у области спорта, а посебно надзор над применом Закона о спорту;
- § Израду, усвајање и имплементацију Националне стратегије за младе;
- § Израду, усвајање и имплементацију Националне стратегије за спорт;
- § Финансирање програма и пројеката из области политике за младе;
- § Суфинансирање пројеката који су делом подржани од стране међународних донатора;
- § Суфинансирање пројеката локалних самоуправа;
- § Оснивање Фонда за награде младима;
- § Афирмација омладинске политике.

Визија Министарства омладине и спорта је да су млади у Србији у XXI веку активни и равноправни учесници у свим областима друштвеног живота и имају једнака права и могућности за пуни развој својих потенцијала. То подразумева њихову активну улогу у породичном животу, образовању, запошљавању, здрављу и укупном друштвеном животу. Млади стичу нова знања и искуства, друже се и такмиче са својим вршњацима широм света, путују, али и враћају се у своју земљу, где активно, одговорно и вредно примењују сва стечена знања и остварују квалитетан живот. Дугорочни циљ Министарства омладине и спорта, Сектора за омладину је побољшање положаја и унапређење квалитета живота младих. Влада Републике Србије овластила је 14. јуна 2007. године Министарство омладине и спорта за израду Националне стратегије за младе. Стратегија за младе ће обухватити период од 2008-2013, а израђује се кроз широк консултативни процес који подразумева партиципативне активности организоване по свим општинама у Србији и укључивање различитих сектора (међународне партнере, пословни сектор, медије, подмладке политичких партија, локалне самоуправе) кроз рад саветодавних одбора. Усвајање Стратегије за младе очекује се у првом кварталу 2008. године, а она ће обухватити сва питања везана за побољшање квалитета живота младих, укључујући здравље, безбедност, образовање, запошљавање, социјалну заштиту, активно учешће, слободно време, заштиту животне средине и друго сто се утврди кроз консултативни процес. Планира се формирање Тима за координацију имплементације Стратегије за младе, чији ће задатак бити промовисање Стратегије, укључивање различитих сектора у њену примену, као и праћење имплементације Стратегије. Навешћемо само неке од изазова са којима се млади суочавају, а који представљају приоритете при изради Националне стратегије за младе:

- § Висока стопа незапослености међу младима, посебно одређених угрожених група младих
- § Недовољан приступ неформалним програмима за образовање и могућношћу волонтерског рада, посебно младима из мањих средина.
- § Недостатак могућности да млади проводе своје слободно време на начин који доприноси њиховом личном развоју и развоју њихове заједнице
- § Недостатак локалних услуга који задовољавају потребе младих уопште, а посебно младих који представљају угрожене категорије становништва.
- § Недовољно учешће младих у процесима одлучивања, у обликовању и спровођењу политика које утичу, или ће утицати на квалитет њихових живота.
- § Присутност ризичног понашања међу младима, које угрожава њихово здравље и безбедност.

Предвиђене активности Сектора за омладину које ће се спроводити у циљу унапређења квалитета живота младих укључују оснивање канцеларија за младе. Основни циљ формирања канцеларија за младе је директан рад са корисницима и ширење националног система и програма у области омладине на локалном и регионалном нивоу. Канцеларије треба да промовишу и имплементирају програме који проистичу из Националне стратегије за младе на регионалном и локалном нивоу и веза је са Одсеком за сарадњу са младима – канцеларијом за младе Министарства омладине и спорта.

Канцеларије за младе ће обављати следеће послове:

- § прикупљање и прослеђивање информација о националним и међународним програмима
- § администрирање и пријем предлога пројеката који треба да буду спровођени на локалном и регионалном нивоу и то на транспарентан и равноправан начин
- § ефективно и ефикасно спровођење административног процеса
- § подржавање и помоћ имплементацију локалних и регионалних програма намењених младима, у координацији са другим екстерним структурама
- § праћење и вредновање имплементације програма
- § пружање помоћи подносиоцима предлога пројеката
- § успостављање добре и функционалне мреже са другим канцеларијама и Одсеком за сарадњу са младима – канцеларијом за младе
- § перманентно промовисање Канцеларије, Националне стратегије за младе и свих њених програма, унапређивање видљивости програма
- § промоција омладинске политике
- § креирање могућности за размену искустава
- § спровођење тренинга и неформалног образовања
- § промовисање вредности као што су социјална укљученост, културна различитост и активно грађанство
- § помагање у оснивању омладинских организација
- § пружање подршке омладинским структурама и групама

Приоритети Сектора за омладину у наредном периоду такође подразумевају:

- § подизање нивоа неформалног образовања кроз семинаре и радионице,
- § подстицање младих да активно учествују у друштвеном животу,

- § развијање солидарности и толеранције, поштовање различитости и неговање једнаких могућности и подстицање социјалне искључености различитих група младих.
- § пружање помоћи и стварање услова за унапређивање деловања омладинских организација,
- § подржавање кампања за омладински активизам и волонтеризам, организовање активности за квалитетно провођење слободног времена младих, организовање међународних скупова и манифестација,
- § повећање могућности младих за бављење спортско-рекреативним активностима и обезбеђење услова за те активности и циљу социјалне инклузије,
- § ревитализација и опремање постојећих простора и објеката који се могу адаптирати за коришћење и спровођење омладинских активности,
- § финансијски подстицаји успешним младим појединцима и др.

У оквиру нормативне делатности у области спорта планирано је доношење новог Закона о спорту.

Закон о спречавању допинга у спорту конкретизује циљеве, приоритете, мере и дефинише оквир рада Антидопинг Агенције Републике Србије. У периоду 2008- 2010. године предвиђено је да се уради велики број допинг контрола на такмичењима и у време тренажног процеса спортиста. Поред допинг контрола континуирано ће се радити и на едукацији спортиста и тренера.

Спречавања негативних појава у спорту (допинг, насиље и недолично понашање) и унапређење заштите здравља спортиста дефинишу се као приоритетни циљеви.

До краја 2008. године очекује се доношење Националне стратегије развоја спорта кроз коју ће се регулисати приоритетна питања јасног одређивања носилаца развоја спорта у владином и невладином сектору, односа масовног и врхунског спорта, јачања спорта у предшколским установама и школског спорта, разграничења улога различитих носилаца јавне власти и др. Спортски покрет у Србији никада у својој историји није имао Националну стратегију за развој спорта. Овај недостатак стратегије видљив је у свим сегментима спорта како у врхунском, тако у рекреативном, а нарочито у школском спорту. Навешћемо само неке од проблема у спорту који ће бити третирани Националном стратегијом за развој спорт у Србији, а која ће бити имплементирана у периоду 2008- 2012:

- § Закона о спорту;
- § Непостојање јасног система спорта у Србији;
- § Финансирање спорта;

- § Недостатак Матичне евиденције спортова, спортских стручњака, спортиста. Спортске инфраструктуре;
- § Лоше стање у Републичком заводу за спорт
- § Недефинисана позиција Олимпијског комитет Србије и Спортског савеза Србије;
- § Мањкавост координације између локалне самоуправе и Републике по питању развоја спорта;
- § Недефинисани имовинско правни односи (власничка структура у области спорта- својинска трансформација);
- § Лоша инфраструктура (мањкавост простора за бављење физичким вежбањем);
- § Непостојање тренажних центара у Републици;
- § Недостатак инспекцијског надзора над радом спортских организација;
- § Едуковање у области програмирања, планирања у спортским организацијама
- § Едуковање у области допинга у спорту
- § Едуковање тренера
- § Недефинисани односи у области осигурања спортиста;
- § Недефинисани односи у области медицинске заштите спортиста;
- § Недовољно добро организован школски систем спорта;
- § Недовољно добро развијен рекреативни систем вежбања у Србији;
- § Проблем насиља на спортским теренима

Поред наведених проблема Република ће наставити са финансирањем програма спорта који представљају општи друштвени интерес са предложеним програмима за око 100 републичких гранских спортских савеза.

Приоритети у финансирању јесу помоћ у организацији спортских манифестација од интереса за Републику у наредном периоду, са посебним освртом на организацију 25. Летње Универзијаде 2009. године, чији је домаћин наша земља, као и обезбеђивање услова за припрему и учешће, односно остваривање врхунских спортских резултата спортиста на Олимпијским играма у Пекингу 2008. године, као и адекватних припрема спортиста за Олимпијске игре у Лондону 2012.године.

У периоду 2008- 2010. година години велики број младих врхунских спортиста оствариће право на стипендију за спортско усавршавање и новчану помоћ спортистима са посебним заслугама. На тај начин велики број најталентованијих спортиста кроз програм спортских школа и кампова добиће прилику за усавршавање.

Кроз Национални инвестициони план оствариће се изградња, опремање и одржавање спортских објеката којима се доприноси развоју спорта на ширем подручју

Републике и обезбеђују услови за постизање врхунских спортских резултата, као и изградња спортских објеката у недовољно развијеним подручјима..

Међународне конвенције и све живља активност на плану доношења међународних докумената из области спорта налаже да будемо укључени у ове процесе. Посебно наглашавамо процесе који се одвијају у оквирима Савета Европе и Светске Антидопинг Агенције.

Програм економске консолидације Републичког завода за спорт као индиректног буџетског корисника, подразумева улагања у периоду 2008- 2010. години за реновирање и набавку опреме.

Табела 44. Програм реформских пројеката

Назив пројекта	Надлежна институција	Процена вредности пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време Почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Имплементација Националне стратегије за развој спорта	МОС Покрајнски завод за спорт, Локална сам.	10.000.000	1.000.000	9.000.000	2008- 2010
2. Стручно усавршавање Генералних секретара гранских савеза и Програмских директора	МОС	400.000	300.000	100.000	2008-2010
3. Успостављање јединственог информационог система(матичне евиденције спортова, спортиста, спортских стручњака, спортских терена и спортских објеката)	МОС	500.000	300.000	200.000	2008-2009
4. Пројекат превенције насиља на спортским манифестацијама	МОС	500.000	300.000	200.000	2008- 2010
5. Пројекат „Здрава Србија“ (програм рекреативног вежбања)	МОС	200.000	150.000	50.000	2008- 2010
6. Радне посете земљама у региону и шире (повезивање са другим земљама у циљу успостављања билатералне/мултилатералне сарадње; размена знања и искустава)	МОС	300.000		300.000	2008-2010
7. Едукација запослених у Републичком заводу за спорт (планирање и програмирање у спорту, тестирање спортиста)	МОС	300.000	100.000	200.000	2008- 2010
8. Стандардизација	МОС	500.000		500.000	2008- 2010

критеријума за израду спортских справа и спортских реквизита					
9. Подршка спортском издаваштву и спортских библиотека.	МОС	500.000	500.000	500.000	2008- 2010
10. Национална спортска признања	МОС	5.000.000	5.000.000		2008- 2010
11. Финансирање програма Републичких гранских савеза	МОС	13.000.000	13.000.000		2008- 2010
12. Организација међународних такмичења (Светска првенства, Европска првенства.....)	МОС	1.600.000			2008- 2010
13. Организација међународних тренинг кампова (за узраст до 18 година)	МОС	1.250.000	800.000	450.000	2008- 2010
14. Стипендирање младих спортиста до 18 година	МОС	2.200.000	1.200.000	1.000.000	2008- 2010
15. Научно истраживачки рад и развојни пројекти у спорту	МОС	1.000.000	500.000	500.000	2008- 2010
16. Пројекат едукације у области медицине спорта и допинга у спорту	МОС	1.000.000	600.000	400.000	2008- 2010
17. Пројекат стандардизације обавезних спортских лекарских прегледа	МОС МЗ	500.000	300.000	200.000	2008- 2010

Табела 45. -

Назив пројекта	Надлежна институција	Процена вредности пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време Почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Подршка координацији имплементације и праћењу Националне стратегије за младе	МОС	1.500.000,00 (годишње)	875.000,00	625.000,00	2008-2010
2. Дотације невладиним организацијама и подршка оснивању фонда за младе	МОС	3.500.000,00 (годишње)	2.500.000,00	1.000.000,00	2008-2010
3. Финансирање програма и пројеката из области политике за младе	МОС	190.000,00 (годишње)	95.000,00	95.000,00	2008-2010

4. Формирање Агенције за младе у циљу спровођења програма Млади у акцији	МОС	68.000,00	12.500,00	80.500,00	2008-2009
5. Ревитализација и опремање објеката и простора у циљу социјалне инклузије (укључујући Пројекат Терени за младе)	МОС	320.000,00	32.000,00	288.000,00	2008-2010
6. Суфинансирање пројеката локалних самоуправа, омладинских клубова и центара	МОС	612.500,00	312.500,00	300.000,00	2008-2010
7. Фонд за награде	МОС	37.500,00 (годишње)	37.500,00		2008-2010
8. Афирмација омладинске политике		200.000,00 (годишње)	200.000,00		2008-2010
9. Средства за подстицање и унапређење међународне сарадње из области политике за младе	МОС	82.000,00 (годишње)	42.000,00	40.000,00	2008-2010
10. Програм подстицања регионалне сарадње међу младима из западног Балкана	МОС	300.000,00		300.000,00	2008-2009
11. Програм стажирања и професионалне праксе (интерншип) за младе из иностранства, диаспоре и Србије.	МОС	100.000,00		100.000,00	2009-2010
12. Успостављање јединственог информационог система (омладинских невладиних организација и невладиних организација које се баве младима, омладинских клубова, канцеларија, домова).	МОС	250.000	100.000	150.000	2008-2009
13. Подршка изградњи капацитета	МОС	300.000 (годишње)	150.000	150.000	2008-2010

канцеларија за младе					
14. Изградња капацитета министарства	МОС	300.000		300.000	2008-2010
15. Пројекат Повратак младих у библиотеке	МОС	500.000		500.000	2008-2010

Табела 46. Програм инвестиционих пројеката

Назив пројекта	Надлежна институција	Процена вредности пројекта (у еврима)	Подаци о изворима финансирања		Планирано време почетка реализације пројекта
			Сопствена средства	Спољни извори финансирања	
1. Пројекат зградње 210 отворених спортских терена у општинама у Србији	МОС	5.250.000	Буџет-НИП	Донације	2008-2010
2. Пројекат изградње типских монтажних хала (24)	МОС	6.000.000	Буџет-НИП	Донације	2008- 2010
3. Пројекат изградње типских балон хала (24)	МОС	3.600.000	Буџет-НИП	Донације	2008- 2010
4. Пројекат изградње базена (5)	МОС	5.000.000	Буџет-НИП	Донације	2009- 2010
5. Опремање школских сала реквизитима за извођење наставе физичког вежбања	МОС	5.000.000	Буџет-НИП	Донације	2008- 2010
6. Опремање дечијих вртића реквизитима за физичко вежбање	МОС	3.000.000	Буџет-НИП	Донације	2008-2010
7. Пројекат израде базе података спортских објеката у Србији (снимање стања на терену, израда упитника, обука кадрова у локалу и др.)	МОС	300.000	200.000	100.000	2008- 2010

АНЕКС I - ПЛАН РАДА НА ПОВЕЋАВАЊУ ЕФЕКТИВНОСТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ У 2008. ГОДИНИ

Општи циљ

Општи циљ је повећавање ефективности и ефикасности средстава међународне помоћи, као доприноса постизању реформских стратегија и развојних приоритета Србије. Циљ повећања ефективности и ефикасности међународне помоћи ће бити оствариван кроз сталне заједничке напоре Владе Србије и донаторске заједнице у реализацији принципа Париске Декларације о ефективности помоћи, потписане у марту 2005. године у Паризу, од стране представника донатора и земаља партнера- прималаца помоћи.

Специфични циљеви

- 1. *Побољшање процеса планирања у ресорним министарствима и укупног међусекторског планирања и приоритизације у вези са иностраном помоћи (Индикатор 1 Париске Декларације)***

Увод и активности: Процес планирања у ресорним министарствима је унапређен током последњих неколико година, као резултат учешћа пилот министарстава у ГОП пројекту „Ка ефикаснијем спровођењу реформи³³“. Израђени Годишњи планови активности служе као основа за планирање и програмирање спољних и сопствених финансијских средстава, и коришћени су у 2006. години као инпут за израду документа „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007- 2009. године“. Планиране активности обухватају ревизију документа, на основу процеса планирања у ресорним министарствима и постојећег стратешког оквира; идентификовање приоритетних пројеката за међународну помоћ за период

³³ ГОП пројекат „Ка ефикаснијем спровођењу реформи“ (основан као Заједнички пројекат), финансиран од стране Норвешке Владе, је инициран од стране Министарства за економске односе са иностранством, Министарства финансија, Министарства за државну управу и локалну самоуправу и Канцеларије за придруживање Европској Унији, са циљем побољшања функција планирања, буџетирања, праћења и извештавања у ресорним министарствима. Једна од основних активности је унапређење капацитета за планирање у министарствима, израдом свеобухватних и реалних годишњих планова активности, и њиховим повезивањем са процесом припреме буџета и програмирањем и коришћењем средстава међународне помоћи.

2008- 2010; подршку ресорним министарствима у идентификовању пројеката и приоритизацији; учешће у ГОП пројекту.

Индикатори:

- Сва ресорна министарства достављају у року Министарству финансија своје прилоге за документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2009-2011. година”;
- Прилози свих ресорних министарстава су квалитативно у складу са упутством Министарства финансија;
- 80% нацрта предлога пројеката који су унети у ИСДАКОН информациони систем током 2008. године од стране ресорних министарстава потичу из документа „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008-2010. година”.

2. Побољшана усклађеност пројеката и програма финансираних из међународне помоћи са националним приоритетима (Индикатор 3 Париске Декларације)

Увод и активности: У 2007. години, документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007- 2009. година” коришћен је као инструмент за усклађивање донаторских фондова и стратегија са националним приоритетима. Процес програмирања међународне помоћи током пилот 2007. године предвиђао је идентификовање приоритетних нацрта предлога пројеката, уношење података у ИСДАКОН информациони систем који је доступан донаторској заједници на интернету, организовање секторских донаторских координационих састанака ради представљања нацрта предлога пројеката и приоритета. Планиране активности за 2008. годину обухватају представљање и промовисање националних приоритета дефинисаних у документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008- 2010. година”, организовање консултативних састанака са донаторском заједницом, и координацију са националним институцијама и донаторима у идентификовању и формулисању предлога пројеката.

Индикатори:

- 75% донаторских фондова су у 2008. години алоцирани на програме/ пројекте регистроване у ИСДАКОН информационом систему као нацрти предлога пројеката.
- 80% донатора (израчунато на основу броја донатора) дају позитиван одговор на питања везана за коришћење документа „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008- 2010. година” у планирању и програмирању својих фондова.

3. Унапређење међуминистарске сарадње и секторских приступа ради побољшања усклађивања донаторских активности са националним политикама (Индикатор 4 Париске Декларације)

Увод и активности: Имајући у виду посебан значај и улогу једног донатора-Европске комисије (предприступни инструмент- ИПА), и ограничења за повећавање буџетске подршке (што је углавном циљ секторских приступа), планирано је да активности на побољшању ефикасности помоћи буду усмерене на побољшање међусекторске координације и међуминистарске сарадње кроз реализацију првог специфичног циља. У вези са унапређењем секторских приступа, планирано је да Министарство финансија/ Сектор за програмирање и управљање фондовима Европске уније учествује и подржи иницијативе секторских приступа у ресорним министарствима (SWAp- Sector- Wide Approach), а у циљу унапређења координације у програмирању сопствених и спољних извора финансирања.

Индикатори:

- повећавање броја и укупне вредности пројеката који су резултат међуминистарске сарадње и координације у 2008. години, у поређењу са 2007. годином.

4. Иницирање процеса увођења децентрализованог система за управљање фондовима Европске уније (ДИС) како би се обезбедило постепено усмеравање помоћи Европске комисије кроз националне системе за управљање јавним финансијама и јавне набавке (Индикатори 5а и 5б Париске Декларације)

Увод и активности: Акциони план за увођење ДИС-а ће бити израђен и усвојен од стране Владе Републике Србије у 2008. години, док ће припреме за увођење ДИС-а отпочети у складу са роковима утврђеним Акционим планом.

Индикатори:

- Акциони план за увођење ДИС-а ће бити завршен и усвојен од стране Владе Србије до краја првог квартала 2008. године;

- Активности на увођењу ДИС-а које су планиране за 2008. годину се спроводе у складу за Акционим планом.

5. Побољшан ниво предвидивости спољњег финансирања, са циљем пружања помоћи ресорним министарствима у годишњем планирању активности и планирању буџета (Индикатор 7 Париске Декларације)

Увод и активности: Упутство за програмирање и извештавање о међународној помоћи у 2007. години, које је израђено и представљено ресорним министарствима током првог квартала 2007. године, садржи Анекс о очекиваној донаторској подршци у периоду 2007- 2009. година, са подацима о обиму планиране помоћи по донатору и областима којима је помоћ намењена. Подаци су прикупљени од представника донаторске заједнице, са циљем повећања нивоа предвидивости фондова и самим тим побољшањем планирања и програмирања екстерних извора финансирања. Иста активност ће бити спроведена у 2008. години, подаци о очекиваној донаторској помоћи у наредном трогодишњем периоду ће бити прикупљени од донатора и припремљена Информација за ресорна министарства.

Индикатори:

- Сви донатори су поднели у року потпуне информације о очекиваним новим средствима за период 2008- 2010. година;
- 80% од предвиђених нових средстава за 2008. годину су одобрени до краја те године.